הארץ

0.95 שח', יום ו' כ"א בשבט תשמ"ו, 31 בינואר 1986 VOL. 68/20291 JANUARY 31 1986
כולל מע"מ

מוצרי מסקו-הפתרונות
לכל בעיות האחסון
מסקו
טכנולוגיות בע"מ
04-705967 03-442184

הערכה בירושלים: אין לצפות להתקדמות מהירה בתהליך השלום

מבוי סתום בשיחות חוסיין — ערפאת ברבת עמון

מאת עקיבא אלדר
ועוזר זראי מכתבי "הארץ"

תוצאות הפגישות בין המלך חוסיין ויאסר ערפאת מחזקות את ההערכה בירושלים, כי אין מקום לצפות להתקדמות בתהליך השלום בשבועות הקרובים. גם מהדיווחים על שיחות פרס עם השליח האמריקאי ריצ'רד מרפי, עולה, כי חלה רק התקרבות מעטה בין עמדות ישראל לעמדות הירדנית בנושא הוועידה הבינלאומית וכן בנושא הייצוג הפלשתיני. עם זאת, עדיין מקווים בירושלים כי חוסיין יעמוד בדיבורו להמשיך בתהליך גם אם, כפי שאכן קרה ככל הנראה, ישיב ערפאת את פניו ריקם.

מבוי סתום בשיחות

ראשי אש"ף הודו אתמול, כי השיחות ברבת עמון הגיעו למבוי סתום, אך האשימו בכך את ארה"ב, המסרבת לקבל את הצ'ת המפשרה של הארגון. פארוק קאדומי, ראש מחלקת החוץ של אש"ף, ואבו אל־הול, יועצו של ערפאת, אמרו לעתונים כוויתיים, כי ארה"ב חותרת תחת השיחות ברבת עמון ומכשילה את נסיונותיו של המלך חוסיין, לקרב עמדות ולהביא את הממשל האמריקאי להכרה בזכות הלאומיות של הפלשתינים, לרבות זכותם להגדרה עצמית. השבוע הודו הדיגוש כי אש"ף לא יקבל לעולם את החלטות מועצת הביטחון 242 ו־338 במתכונתם הנוכחית.

עם זאת ממשיך מנהיג אש"ף יאסר ערפאת לשהות בבירת ירדן, ובשבת יישב ראש בישיבה של מועצת ההנהלה של הקרן הלאומית הפלשתינית — המשמשת למעשה כמשרד האוצר של אש"ף. ישיבה זאת תוקדש לבדיקת המצב הפיננסי של אש"ף.

העיתון הירדני "ג'ורדן טיימס" מסר אתמול כי ארה"ב דוחה הצעה להכיר בזכות ההגדרה העצמית של הפלשתינים במסגרת קונפדרציה עם ירדן תמורת הכרת אש"ף בהחלטות מועצת הביטחון ושיתופו של הארגון בוועידה הבינלאומית למזה"ת. עם זאת, ציינו מקורות פלשתינים וירדנים ברבת עמון אמש, כי השיחות בין שני הצדדים יימשכו.

פרס בלונדון: המו"מ חי וקיים

עם שובו אתמול לנתב"ג, אמר ראש הממשלה שמעון פרס, כי למרות התחושה הכללית שהמו"מ נקלע למבוי סתום, הרי "הוא חי וקיים". "ארה"ב מחכה עכשיו לתשובה בעקבות היוזמה הישראלית ואני לא מר־ משע מהקשיים המלווים את המאמצים לפתוח במו"מ עם ירדן, אני מצפה שיהיו עוד קשיים ואפילו כמה אכזבות, אך המאמצים יימשכו", אמר ראש הממשלה. פרס הסביר שהבעייה העיקרית מוסיפה להיות הרכב המשלחת הירדנית־פלשתינית לשיחות.

לדעתו לא חל שינוי יסודי במצב בעת העדר בשבועיים האחרונים. ארה"ב, הגם אנחנו, ממתינים לזהותה לאן פניה של ירדן מועדות "להמשיך במגעים עם אש"ף, ואני לא חושב שייצא מזה משהו, להמשיך במגעים עם אסר נשיא סוריה או לבחור באלטרנטיבה אחרת", אמר ראש הממשלה.

באשר ליחסים עם מצרים אמר מר פרס, שישראל מוסיפה לדרוש ממצרים לקבל את הדו"ח על הרצח בראס בורקה "כפי שסוכמו בשיחות".

סגן ראש הממשלה המצרי:

מאמץ לנוסחה לוועידה

סגן ראש הממשלה ושר החוץ המצרי, ד"ר עסמת עבד אל־מג'יד, אמר אתמול, כי ארה"ב וישראל הסכימו לעקרון של כינוס ועידה בין־לאומית בהשתתפות כל הצדדים הנוגעים בדבר במזה"ת. לדעתו נערכים עתה מאמצים כדי להגיע לנוסחה מוסכמת בקשר למהותה של ועידה זו.

הרב אליהו: להקים ביכ"נ במקום הגבוה בהר הבית

הרב הראשי הספרדי הציג בפני חוג נאמני הר הבית את תוכניתו להקמת בית הכנסת

מאת נדב שרגאי
סופר "הארץ" בירושלים

הרב הראשי הספרדי הרב מרדכי אליהו סבור, כי את בית הכנסת שעל הר הבית יש להקים במקום הגבוה ביותר ברחבת ההר, בפינה הדרומית המזרחית או הצפונית המזרחית שלו, באופן שיהיה גבוה משני המסגדים שברחבה. הרב סבור, כי חלונות בית הכנסת צריכים לפנות לכוון קודש הקודשים. יש לבנות את בית הכנסת באופן כזה, כדי שהמתפללים יהיו זכאים להורהן־בלבד, עד ליום שבו יבנה בית המקדש. כך אמר מאתמול הרב אליהו בפגישה שקיים עם חברי חוג נאמני הר הבית.

ללשכתו של אליהו בהיכל שלמה באו אתמול גרשון סלמון, צבי רבינוביץ, הרב ישראל אריאל, זאב גולן ואסתר אבוטבול. הם סיפרו, כי הרב אליהו שרטט לפני תכנית בת שלושה שלבים, שתכשיר את הקרקע להקמת בית כנסת במקום:

שלב א': יצירת ויכוח בלתי פוסק בין הרבנים ופוסקי ההלכה בשאלת גבולות המותר והאסור בהר הבית. הרב אליהו אמר, כי ככל שידונו בעניין זה יותר — כן ייטב.

שלב ב': הרבנים הראשים יכנו ועדת רבנים מצומצמת, שתרכז את החומר שיוצג לפניה הרבנים השונים, ותבדוק תוך ומליץ היכן מותר והיכן אסור לעלות בהר, מבחינת ההלכה.

שלב ג': כינוס מועצת רבנות ראשית מורחבת, אשר תכלול גם רבנים אשר אינם חברים במועצה. פורום זה עתיד לדון ולהחליט האם וכיצד יש לבצע את המלצות ועדת הרבנים.

נעצר חשוד ברצח שחאדה

על פי החשד פעל הרוצח תמורת תשלום

מאת סופר "הארץ" בשטחים

בעצר חשוד ברצח עו"ד עזיז שחאדה מרמאללה, לפי החשד, נשכר החשוד לשם ביצוע הרצח, אך לא ברור בידי מי נשכר. האיש נעצר שלושה בעקבות מידע שקיבלה משטרת הרצח. המידע הגיע למשטרה לאחר שפירסמה השבוע מודעות בעיתוני ישראל והמזרח־ירושלמיים, בהן הבטיחה פרס בגובה 10,000 דולר למי שימסור מידע שיוביל למציאת הרוצח. ואת לאחר שני חודשי חקירה שבמהלכם לא נמצאה למשטרה כל חשוד ברצח.

עו"ד עזיז שחאדה נרצח כמור בתי חילת חודש רצמבר האחרון. ... שוכי בסכין בשעה ששב לביתו ברמאללה. בנו, רג'א שחאדה, ... השבוע להציע פרס בגובה 10,000 דולר למי שימסור מידע שיוביל למציאת הרוצח. ... מקורות ... ישראל נמסר, כי עדיין לא הובהר הקשר של החשוד למעשה הרצח. ... ישאר במעצר גם בסוף השבוע, אף שלא הובא בפני שופט להארכת מעצרו.

הכספים היהודיים יחולקו כנראה בקרוב

מאת צבי זרחיה
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

הכספים היהודיים שהובטחו למפלגות הדתיות וההדריות במסגרת הסכם הקואליציוני, יועברו כנראה בקרוב למוסדות דת שונים. בצינורי האוצר, משרד הדתות, המפלגות הדתיות והמפלגות החרדיות סוכם אתמול על חלוקה מחודשת של הכספים, חלוקה זו כוללת קריטריונים חדשים להעברת הכספים למוסדות.

על פי החלוקה החדשה, מוקצית מתשעת מיליוני הדולרים המיועדים ליהודיים, יועברו לישיבות בדרך המתבצעת כיום ולפי קריטריונים קיי מים. יותר הסכום יחולק על פי קריטריונים חדשים לתנועות נוער דתיות, תנועות נשים דתיות, מרכזים תורניים ועוד: בהתאם לקריטריונים החדשים, יוגנו מכספים אלה, גם מוסדות ותנועות שלא נמנו קודם לכן ברשימת המוסדות שהיו אמורים לקבל את ההקצבות.

שר האוצר ושר הדתות אמורים לאשר בימים הקרובים את החלוקה החדשה של הכספים שהושגה כאמור בהסכמה בין הגורמים הדתיים והחרדיים. חלוקת 9 מיליון הדולרים, עד כה מאז ראשית שנת התקציב 85, בשל הערדם של קריטריונים ברורים ושווים להעברת הכספים.

מחריף מצב משק המים

מאת אלי אלעד
סופר "הארץ"

מצב משק המים מוסיף להיות חמור ואף החריף במידת מאוד חולף שבוע נוסף ללא גשמים של ממש.

בעיקר חמור המצב במי התהום. מפלסי האקוויפרים (מעברי מי התהום) יורדים בתמידה וכתוצאה מכך מתמידה עוד יותר תופעת ההמלחה של בארות מים מתוקים.

דובר מקורות מרדכי יעקבוביץ ציין, כי באזור חוף הכרמל ניכרת בבירור חדירה של מי ים לאקוויפר החוף כמו גם בעיות המלוחה בבארות של בקעת הירדן, אזור ירושלים באר שבע־אמציה ועוד.

בהעדר משקעים, מי התהום אינם מתחדשים, במקביל רוב מאגרי המים העיליים עדיין ריקים ומפלס הכנרת עודנו בשפל שכמותו לא ידע האגם בעונה זו של השנה.

ההערכה היא שלא יהיה כנראה מנוס מקיצוץ מכסות המים בקיץ הקרוב. מדובר בקיצוץ של 110־130 מליון מטר קוב מים לחקלאות, מתוך כמות של 1.3 מליארד מ"ק מים שצורכים החקלאים בשנה. ההחלטה הסופית באשר לקיצוץ ומימדיו צריכה להתקבל על ידי ראשי משרד החקלאות ונציב המים.

ששה נותחו לאחר אכילת אפרסמונים

(ע) בבית החולים הממשלתי על שם זיו בצפת נותחו בשבועיים האחרונים ששה אנשים אשר סבלו מסתימה בקיבותיהם עקב אכילה מופרזת של פירות, ובעיקר אפרסמונים.

דוברי בית החולים אמרו, כי זוהי תופעה נדירה שמיקבץ של שישה מקרים מגיע אליהם בתוך פחות משבועיים לניתוח.

המנתחים סיפרו, כי אכלו כמויות ניכרות של פירות, בעיקר אפרסמונים או פירות הדר. התברר, כי סיבים של הפירות הללו הסבו בקיבותיהם לפקעות, שאטמו את הקיבה וגרמו כאבים עזים לחולים. בכל המקרים הללו נותחו החולים ומקיבותיהם הוצאו פקעות הסיבים.

שוק ההון / יהודה שרוני

מכירות המניות נמשכות

יום המסחר האחרון של חודש ינואר עמד בסימן של המשך מגמת המכירות של מניות מכל הסוגים. קרנות הנאמנות קלטו את היצעים רק בידי־ דות שקיים. המפגש בין המוכרים לקונים הגדיל את מחזורי המסחר במניות תעשיות שהתבטאו אתמול ב־2 מיליון דולר.

אפיקי ההשקעה בבורסה ובהם מניות תעשיות, מניות הסחר, איגרות חוב הלוויות ומדדיות הניבו במהלך ינואר תשואה שלילית. גם חלק הארי של קרנות הנאמנות הניבו במהלך החודש תשואות שליליות.

איגרות החוב צמודות הסחר נטו בדרך כלל לעלות אתמול. העולם שערי איגרות החוב הדולריות ירדו.

השיחות עם מצרים יידחו בשבוע

משלחת המנכ"לים לקהיר רק אחרי הדיון בקבינט

המשלחת תצוייד בהוראות מפורטות על מנת למנוע מחלוקת בממשלה בנושא שטר הבוררות ולהחיש ניסוחו

מאת עקיבא אלדר
סופר המדיני של "הארץ"

יציאתה של משלחת המנכ"לים לקהיר תידחה עד לאחר ישיבת הקבינט, בה יוסכמו סמכויות המנכ"לים. לפיכך, יידחו כנראה השיחות בשבוע.

סופר "הארץ" מציין כי ביוזמת שרי הליכוד הוחלט לשוב ולדון בכל סוגיות שהושג בשיחות המנכ"לים. הוחלט לצייד את המשלחת בהוראות מפורטות, מקוות, כי בכך ניתן יהיה למנוע מחלוקת בממשלה בנושא שטר הבוררות ולהחיש את ניסוחו.

השר עזר ויצמן דיווח אתמול לראש הממשלה, שמעון פרס, על פגישותיו עם הנשיא מובארק והאישים נוספים במצרים. נודע, כי ויצמן שמע במצרים תלונות על המתנת שהמנהג ישראל בנושא הבוררות בטאבה, דבר שגרם לדעת המצרים לנסיגה בתהליך שיפור היחסים עם ישראל. ויצמן התרשם, כי מובארק נתון בקשיים פנימיים. הנשיא המצרי אף התלונן על התנהגותה של ישראל בפרשת הר הבית — דבר ששימש קלף חשוב בידי האופוזיציה המצרית.

בראיון לעתון המצרי "אל אהראם" אמר מוסטפה חליל, מהאנשים המקורבים ביותר לנשיא מובארק, כי מצרים אינה מקבלת את נוסחת ישראל בנושא הפשרה. לדבריו, "פיצוי הבודדים במשך ארבעה עד שלוש שבועות בלבד — ולא שמונה חודשים כפי שמחליט הקבינט — במציאות פתוחה למספר משאלה 'כרבנים אחרות'. לאחר מכן, אמר חליל, ייפתח תהליך הנורמליזציה, חליל דוחה גם את הטענות בנושא התנהגות המצרים בפרשת הרצח בראס בורקה ... את העיתונות ואת האופוזיציה בישראל בשימוש לרעה בפרשה זו.

מימין: רב סמל אבי ביאזי, שנרצח אתמול ליד שער שכם. משמאל: אנשי מג"ב בוחנים את המכונית בה נמצא ביאזי את מותו. ולידה — שלולית דמו של הנרצח. (תצלומים: רחמים ישראלי)

עבריין ערבי חשוד ברצח השוטר בירושלים

רב סמל אבי ביאזי נורה במארב מתוכנן ליד שער שכם

מאת נדב שרגאי

השוטר, רב סמל אבי ביאזי (30) שנרצח אתמול במארב ירוית מתוכנן ליד שער יפו בירושלים היה מעורב בחקירה נגד החשוד הערבי ברצח, שנעצר אתמול ע"י המשטרה בכפר סילוואן.

החשוד, ערבי בן 22 מוכר למשטרה כעבריין, העוסק בפלילים, בתחום הסמים, רכוש גנוב ועבירות דמי חסות. הוא נלכד בביתו אתמול סמוך לשי מנה בבוקר, חצי שעה לאחר רצח השוטר, כשהוא מתקלח. בחצר הבית עלו בגדיו באש ולדעת החוקרים עסק הצעיר בהשמדת ראיות. במרחק קצר למסתיים אחרים מבית הצעיר, בוואדי קאדום, נמצאה מכונית הגולף הבחור לה, ממנה נורו היריות לעבר השוטר שנרצח. מכונית פומטיאק שבבעלותו נמצאה ליד ביתו, כשמנועה חם. סבורים, כי השתמש בה על מנת לשוב מן המקום בו נטש את מכונית הגולף.

רב סמל אבי ביאזי היה רכז המודיעין בנקודת המשטרה של הקישלה בעיר העתיקה בירושלים. אשתו רותי, אף היא שוטרת. השניים יצאו אתמול מביתם במכונית הפיאט הלבנה שלהם. אבי הוריד את אשתו בבסיס המרכז מגרש הרוסים המשיך לבסיס הקישלה שבעיר העתיקה. בסיבוב שמאלה מאחורי שער יפו הגיחה מכונית גולף כחולה אשר ככל הנראה, עקבה אחר מכוניתו של ביאזי. שני רעולי פנים שישבו במכונית פתחו ביריות מנשק אוטומטי לעברו של השוטר, שהיה לבוש אזרחית. חוקרי המשטרה מצאו מאוחר יותר במכונית 30 קליעים.

לא הספיק
להשתמש באקדח

בידיו של ביאזי היה אקדחו האישי אשר הספיק לשלוף, אך לא להשתמש בו.

כאמור, נעצר אחד משני החשודים העיקריים ברצח - הצעיר מסילוואן. אחר חברו נערך מצוד. המשטרה עצרה לחקירה עוד 18 איש, חלקם מהכפר סילוואן.

תחילה, סברו בירושלים, כי מדובר בפיגוע חבלני. מסוק שהוזעק הוא אשר איתר את מכונית הגולף שבה בוצעה ההתקפה.

כהידיות נפצעו קל בני הזוג אביבה ושמעון פסיטו, שנקלעו למקום בכר כוניתם. שמעון פסיטו נפצע קל בר סיסים בפניו, ובהלך האירוע גונן על אשתו, דחפה כלפי מטה והמשיך לבר הוג אל מחוץ מווח האש.

רב סמל אבי ביאזי היה בן 30 במותו, הוא התגייס למשטרה לפני שש שנים ולאחר תקופת ההכשרה החל לעבוד בגיזולק הביעותים של משטרת ירושלים. לפני כמה חודשים הועבר לתפקיד רכז המודיעין בבסיס רת העיר העתיקה. הניח בת, מעיין, בת שנה וחצי.

הלווייתו תתקיים היום בשעה 10.

"כוח 17"
מודיע לאחריות

בירות, (עצ) "כוח 17" של יאסר ערפאת טען לאחריות לפיגוע במזרח ירושלים.

קיסר מאיים להחריף המאבק נגד הממשלה

ארגוני המורים יצטרפו לשביתת האזהרה ביום שלישי בשבוע הבא

מאת יהודית וינקלר
סופרת "הארץ"

מזכ"ל ההסתדרות, ישראל קיסר, מאיים להחריף את המאבק נגד הממשלה מעבר לשביתת האזהרה בת השעתיים שתערך ביום ג' הבא. זאת, אם הממשלה והכנסת לא ישנו את תקציב המדינה, כדי להבטיח את הזכות להיצור הפניית משאבים לצמיחה במשק, תוך קיום שירותי הבריאות הרווחה.

קיסר אמר אתמול, כי שביתת האזהרה, ביום ג' הבא בין השעות 10 ל־12 לפני הצהריים, תקיף למעלה ממיליון עובדים. גם ארגוני המורים יצטרפו לשביתה: הלימודים בבתי הספר יסתיימו בשעה 10; בבתי הספר העל־יסודיים לא יתקיימו לימודים בשתי השעות האחרונות.

קיסר תבע אתמול מראש הממשלה לכנס לאלתר את המועצה הכלכלית חברתית בראשותו, כדי לדון באמצעים להתמודדות בהחמרת האבטלה והתופעה המתפשטת של סגירת מפעלים בהם מועסקים אלפי עובדים.

מכסוך בבתי האריזה

איגוד הפעלים החקלאיים מאיים להכריז על סכסוך עבודה בבתי האריזה של פרי הדר ולהשבית אותם בתום תקופת האיזון, כנגד שגרגר לתרגיע על ההתאחדות האיכרים לחתום על הסכם שיבטיח את תנאי העבודה של הפקידים בהתאחדות. כמקבל לגבי פקידים חקלאיים. מנכ"ל ההתאחדות האיכרים שלמה רייזמן אמר להארץ בתגובה, כי הפקידים היו מרוצים עד כה בירוק האחיד, אך קיבלו גם תוספת ביוחות. רייזמן אומר, כי שכרם של הפקידים נשחק כפי שנשחק השכר במשק כולו ושיעור השחיקה נמצא בבדיקה. המגמה היא להתום עתה עם 15 הפקידים על חוזים אישיים, כדי להטיב את שכרם. לדבריו, הוקע לנסיגות הסתדרות להתערב עתה ביחסי העבודה נובע מכך שמספר פקידים קטן אינו שבע רצון ממסלול הקידום בעבודה.

רייזמן ציין כי הפרדסנים שבהתאחדות מבטות נגדם עתה את המאבק מהודים רק רבע מהחברים בהתאחדות האיכרים וממנים רק רבע מתקציב ההתאחדות.

אזהרה – משרד הבריאות קובע כי העישון מזיק לבריאות.

חדשות הארץ

שיחת היום

עם: האלוף (מיל.) יוסף גבע
על: גיוס אלופים לחבר
(עמ' 2)

★

שי צינדר ורונן רייכל הובאו אתמול למנחות
(עמ' 3)

★

שלושת תושבי הגדה שביטלו עתירתם יגורשו כנראה היום
(עמ' 3)

★

הממשלה תדון בערעור יעקבי על היטל 6% על הלוואות במט"ח
(עמ' 5)

★

אחד מכל 7 עובדים בבריטניה — מובטל
(עמ' 5)

★

ראש עיריית הרצליה ואנשי משטרה השתתפו בסיכול פעולת מס הכנסה
(עמ' 12)

★

חוקרי מכון רפפורט פיתחו שיטה לגילוי מוקדם של רעלת הריון
(עמ' 12)

שרות הארץ

מזג האוויר

(ע) מעונן חלקית. תחזית לשבת: מעונן חלקית, ועליה בטמפרטורות. ירושלים 4—15, תל־אביב 10—20, חיפה 11—19, באר־שבע 4—19, הגולן 5—14, נהריה 10—19, צפת 3—13, טבריה 8—19, נצרת 8—16, עפולה 3—19, שומרון 4—16, לוד 8—19, רפיח 7—22, עזה 10—19, אילת 10—23.

בסונסטה
השמש זורחת
היום!
חם ונעים — 23 מעלות
אביה סונסטה אילת
חוף טאבה 059-76191

שערי הדולר

	שער הדולר	השינוי בש"ח
יציג	1.4834	−0.0024
נוסעים	1.7756	−0.0029
שחור	1.5900	−

בגליון זה 20 עמודים בצירוף מוסף בן 40 עמודים

ערך את העמוד: אורי בינדר

صكن من الاحتل

هكذا من الأصل

ארה"ב מסיימת התמרון הצבאי ליד חופי לוב

העיצומים האמריקאיים על לוב ייכנסו מחר לתוקפם

ואשינגטון (עצ) ארה"ב עומדת לסיים היום את הפעולות האוויריות והימיות בקירבת חופי לוב, בהתאם לתוכנית שנקבעה מראש. אניות הצי השישי יישארו באיזור מרכז הים התיכון במשך פרק זמן נוסף.

מה שבוע ימים שטות נושאות המטוסים האמריקאיות קוראל סי וסאראטוגה בקירבת חופי לוב על רקע הגברת המתיחות בין ארה"ב ללוב בעקבות ההתקפות על שדות התעופה של רומא ווינה.

העיצומים נגד לוב ייכנסו מחר לתוקף

העיצומים הכלכליים האמריקאים נגד לוב יכנסו מחר לתוקפם, אך עדיין שוררת מבוכה לגבי מהותם.

על פי העיצומים, ייאסר על חברות אמריקאיות למלא אחר החוזים עם לוב. האמריקאים שיהיו בלוב בשבת, יעברו על החוק האמריקאי.

אזרחים אמריקאים שיישארו בצורה חוקית בלוב כגון אמריקאיות הנשואות ללובים, יהיו זקוקים לרשיון ממשרד האוצר בוושינגטון כדי לנהל עסק כלשהו — לכאורה אפילו כדי לקנות כיכר לחם.

לא ידוע באיזו תקיפות תפעל ממשלת ארה"ב כדי לנסות ולמנוע בעד חברות אמריקאיות מלהעביר את עיסקיהן בלוב לידי חברות זרות. השלטונות גם אינם יודעים בוודאות כמה אמריקאים עדיין נותרו בלוב. פקידים במשרד החוץ האמריקאי אמרו, כי אין להם אמצעים לבדוק כמה אמריקאים עוזבים את לוב. אך עוזר שר החוץ ריצ'ארד מרפי, אמר השבוע, כי 500 מתוך כאלפיים האמריקאים שהיו בלוב — עזבו.

בלוב פועלות 4 חברות נפט אמריקאיות גדולות.

כתבת סוכנות הידיעות הצרפתית, מארי יואנדיס, מסרה כי לפי חוגים דיפלומטיים מסויימים, יוכלו חברות הנפט האמריקאיות להעסיק עובדים לא־אמריקאים במקום אלה שלא ישובו ללוב. נראה כי הן גם מנהלות מו"מ כדי שמדינות אחרות ירכשו מהן את חלק הנפט המגיע להן, והיינו כחמישית מתפוקת הנפט הלובי, המוערכת ב־1.2 מיליון חביות ליום.

מוסקווה הזהירה את לוב שלא להפעיל טיליה החדשים

ואשינגטון (עצ"ד וע"צ) בריה"מ הזהירה את לוב שלא תפעיל את טילי הנ"מ החדשים שלה מדגם אס־איי־5 לכוונם נגד מטוסים צבאיים של ארה"ב החגים בשמי הים התיכון. זאת גילו אתמול אנשי מודיעין אמריקאים.

הם ציינו, כי כמות קטנה של טילים כאלה, שטווח הפעולה שלהם 240 ק"מ, הוצבו ליד סירטה, בחוף המפרצי של לוב והם מסוגלים לכסות את מרבית איזור מפרץ סירטה. לדברי קדאפי הוא שטח לובי.

בינתיים כתב היום העתון "ואשינגטון פוסט" כי מועמר קדאפי מצייד בטילי נ.מ. מדגם "סאם 5" ואיים להפעיל אותם אם מטוסי חיל הים האמריקאי יטוסו מעל למפרץ סירטה.

מנהיג לובי איים על ארה"ב כי המפלה שהיתה מנת חלקם של האמריקאים בויאטנם ובקמבודיה תי־שנה על אדמת לוב, אם תוליכם ארה"ב להתקיף מדינה זו.

אל חמידי, חבר פיקוד המהפכה הלובית הודיע בשיחה עם כתב העתון הכוויתי "אל קאבאס" שבמקרה של תוקפנות אמריקאית, תנהל לוב מלחמה גלובאלית ולא תבקש הפסקת אש ואף לא כינוס של מועצת הביטחון. לדבריו, "מלחמה זו תהיה הניצוץ שיביא למלחמת עולם חדשה. לוב תפגע בבסיסי הברית האטלנטית בכל מקום שהם נמצאים בו".

חברה בת של סו"ב לא ביטחה עבודות בניגריה — חוב 70 מיליון ד' לא כובד

החברה לעבודות חוץ העריכה כי עלות הפרמיה גבוהה מדי — ועתה היא מגבשת הסדר להחזר החובות שתשלומם הוקפא

מאת צבי זרחיה
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

החברה לעבודות חוץ של סולל בונה, העוסקת בביצוע עבודות קבלניות בהיקף של מאות מליוני דולרים בניגריה לא הגנה על היקף כל השקעותיה בעבודות אלה, באמצעות ביטוח סיכונים בסחר חוץ. לפני שנתיים, בעקבות משבר כלכלי ושבר מהלכו אף אירעה הפיכה צבאית בהייגו השלטונות על שמירת חובות והפסקת תשלומים. רוב החובות לחברה לא כובדו. תשלומים אלה נאמדים בסכום שבין 70 ל־100 מיליון דולר.

החברה ביטחה רק את הציוד שהפעילה בניגריה, במסגרת ביטוח מסחרי.

גורמים המעורים בענף ביטוח סיכוני סחר חוץ, מתחו ביקורת חריפה על התנהגות החברה. הם טענו, כי על מנהליה היה לבטח השקעותיה המקבלים המגיעים לה, לנוכח אפשרות שינויים פוליטיים במדינה זו. זאת במיוחד לאחר שבעבר ספגו חברות ישראליות נזקים כבדים באיראן, בתורכיה ובמדינות נוספות. גורמים כלכליים אמרו אתמול כי גם אם עלות רכישת ביטוח מסוג זה היתה גבוהה יחסית, לא היה על המנהלים בחברה ציבורית לקחת סיכון ולהימנע מבי־טוח כזה.

לדעתם, אילו ביקשו מנהלי סולל בונה עבודות חוץ, ביטוח בפני סי־כונים פוליטיים כלכליים, ייתכן כי ניתן היה לבצע ביטוח מישנה בחברות בין לאומיות, ולא להשאיר את המשק הישראלי חשוף להתמוטטות חברה ישראלית בעבודות במדינה אפריק־אית.

הפרמיה היתה יקרה מדי

דובר סולל בונה לא הכחיש, כי החברה נמנעה מעריכת ביטוח כלפי סיכונים פוליטיים. הוא הסביר, כי הפוליסות שהופעלו באותה תקופה לא התאימו לאופי העבודה הקבלנית של החברה ולהערכת החברה, באותה תקופה, הפרמיה עבור פוליסה מסוג זה היתה יקרה מדי.

דובר סולל בונה ציין, כי מתגבש הסדר לגבי החזר החובות שהוקפאו על ידי ממשלת ניגריה. על פי ההסדר תקבל סולל בונה מניגריה שטרות דולרים לפרעון הצב בריבית ליבור + אחוז אחד. החברה כבר מימשה חלק מהשטרות.

החברה לעבודות חוץ היא חברה בת של הקונצרן. עד להפיכה בניגריה ולהקפאת כספיה שם, הרוויחה חברת הבת מדי שנה לחברת האם.

מודעי: לבדוק העדיפויות שניתנו לבנק הפועלים

מתוך כך נודע ל"הארץ", כי שר האוצר, יצחק מודעי, פנה באחרונה אל המפקחת על הבנקים בבנק ישראל בבקשה שתבדוק אם בנק הפועלים נתן לסולל בונה אשראי בלא דאגה לבטחונות ועדיפויות מתאימות.

הסדר זמני להפעלת המספנות: העובדים יקבלו 70% משכרם

ההסדר — לחודש ימים — מותנה בהעמדת סכום של ארבעה מיליון דולר לרשות המפרק הזמני

(ע.) כל פועלי מספנות ישראל יחזרו לעבודה במספנות בחודש הקרוב. על כך הוחלט אמש בבית המשפט המחוזי בירושלים, לאחר שהושגה הסכמה בין העובדים לבין המפרק הזמני של החברה. הסדר זה יהיה תקף לחודש ימים בלבד ובמסגרתו יקבלו העובדים רק 70 אחוז משכרם. העובדים שומרים לעצמם את הזכות לתבוע תשלום הפרשי השכר. במהלך החודש, ינסה המפרק לגבש הצעה להמשך הפעלה תקינה של מספנות ישראל.

בראשית הדיון הודיע המפרק הזמני כי למשך החודש הקרוב יש לחברה הזמנות עבודה הדורשות 25 אלף שעות ייצור ו־6,000 שעות הנדסה. לשם כך, דרושים למספנות 345 עובדים מתוך 650 העובדים.

בא כוח עובדי המספנות, עו"ד יוסי כץ, הציע לשופט הצעת פשרה לפיה יועסקו כל 650 עובדי המספנות בשכר של 70 אחוזים, ובד שיאפשר תשלום משכורות לכלל העובדים. היתרה תועמד כהלוואה לחברה. הצעת המפרק, להוציא לחופשה כ־300 עובדים נדחתה ועם רב בקרב נציגי העובדים.

במשך כארבע שעות התנגדו באי כוח הצדדים בלשכת השופט. פעמים אחדות יצאו נציגי העובדים להתייעצות עם העובדים. נציגי העובדים הצביעו על כל סעיף וסעיף בנוסח ההחלטה.

בית המשפט הורה למפרק הזמני לגבש בהקדם הצעה להמשך הפעלת מספנות ישראל, שיקומן, ייעולן. מספר העובדים בהן הכל ברוח החלטות ועדת השרים לענייני כלכלה.

השופט הדגיש, כי ההסדר זמני ומותנה בכך שיועמד לרשות המפרק הזמני סכום השווה לארבעה מיליון דולרים.

מועצת הליברלים קיבלה הצעת חרות לאיחוד — דורשת אישורה במרכז חרות

הליברלים ייהנו מייצוג של שליש במפלגה עד 1990 — לאחר מכן ייערכו בחירות פנימיות ללא שייכות תנועתית קודמת ★ מאיימים כי אם לא יאושר ההסכם במרכז חרות עוד לפני הוועידה במארס יקימו חטיבה נפרדת בכנסת

מאת אילן שחורי
סופר "הארץ" לענייני מפלגות

ברוב קולות גדול, החליטה אמש מועצת המפלגה הליברלית, בעקבות המלצת נשיאות המפלגה, לקבל את הצעת שרי תנועת החרות להקמת תנועת הליכוד. על בסיס ייצוג של שליש למפלגה הליברלית ושני שלישים לתנועת החרות. הסדר זה יהיה בתוקפו עד ל־1990. ולאחר מכן תהיה הבחירה במפלגת הליכוד ללא כל שייכות תנועתית קודמת.

מועצת המפלגה הליברלית סייגה את החלטתה באישור הסכם האיחוד על ידי מרכז תנועת החרות, לא יאוחר מראשית מארס, עוד לפני ועידת חרות. אם עד מועד זה לא יאשר מוסד מוסמך בחרות את הסכם האיחוד, יפרקו הליברלים לאלתר את סיעת הליכוד בכנסת, ויקימו חטיבה נפרדת. הצעה לפירוק מידי של סיעת הליכוד זכתה לתמיכה מועטים בלבד, מתוך כשלוש מאות חברי המועצה.

נשיאות הליברלים דנה בנושא אתמול במשך כחמש שעות, וגיבשה את עמדתה רק אתמול לפנות בוקר. בישיבה שהתקיימה בביתו של יו"ר הנשיאות, יצחק מודעי, החליטו שרי הליברלים להעניק לתנועת החרות הזדמנות נוספת להביא לאישור ההסכם במוסד המוסמך. השר מודעי אמר אמש בתום ישיבת מועצת הליברלים שהתקיימה בכפר המכביה ברמת גן, כי בהחלטת הליברלים נוצרה מציאות פוליטית חדשה במדינת ישראל. הוא הביע תקווה, כי חרות תאשר בקרוב את ההסכם. מודעי אמר, כי שמיר שוחח עימו לפני מספר ימים והבטיחו לעשות כן.

לדברי מודעי ככל הנראה תתקיים ועידת היסוד של מפלגת הליכוד החדשה, בצמוד לוועידת תנועת החרות, שתיפתח בתשעה במארס, או זמן קצר ביותר לאחר מכן.

מודעי היה אמש השר היחידי שנשא דברים במועצה הליברלית. היתה זאת הפעם הראשונה במפלגה שכל השרים כולם התלכדו סביב הצעה אחת ונאום אחד. מודעי בירך את ראשי חרות שמשכו בחודשים האחרונים את אישור הסכם האיחוד. ואמר, כי חרות לאחר לכתו של מנחם בגין, אינה תנועה של מנהיג המסוגל לגבש החלטה אחת ומחייבת. מודעי הוסיף, כי הליברלים חייבים לקבל הכרעה בימים אלה, מאחר ובפתחן עשויות לעמוד בחירות. לדבריו, גם בחירות הביעו זאת בשבועיים האחרונים והעיקר לאחד כוחות הליברלים להכריז על סיעה נפרדת בכנסת.

העובדים הליברלים החרימו הישיבה

את ישיבת מועצת הליברלים החרימו חברי איגוד העובדים של המפלגה. יו"ר האיגוד, ח"כ לשעבר צבי רנר, היה גם המתנגד היחידי לפנות בוקר בנשיאות המפלגה להחלטה שהביאה הנשיאות בפני המועצה. רנר טוען, כי הנכונה לחברי האיגוד שריון מקומות לכנסת בתנועה החדשה. וללא ישום הבטחה זאת אינו מוכן לתמוך בהסדר. בעת ישיבת מועצת הליברלים קיים רנר באולם מקביל התייעצות עם חברי איגוד העובדים. שבמהלכה שלח מכתב ליצחק מודעי בו הדגיש, כי ללא הבטחות מעמדו של איגוד העובדים, אין הם מבטיחים את השתתפותם ותמיכתם בהסכם.

שמיר מקדם בברכה

מ"מ ראש הממשלה ושר החוץ יצחק שמיר אמר אמש לאחר החלטת מועצת הליברלים כי הוא מקדם בברכה צעד זה. "אין ספק כי צעד זה יביא אותנו עכשיו לאיחוד. התמזגות של שתי מפלגות אינו דבר של מה בכך, וגם אם עדיין יהיו קשיים מסויימים, הרי שכהולכים ברצון מאוחד מתגברים גם על קשיים אלו. בקרוב מאוד תופיע בציבור תנועת הליכוד" — אמר שמיר.

מובארק בבון — בעקבות פרס

בון, (עצ) נשיא מצרים, חוסני מובארק בא אתמול אחר הצהריים לבון, לביקור עבודה של יומיים במערב גרמניה. שעות ספורות לאחר ביקורו של ראש ממשלת ישראל שמעון פרס. מובארק בא למערב גרמניה כדי לבקש ממנה תמיכה פעילה יותר במדינות הערביות המתונות, במאמציהם לפתור את בעיית המזרח התיכון.

נשיא מצרים יעלה בפני הקנצלר הלמוט קוהל, שר החוץ גנשר והנשיא פון ויצקר, את הצעתו להקים "קבוצת מגעים" אירופית, שעליה יוטל לסלול את הדרך לוועידה בינלאומית על המזרח התיכון.

בון וקהיר מקיימות ביניהן יחסים לבביים ועמדותיהן המדיניות קרובות. ממשלתו של קוהל, המבקשת להעניק "תנופה חדשה" למאמצי השלום, הזכירה לראש הממשלה פרס את שני הסעיפים העיקריים במדיניות הגרמנית כלפי המזרח התיכון: זכות קיומה של ישראל והגדרה עצמית לעם הפלשתיני.

מובארק ייפגש גם עם שר הכלכלה הגרמני, מרטין באנגמן. בון הילוותה סכומים גדולים למצרים, וגם מעניקה לה אשראי בסך 260 מיליון מארקים לשנה.

זהו ביקורו הרביעי של מובארק במערב גרמניה מאז 1982.

ראיתי שמעתי

נוסעים, נוסעים— פרק ב'

עובדים בסוכנות הזדעזעו על כך שניתן פרסום פומבי ("הארץ" משלשום) רק לשמות חברי המשלחת הציונית, העומדים להמריא ב־12 בפברואר לניו־יורק, ולעומת זאת נפקד שמם של המנכ"לים והפקידים הבכירים שיתלוו אליהם במסעם.

ובכן, בין הפקידים המצטרפים למסע: מנכ"ל הסוכנות, אלוף (מיל') שלמה גזית, מנכ"ל מחלקת העלייה דוד לוין, מנכ"ל המחלקה להתיישבות הסוכנות בירנון ויתקין, מנכ"ל המחלקה לכספים ד"ר שלמה רביד ומנכ"ל עליית הנוער אלי עמיר. יש לציין, שאין זו רשימה סופית. יש להניח, שעד להמראת המטוס יצטרפו אליהם עוד כמה עובדי מנגנון וניהול.

ג.אדם

"כוח המשימה" תוקף שוב

מבית קוקטייל שנערכה אמש לכבוד ראשי "כוח המשימה", קבוצת בעלי הון ואנשי עסקים יהודיים שאירגן גד יעקבי כדי שישקיעו בישראל, רצה טקס פישר, יו"ר ה"כוח", להרשים את הישראלים שהשתתפו בקבלת הפנים שנערכה בביתו של השר בנאות אפקה. בסיום נאומו הודיע פישר בתגיניות, שזו היתה הפעם הבאה שהוא מבקר בישראל. וכך הכל הוא בילה בארץ תקופה של שלוש שנים בנסיעותיו הרבות.

מי שלא התרגש במיוחד מהגילוי היה שמואל פרנקל, מנהל השיווק של עלית. שסיפר שכאשר היה מנהיג יהודי מתפאר באוזני דוד בן גוריון שהוא ביקר בארץ עשרות פעמים, היה בן־גוריון נוהג לענות לו, שלישראל עולים רק פעם אחת.

מקס פישר זכה, עם זאת, במחיאות כפיים של כל הנאספים.

ג. משעול

חברות כבוד בלי כבוד

במכתב לראש הממשלה, שמעון פרס, מוחים חברי אגודת המתרגמים את בעיותיהם המקצועיות והכלכליות, הנובעות משכרם הדל. בין השאר, כותבים חברי האגודה שנוסעה לאמסבה, כי היו מציעים לראש הממשלה חברות כבוד באגודתם, שהרי בעבר שלח ידו גם בתרגום, ותירגם, למשל, את אחד מסיפוריו של ולדימיר נאבוקוב. אלא שבמחשבה שניה, לאור המצב, אין משום כבוד גדול בחברות באגודה. ועל כן אין הם מציעים לו אותה. במקום זאת, הם מבקשים את התערבותו של פרס לשיפור מצבם, והעברת הטיפול בהם לוועדה הבינמשרדית שוקדת לבדיקת מצב הסופרים. במכתב מצביעים המתרגמים על תרומתם לזהות האומה, וראויה לשכר העולה על שכרה של הכתבנית המדפיסה את תרגומיהם.

לילי גלילי

"אילו שאלו אותו האמריקאים"

אילו שאלו אותו הממשלה האמריקאית, הוא היה מוסר לה מידע מבוסס שלפיו לא היה שליט לוב, מועמר קדאפי, מעורב בהתנקשות הדמים בשדה התעופה של וינה — אמר בראיון, ברונו קרייסקי, הקאנצלר־לשעבר של אוסטריה. לדבריו, יש לו הוכחות לטענה זו. אך אין הוא מאמין שלממשלו של הנשיא רייגן יש עניין לקבל מידע כלשהו ממנו.

קרייסקי הוסיף, שבימים בהם היה קאנצלר אוסטריה לא היה בשדה התעופה של וינה אף לא ... לברונו קרייסקי יש הוכחות. קודם אחר של פעולה מסוג זה, אף כי ההגירה היהודית מבריה"מ עברה כולה דרך וינה.

שמעון סאמט

מדליה עשירית ברציפות לסיגריית "טיים"

לארבע סיגריות של דובק: "פרר 80", "טיים", "מונטנה" ו"סהרה", הוענקו בשנת 1985 מדליות זהב בתחרות הבינלאומית של "מונד סלקסיון", שהתקיימה בליסבון, בירת פורטוגל. סיגריית "טיים" זכתה השנה לעיטור הצטיינות מיוחד, לאחר זכייתה במדליית זהב זו השנה העשירית ברציפות.

"מונד סלקסיון", אשר מושבו הקבוע בבריסל, הוא מכון תקנים בינלאומי יוקרתי, העורך מדי שנה בדיקות ומבחני איכות ומעניק עיטורי הצטיינות למוצרי איכות בתחומים רבים ומגוונים, החל במוצרי טבק וכינעות, בירות ומשקאות חריפים למיניהם, מוצרי מזון, דברי מתיקה, תמרוקים ומוצרי טיפוח.

בתחרות השתתפו 281 חברות שייצגו 61 ארצות מכל רחבי תבל.

ע.ר.

צפיר "לומד" את מודעי

השחקן והבדרן טוביה צפיר זקוק לשתי התמחויות מיוחדות לקראת תפקיד הקולנוע החדש: להיות שר אוצר ושרברב. בסרט החדש "האינספקטור", שכתב חנן גולד, מגלם צפיר שרברב מיסוסי, שנסיבות שונות מביאות אותו עד לממשלה, שם סבורים בטעות שהוא שר האוצר.

כיון ששר האוצר עוד לא "זכה" לטיפולו של צפיר, עלה צפיר לירושלים כדי לבקר במשרדו של השר. יצחק מודעי אמנם לא היה במשרדו באותה שעה, אך גם האווירה ואופי המקום תרמו משהו לעיצוב הדמות.

פגישה חשובה לא־פחות קיים צפיר עם אינסטלטור מקומי, שהכניס אותו מעט בסוד העניינים. הדבר לא עזר לו השבוע, כשאירעה בביתו סתימת צינור מים, והשליחים יצאו רחופים להשיג שרברב.

את הסרט החדש מביים מיקי בוגן, ומפיקים עו"ד צבי ברג־סמך והמפיק נתן הקרני.

ש.גונן

בעריכת עירית רוזנבלום

הדולר ירד לעומת רוב המטבעות

לונדון (אי־פי). הדולר ירד אתמול באירופה לעומת רוב המטבעות החשובות, עקב ידיעות על גירעון שיא במאזן המסחרי של ארה"ב. הדולר נחלש, בין השאר, לעומת המטבעות של בריטניה, שווייץ, צרפת, איטליה ויאפאן. לעומת זה התחזק המטבע האמריקאי והדולר עלה ביחס למטבע הקנדי, הדולר ... בידיעות שלא אושרו, בפרנקפורט, נאמר כי בנק הגרמני הפדראלי בניו יורק קנה דולרים בשער של 2.3725 מארק כדי לתמוך במטבע האמריקאי. שער הנעילה בלונדון היה אמש 2.3770 מארק, לעומת 2.3900 שלשום בלילה.

במלאת שלושים לפטירת יקירנו

נפתלי (נגדור) ויינברג ז"ל

נעלה לקברו לגילוי מצבה ביום ראשון, כ"ג שבט, 2.2.86, בשעה 12:00 בהר המנוחות, גבעת שאול, ירושלים

המשפחה

בצער רב אנו מודיעים על פטירת יקירתנו

טרודה רש

ההלוויה תצא היום, יום שישי כ"א בשבט תשמ"ו (31.1.86) בשעה 11.30 בבית הלוויות העירוני, רחוב דפנה 5 תל אביב, לבית העלמין "הירקון" בגבול חולון בת־ים

אבלים מרה:
סאה וד"ר היינץ לוי
רחל ומשה רש וילדיהם
שרית וגדעון לוי
רפי לוי
וכל יתר בני משפחתה

השבעה בבית רש ברחוב גוטליב 2 תל־אביב

בצער רב אנו מודיעים על פטירה של אשתי אמנו וסבתנו היקרה

חנה שלומקוביץ

לבית מושק ט

ההלויה תתקיים היום יום שישי כ"א בשבט תשמ"ו 31/1/86 בשעה 12.00 בצהריים בבית העלמין דרום גבול חולון בת־ים. נפגשים ליד השער הראשי

אבלים:
בעלה: טוביה שלומקוביץ
בנה וכלתה: רמי ורותי שילה
נכדותיה: דפנה, ורד
וכל בני המשפחה

מובטח וטו אמריקאי על גינוי ישראל במועה"ב

מאת שלמה שמיר

ניו־יורק (במיוחד ל"הארץ") מובטח וטו אמריקאי על הצעת החלטה בגינוי ישראל על אירועי הר הבית. על כך נמסר אמש עם התכנס מועצת הביטחון לישיבה קצרה לפני הצבעה. במהלך ישיבה זו נאמו נציגי ארה"ב, בריטניה, סין ועיראק.

ההחלטה בת שבעת הסעיפים איננה משתמשת בלשון גינוי אך מביעה שאט־נפש ממה שמוגדר כ"פעילות הפרובוקטיבית בהר הבית על ידי ישראלים כולל חברי כנסת". מסעיף זה השמטו ברגע האחרון הביטוי "על ידי כוחות ביטחון".

במשך השבוע נעשו מאמצים גדולים מצד נציגים ערביים לגייס תמיכה להחלטה זו. בישיבה אתמול בבוקר קרא נציג אש"ף מדי מאמרים מעתוני ישראל בגנות ביקורם של חברי הכנסת בהר הבית. בשעת מסירת הידיעה התחילה ישיבת מועצת הבטחון.

קיסינג'ר שוקל התמודדות על משרת מושל ניו יורק

אלבני, ניו יורק (איפי). הנרי קיסינג'ר, לשעבר שר החוץ האמריקאי, אמר אתמול, כי הוא שוקל להציג את מועמדותו למשרת המושל של מדינת ניו יורק השנה ולהתמודד מול המועמד הדמוקרטי מריו קומו.

בהודעה שהוצאה על ידי משרדו בניו יורק אומר קיסינג'ר כי לא חשב להתמודד על משרה שבחירים לה, אך פניות של מנהיגים רפובליקאים שידרבו לכהונת המושל הוממאו לו הוא מרגיש שעליו להתחשב ברצונם.

עוזרת של קיסינג'ר, כריס ויק, אמרה שאינה יודעת איזה מנהיגים רפובליקאים פנו אליו, ואף אינה יודעת מתי יחליט בעניין.

מקור רפובליקאי שסירב להיחשף בשמו אמר לפני כן כי "קיסינג'ר רוצה לעשות זאת" וציטט את קיסינג'ר באומרו: אני רוצה להיות דמות במריבות הציבורית.

ביקורת בארה"ב על טיסות החלל המאויישות

ואשינגטון 30 (עי"ר) התפוצצותה של מעבורת החלל שגרמה למותם של שבעה אסטרונאוטים הביאה בעקבותיה האשמות, כי תוכנית שיגור האדם לחלל על ידי השלטונות האמריקאים אינה אלא תרגיל מסוכן ביחסי ציבור, שמטרתו להבטיח לסוכנות החלל הקצבות הדרושות לה.

אפילו אנשים שבדרך כלל מצדדים בטיסות מאויישות לחלל כגון האסטרונאוט לשעבר והסנאטור ג'ון גלן, מביעים עתה ספק באשר לתבונה שבשיגור אמריקאים מן השורה לחלל, כדוגמת כריסטה מאקוליף, אם לשני ילדים, שמתה יחד עם האחרים ביום ג'.

לעומת זאת טוענת סוכנות החלל האמריקאית כי טיסות מאויישות הן חיוניות, מאחר שרק בדרך זו יוכלו לבצע תיקונים של לוויינים בחלל. דובר של סוכנות החלל אמר לכתבים בהקשר זה "האדם הוא המחשב הטוב ביותר שהומצא אי פעם". תומאס גולד פרופ' באוניברסיטת קורנל טוען לעומת זאת, כי כמעט כל דבר שיכול להיעשות על ידי האדם בחלל, ניתן לביצוע בעזרת חלליות בלתי מאויישות.

בשיחה עם כתב רויטר אמר גולד: "מעבורת החלל היא אסון, רכב בלתי מגיע את הדעת ביותר".

המבקרים טוענים כי סוכנות החלל ניצלה אזרחים כדוגמת הגב' מאקוליף כדי להגביר את עניין הציבור בטיסות לחלל ולזכות לתמיכה פיננסית נוספת בשנה שקשה להשיג הקצבות.

נ.י. טיימס: הסיוע לישראל — כמו ב־'86

ואשינגטון (עטנאט) העתון "ניו יורק טיימס" דיווח אתמול כי הנשיא רונאלד רייגן מתכוון לפנות לקונגרס בבקשה שיעמיד לרשות ישראל בשנה הבאה סיוע באותם ממדים כמו זה שאושר לה לשנת הכספים 1986.

לפי דיווח זה יבקש הנשיא להעניק לישראל סיוע בסך 3 מיליארד דולר ולמצרים 2.3 מיליארד דולר.

ישראל תקבל סיוע כלכלי בסכום של 1.2 מיליארד דולר וסיוע צבאי בסך 1.8 מיליארד דולר בשנת הכספים 1987, אם הקונגרס ייענה בחיוב לבקשתו של הנשיא.

אמש בתיאטרון / מיכאל הנדלזלץ

אנשים קשים עם פרדס

תיאטרון "הבימה" מציג באולם מסקין את "הפרדס" מאת יוסף בר־יוסף. בימוי: אהרון אלמוג. תפאורה ותלבושות: אלי סיני. תנועה: תמר בן־עמי. תאורה: מיכאל ליברמן. משתתפים: מרים זוהר, [illegible], שלמה בר־שביט ומישא אשרוב.

האנשים הקשים של יוסף בר־יוסף נפגשים הפעם על רקע פרדס. שהוא מקום ההתרחשות וסמל לרכוש. האלמן מנשה צ'יקין מתאהב באלמנה אירה, עולה מרוסיה שהיא גם מורה לבאלט, ואינו יודע אם היא אוהבת אותו או את הפרדס שלו. אחיו ואחותו, מכל מקום, אוהבים בעיקר את הפרדס שלו.

מערכת הקריקטורות האנושיות (קריקטורה לא במובן גנאי, אלא כתיאור כאופייני דמות שקויה מודגשים בחריפות) העדינות של בר־יוסף מדגישה יותר מדי — לטעמי — את הסמלים הסובבים את האנשים. שוב ושוב נאמר שהפרדס והבאולם הם יותר ממה שהם. הסיפור האנושי מועמם במשמעויות וכמעט מבריע אותו. יחד עם זאת יש במחזה כרטוסי דמויות שכל אחת מהן היא סיפור ושורות וקטעי דיאלוג משעשעים ביותר, אם כי נדמה שמדובר בארבעה סיפורים נפרדים ולא במערכת השוזרת את ארבעתם.

רק מרים זוהר — שבעיני זה הערב שלה — ... את המזיגה הנכונה, המשעשעת והמרתקת ... התוכן הפנימי של הדמות. שלמה בר־שביט ... משחק מגוגם, ולמרות שהפיק צחוק ... הקווים האנושיים המרשעים של הדמות ... הדרמטי של הדמות בלבד, ואילו במשחקו ... התנהגויות שלא הצטרפו לדמות אחת, אם ... ביותר במחזה.

הבעיה הערכית בהצגת מחזה כזה היא ל... המעגלים של הדמות והתוכן האנושי שלהן ... שהוא נוסף אחרי המאפיין היהודי הקומי ... הדמויות, כך נוצרה קומדיה העשויה בקו ... עומק ועצב של ממש, למעט אצל מרים זו... ידי תמר בן עמי, ומחול הפרדס בראשית ה... משעשעת.

קציני משט...

(סוף מעמוד 1)

מבוכה במשטרת המחוז.

סנ"צ שמואל כרמלי, היה אחראי בתוקף תפקידו לניהול חקירות של פשעים חמורים רבים בשנים האחרונות. על פי סמכותו, סגר גם תיקי חקירה. הוא חשוד בקבלת טובות הנאה בצורות שונות מגורמים מפוקפקים עימם היה במגע, בין השאר גם בתוקף תפקידו. החקירה נגדו התנהלה בחודשים האחרונים על־ידי היחידה לחקירות פנים של המשטרה, לאחר שהמפכ"ל ... מידע רב בקשר אליו. התיק הועבר לפרקליטות עם המלצה להעמידו לדין פלילי. בעקבות כך, סוכם עם כרמלי כי יפרוש מהמשטרה, על פי בקשה שיגיש.

שוחד מיני

סנ"צ שלמה כדורי נחשד שדרש וקיבל לפני כשנתיים שוחד מיני משוטרת שעבדה במטה המשטרה במחוז תל־אביב והועסקה בזמן לאחר שעות העבודה. השוטרת פוטרה כשנתברר מעשיה. סנ"צ כדורי נחשד, כי קיים יחסים אינטימיים עם השוטרת, ובתמורה ניצל את סמכותו המקצועית כדי לסייע לה ולקרובי משפחתה שנחשדו בביצוע עבירות. באחרונה המליצה הפרקליטות להעמיד את סנ"צ כדורי לדין בבית הדין למשמעת של המשטרה, והחל בהכנת כתב אישום. בסופו של דבר, סוכם, כי כדורי יפרוש במקום לעמוד לדין

זכו ב...

בסך — 3,000.00 ש"ח זכו המספרים: 814337, 892851.

בסך — 180.00 ש"ח זכו המספרים: 002419; 043308; 113756; 147124; 159020; 207136; 261316; 273679; 278398; 319958; 346572; 352248; 353652; 416758; 453116; 437699; 475998; 478822; 496817; 506895; 533243; 592899; 597937; 600154; 624416; 711956; 773567; 796203; 799136; 864681; 881483; 897781.

בסך — 90.00 ש"ח זכו הכרטיסים

בסך — 120,000.00 ש"ח זכה המספר 473507

כדור המזל לא עלה בגורל והפרס המצטבר בסך 160,000.00 ש"חים עובר לשבוע הבא.

מקסימום פרס ראשון בשבוע הבא יהיה 400,000.00 ש"חים (כולל צבירה).

בסך — 6,000.00 ש"ח זכה המספר: 535691.

שיחת היום / עקיבא אלדר

עם: אלוף (מיל.) יוסף גבע
על: גיוס אלופים לחב"ד

אינני רואה בשלילה פניה לחייל שיניח תפילין

— ממה שקראתי בעיתון אפשר לחשוב שהסכמת להצטרף

— אינני שייך לתנועת החזרה בתשובה וגם אינני מאמין שזו תנועה גדולה. היא תהליך כפי שהיא באה. לי ולבני יש מקום קבוע בבית הכנסת ולכן אין סכנה שהם יעברו לצד השני. נוסף לכך, אני קרוב יותר לזרם הליטאי ואם הייתי הופך לחרדי הייתי מוצא את עצמי בישיבת פוניבז' ולא בחצר חסידית.

— מדוע איפוא הסכמת למסור להם הצהרת תמיכה?

— הם צלצלו ושאלו אם אני מוכן לומר דברים חיוביים על מה שאני זוכר מהפעילות שלהם בצבא. הסכמתי, בתנאי שייכתבו גם את ההסתייגות שלי מהדברים שהם עושים בתחום הפוליטי וגדו־מים בזק. הם הסכימו ואז סיפרתי שראיתי אותם משמחים חיילים ועושים פעולות נהדרות לטובת יתומים ואלמנות. אמרתי גם שמפריע לי שהם מבקשים לפסול חלק מהיהודים (נושא חוק מיהו יהודי) ושמפריעה לי התערבותם הפוליטית שלהם בעניין גבולות הארץ.

— חשבת על כך שהם מתכוונים להלך מודעות כיתן שרק מי־כם אותם בנשק?

— אם זה אכן כלל שרובם אינם משרתים בצבא, זה חמור מאוד. בתקופה שאני הייתי בצבא הדבר היה מוגבל ל־5000 בני ישיבות שלא שרתו בצבא. יחד עם זה, יש הרבה בני ישיבות שאינם משרתים בצבא וגם אינם מטפלים ביותר מלחמה כפי שעושים אנשי חב"ד.

— אבל האחרונים אינם עוסקים במנקים של יהודה בתשובה במחנות צה"ל.

— אינני רואה בשלילה שפונים לחייל יהודי שיניח תפילין. אין זה חלילה ניסיון להעבירו לשמד. אני יכול רק לספר לך שלא מכבר ניגש אלי אחד מראשי חב"ד בשדה התעופה וביקש שאניח תפילין. אמרתי לו "כיצד אתה מלבין פני? כנראה לך שלא הנחתי תפילין הבוקר ואתה מבקש לגרום לברכה לבטלה. אלא אם כן הבאת תפילין של רבנו תם". לא מפריע לי שניגשים ליהודים ומציעים להם להניח תפילין.

הופגז ארמון נשיא לבנון — אמין ג'מייל לא נפגע

ביירות, (עד"צ) מיליציות מוסלמיות הדורשות את התפטרות הנשיא ג'מייל, הפגיזו אתמול את ארמונו הנשקף אל ביירות. פגזים פגעו באיזור הארמון בבעבדה ובאיזורים נוצריים סמוכים, כוחות נוצריים הגיבו בהפגזת שכונות מוסלמיות במערב ביירות.

אותה שעה היו חילופי אש של תותחים ומקלעים בין צבא לבנון ובין אנשי המיליציה הדרוזית, על רכס הר השולט על הגישה לארמון הנשיא.

ג'מייל היה בבעבדה בעת ההפגזה, אולם הפגזים לא פגעו בבנייני הארמון והוא לא נפגע.

הנהלות בתי הספר בביירות מיהרו לשלוח את התלמידים לבתיהם, מחשש להפגזות נוספות. גם באוניברסיטה האמריקאית במערב ביירות המוסלמית קיצצו השיעורים.

ההפגזות גרמו ביום חמישי לירידה נוספת בשער הלירה הלבנונית, לשפל־שיא של 24 לירות לדולר, לעומת 23 ביום רביעי.

במחנות הפליטים הפלשתינאים בעיבורה הדרומים של ביירות שרר ביום חמישי שקט אחרי יומיים של התגוששויות בין שיעים ומוסלמים פלשתינאים. בקרבות אלה נהרגו 7 אנשים ונפצעו 25.

יקי הון ויהון ישיש

ממשלה רחבה ואיכות חיים צרה

אורי אבנרי

אמות אי. אבנמ: "עלים מי שיודע להוקירה"

הופיעו **חדשו**

אבשלום קור

יופי של עברית!

מן השידור אל הכתב

ספר חדש של

משרד הבטחון - ההוצאה לאור

ו-ספרית מעריב

להשיג בחנויות הספרים ברחבי הארץ, או ישירות בחנות ספרית מעריב, דרך פ"ת 2א', תל-אביב.

שי צינדר ורונן רייכל הובאו למנוחות

בנצרת־עילית ובחולון בליווי אלפים ★ האב ירוחם רייכל זעק לפני הקבר הפתוח: שלא יקברו את בני כל עוד לא אשמיע דעתי

(עי). אלפים מתושבי נצרת עילית ויישובי הסביבה ליוו אתמול למנוחת עולמים את רב"ט שי צינדר, שנפל ביום ד' בהתקלות בבקעת הירדן. מסע הלוויה יצא מביתו של שי לעבר החלקה הצבאית בבית העלמין הצבאי בעיר. ארונו היה עטוף בדגל הלאום ונישא בידי שישה חיילים מיחידתו. אחרי הארון הלכו בני משפחתו, שכנים, ידידים, חברים, קציני צה"ל בכירים, הורים לנשק ומורים מבית הספר המקיף ע"ש שרת, בו למד ואשר אותו סיים אשתקד. בבית העלמין נשא דברי פרידה רב צבאי ולאחר תפילת "אל מלא רחמים" וקדיש, אמר דברים לזכרו מפקדו. הוא סיפר כי שי היה הראשון באנשי הסיור שהבחין במחבל וירה לעברו, אך אחרי המטח הראשון נפגע. בשעות הבוקר התייחד בית הספר המקיף ע"ש שרת על 800 תלמידיו עם זכרו של שי.

רונן רייכל נקבר בחולון

סמל רונן רייכל, בן 20, שנפל בהתקלות בבקעת הירדן הובא למנוחות בחלקה הצבאית של בית העלמין בחולון, עיר הולדתו.

ההלוויה היתה מרגשת וסוערת. ההורים ובני המשפחה לא הרפו מלזעוק ולהטיח דברים, לעיתים קשים. "שכל עם ישראל ישמע אותי, שלא יקברו את בני כל עוד לא אשמיע דעתי". זהו זעק האב ירוחם רייכל לפני הקבר הפתוח. נוכחו אלוף פיקוד המרכז אלוף אהוד ברק, אנשי היחידה ומפקדיה, אנשי משטרת ישראל, מאות מתושבי חולון ומוקירי זכרו של הצעיר.

"הוועד נגד היד הקשה" יפגין מחר מול מפקדת פיקוד מרכז

שותפים בו ישראלים ופלשתינים

מאת לילי גלילי
סופרת "הארץ"

חברי "הוועד נגד היד הקשה" יפגינו מחר בצהריים מול המפקדה של אלוף פיקוד המרכז, במחאה על תופעות מדיניות היד הקשה, כמו מעצרים מינהליים וגירושים. בוועד חברים ישראלים ופלשתינים וזוהי פעולה משותפת יזומה ראשונה מסוגה.

בגוף החדש נציגים בין השאר חברי הוועד לסולידריות עם ביר זית, ואישים פלשתינאיים בולטים, כמו ראש המכון למחקר פלשתינאי, פייסל חוסייני, הד"ר מובארק עוואד, הקורא למאבק לא אלים נגד הכיבוש, עורכי דין ממזרח ירושלים ופעילים אחרים.

במהלכי הגיבוש המשותף של מצע הוועד, הסכימו הצדדים על נוסחאות משותפות, תוך שהם נבדלים זה מזה בתפיסות הכוללות. במצע כלולה הדרישה להפסיק את מהלכי הגירוש, להתיר את שובם של מי שגורשו כבר, להפסיק מהריסת בתים ואטימתם, לבטל את הענישה הקולקטיבית ולשמור על הסכם חילופי השבויים.

הוארך מעצר רס"ר המשטרה הקשור לפרשת הקרקעות בגדה

ג'מאל בן סלמן חמוד מבית ג'אן חשוד כי החתים במרמה שני קשישים תושבי הגדה על ייפויי כוח למכירת אדמותיהם תמורת שוחד ★ שוחרר בערבות עובד לשעבר של גינדי שמסר עדות שקרית על אבי צור

מאת נורית אמיתי
סופרת "הארץ" בפתח תקוה

מעצרו של רס"ר המשטרה בקשר לפרשת הקרקעות בגדה, שנעצר ב־12 בינואר, הוארך אתמול על ידי שופט בית משפט השלום בפתח תקווה, שלי טימן, בשבעה ימים נוספים. ג'מאל בן סלמן חמוד מבית ג'אן ששימש כשוטר בקלקיליה חשוד במעילה באמון, קבלת שוחד, זיוף ומרמה. בבקשת היחידה לחקירת פשעים חמורים במשטרה צוין בין השאר כי ג'מאל חמוד חשוד בהחתמת שני קשישים תושבי הגדה על ייפויי כוח למכירת אדמותיהם במרמה תמורת קבלת שוחד. הוא התחייב לאחר שערך חיפוש בביתם בחשד שהם מחזיקים בנשק ולאחר מכן הזמינם למשטרה לחתום על מסמך שאין להם נשק. המשטרה חושדת שבעיקרו זה החתימם על מסמך מכירת אדמות.

נחמן חן שוחרר בערבות

נחמן חן (28) מתל אביב, שעבד לשעבר אצל הקבלן אברהם גינדי, שוחרר אתמול בערבות של 2000 שקלים חדשים, לאחר שנעצר כחשוד במסירת מידע כוזב למשטרה. במידע שנתן במשטרה מסר כי בידו ראיות נגד אבי צור, עוזר שר החקלאות לשעבר על שקיבל 55 אלף דולרים שוחד מאברהם גינדי.

מפקח יואב גוית מהיחידה לחקירת פשעים חמורים סיפר אתמול בבית משפט השלום בפתח תקווה כי בחקירת המשטרה התברר שהפרטים שמסר הם שקריים ועיסקה מסוג זה לא היתה כלל. עוד אמר לשופט שלי טימן כי מתברר שנגד החשוד תלויים ועומדים תיקים בעבירות מרמה וזיוף והפרטים שמסר למשטרה נמסרו מתוך כוונה זדונית לזכות בביטול התיקים נגדו בבית המשפט וכן לנקום בקבלן אברהם גינדי, אשר פיטרו מעבודתו בחברה. אתמול בבוקר הודה חן שהפרטים שמסר אכן בשקר יסודם.

כאמור הורה השופט לשחררו בערבות וכן הורה להפקיד דרכונו ולעכב יציאתו מן הארץ.

שלושת תושבי הגדה שביטלו עתירתם יגורשו כנראה היום

טענו בביהמ"ש כי מאחר ולא אופשר להם לטעון בנוגע למשפט הבין לאומי ולא הורשו לעיין בחומר שעל־פיו הוחלט לגרשם הגיעו למסקנה שהגירוש אינו מטעמים ביטחוניים אלא מטעמים פוליטיים

מאת סופר "הארץ" בשטחים

שלושת תושבי הגדה, שביטלו אתמול במפתיע את עתירתם לבג"צ כנגד צווי הגירוש שהוצאו נגדם, יגורשו ככל הנראה עוד היום. מקורות ביטחוניים מסרו, כי השלושה לא הגישו בקשה לאפשר להם לשהות במחיצת משפחותיהם טרם גירושם, לפיכך לא תוענק להם שהות של 48 שעות כנהוג, הם יגורשו לאלתר.

השלושה הם עלי אבו־הלאל, מראשי הפעילים באיגודים המקצועיים בגדה, חסן עבד אל־ג'ואד, עיתונאי מדהיישה, וד"ר עזמי שועייבי, שהיה סגנו של ראש עיריית אל־בירה המודח. שועייבי סובל ממחלת ריאות קשה ובשלושת החודשים האחרונים, שבהם התבררה עתירתו, הוא אושפז בבתי חולים בישראל. במהלך הדיון אתמול העיד מומחה למחלות ריאה מישראל, כי שועייבי מסוגל לקבל טיפול בכל מקום שבו ישהה, ואילו מומחה מיון, שהובא מטעם העותרים, טען לעומתו כי הגירוש יעמיד בסכנה חמורה את בריאותו של שועייבי.

ביטול העתירה

בפתח הדיון המשפטי הודיע השופט דב לוין, שישב בראש ההרכב, כי לא יאפשר לבא כוח המגורשים, עו"ד פליציה לנגר, לטעון בהרחבה כי הגירוש נוגד את החוק הבינלאומי. השופט דב לוין אמר, כי טענה זו הושמעה בהרחבה בעתירות קודמות רבות במשפטי גירוש ובית המשפט הגבוה לצדק הביע כבר את עמדתו בסוגיה זו.

לאחר הפסקה קצרה בדיון, הודיעו המגורשים כי הם מפטרים את עורכי הדין שלהם ומסירים מלפני בית המשפט את העתירות. השופטים דב לוין, שושנה נתניהו ואליעזר גולדברג קיבלו את בקשת המגורשים ושחררו את עורכי הדין מייצוג העותרים.

לאחר מכן ניתנה לכל אחד מהעותרים אפשרות להשמיע את דבריו בבית המשפט העליון. השלושה טענו, כי מפני שבית המשפט לא איפשר להם לטעון בנוגע למשפט הבין־לאומי, ומכיוון שלא הורשו לעיין בחומר הסודי שעל פיו הוחלט לגרשם, הגיעו למסקנה שהגירוש אינו מטעמים ביטחוניים אלא מטעמים פוליטיים. עוד טענו, כי בית המשפט לא יוכל להגיע להחלטה צודקת בלי שיינתן להם להביע את דעתם על החומר הסודי. השופטים הוליטו למחוק את העתירה, וביטלו את צו הביניים שהורה לעכב את גירושם של השלושה עד תום הדיונים המשפטיים בעניינם.

רבין ישיב על שאלות חיילים בגלי צה"ל

השאלות יוגשו שעתיים לפני השידור

מאת לילי גלילי
סופרת "הארץ"

במשדר ראשון מסוגו בגלי צה"ל, ישיב שר הביטחון, יצחק רבין, לשאלות חיילים בשידור חי. המשדר יתקיים ביום שני, בשעה 4, ובין השעות 12—2 בצהריים יוכלו החיילים להעביר את שאלותיהם בטלפון לתחנה הצבאית. לאחר מיון תישאל, ישיב רבין בשידור חי על השאלות. הנבחרות בכוונת גלי צה"ל למסור משדרים שבמהלכם ישיבו אישים ממערכת הביטחון וצה"ל על שאלות של חיילים.

שמיר בסיור בדרום:

"אין זה סביר שמי שהציעו את רעיון הרוטציה לא יקיימוהו"

מאת איתן רבין
סופר "הארץ"

"רעיון הרוטציה חייב להתבצע. אין זה סביר שמי שהציעו — קרי מפלגת העבודה — לא יקיימוהו" כך אמר אתמול מ"מ ראש הממשלה יצחק שמיר בעת ביקור בדרום. בהתייחסו לאיחוד עם הליברלים אמר שמיר: "זהו צעד נכון, נתגבר על כל הקשיים, איחוד של שתי מפלגות אינו עניין של מה בכך". בהתייחסו למפלגת המרכז החדשה בראשותו של ראש עיריית ת"א שלמה להט אמר שמיר כי הוא אינו חושב שבמצב הנוכחי יש מקום למפלגה חדשה מסוג זה.

נציגי בתי"ס לנהיגה מתלוננים:

מחסור חמור בבוחני רישוי בצפון יגרור שוק שחור לתור למבחן

"מחדרה עד קריית שמונה יש רק 12 בוחנים העוסקים ישירות במבחני נהיגה"

מאת [illegible]
סופר "הארץ" בחיפה

בחיפה ובצפון הארץ יש מחסור חמור בבוחנים למבחני נהיגה, מטעם משרד הרישוי, הדבר שגורם לקשיים במבחנים, והמחסור בבוחנים עלול ליצור שוק שחור עבור תור למבחנים מעשיים — כך טענו אתמול נציגי בתי ספר לנהיגה בחיפה והצפון. הם מציינים כי לפני שנים אחדות העסיקו באזור 24 בוחנים.

נציגי בתי הספר לנהיגה מסרו, כי המנהלים המקצועיים של בתי הספר מוכנים להתנדב ולעבוד ללא תשלום - כבוחנים - מטעם משרד הרישוי, כפי שכבר עשו במשך תקופה מסוימת לפני כ־12 שנה, אולם עובדי משרד הרישוי מתנגדים לכך.

הם אמרו במסיבת עיתונאים בחיפה כי בכל האזור מחדרה עד קריית שמונה יש רק 12 בוחנים, העוסקים ישירות במבחני נהיגה (נוסף להם יש עוד שמונה רכזים) אך אלה אינם עוסקים ישירות במבחני נהיגה.

נעמי ומשה זיו

מודיעים בשמחה על הולדת

בתם

נכדה

לבינה ומנחם פרוכטר מרים וחנן זבלודוביץ

29.1.86

הקונגרס היהודי ננעל בגינוי האנטישמיות בברית־המועצות

בסעיף המגנה את אי הסובלנות בכל מקום בעולם נאמר גם כי הקונגרס קורא לכל מוסדותיו לגנות את מאיר כהנא ולמנוע ממנו כל תמיכה

מאת גדעון אלון
סופר "הארץ"

הקונגרס היהודי העולמי קרא אמש לשלטונות הסובייטים לשחרר את אסירי ציון והביע דאגה עמוקה מן התעמולה האנטישמית והאנטי־ציונית הנמשכת באמצעי התקשורת של בריה"מ. זוהי אחת מתוך 30 החלטות שקיבלה אמש מליאת הקונגרס שנערכה בתום ארבעה ימי דיונים.

בהחלטותיו גינה הקונגרס את הצמצום הכמעט מוחלט של היהודים היוצאים ואת העובדה שיהודי בריה"מ אינם זוכים לאפשרות לפעילות דתית ותרבותית. כן הובעה דאגה עמוקה לגורלם של יהודי אתיופיה, איראן, סוריה ולבנון.

בסעיף המגנה את אי הסובלנות בכל מקום בעולם נאמר גם כי הקונגרס קורא לכל מוסדותיו, ארגוניו, בתי הכנסת ומרכזי התרבות שלו לגנות את מאיר כהנא ולמנוע ממנו כל תמיכה. כן גונה האפרטהייד בדרום אפריקה.

כן החליט הקונגרס להביע שביעות רצון מהמאמצים שעשו ראש הממשלה שמעון פרס וחברי ממשלתו לקידום תהליך השלום. הוא קרא למעצמות הגדולות לסייע ביצירת אווירה חיובית לקידום השלום. הקונגרס גם הביע תמיכה מלאה במאמצים להגבלת הנשק בעולם. קידם בברכה את פגישת הפיסגה בין רייגן וגורבצ'וב בז'נבה והביע תקווה שהתחממות היחסים בין שתי המעצמות תביא להסכמים שיגבירו את הביטחון בעולם ויצמצמו את כמויות הנשק, ובעיקר את הנשק הגרעיני.

הקונגרס גם הביע תמיכה בהמשך הדיאלוג עם הכנסייה הנוצרית וקרא לוותיקן לא להסתפק בדיאלוג עצמו ובגינוי האנטישמיות, אלא להכיר בישראל ולכונן עמה יחסים דיפלומטיים. כן קרא הקונגרס לכל הקהילות היהודיות בעולם לקיים מיפקד אוכלוסין של היהודים, כדי לעמוד על מספרם המדויק ועל ממדי ההתבוללות.

המזכ"ל עומד לעלות

מזכ"ל הקונגרס היהודי העולמי ישראל זינגר, גילה אתמול ל"הארץ" כי הוא מתכוון לעלות לישראל ולהשתלב בחיים הפוליטיים בארץ. זינגר, שנילווה אל נשיא הקונגרס אדגר ברונפמן בביקוריו בבריה"מ, אמר כי הוא רואה עצמו כציוני. לדבריו, לבחירות שאין הוא מתגורר בארץ, הוא בא לישראל לביקורים רבים כל שנה ובשנה הבאה בכוונתו לשלוח את ילדיו ללמוד בארץ. זינגר ציין כי אביו חי בארץ לפני מותו ואף נקבר בישראל וכן סבתו נקברה בארץ.

זינגר (40), יליד ברוקלין, בן למשפחת מהגרים ממערב אירופה, למד בישיבה והוסמך לרבנות. ב־1976 סייע לג'רלד פורד בבית הלבן ואח"כ עבד במזכירותו של ראש עיריית ניו יורק בוב לינדזי.

פרופ' אירווין קוטלר בדיוני הקונגרס היהודי העולמי:

קנדה, בריטניה ומדינות מערביות אחרות נמנעו מהבאת פושעי־מלחמה נאצים לדין

מאת גדעון אלון
סופר "הארץ"

מיסמכים סודיים שפורסמו באחרונה מגלים כי קנדה, בריטניה ומדינות מערביות אחרות נמנעו במתכוון מהבאתם לדין של פושעי מלחמה נאצים — כך גילה אתמול פרופ' אירווין קוטלר ממונטריאול בדיוני הקונגרס היהודי העולמי.

לדבריו, ממשלת קנדה נעתרה ב־1948 לדרישותיה של ממשלת בריטניה "לקבור את העבר" ולהפסיק את כל ההליכים נגד נאצים המתגוררים בקנדה וביניהם כמה מעוזריו הקרובים של הפושע הנאצי קלאוס ברבי. הוא אמר, כי ועדה ביוזמת ממשלת קנדה גילתה באחרונה הוכחות נגד 15 נאצים לשעבר המתגוררים בקנדה. "מסוכנים כל שהיו אחראים לגורל היהודים לפני שנות דור, אחראים עתה לזכרם של היהודים ומתעלמים מן השואה".

ניל שר, הממונה על הטיפול בפושעים נאצים במשרד המשפטים האמריקאי אמר, כי לדעת מומחי משרדו רבבות פושעים נאצים, עדיין מסתובבים חופשיים בעולם ורבים מהם לא יובאו כנראה לדין. לדבריו הזמן פועל נגד החוק, משום שעדים רבים מתים. הוא ציין כי בין הפושעים המובאים לדין רובם ככולם מכחישים כל קשר לפשעים ומאשימים דווקא את השוטרים היהודים במחנות בביצוע הפשעים.

יו"ר האירגון הבינלאומי של הדור השני לשואה, מנחם רוזנסאפט, תבע מהקונגרס להורות לכל הארגונים היהודיים שלא לתת למאיר כהנא דריסת רגל בכוסותיהם וזכה לתשואות הקהל.

חבר הקונגרס האמריקאי ג'וליאן דיקסון, אמר שהתדרדרות האווירה ביחסים בין יהודים לשחורים בארה"ב, עקב התבטאויותיהם של ג'סי ג'קסון ולואיס פארהאן פחתה באחרונה בצורה רבה. לדבריו שיתוף הפעולה בקונגרס האמריקאי בין נציגים שחורים ליהודים, אותה קואליציה של "בעלי מצפון" כהגדרתו, נמשך בתחומים רבים כמו עיצומים על דרום אפריקה, סיוע לישראל, זכויות האזרח והפרדה בין הכנסייה למדינה. הוא הזכיר כי כל חברי הקונגרס השחורים הצביעו בשעתו נגד מכירת מטוסי האייוואקס לסעודיה ורבים מהם מתנגדים להצעת הנשיא רייגן למכור נשק לירדן. אלא אם כן תפתח במו"מ עם ישראל.

שיא בגרעון המסחרי של ארה"ב — 148.5 מיליארד דולר

ואשינגטון (עי"ת). הגרעון המסחרי של ארה"ב קפץ ב־1985 ביותר מ־20 אחוז והגיע לשיא של 148.5 מיליארד דולר, לעומת השיא הקודם של 123.3 מיליארד דולר ב־1984. מסר אתמול משרד המסחר האמריקאי. לעומת זאת נמסר בדו"ח נפרד, כי מדד האינדיקטורים המובילים, המחשב כברומטר של הכלכלה, עלה בדצמבר ב־0.9 אחוזים, שיעור העליה הגבוה ביותר מזה 11 חודש. העליה במדד של דצמבר מרמזת על כך שהכלכלה האמריקאית התחזקה בתוך שנה של צמיחה רופפת. בנובמבר עלה המדד ב־0.2 אחוזים ובאוקטובר ב־0.6 אחוזים.

impeccable taste

הפעם תן לעצמך ולאורחיך להנות באווירה קלאסית־אלגנטית של מלון קרלטון ת"א. פינות אינטימיות, רהיטים ספוני עץ, עגלות הגשה כסופות ומאכלים שהם חוויה קולינארית עשירה ומעודנת המוגשים ב"גריל רום" המהודר, במסעדה החלבית והלובי האינטימי לצלילי פסנתר הטרת.

עכשיו, טעם נוסף לסעוד ב"גריל רום": 25% הנחה על המחיר המוקפא.

קרלטון תל־אביב מוסיף טעם טוב לארוחה עסקית ונופך של ארוח חגיגי לכל מפגש חברתי.

Impeccabel Taste - The Carlton Difference

מלון קרלטון ★★★★★ זה לוקס

מוזר הירקון 10 (בכניסה למרינה) ת"א, 03-291291

ארנס: "הלביא" הראשון ימריא בחודש ספטמבר

(עי). הדגם הראשון של מטוס "הלביא" ימריא בחודש ספטמבר השנה ואילו בעוד 5 שנים בערך יימצא המטוס בשירות חיל האוויר. את אמר אתמול השר משה ארנס בהרצאתו במועדון "רוטרי" במלון הילטון בתל אביב. חבר המועדון, סם לואיס, מי שהיה שגריר ארה"ב בישראל, הנמצא בארץ השתתף במפגש השבועי. אמר כי הוא סבור שמחירו של מטוס "הלביא" יגיע ל־30 מיליון דולר.

השר ארנס אמר, כי "זהו המטוס המתקדם ביותר עם הטכנולוגיה הטובה ביותר", ולדעתו שום ממשלה בישראל לא תבטל את בניית המטוס, שהוא, לדעתו, הטוב ביותר בעולם. הוא גם אמר, כי ארה"ב תבנה דור חדש של מטוסים אך לא לפני 4—5 שנים.

נשיא המועדון, השופט משה טאבג, אמר בפתיחת המפגש דברי הספד לאסטרונאוטים שניספו במעבורת צ'לנג'ר. הנוכחים קמו לכבודם.

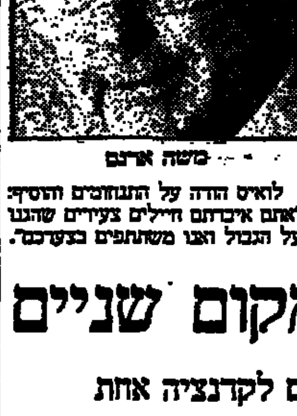

משה ארנס

לואיס הודה על התנחומים והוסיף: "אתם איבדתם חיילים צעירים שהגנו על הגבול ואנו משתתפים בצערכם".

התק"ם החליט: מזכיר כללי אחד במקום שניים

אושרה הצעה של עקרון הרוטציה המגביל את משך הפעילות בתק"ם לקדנציה אחת

מאת אלי אלעד
סופר "הארץ"

ועידת התק"ם שהתכנסה אתמול למושב מיוחד בקיבוץ גבעת ברנר, הוליטה, ברוב של 180 נגד 90, כי החל מהקדנציה הבאה יכהן בראש התק"ם מזכיר כללי אחד (במקום שניים עד כה, אחד מקיבוץ "המאוחד" ואחד מה"איחוד"). בכך קיבלה ועידת התק"ם, שהיותה מורכב משלים לוועידה הראשונה של התנועה, את הצעתה של קבוצת חברים — ולא את הצעת מזכירות התנועה — שהציעה להשאיר את ההחלטה בנושא זה למועד מאוחר יותר. במושב המיוחד של הוועידה השתתפו כ־450 צירים נציגי 176 קיבוצי התק"ם.

ברוב של 130 נגד 114 נדחתה הצעה לשריין לחברות 25 אחוז מהתפקידים בתק"ם. נתקבלה הצעת החברות של קיבוץ אשר ראו בשריון עניין מעליב וטענו כי צריך לבחור מועמדים לא על פי מין אלא על פי כישורים. עוד הוחלט שלכל התפקידים בתק"ם ומטעמו הכל בחורים בכל ללא שריונים של "לשעברים". ברוב גדול נדחתה הצעה לחזור לשיטת המחת במפלגת העבודה, כפי שהדבר היה נהוג בשעתו ב"איחוד".

אושרה הצעה של עקרון הרוטציה המגביל את משך הפעילות בתק"ם לקדנציה אחת, שליחות חיצונית (פרלמנטרית או בגוף כלכלי) — שתי קדנציות, ובמקרים מיוחדים, ברוב של שני שלישים במרכז התנועה, ניתן להאריך לשלוש קדנציות רצופות. אך בשום מקרה לא מעבר לכך. ברוב של 160 נגד 153 נתקבלה הצעה שחברים יוכלו להתמודד על תפקידים מרכזיים בתק"ם (ולא בדרך של "גיוס", כפי שנהוג כיום), וההכרעה תיפול בבחירה.

מסתבכים בין התנועות

המזכ"ל המשותף של התק"ם ישעיהו (שושיק) פרי, מקיבוץ מעגנים, התקיף בחריפות את מדיניות הממשלה. אמר, כי התק"ם תובעת מהממשלה פתרון הוגן לשאלות החובות הצבוריות, והתנועה הקיבוצית. ציין, ביקשה פריסת חובות של 150 מיליון דולר ומאז הבקשה, גדל הסכום. בכל הדיבית ל־200 מיליון דולר. במקום זאת, טען פרי, קיבלה התק"ם פירורים כאותם 90 מיליון דולר שניתנו למיגזר החקלאי ותוך שנעשה נסיון לסכסך הנגועה בתנועה. "לא נוכל להסתייע עם כך, ובימים הקרובים נצא למאבק. אנו תובעים מדינית שתאפשר לחיות בהכל־אות", אמר פרי.

נשיא המדינה לתלמידי קרית־גת על השלום עם המצרים

"חרף הקרירות ביחסים אנחנו נוסעים באוטובוסים לקהיר"

מאת איתן רבין
סופר "הארץ"

"מאז ביקור סאדאת ב־1977 לא נפל אף חייל ישראלי בגבול מצרים וזה שווה הרבה מאוד. הכל מתעלמים מנקודה זו. חרף הקרירות ביחסים אנחנו נוסעים באוטובוסים לקאהיר ויש לנו בה נציג. יש לנו יחסים עם מדינות רבות בעולם והם פחות טובים מהיחסים עם המצרים". כך אמר אתמול נשיא המדינה, חיים הרצוג, בתשובה לשאלות תלמידי תיכון בקרית־גת. הנשיא אמר עוד "הייתי רוצה לראות יחסים טובים וחמים יותר עם המצרים. אבל גם מה שיש הוא הרבה יותר טוב ממצב של אין שלום. האם אין שלום יהיה עדיף מצב של עיסוק בצבא".

בתשובה לשאלה אחרת, אמר נשיא המדינה כי הוא מקווה שהיחסים עם מצרים ישופרו בעקבות ההחלטה להביא את נושא טאבה לבוררות. נשיא המדינה גילה עוד כי נציגי קהילות יהודיות מהעולם, כולל מארצות האיסלאם, המבקרים בארץ לרגל ועידת היובל של הקונגרס היהודי העולמי, הביעו הודיה כן התגובה בארצותיהם להופעת הנציגה הישראלית.

ביזמת האלוף בר־כוכבא

עשרות צעירים בדואים גויסו לצה"ל — לא לתפקיד גששים

מאת איתן רבין
סופר "הארץ"

בראשונה בצה"ל גויסו בסוף השבוע האחרון עשרות צעירים בדואים במסגרת יוזמת מפקד פיקוד הדרום. עד כה גויסו בדואים רק לתפקידי גששים.

ביהמ"ש הוציא צו על־תנאי נגד מפקד רצועת עזה

עליו לנמק מדוע לא יתיר לאשתו של תושב עזה להתאחד אתו במסגרת איחוד משפחות

מאת איתן רבין

בית המשפט העליון הוציא אתמול צו על תנאי נגד המפקד הצבאי של רצועת עזה, על פי בקשתו של תושב עזה, תוגאר סעיד, לבוא ולנמק בתוך 45 יום מדוע לא "יתיר" לבקשתו להתיר לאשתו להתאחד אתו במסגרת איחוד משפחות ולהתיישב באופן קבע באיזור. כמו כן הוציא ביהמ"ש צו ביניים המורה למפקד רצועת עזה להתיר לה לשהות באיזור עד לסיום הדיון בעתירה.

[illegible]

טעות שלנו

הקריקטורה היומית של זאב הודפסה אתמול בטעות במהפך.

אוניברסיטת חיפה

היחידה ללימודי־חוץ / החוג הכללי לב"א

חורף ספרותי

פברואר — אפריל 1986

סדרת מפגשים עם סופרים ישראליים

★ א. ב. יהושע 25.2.86
★ אהרון מגד 4.3.86
★ יורם קניוק 18.3.86
★ משה שמיר 1.4.86
★ עמליה כהנא־כרמון 15.4.86

ההרצאות תתקיימנה באוניברסיטת חיפה בשעות 16.15 — 18.00

מרכזת: פרופ' עליזה שנהר

מחיר הסדרה: מבוגרים 45 ש"ח נוער 15 ש"ח

פרטים והרשמה: המדור ללימודי הרוח והחברה, (חדר 300 בבניין הרב־תכליתי) היחידה ללימודי־חוץ, אוניברסיטת חיפה, טל' 240508, 240398.

מנהל כח אדם —

מסור מודעתך ב"דחק" ב"דחק" תקבל יותר

לפרטים נוספים: תל־אביב: 03-622233-4 עזי סאמט
ירושלים: 02-226235-6 אמיר דורון
חיפה: 04-645333-4 אריה טל 04-662571-2

ב"ה

שאלה גלויה לכנסת ישראל!!!

האם מיליון אזרחים יהודים בארץ ישראל, שווים פחות משינדלר אחד בארצות הברית??

★ לפני למעלה משנה הוגשה לממשלת ישראל עצומה, עליה חתומים למעלה ממיליון אזרחים יהודים בארץ, בדרישה לתקן את חוק השבות – להכיר אך ורק בגיור כהלכה!

★ בעצומה היסטורית זו חסרת התקדים, השתתפו והתאחדו יהודים מכל גווני הקשת, ומכל החוגים והשכבות, כלם כאחד דרשו:

גיור כהלכה!

★ ח"כ יהודי! הנושא של מיהו יהודי, נוגע לעתידך, לעתיד ילדיך, לעתיד עמך, ולעתיד מולדתך.

★ אם מצפונך זועק: אין גיור אלא כהלכה! אנא פרוץ את הכבלים המשמעתיים ואת הסורגים המפלגתיים, והרם ידך בעד גיור כהלכה!

★ אל תתן לקבוצת אינטרסנטים, לרמוס את מצפונך במגפי ההתבוללות. יהי חלקך עם בולמי ההתבוללות ובוני עמנו.

★ וללא ספק דוקא עוז רוחך יבטיח לך עתיד עוד יותר טוב, בחייך הצבוריים והפרטיים.

בברכת כה לחי, עלה והצלח!

SHOFAR Association of America, Inc.
234 Fifth Avenue, New York, NY 10001
Tel (212) 686-0611

هكذا من الأصل

שערי המניות 30.1.86

בנקים שאינם נכללים בהסדר ההצמדה

שם החברה	השער אתמול	המחזור ש"ח ע.נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הביקוש/היצע ש"ח ע.נ
אגוד ב	12410	5	-190	-1.5	-5
המסחר 0.1	600	1737 תב	-40	-6.5	-2999
המסחר א 0.5	271	2002			-937
המסחר אפ 2	317	2446 תב	-64	-16.8	-3011
כללי לא בהסדר	28100	4			+1
בנק צפאנר 1.0		—	הפסקת	מסחר	—
בנק צפאנר 5.0		—	הפסקת	מסחר	—
בנק צפאנר אפו		—	הפסקת	מסחר	—
רמת א 1.0		—	הפסקת	מסחר	—
רמת 5.0		—	הפסקת	מסחר	—
רמת יה ב		—	הפסקת	מסחר	—
בנק בינלאומי 05	2540	2150	-20	-0.8	-642
טפחות 0.5	2433	2065	-22	-0.9	-2658

בנקים הנכללים בהסדר ההצמדה

שם החברה	השער אתמול	המחזור ש"ח ע.נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הביקוש/היצע ש"ח ע.נ
אידיבי רת 100.0	73370	440	-367	-0.5	-346
אידיבי ב 100.0	75000	3	-300	-0.4	-3
אידיבי בב א	462000	צב			
אגוד 0.1	54700	64	-600	-1.1	-58
דיסקונט ב	94400	16	-600	-0.6	-16
דיסקונט א	93200	1342	-600	-0.6	-1626
דיסקונט יה ב	11200	10			-10
המזרחי ש	30100	556	-300	-1	-500
המזרחי ב	30100	71	-300	-1	-90
המזרחי יה 9	14000	10			-10
הפועלים בבב	124000	8	+2000	+1.6	+6.8
הפועלים ש	49750	1048	-250	-0.5	-1220
הפועלים ב	50350	700			+506
כללי א 1.0	127350	11	-250	-0.2	-14
כללי אפ 9	128100	3	-900	-0.7	-3
כללי יה 5	97170	צב			
כללי יה 7	6250	32	+140	+2.3	+15
כלל 0.1	31730	958	-80	-0.3	-464
כלל יה 9	44000	9	-60	-0.1	-9
כלל יה 11	12150	253			+225
כימון המזר 1.0	44000	צב			
כימון המזר 5.0	22330	צב	-70	-0.3	-1

בנקים למשכנתאות

שם החברה	השער אתמול	המחזור ש"ח ע.נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הביקוש/היצע ש"ח ע.נ
אדנים 0.1	5445	19 תב	+495	+10	+47
לאומשכנ ש	2995	220	-150	-4.2	-281
לאומשכנ ם	3025	50	-100	-3.2	-62
כרמל ש	2725	צב			
כרמל יה 1	2679	50			
בין ב 5.0	2856	11	-44	-1.5	-23.5
פת בסב ש	800	505	-10	-1.2	-601
בנקן ב ש	1700	צב			-30
עצמאות 0.1	2700	50	-50	-1.8	-50
טפחות מבב ש	11650	צב			
טפחות רג ים	10200	25	-180	-1.7	-25
טפחות יה.1	6940	צב			
טפחות יה 2	3450	59	-20	-0.6	-27
יעסר 1.0	566	87 תב	-39	-6.5	-87
יעסר 5.0	313	2	+3	+1	+148
בירב 1.0	1400	614 תב	-104	-6.9	-784

מוסדות מימון

שם החברה	השער אתמול	המחזור ש"ח ע.נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הביקוש/היצע ש"ח ע.נ
שלמון אה	251	3309	-10	-3.8	-3131
הקלאות מבב א	24990	צב			-2.5
הקלאות מבב ג	159941	לב			
לאומי תעש א ש	3060	244	-50	-1.6	-44
פתוח תעש בבב	51299	לב			
פת תעש בב ג	345630	לב			
פת תעש בב גג	209288	לב			
פת תעש בב גגג	210278	לב			
פת תעש בב ד	204450	לב			
פת תעש בב דד	64047	לב			
ברנם קבלנים 5.0	429	80	+3	+0.7	+80
תיירות בב	162750	לב			
כלל ליסנג א 0.1	4660	צב	+120	+2.6	+50
כלל ליסנג ב 0.5	1750	340	-30	-1.7	-207
כלל ליסנג אפו	10334	5			+10

ביטוח

שם החברה	השער אתמול	המחזור ש"ח ע.נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הביקוש/היצע ש"ח ע.נ
אריה 1.0		—	הפסקת	מסחר	—
אריה אפ ב		—	הפסקת	מסחר	—
אריה יה 1		—	הפסקת	מסחר	—
אדום 0.1	2650	109 תב	-295	-10	-236
אדום א 0.5	2000	896	-55	-2.7	-847
במה מבטח 0.1	1170	751 תב	-130	-10	-791
במה מבטח 0.5	500	1028	-2	-0.4	-412
הדר 1.0	900	159			+22
הדר 5.0	435	505	-15	-3.3	-403
הסנה ש	2215	2931			-107
הפניקס 0.1	1095	727			-11
הפניקס 0.5	650	בב	-35	-5.1	-165
המסמך-הראל 1.0	4950	30	+50	+1	+1
המסמך-הראל 5.0	1785	30	-15	-0.8	-65
ירדניה 0.1		—	הפסקת	מסחר	—
ירדניה 0.5		—	הפסקת	מסחר	—
מנורה 1.0	5300	100	+17	+0.3	+67
מנורה 5.0	1960	צב			
כהר ג 1.0	2190	133 תב	-150	-6.4	-164
סהרוסט 0.1	4600	80	-60	-1.3	-70
צור ש	1110	173			+25
ציון החזקות 1.0	7875	קב	+375	+5	+29
ציון החזקות 5.0	1822	10	+3	+0.2	+70

מסחר

שם החברה	השער אתמול	המחזור ש"ח ע.נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הביקוש/היצע ש"ח ע.נ
אינטר גאגא 1 ש	3100	5			-5
אינטר גאגא 5 ש	850	43	-3	-0.4	-43
אינטר גאגא אפ 1	390	47	-10	-2.5	-363
מאור עזרא 1.0	4390	23			-23
מאור עזרא אפ 1	3820	1			-1
סחה 1.0		—	הפסקת	מסחר	—
סחה 5.0		—	הפסקת	מסחר	—
כלל סחר	2150	311			-33
קריסטל 1.0	2550	134	-68	-2.6	-150
רשק 0.1	25500	צב			
רשק 0.5	4550	10			-10
שופרסל א 2.0	3770	200	-68	-1.6	-100
שופרסל ב 10.0	2100	750	-40	-1.9	-722

שירותים

שם החברה	השער אתמול	המחזור ש"ח ע.נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הביקוש/היצע ש"ח ע.נ
דלק ג ש	3674	780	-1		-238
הראל 1.0	1820	צב			+52
הראל 5.0	816	35	-24	-2.9	-33
מכונת הפסקה 0.1	9260	78	+210	+2.3	+106
מכונת הפסקה 0.5	2762	34			+46
קרור 0.1	725	88.5 בז	-35	-4.6	-42.8
קרור 1.0	182	1430			-1826
הברת הסבב 0.1		—	הפסקת	מסחר	—
כוכב שחה 0.1	1701	65			-220
כוכב שחה 0.5	631	699	-13	-2	-459
קונסורטים 0.1	809	350 תב	+74	+10.1	+296
קונסורטים 0.5	390	107			-25

מלונות ושירותי תיירות

שם החברה	השער אתמול	המחזור ש"ח ע.נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הביקוש/היצע ש"ח ע.נ
קסל 1.0		—	הפסקת	מסחר	—
קסל אפ 1		—	הפסקת	מסחר	—
גלי זהר 1.0	8685	20 תב	-965	-10	-31.9
גלי זהר 5.0	3355	22.9 תב	-197	-5.6	-22.9
מלונות דן 1.0	3260	107	-106	-3.2	-107
מלונות דן 5.0	2290	104	-20	-0.9	-104
חוף האלמוג 1.0		—	הפסקת	מסחר	—
מם מר 1 ש	1920		-40	-2.5	-95
מלונות הרדן	1800	9 תב	-100	-5.3	-23
מלונות יהלום 1		—	הפסקת	מסחר	—

מחשבים ושירותי מחשבים

שם החברה	השער אתמול	המחזור ש"ח ע.נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הביקוש/היצע ש"ח ע.נ
דטה מינון 1.0	1071	270	-30	-2.7	-144
ת.ו.ג. 1.0		—	הפסקת	מסחר	—
יטנא 1.0	2585	15	-15	-0.6	-15
יטנא אפ א	2110	17	+110	+5	+67
כלל מחשבים 1.0	2850	83	-150	-5	-123
מ.ל.ל. 1.0	4200	130	+140	+3.5	+115
מ.ל.ל. 5.0	2049	4			-4
השוב מחשבים 1.0	1757	בב	-93	-5	-33
ניטב מחשבים 1	3420	10	+120	+3.6	+40
ניטב מחש 5	1600	50			-11
תים מחשבים 1.0	1350	79	-50	-3.6	-34
תים מחש אפו	13101	10	-399	-3	-10

נדל"ן, בינוי ופיתוח

שם החברה	השער אתמול	המחזור ש"ח ע.נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הביקוש/היצע ש"ח ע.נ
אבגום בינוי רש	320	490 תב	-21	-6.2	-1055
אבגום בינוי בש	201	325 תב	-19	-8.6	-525
אורן 1.0	485	200	-1	-0.2	-164
אורן 5.0	180	955 תב	-10	-5.3	-853
אזורים 1.0	2489	1048	-10	-0.4	-1454
אילון 1.0	916	686	+6	+0.7	+170
אילון אפ 1	900	26			+109
אל-רוב 1.0	2350	50	-100	-4.1	-35
אל-רוב 5.0	2426	קב	+116	+5	+30
אמבנים 1.0	1080	479 תב	+80	+8	+276
אמבנים אפ 1	670	411			+119
אפריקה 0.1	31400	47			-91
אפריקה 1.0	20900	72	-390	-1.8	-152
ארזים	651	364			+161
אילון 1.0	11865	158			-27
אילון 0.5	7300	219			+231
בן-יקר גת 1.0	2400	39	+50	+2.1	+19
ברנוביץ 1.0	1400	102			+97
ברנוביץ 5.0	770	20 תב	-62	-7.5	-110
דנקנר 1.0	3169	צב			
חוקר 1.0		—	הפסקת	מסחר	—
חוקר 5.0		—	הפסקת	מסחר	—
חוקר אפ 1		—	הפסקת	מסחר	—
חזקי 0.1	2840	42 בב	-160	-5.3	-12
חזקי 0.5	1572	צב			+30
ת.ל.ב. 0.1		—	הפסקת	מסחר	—
ת.ל.ב. 0.5		—	הפסקת	מסחר	—
נכסים ובנין	3890	630	-10	-0.3	-630
כבים 0.1	6190	89 תב	-460	-6.9	-73
כבים 0.5	4242	10	+42	+1	+7

שם החברה	השער אתמול	המחזור ש"ח ע.נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הביקוש/היצע ש"ח ע.נ
הכשרת הישוב ש	27400	206	-400	-1.4	-176
ישפרו 0.1		—			—
ישראלום 1.0	4905	19	-100	-2	-19
ישפרו 10.0		—	הפסקת	מסחר	—
בנק פיתוח 1.0	5618	68	+268	+5	+81
כלל נדל"ן	250	33181	+10	+4.2	+7092
לומיר 1.0	1360	144 תב	-120	-8.1	-766
לומיר 5.0	655	276 תב	-58	-7.1	-376
כתב. 1.0	1111	260 תב	-123	-10	-302
מאורי בניה 1.0		—	הפסקת	מסחר	—
מאורי בניה אפו		—	הפסקת	מסחר	—
מגדל בטון	1315	30 בז	+14	+1.1	+7
מיבנאל 5.0	328	613 תב	-37	-10.1	-1557
מבני 5.0	359	1090			-8
מירלן 1.0	223	1764 תב	-25	-10.1	-2868
מירלן אפ 1	1999	צב			-23
ליניאסין 1.0	2051	צב			
ליניאסין 5.0	544	1000	+12	+2.3	+591
ליפשיץ 1.0	520	483	+10	+2	+475
ליפשיץ 5.0	230	496			-376
נאות אביב 0.5	14400	43	-418	-2.8	-29
נכסי ארנים	3885	318	-15	-0.4	-354
סהר החזקות 1.0	5990	10	-10	-0.2	-20
סהר החזקות 5.0	4050	צב			
סולל בונה מבב א	6200	98	-20	-0.3	-64
קניף 1.0	1224	54 תב	-136	-10	-57
קניף 5.0	777	118	+37	+5	+68
קניף אפ 1	470	159 תב	-60	-11.3	-159
עזר ופלע מר 1	5200	צב			+72
קיסריה 0.1	999	497 תב	+54	+5.7	+529
קיסריה 0.5	415	1480			+610
רובינשטיין 1.0		—	הפסקת	מסחר	—
רובינשטיין 5.0		—	הפסקת	מסחר	—
רמבין 1.0	1460	32			-5
רמבין 5.0	975	51			-51
רסקו מנבל		—	הפסקת	מסחר	—
רסקו רג		—	הפסקת	מסחר	—

חקלאות

שם החברה	השער אתמול	המחזור ש"ח ע.נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הביקוש/היצע ש"ח ע.נ
מבעי הדר 0.1	2695	466	-110	-4	-321
מבעי הדר 0.5	860	120	-41	-4.6	-20
מהדרין 0.1	10200	342	-280	-2.7	-332
נכסי הדרים 1.0	1710	1155	-40	-2.3	-1241
פרי אור 0.5	4400	139	-100	-2.2	-130
שגיאר 5.0	5355	133	-112	-2	-106

פק"מ נייד
השקעה כדאית
לטווח קצר בריבית משתנה
בנק לאומי

מזון וטבק

שם החברה	השער אתמול	המחזור ש"ח ע.נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הביקוש/היצע ש"ח ע.נ
אסאס	1051	55			+29
אסלנטיק 1.0		—	הפסקת	מסחר	—
גולדפרוסט 1.0	1501	118	+1	+0.1	+48
גולדפרוסט 5.0	396	76 תב	-44	-10	-117
גולדפרוסט אפ 1	419	347 תב	+44	+11.7	+222
חובק מב ש	2335	71	-15	-0.6	-32
חובק מב ם	2290	171	-20	-0.9	-171
תלכל 1.0	796	430	-4	-0.5	-468
תלכל 5.0	385	250	-1	-0.3	-250
פרי-הה 1.0	3395	473 תב	-377	-10	-1103
פרי-הה 5.0	2259	200			+110
ממסר בירה 1.0	9600	69	-100	-1	-4
ממסר בירה 5.0	5400	51	-50	-0.9	-76
יצהר 1.0	908	761			+18
יצהר א 5.0	513	976	-17	-3.2	-909
מן 1.0		—	הפסקת	מסחר	—
מן 5.0		—	הפסקת	מסחר	—
מפרוסם 1.0	4900	210 תב	-475	-8.8	-223
עלית	9200	87	-190	-2	-59
עסיס ב 0.5	20900	27	-1100	-5	-18
אגבל שקל 1	1510	82	-24	-1.6	-82
שמן מבב א	3800	129 צב	-199	-5	-385.6

טכסטיל והלבשה

שם החברה	השער אתמול	המחזור ש"ח ע.נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הביקוש/היצע ש"ח ע.נ
אתא מר 1 ש	580	250	-13	-2.5	-222
אתא אפ א	1295	150 תב	-205	-13.7	-300
אופים 1.0	1470	34	-11	-0.7	-72
אופנת בוזק 1.0	1120	100			
אופנת בוזק 5.0	695	109	+10	+1.5	+59
אונק 1.0		—	הפסקת	מסחר	—
אונק אפ 1		—	הפסקת	מסחר	—
אונגק רג ש		—	הפסקת	מסחר	—
אתא ב 1.0		—	הפסקת	מסחר	—
אתא ג 0.1		—	הפסקת	מסחר	—
דלתא-גליל 1.0	3200	289	-50	-1.8	-215
דלתא-גליל א 5.0	2455	99			+97
מטרות מאגר 1	1450	צב	-10	-0.7	-214.6
מטרות מאגר 5	570	40 צב			-131.4
מטרות מאגר אפו	380	80 תב	-20	-5	-235.2
וישלס 1.0	1745	98	-20	-1.1	-129
וישלס 5.0	1335	45	-20	-1.5	-45
הדיונן 1.0	3360	6			-6
זיקית 1.0	5270	190	+60	+1.2	+12
זיקית 5.0	2835	273 תב	-315	-10	-536
טיב-טוב 1.0		—	הפסקת	מסחר	—
טיב-טוב אפ 1		—	הפסקת	מסחר	—
יהנסר 1.0		—	הפסקת	מסחר	—
לודזיה 0.1	1229	81.3 צב	-1	-0.1	-9.7
לודזיה 0.4	492	833	+5	+1	+43
ליגת 1.0	729	3985	+13	+1.8	+2569
סיפ גליק	363	300	-13	-3.5	-480
סקס 0.1	19400	10	+700	+3.7	+4
סקס 0.5	5200	111	-140	-2.6	-85
עיט 1.0	8550	26 תב	-950	-10	-51
עיט 5.0	4700	387			+117
עמק מרינה 1 ש'	1488	278.3	+20	+1.4	+224.6
פולגת א 0.1	7510	46			+13
פולגת ב 0.4	4510	252			+61
פולימן א 0.5		—	הפסקת	מסחר	—
פרנזר	685	140	-35	-4.9	-277
שלגיה 1.0	9250	146			+80
תעש הטווין 1.0	2500	684 תב	-150	-5.7	-1022

מתכת ומוצריה

שם החברה	השער אתמול	המחזור ש"ח ע.נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הביקוש/היצע ש"ח ע.נ
אלקמון 5.0	1068	266 תב	+97	+10	+1030
אלקמון אפ 1	828	120 תב	-97	-10.5	-113
אורדן 0.1	11800	184	-200	-1.7	-184
אורדן 0.5	10200	26			-16
כבלים ש	11800	5	+100	+0.9	+1
התמוף 1.0	5580	108 תב	-620	-10	-88
התמוף 5.0	3455	214			-27
קומסואות פה 1.0	668	4011	-14	-2.1	-5926
קומסואות פה 5.0	543	156	-12	-2.2	-397
מורגן 1.0	344	700			+271
מורגן אפ א	288	בב	-17	-5.6	-238
מתכת מרום 1.0	1490	65			+32
מתכת מרום אפ 1	975	56 תב	+89	+10.1	+166
כבלי ציון 1.0	1801	בב	-90	-4.8	-1116
כבלי ציון 5.0	584	1642	-30	-4.9	-3989
כבלי ציון אפ	590	743	-15	-2.5	-1256
קרנבי 1.0	569	504	-6	-1	-236
קרנבי 5.0	276	800	-10	-3.5	-301
נחושתן 0.1	13338	103 תב	+1213	+10	+115
נחושתן 0.5	4499	491 תב	+549	+13.9	+411
עוד 3.0		—	הפסקת	מסחר	—
פקר פלדה 1.0	3600	1			+57
קנגז 1.0	790	1590 תב	+55	+7.5	+760
קנגז 5.0	398	1456 תב	-44	-10	-4049
קליל 1.0	2400	81			+99
קליל 5.0	1428	110	+68	+5	+489
שלמה 5.0	1550	345	-40	-2.5	-159
תעשיות לכיש 1.0		—	הפסקת	מסחר	—
תעשיות לכיש 5.0		—	הפסקת	מסחר	—

חשמל, אלקטרוניקה ואופטיקה

שם החברה	השער אתמול	המחזור ש"ח ע.נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הביקוש/היצע ש"ח ע.נ
אלביט 3.0	391000	4	-4000	-1	-14
אלקו 0.1	3180	44	-70	-2.2	-44
אלקו 0.25 ש	2130	202	-20	-0.9	-142
אלקו 0.25 ם	2120	54	-30	-1.4	-54
אלקטרה 0.1	10900	1			-1
אלקטרה א 0.5	5660	126			-126
אלרון 3.0	385000	9	-4000	-1	-13
אריה 1.0	35300	11	-700	-1.9	-40
כלל תעש אלק	2342	1845	-30	-1.3	-1302
מפקטרוניקס 1.0	1455	226	-10	-0.7	-351
מפקטרוניקס 5.0	969	552	-10	-1	-448
מיכוטנר 1.0	1520	32	-40	-2.6	-106
מיכוטנר 5.0	691	295	-5	-0.7	-245
ציקלון 1.0	3690	49	-10	-0.3	-49
ציקלון 5.0	2290	96	-10	-0.4	-63
קונטרין אלק 1.	2840	64			-14
קונטרין אלק 5.	1490	47			-47
ת.א.ת. 1.0	3100	278			-1
ת.א.ת. 5.0	1192	2023	-25	-2.1	-2177
ת.א.ת. אפ 1	9100	30	-30	-0.3	-20
תדיראן	4300	62			-12

מוצרי בניה

שם החברה	השער אתמול	המחזור ש"ח ע.נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הביקוש/היצע ש"ח ע.נ
א.ב. תעשיות 1.	3130	739	-70	-2.2	-763
אלקל 5.0	4880	52			-13
אקרשטיין 1.0	999	526	-46	-4.4	-1655
אקרשטיין 5.0	780	990			+159
בטון תדיר 1.0	8690	לב			
בטון תדיר 5.0		—	הפסקת	מסחר	—
בר-און 1.0	1900	56	+31	+1.7	+174
בר-און 5.0	440	341	-20	-4.4	-341
המשלול 1.0	706	512	+1	+0.1	+122
המשלול 5.0	420	1101	+10	+2.4	+272

שם החברה	השער אתמול	המחזור ש"ח ע.נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הביקוש/היצע ש"ח ע.נ
פרומוסבס 1.0	4700	צב			+10.5
פרומוסבס 5.0	1211	צב			
ב.ל.ב 1.0	770	צב			-50
ב.ל.ב 5.0	337	300	+13	+4	+300
מגדל השק בתופם	1481	156	-40	-2.6	-80
מתאיקה ולמן 1	9232	לב			
מתאיקה ולמן 5	5400	לב			

כימיה, גומי ופלסטיק

שם החברה	השער אתמול	המחזור ש"ח ע.נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הביקוש/היצע ש"ח ע.נ
אגן 5.0	13600	88			-50
אליאנס ב	786	217	+23	+3	+458
גל תעשיות 1.0	5350	31			-46
גל תעשיות 5.0	3179	365 תב	+289	+10	+341
דקסטר 1.0	2860	75	+70	+2.5	+75
דשנים 0.1		—	הפסקת	מסחר	—
דשנים 0.5		—	הפסקת	מסחר	—
חיפה כימ 10.0	860	2675	-26	-2.9	-6078
טבע ש	45700	59	-100	-0.2	-100
טבע אפ 4	42300	6	+100	+0.2	+5
לימסקו 1.0	870	231	+19	+2.2	+248
ים המלח	12000	1978	-220	-1.8	-2114
פטרוכימיים 10.0	341	24475			-14997
מקסימה 1.0	3700	5			-5
מקסימה 5.0	1515	326	-35	-2.3	-126
מקס מכסיק 1.0	5100	9			+9
מר 1.0	6620	2			-2
מר 5.0	3375	10	+160	+5	+10
קרם כימיקל 1.0	4140	13			-1
תג.ל. 1.0	1600	צב			-24
תג.ל. 5.0	727	76 בז	-38	-5	-100
תיא 5.0	4180	6			-6
פרומוארם 10.0	7290	54 תב	-810	-10	-68
תרז א 5.0	2662	85	-58	-2.1	-85

עץ, נייר ודפוס

שם החברה	השער אתמול	המחזור ש"ח ע.נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הביקוש/היצע ש"ח ע.נ
דפרון 1.0	4105	מב	-216	-5	-44
דפרון 5.0	1720	59	-65	-3.6	-59
ת.מ.ג. 1.0	1949	71			-21
ת.מ.ג. אפ 1	1820	20	-5	-0.3	-70
יפה 1.0	3390	29	-11	-0.3	-303
לבדי אשקלון 1	291	966	-10	-3.3	-485
לבדי אשקלון אפו	445	200	-5	-1.1	-90
מולם ב 0.5	19000	17	-700	-3.4	-17
מפעלי ניר 10.0	134500	31			-45
סקפוריה 1.0	1199	63	-1	-0.1	-110
רים 0.1	2500	17	-40	-1.6	-26
רים 0.4	1140	366	-11	-1	-375
תעל ב 0.2	10300	47			-37

תעשיות שונות

שם החברה	השער אתמול	המחזור ש"ח ע.נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הביקוש/היצע ש"ח ע.נ
אלומית 1.0	3660	20			-20
אלומית 5.0	1940	10			-10
אבדין 1.0	1400	17	-20	-1.4	-608
אבדין 5.0	625	285 תב	-65	-9.4	-455
אבדין אפ א	440	200	-8	-1.8	-148
הבימה יזר	6750	14	-50	-0.7	-14
דיקה 1.0	4500	64.5 תב	+233	+5.5	+65.9
דיקה 5.0	1950	78	-85	-4.2	-74.5
הגמלק 1.0	5100	29			+29
הגמלק 5.0	2500	241			-141

השקעות בתעשיה

שם החברה	השער אתמול	המחזור ש"ח ע.נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הביקוש/היצע ש"ח ע.נ
מרכזית ב 0.1	4940	315	-50	-1	-315
כור בכי ש	4000000	.1 צב			.5
כלל תעש 1.0	1129	8780	-2	-0.2	-7783
מאגרי טכנולוגיה	371	3507	-19	-4.9	-4697
מאגרי טכנו אפו	295	106	-2	-0.7	-91

חברות השקעה

שם החברה	השער אתמול	המחזור ש"ח ע.נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הביקוש/היצע ש"ח ע.נ
אמיק ש	8542	108			-50
אדירבי פתוח 2.0	2730	3194	-50	-1.8	-2628
אינקומה 0.1	1273	770			+110
אינקומה 0.5	621	50	+6	+1	+44
אלגר ש	3220	210			+15
אלגר ם	3420	15			+15
אלרן ש	1770	356			-124
אלרן ם	1800	צב			
אטימר בכ	28399	1			
אפיק 1.0	550	1174	-30	-5.2	-974
אפיק 5.0	430	910 תב	-25	-5.5	-690
גואלה 1.0	1285	78	-1	-0.1	-78
חברה לישראל 1.0	3690	546	-180	-4.7	-685
חברה לישראל 5.0	1890	400	-60	-3.1	-750
הלפמן 0.1	59900	צב			
הלפמן 1.0 ש	15650	6	-50	-0.3	-6
אמטא א 0.5	6700	35			-17
פועלים השק ש	3900	349	-45	-1.1	-639
כלל השק	3535	200	-70	-1.9	-281
דיסקונט השק ש	3800	1558	-5	-0.1	-1147
מזרחי השק ש	7120	16	-251	-3.4	-51
כור השקעות 124	9801	3 תב	-769	-7.9	-3
חירון 1.0		—	הפסקת	מסחר	—
חירון 5.0		—	הפסקת	מסחר	—
יצוא ש	2270	10	-20	-0.3	-30
יצוא א 0.1	2166	מב	-114	-5	-1381
כלל 10.0	1940	1649	-20	-1	-997
כלל 50.0	1310	350			+226
לנרקו 0.1	6560	צב			
לנרקו 0.1	1972	60 בז	-104	-5	-216
מגור 0.1	4662	20	+222	+5	+16
מגור א 0.5	2310	170	+110	+5	+30
עוז השק ב 0.1	1750	82 תב	+130	+8	+172
עוז השק ג 0.5	660	64 תב	-50	-7	-117
פז השק ש	16300	78	-20	-0.1	-97
פמה א 0.1	5500	51			-2
פמה 0.5	2795	227	-25	-0.9	-262
פריון ב 2.5	1555	1391	-40	-2.5	-849

מחקר ופיתוח

שם החברה	השער אתמול	המחזור ש"ח ע.נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הביקוש/היצע ש"ח ע.נ
אמבעים מוזמל	1780	צב			
גליל טכנולוגיות	457	3051	-8	-1.7	-2637

חיפושי נפט

שם החברה	השער אתמול	המחזור ש"ח ע.נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הביקוש/היצע ש"ח ע.נ
דלק חיפושים 1.0	3663	מב	-195	-5	-3285
דלק חיפושים 5.0	1910	בב	-100	-5	-5652
פז חיפושי נפט	10200	127	-90	-0.9	-101
מראויל 1.0	1620	35	+3	+0.2	+5
מראויל 5.0	578	365			+160
י.ו.א.ל 5.0	1380	795	-35	-2.5	-493
מ.נ.ג. 1.0	1712	193			-113
מ.נ.ג. 5.0	750	537			-437
סיסמיקה 1.0		—	הפסקת	מסחר	—
סיסמיקה 5.0		—	הפסקת	מסחר	—
סיסמיקה אפ 1		—	הפסקת	מסחר	—
פזאויל ב 0.3	2980	65			-35
צפאויל 1.0	202	717 תב	-16	-7.3	-1100
צפאויל 5.0	153	2052 תב	-9	-5.6	-2107
צפאויל אפ 2	365	מב	-25	-6.4	-104
נפטא ש	1060000	2 תב	+59500	+6	+2

נסורות בסט"ח

שם החברה	השער אתמול	המחזור ש"ח ע.נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הביקוש/היצע ש"ח ע.נ
גזית ם	228	600 צב			+350

מחזורים (במיליוני דולר)

מניות חופשיות	2.0
בנקים בהסדר	2.0
אגרות חוב צמודות מדד	2.7
אגרות חוב צמודות דולר	0.9
מלווה קצר מועד	0.7
סה"כ מחזור	8.3

מדדים

	מדד יומי	שינוי ב-%
מדד מניות כללי	97.41	-0.68
כללי ללא בנקים	99.99	-1.17
מדד אג"ח כללי	98.15	+0.23
אג"ח צמודות מדד	98.41	+0.33
אג"ח צמודות מט"ח	96.50	-0.18

מקרא לבורסה

קוד	הסבר	קוד	הסבר
רג	שער רציף	אק	אקס
פג	שער פתיחה	תב	תנועה בלתי מוגבלת
קב	קונים בלבד	בח	ביצוע חלקי
מב	מוכרים בלבד	2ק	קונים בלבד יום שני
צב	שער בלבד	3ק	קונים בלבד יום שלישי
לב	לא נסחר	3מ	מוכ' בלבד יום שלישי
הם	הפסקת מסחר	מק	מוכרים, קונים
		קמ	קונים, מוכרים

גלגל הבורסה / יהודה שרוני

ירידות שערים ביום האחרון של ינואר

יום המסחר האחרון של חודש ינואר בבורסה עמד בסימן של ירידות שערים בכל ענפי המסחר. סוחרי בורסה ניסו לנצל יום זה על מנת להיפטר מחלק מאחזקותיהם, ואולם קרנות הנאמנות לא קלטו היצעים אלה ללא שינוי שער. המפגש בין קונים למוכרים הגדיל את מחזור המסחר במניות חופשיות, אך המדד הכללי של המניות ללא בנקים ירד אתמול ב-1.17 אחוזים. שערי איג־רות-החוב צמודות-המדד נסו אתמול לעלות בדרך-כלל, ואילו באיגרות הדולריות נרשמו גם אתמול היצעים.

מניות ההסדר ירדו בינואר בממוצע ב-3.87 אחוזים

שערי מניות ההסדר נשחקו במהלך חודש ינואר בממוצע ב-3.87 אחוזים. גם אפיקי ההשקעה הדולריים הא־חרים, ובכלל זה איגרות-החוב, נשחקו ריאלית ונומינאלית במהלך החודש. רמות התשואה לפידיון על מניית בנק דיסקונט גבוהה כיום מ-15 אחוז, זאת לאחר שמניה זו ירדה אתמול ב-0.6 אחוזים. היקף הפעילות במניות גדל לעומת הימים האחרונים והסתכם ב-2 מיליון דולר.

בנק	תשואה שנתית דולרית באחוזים
בל"ל 0.1	14.76
הפועלים ש	14.91
אי.די.בי. רג	14.84
דיסקונט א	15.04
המזרחי ש	14.97

גידול בהיקף הפעילות בחברות

היקף הפעילות במניות החברות עלה אתמול לעומת הימים האחרונים. הגידול בהיקף הפעילות מצביע על מפגש בין קונים למוכרים, המאפיין בדרך-כלל את הימים האחרונים של כל חודש. היצעים כבדים במיוחד הו־פיעו בניירות-ערך המוחזקים עם קרנות הנאמנות של הבנקים הגדולים, כמו ים המלח, כלל תעשיות, נכסים ובנין, שופרסל ב' ואתרות. אלה נקלטו תוך ירידות שערים של עד 1 אחוז. היצע למניית הסנה נקלט ללא שינוי שער.

דלק חיפושי נפט: מוכרים בלבד

לשני ניירות-הערך של חברת דלק חיפושי נפט נרשם אתמול מוכרים בלבד. שער זה נרשם בגלל היצע גדול למניות החברה ולזכויות. מספר סוחרי בורסה שחשבו למכור "שורט" את המניות ולהתכסות בזכויות, הת־אכזבו לפי שעה. זכויות החברה נקלטו בירידת שער של 83 אחוז. לעומת זאת, את הזכויות של חברת גולדפר־וסט לא היה משתלם לרכוש אף במ־חיר של נקודה, ולכן נרשם להן מוכרים בלבד. התפתחות מפתיעה היתה במסחר בזכויות של חברת כלל בנלק. לזכויות אלה הופיע ביקוש גדול ביותר, שהסתפק בעליית שער של 36.3 אחוז ובמחזור מסחר גדול ביותר. בבורסה ידעו לספר, כי אחד ממשקיעי החוץ ניסה לרכוש את הזכויות.

פירמות מפרסמות הדוחות לספטמבר '85

פירמות רבות מיהרו ופירסמו את הדוחות התצי-שנתיים שלהן לחודש ספטמבר 1985, זאת כדי שלא לחרוג ממסגרת הזמן שהוקצבה להן. על־פי תקנון הבורסה, החברות היו אמורות לפרסם דוחות אלה עד סוף חודש דצ־מבר. ארגמן סיימה את מחצית השנה ברווח של 195 אלף ש"ח, לעומת הפסד של 5.5 מיליון ש"ח במהלך שנת 1985 כולה. הדרן סיימה את מחצית 1985 בהפסד של 151 אלף ש"ח, לעומת הפסד שנתי של 472 אלף ש"ח. פוליגון סיימה את מחצית 1985 בהפסד של 85 אלף ש"ח. יומאר סיימה את מחצית 1985 בהפסד של 1.8 מיליון ש"ח, לעומת הפסד שנתי של 3 מיליון ש"ח. תעשיות לכיש סיימה את מחצית 1985 בהפסד של 135 אלף ש"ח, לעומת רווח שנתי של 858 אלף ש"ח. החברה תחלק דיבידנ־דיים על סך של 9 אחוזים. יום האקס יהיה ה-6 בפברואר '86. ישפרו סיימה את מחצית 1985 בהפסד של 813 אלף ש"ח, לעומת הפסד שנתי של 606 אלף ש"ח. החברה צירפה את דן קורן כנציג ציבור בדירקטוריון. מאגרי בניה סיימה את מחצית 1985 בהפסד מתואם של 1.5 מיליון ש"ח. מן סיימה את מחצית 1985 בהפסד מתואם של מיליון ש"ח, לעומת הפסד של 965 אלף ש"ח תקופה מקבילה אשתקד.

ביקוש של 5 מיליון ש"ח לצמודי־המדד

איגרות-החוב צמודות-המדד המשי־כו גם אתמול לרכז את התעניינותם של סוחרי הבורסה. אתמול הוזרם לאיגרות אלה ביקוש ראשוני של 5 מיליון ש"ח, שהביא לעליית מדד איגרות-החוב הצמודות ב-0.33 אחו־זים. איגרות-החוב הדולריות נטו לרדת. היקף הפעילות במק"מ היה אתמול מצומצם ביותר, והסתכם ב-0.7 מיליון דולר.

הסידרה	ימים לפדיון	שער	תשואה חודשית
216	5	99.60	2.47
226	12	99.15	2.19
236	19	98.70	2.12
246	26	98.25	2.09
316	33	97.80	2.07
326	40	97.40	2.02
326	40	97.40	2.02
336	47	96.90	2.06

הודעות בורסה

* כבלים הודיעה, כי מועצת המנהלים שלה החליטה לקבל את בקשתו של אריאל תמיר לפרוש מתפקידו כמנכ"ל החברה החל מיום 28.2.86 ולמנות במקומו את משה קליינמן.

* תפרון הודיעה, כי יום "האקס" לתשלום הדיבידנד יהיה 11.2.86. שיעור הדיבידנד ... 38.5 אחוז כולל מס יסף.

* [illegible] הודיעה לבורסה, כי אסיפה כללית [illegible] של הכלל החליטה להמיר את הון המניות משק־לים ישנים לשקלים חדשים.

שערים יציגים של מטבע חוץ

30.1.86

המטבע		שער	המטבע		שער
ארה"ב	דולר	1.4834	אוסטרליה	דולר	1.0584
בריטניה	לירה	2.0812	דר"א	רנד	.6500
גרמניה מע'	מרק	.6203	בלגיה	10 פרנק	.3031
צרפת	פרנק	.2022	אוסטריה	10 שילינג	.8822
הולנד	גילדן	.5491	איטליה	1000 לירה	.9087
שוויץ	פרנק	.7313	יפן	100 ין	.7645
שוודיה	כתר	.1970	אירלנד	פאונד	1.8779
נורווגיה	כתר	.1989	ספרד	100 פזו	.9838
דנמרק	כתר	.1683	ירדן	דינר	4.0052
פינלנד	מרק	— —	לבנון	לירה	.6450
קנדה	דולר	1.0463	מצרים	לירה	.8381

שערי מטבע־חוץ 30. 1.86 בנק לאומי

המטבע	העברות והמחאות: קניה	העברות והמחאות: מכירה	מזומנים: קניה	מזומנים: מכירה
1 דולר ארה"ב	1.4738	1.4922	1.45	1.52
1 לישט"ש	2.0677	2.0936	2.03	2.13
1 מארק גרמני	.6161	.6238	.61	.64
1 פרנק צרפתי	.2009	.2034	.19	.21
1 גילדן הולנדי	.5453	.5522	.54	.56
1 פרנק שווייצרי	.7274	.7365	.72	.75
1 כתר שוודי	.1959	.1984	.19	.20
1 כתר נורווגי	.1976	.2001	.19	.20
1 כתר דני	.1673	.1694	.16	.17
1 מרק פיני	.2748	.2782	.27	.28
1 דולר קנדי	1.0394	1.0523	1.02	1.07
1 דולר אוסטרלי	1.0538	1.0669	.99	1.09
1 ראנד דרא"פ	.6499	.6581	.56	.62
10 פרנק בלגיים	.2965	.3002	.29	.31
10 שילינג אוסטרי	.8765	.8874	.86	.90
1000 לירות איט'	.9025	.9138	.88	.94
100 ינים יפן	.7605	.7698	.75	.78
1 דינר ירדני	—	—	3.98	4.23
1 לירה מצרית	—	—	.83	.89

שערי מטבע חוץ בינבנקאיים

אתמול 30.1.1986 באירופה

מסירה מיידית (ספוט)

1.4058/1.4063	$ ארצות הברית	לי' 1 שטרלינג
2.3915/2.3925	מרקים גרמניים	לי' 1 ארה"ב
2.7015/2.7030	פלורינים הולנדיים	"
2.0285/2.0300	פרנקים שווייצריים	"
48.94/48.96	פרנקים בלגיים	"
7.8350/7.8380	פרנקים צרפתיים	"
1631.50/1632.00	לירטות איטלקיות	"
193.90/194.05	יינים יפאניים	"
1.1085/1.1089	$ ארצות הברית	ליס.ד.ר.

שער הזהב $ ארה"ב 355.40 אונקיה לזהב פיקסינג

מסירה מאוחרת (פורוורד)

	ל"ש/$	מ"ש/$	פ"ש/$
1 ח'	1.4007/1.4014	2.0223/2.0243	2.3851/2.3866
3 ח'	1.3893/1.3903	2.0092/2.0112	2.3713/2.3728
6 ח'	1.3743/1.3755	1.9908/1.9933	2.3518/2.3538

הנתונים נמסרו על־ידי בנק דיסקונט לישראל בע"מ

חברת השקעות אמריקאית
מעוניינת
ברכישה ו/או שותפות
במוצרים בעלי פוטנציאל
לשיווק מקומי ויצוא
לפנות לת.ד. 2145 תל־אביב 61024

שערי אגרות החוב

סדרה	שער	שינוי
6105	5676	+11
6106	5495	-8
6107	5292	-9
6108	3790	-6
6109	3600	-9
6110	3540	-8
6111	2957	-3
6112	2868	-6
6113	1955	+13
6151	744.2	-4.4
6152	713.1	-0.1
6153	619.8	-0.5
6154	600.7	-0.9
6155	392.6	-2.6
6156	321.2	-2.3
6157	239.2	+1
6158	226.6	+0.9
6159	190.5	-1
6160	180	-0.3
6161	174.2	-0.2
6162	157.9	+1.4
6163	147.6	+0.5
6164	142	+0.3
6165	132.9	-0.2
6166	125	-1
6167	122.2	-1
6168	120.5	-1
6169	113.6	-0.2
6170	107	-0.2
6171	76.5	-0.1
6172	75.4	-0.1
6801	83.2	+0.9

ארמון

סדרה	שער	שינוי
2501	152.7	-0.2
2502	130.1	-0.1
2503	145.2	-0.2
2504	144.6	-0.1
2505	139	-0.1
2506	134.2	-0.3
2507	129.5	-0.2
2508	101.9	+2.9

אחרים

	שער	שינוי
אלסינט	59.4	— —
תדיראן	44.4	— —
הב היש	180	-2
דסק הש	194	-6
כור הב	168.6	— —
כלל הב	471	— —
מ'צמ ד	305.4	-1
מ'צמ מ	387.4	-1
מ'צמ י	427.9	-2
סול בנ	215.3	— —
תישים	163	— —

סדרה	שער	שינוי
2030	77050	+565
2029	77226	+728
2033	73836	+704
2035	67251	+664
2032	76175	+50
2034	74295	+57
2036	68139	+53
2037	63878	+87
2052	53484	+76
2038	62678	+51
2040	60227	+48
2051	56893	+45
2039	61778	+327
2041	58455	+316
2053	54870	+42
2054	56335	+37
2056	52242	+35
2058	47363	+32
2060	45225	+29
2055	51384	+38
2057	47534	+36
2059	45307	-864
2061	34508	-328
2062	31827	-382
2063	29168	+21

רמון

סדרה	שער	שינוי
7001	229.3	+0.4
7002	223.7	+0.4
7003	210.1	+1.2
7004	194.9	+1.1
7005	182	+0.7
7006	176.8	-0.3
7007	164.1	-0.5
7008	155.9	-0.5
7009	150.1	-1.1
7010	141.6	-0.5
7011	133.8	-0.4
7012	129.1	-0.4
7013	122.1	-0.6
7014	106.2	-0.4
7015	90.5	-0.8
7016	89.8	-0.8
7017	89	-0.8
7018	88.8	-0.8
7019	89.2	-0.8
7020	89	-0.8
7021	88.2	-0.8
7201	87.5	+0.5

גלבוע

סדרה	שער	שינוי
6101	11862	-19
6102	7228	-11
6103	6463	-10
6104	5999	+12

סדרה	שער	שינוי
3574	54809	+452
3577	54726	+440
3578	50504	+407
3575	54341	-24
3576	54121	-24
3579	49865	-25
3580	47009	+191
3581	42708	+176
3582	39328	+166
3583	36505	+157
3584	34594	+294
3585	34245	+290
3586	30978	+268
3588	30909	+271
3587	31129	+182
3591	28551	+170
3592	28285	+169
3593	28217	+169
3589	28081	+22
3594	26733	+21
3590	28067	+115
3595	26701	+111

5% מלוה פיתוח (ברירה כפולה)

סדרה	שער	שינוי
2001	115228	+76
2002	114766	+76
2003	114453	+847
2004	115203	+892
2005	107417	+86
2006	107172	+85
2007	105058	+84
2008	104071	+85
2012	101757	+81
2015	98980	+78
2009	106590	+309
2010	104400	+967
2011	102369	+949
2013	102208	+977
2014	99500	+955
2016	100553	+1024
2018	97811	+1029
2021	94492	+1027
2017	97372	+789
2019	97000	+810
2020	94156	+787
2022	88313	+953
2023	88147	+71
2024	83230	+821
2027	80159	+813
2031	73985	+784
2025	84093	+369
2026	83689	+369
2028	81182	+579

סדרה	שער	שינוי
3206	167000	— —
3210	161000	— —
3211	155000	+1000
3212	153500	— —
3213	148500	— —
3214	144000	— —
3501	138000	— —
3502	137500	— —
3503	124500	— —
3504	118000	— —
3505	118000	-500
3521	118952	+652
3524	112236	+655
3522	118670	+755
3523	111949	+741
3525	109179	+418
3526	108938	+428
3527	106735	+421
3528	103764	+422
3529	102799	+82
3530	100392	+80
3531	99988	+80
3532	97056	+77
3533	96823	+78
3534	91193	+73
3535	91044	+415
3539	86528	+408
3536	91377	+187
3537	91229	+186
3538	85865	+176
3540	85593	+178
3541	82683	+172
3542	82489	+175
3543	78402	+167
3544	78641	+361
3546	76648	+350
3547	76401	+350
3548	76278	+350
3550	75629	+350
3551	75203	+351
3545	76435	+447
3549	75418	+445
3552	69119	+418
3554	68904	+426
3555	68904	+426
3553	68295	+55
3571	58948	+47
3556	65576	+852
3558	65424	+358
3559	63875	+346
3560	59643	+334
3561	59403	+354
3557	66283	+359
3572	60049	+341
3573	59457	+468

4.25% מלוה מדינה

סדרה	שער	שינוי
3701	802.8	+19.2
3702	595.8	-21.8
3703	539.4	+8.5
3704	461.6	+8.4
3751	239.8	+8.2
3752	99.6	+2.8
3753	95.4	+2.8
3901	90.2	+1
3902	85.8	+0.9
3903	85.1	+0.9
3904	83.6	+0.9

4.25% שגיא

סדרה	שער	שינוי
4101	264	+2.6
4102	105.5	+1.1
4103	101.1	+1.1
4104	97.7	+1
4501	95.6	+0.4
4502	91.9	+0.4
4503	91.1	+0.4
4504	89.6	+0.5

4% מלוה פיתוח (הצמדה 90%)

סדרה	שער	שינוי
3103	268000	— —
3104	262000	+1500
3105	247500	— —
3106	258500	+800
3107	238000	— —
3108	226000	— —
3109	220000	-2000
3110	221000	— —
3111	215000	+1000
3112	216000	+1500
3113	214500	+2000
3114	205500	+500
3115	204000	— —
3116	196500	+1500
3117	205500	+500
3118	198500	+1500

4%, 6%, 7% פיתוח (הצמדה 80%)

סדרה	שער	שינוי
3201	172000	— —
3202	171000	— —
3203	174000	— —
3204	171000	— —
3205	166000	— —

3% מלוה מדינה (100% הצמדה)

סדרה	שער	שינוי
3601	29977	+23
3602	27674	+21
3603	25771	+20
3604	23120	+18
3605	20754	+15
3606	19540	+15
3607	18140	+14
3608	17154	+11
3609	16561	+75
3610	14920	+67
3611	14598	+66
3612	13964	+64
3613	13081	+75
3614	12539	+72
3615	11567	+68
3616	10577	+63
3617	9845	+8
3618	9331	+8
3619	8571	+7
3620	8188	+77
3621	7939	+75
3622	7152	+69
3623	6665	+28
3624	6270	+26
3625	5654	+24
3626	5223	+23
3627	4837	+20
3628	4424	+25
3629	4139	+23
3630	3908	+22
3631	3546	-64
3632	3336	-62
3633	3219	-59
3634	2927	+65
3635	2765	+62
3636	2660	+60
3637	2415	+2
3638	2245	+2
3639	2052	+1
3640	1691	+10
3641	1465	+9
3642	1353	+41
3643	1172	+35
3644	1054	+1
3645	970.9	+0.8

שערי קרנות הנאמנות

שם הקרן	מחיר היחידה	מחיר הפדיון
אבב	3322.21	3284.01
אבוקה	21917.79	21701.71
אביב	23274.74	23044.76
אגוד	1067.68	1062.22
אדיר	1155.69	1132.63
אדום	1230.12	1205.92
אופיר	1399.86	1372.12
אור	391.38	383.18
אורנן	309.16	307.26
אור-לי	17929.97	17708.09
אורן	8212.35	8171.60
אייל	2669.29	2617.08
איילה	3518.93	3443.96
אירוס	3713.22	3632.52
איתן	514.05	3632.39
אלון	7425.54	7377.26
אלמוג	546.84	535.35
אנך	506.65	496.75
אסם	105.59	103.28
אשל	463.08	460.55
אתרוג	1020.79	1015.71
בולוה	1351.56	1325.68
בוסם	5019.13	4994.45
ברק	5178.61	5145.79
ברקת	696.96	683.27
גביש	973.67	954.50
גבע	754.93	743.63
גורן	505.28	495.33
גתא	6810.61	6709.62
גל	1812.83	1778.06
גלית	458.61	456.42
הדובדבן	1379.15	1372.51
הפסגות	3101.20	3040.64
חלב	1068.84	1061.55
חרמון	1135.77	1113.74
חוף	284.57	280.65
הילה	315.66	309.45
דן	—	—
דנית	—	—
דרור	2943.18	2885.64
דקל	3289.34	3273.31
הדס	23653.88	23421.90
הדר	355.11	346.16
הבית	2856.76	2807.75
זהר	14281.34	14078.01
יוי	13568.85	13367.87
זמיר	2785.00	2651.76
זהות	120.50	117.87
חלופין	100.25	99.72
חלמיש	537.14	526.53
חרוב	1072.98	1047.67
טל	3248.47	3198.87
יבול	568.13	557.85
יהלום	1202.19	1178.21
יובנות	27069.56	26800.58
ישרה	497.33	486.38
כוכב	565.99	555.09
כתר	111.71	109.54
כלנית	346.79	339.96
כספית	566.98	561.20
כרמל	105.71	105.56
כתר	787.84	772.16
להב	2895.48	2839.53
למשקיע	85038.80	83328.90
לפיד	7474.68	7328.47
לקט	1342.58	1315.06
לשם	710.82	696.79
מאור	31721.75	31407.23
מבטח	865.68	846.52
מגנוס	2488.38	2464.90
מגן	185.32	182.66
מנוף	2217.90	2198.00
מנור	543.47	533.12
מור	890.08	877.43
מורן	527.61	522.71
מטח	21716.29	21137.76
מיכל	673.78	660.82
מעוז	2446.00	2398.00
מעין	627.25	615.19
משואה	742.89	728.57
נביעות	797.94	782.61
נחום	854.89	838.60
נוגה	18421.87	18148.54
נעמן	462.69	453.71
נטע	308.90	294.87
סלע	2852.16	2810.31
סביון	332.15	325.61
סגולה	111.16	108.95
סלע	733.42	718.96
ענבית	3446.19	3429.29
עמר	545.96	544.33
עופר	508.46	505.93
עוזיה	545.23	535.10
עירית	1349.08	1322.91
עידן	5017.92	4948.57
ענבר	1136.00	1118.33
ענת	1891.72	1874.82
עשתר	961.54	948.39
ערמה	298.56	291.98
פזא	1043.95	1023.34
צבר	501.27	498.74
צמרת	1153.25	1130.58
צמיד	757.48	741.02
צמיחה	5340.52	5268.17
צמרת	1352.87	1326.66
קלע	1429.67	1422.49
קרנות	14790.83	14671.82
רקפת	361.77	356.65
רמון	597.56	584.82
רביבים	572.59	561.21
שחם	760.67	735.86
שירה	25969.83	25465.07
שמיר	61074.41	59062.85
שמשון	429.41	423.34
שקד	15760.72	15623.83
שקף	614.43	610.88
תאנה	1561.35	1556.12
תבור	608.51	598.44
תדהר	4906.90	4683.41
תהילה	99.51	98.45
תירוש	363.70	359.33
תמר	990.81	984.00
תנחת	963.22	959.98
תרשיש	1172.43	1164.60
תשרי	603.56	598.90

חדשות חוץ

צוללנים של חיל האוויר נעזרים בשריף המקומי לבדוק שברים מהתרסקות מעבורת החלל צ'לנג'ר (צילום: איפי)

אחד מתוך 7 עובדים בבריטניה — מובטל

האבטלה הגיעה לשיא: 3.4 מיליון איש

לונדון (ע"ר). האבטלה בבריטניה עלתה כמעט ב־135 אלף איש בחודש ינואר, והגיעה לשיא של 3.4 מיליון איש, דהיינו 1 מכל 7 עובדים — מסרה אתמול הממשלה.

השיא הקודם היה בספטמבר אשתקד, כאשר היו רשומים 3.3 מיליון מובטלים.

מקורות המקורבים לראש הממשלה, מרגרט תאצ'ר, שטיפחה את הצלחת ממשלתה ביצירת מקורות תעסוקה חדשים, אישרו, כי המספרים החדשים גרמו לאכזבה.

הפופולריות של ממשלת תאצ'ר ירדה באחרונה בסקרי דעת הקהל כתוצאה מהמשבר הממשלתי על רקע פרשת חברת המסוקים וסטלנד.

בעקבות הפצצת חיל האוויר העיראקי

מסוף הנפט האיראני באי חארג' הוצא מכלל פעולה

מנאמה (ע"צ). מסוף הנפט האיראני הראשי באי חארג', במפרץ הפרסי, הוצא מכלל שימוש בעקבות הפצצת חיל האוויר העיראקי ביום חמישי שעבר על תחנת השאיבה בגאנווה שבדרום איראן — אמר אתמול מקור ספנות בלתי תלוי במפרץ.

הוא אמר, כי ההפצצה העיראקית, לפני 8 ימים, גרמה נזקים חמורים בתחנת השאיבה הראשית המזרימה נפט לחארג'.

עם זאת ממשיכה איראן לייצא נפט מתוך המלאי שלה, כשהיא משתמשת במסוף הצף של סירי, מדרום לאי חארג'.

עבודות התיקון בתחנת השאיבה בגאנווה התחילו לפני 5 ימים. יידרשו לפחות עוד שבועיים כדי להשלים את תיקון התחנה.

מחקר שוודי חדש העלה:

קרינה ממסכי מחשבים גורמת ליקויים לעוברים [illegible]

שטוקהולם (ע"ר). מחקר שוודי [illegible] מחשבים, שנחשבה עד כה כבלתי מזיקה לנשים הרות, גורמת לליקויים חמורים בעוברים של עכברי־מעבדה ואפילו למוות, אמרו אתמול מדענים שוודיים. "דבר זה בלתי צפוי לחלוטין", אמר ריקרד ארסטרום, הרופא הראשי במינהל השוודי לבטיחות בעבודה, אשר ניהל את המחקר יחד עם המכון השוודי להגנה רדיולוגית.

אמנם, "יש הבדל גדול בין בעלי חיים לבני אדם, ביחוד מבחינת גודל הגוף" — אמר ארסטרום — "אך המדענים [illegible] מכלל אפשרות, כי קרינה עלולה להשפיע על עוברים".

החוקרים חשפו נקבות עכברים הרות לשדות מגנטיים פועמים של מסכי מחשבים, מהסוג המקובל במשרדים, וגילו כי העוברים מתו או נולדו עם מומים קשים.

ארסטרום אמר, כי נדהם כאשר ראה לראשונה את התוצאות, שכן מחקר קודם הצביע על כך שאין סיכונים הכרוכים בשימוש במסכי מחשב.

מחצית הצמרת סולקה בבריה"מ מאז עלה גורבצ'וב לשלטון

מוסקווה (ע"צ). מאז עלייתו לשלטון של מיכאיל גורבצ'וב חלו שינויים מרחיקי לכת ברפובליקות הסובייטיות, וקרוב לחמישים אחוז מבין אנשי הצמרת המדינית סולקו מתפקידיהם.

על מימדי השינויים אפשר לעמוד כשבודקים את רשימת המוסדות שנבחרו על ידי ועידות של המפלגה הקומוניסטית, שנערכו בשבועיים האחרונים ב־8 רפובליקות. בוועידות עצמן לא חל שינוי מרחיק לכת בצמרת המקומית של המפלגה, מאחר שטיהורים בוצעו כבר קודם לכן. ועידות של המפלגה הקומוניסטית נערכו בשבועיים האחרונים בארמניה, גרוזיה, קירגיזיה, לטביה, מולדאביה, טאג'יקיסטאן וטורקמניה. מעתה עד ה־6 בפברואר ייערכו ועידות דומות גם באזרבייג'אן, בילורוסיה, אסטוניה, קזחסטאן, אוקראינה ואוזבקיסטאן.

שני סורים שחטפו מטוס לופטהאנזה נדונו לחמש שנות מאסר

וינה, (ע"צ). שני סורים שחטפו בפברואר אשתקד מטוס בואינג 727 של חברת התעופה המערב־גרמנית לופטהאנזה לוינה, נדונו לחמש שנות מאסר בבית משפט מחוזי בוינה.

המטוס היה בטיסה בין פרנקפורט לדמשק.

המושבעים הרשיעו את שני הסורים בחטיפת מטוס, אולם קבעו שהיו נסיבות מקילות, בהתחשב במצב הפחד שבו היו שרויים. הם התחשבו בעובדה כי 33 הנוסעים ושמונת אנשי הצוות לא נפגעו פגיעות קשות. בדרך כלל העונש המירבי הוא 10 שנות מאסר.

הערכה: אוכלוסיית העולם תגיע לשישה מיליארד לפני סוף המאה

ואשינגטון (ע"ר). אוכלוסיית העולם גדלה בשנת 1985 ב־85 מיליון נפש והגיעה ל־4.9 מיליארד, מסר אמש "מכון האוכלוסין" הפרטי. מכון זה ציין כי שיעור הצמיחה השנתי של אוכלוסיית העולם ירד משני אחוזים ב־1970 ל־1.7 אחוז ב־1985.

עוד מסר המכון, כי למרות הגברת התכנון המשפחתי באסיה ובאמריקה הלטינית, מעריכים, כי אוכלוסיית העולם תגיע ל־6 מיליארד נפש עד אמצע 1998 ול־8 מיליארדים לפני סוף המאה הבאה.

טרוריסטים גרמנים מתמחים בהתקפות על נמלי תעופה

קלן (ע). ארגון הטרור המערב־גרמני "סיעת הצבא האדום" הקים אשתקד קבוצה חדשה של פעילים המתמחים בהתקפות על נמלי תעופה ובסיסים צבאיים — מסר אתמול העיתון "אקספרס" המופיע בקלן.

העיתון, המסתמך על דו"ח של הלשכה להגנה על החוקה, שהגיע לידיעתו, מסר כי זו קבוצה אשר נפרדה מ"אגף הקומנדו", שהוקם כדי לחטוף ולרצוח אישים, ושבו כ־20 חברים.

לפי הדו"ח, יבצעו השנה פיגועים נגד תעשיית הנשק, ראשי מפעלים, שופטים, פוליטיקאים ואנשי משטרה.

בדו"ח נאמר, כי יש לצפות להסלמה במעשה הטרור, מכיוון שחוג האוהדים של סיעת הצבא האדום "נטש לאחרונה את עמדת המתנה", וגייס חברים לארגון הטרור.

בשנה שעברה בוצעו בסך הכל 331 פיגועים בגרמניה המערבית לעומת 251 ב־1984, כלומר עליה בשיעור של 32 אחוז.

ערכה את המדור: אורית גליליי

חדשות המשק

הממשלה תדון בערעור יעקבי על היטל 6% על הלוואות מטבע חוץ

בוועדת הכספים נמתחה ביקורת קשה על פעילות משרד הכלכלה

מאת יהושע מאירי
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

הממשלה תדון ביום ראשון בערעורו של שר הכלכלה והתכנון גד יעקבי על החלטת ועדת השרים לכלכלה, לקבוע היטל בשיעור 6 אחוזים על הלוואות במטבע חוץ.

השר יעקבי מסר את הדברים לחברי ועדת הכספים וטען כי היטל כזה ייקר את המימון הכולל לפעולות התעשייה, יפגע בהשקעות חוץ, ייקר את תוצרי הגלם לייצוא, ויפגע קשות באפשרויות הצמיחה.

ביקורת בוועדה

ביקורת קשה כלפי שר הכלכלה והתכנון נמתחה אתמול בתום ישיבת ועדת הכספים בה נדון תקציב המשרד לשנה הבאה. חברים מהוועדה אמרו בגמר הישיבות כי יאשרו את תקציב המשרד בסך 1.4 מיליון ש"ח רק מפאת ההסכמים הקואליציוניים שמחייבים זאת. אך לדעתם המשרד חסר סמכויות וכשל כך פעולותיו מיותרות.

השר גד יעקבי הציג בפני הוועדה את פעולות משרדו בנושאי עידוד הצמיחה, עידוד היצוא, כינון איזור סחר חופשי באילת וכן את התכנון הרב־שנתי (תוכנית הזומשו). כמו כן סקר יעקבי את פעילותו האישית לשינוי שיטת הבחירות, להקמת צוות שיבדוק מחזור אשפה ולהקמת עיר במודיעין.

זעקה מיותרת של רשתות השיווק

ועדת הכספים דחתה ליום שני את ההחלטה בעניין הצעת החוק שתאלץ את חברות האשראי לחזור לחיוב חד־חודשי. ח"כ חיים רמון אמר, כי ההצעה של חברת ויזה לעבור לחיוב חד־חודשי (עם ריבית) אינה מספקת אותו והגדיר כשערורייה את רווחיהן של חברות האשראי.

חברי הוועדה טוענים כי הזעקה שהקימו בכירי רשתות השיווק מיותרת, מכיוון שהסעיף בחוק המוצע הנוגע לחיוב החד־חודשי, מדבר על חברות האשראי ועל כך שהנטל יוטל עליהן. אם תתקבל הצעת החוק יקטן באופן משמעותי מתח הרווחים של חברות האשראי.

המועצה להסדר ההימורים בספורט תשלם ל"גשר" 1.17 מיליון דולר

גשר, שבבעלותה "ידיעות אחרונות", טענה כי הפסקת הקשר של המועצה איתה גרמה לה נזק ★ הבורר, בינו צדיק ביקש שכ"ט בסך שקל אחד

מאת אריה לביא
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

המועצה להסדר הימורים בספורט חויבה לשלם לחברת גשר פיצויים בסך של 1.17 מיליון דולר. כך קבע צדיק בינו מנכ"ל הבנק הבינלאומי הראשון, ששימש כבורר בסכסוך בין המועצה לבין גשר.

החלטת הבורר מהווה בעצם פשרה בין חברת גשר שבעלותה בידי בעלי העיתון ידיעות אחרונות, לבין המועצה להסדר הימורים בספורט. גשר תבעה פיצויים בסך של 3.15 מיליון דולר. גשר טענה שהחלטת המועצה על הפסקת הקשר עם גשר גרמה לה נזק שכן היא הגתה, יזמה, פיתחה, הפעילה ושיכללה את הימורי הספורט בארץ במשך 27 שנים. לגשר היו ציפיות להתקשרות ארוכת טווח.

לעומת זאת טענה המועצה להימורים בספורט, שגשר היתה רק מפעיל טכני של ההימורים, שגשר לא הוציאה מאמציה על פיתוח ההימורים ולא על פרסום, וכל ההוצאות היו על חשבון המועצה. המועצה הביעה נכונות לפצות את גשר ב־520 אלף דולר.

הבורר, צדיק בינו, שמונה לפני כשנה על ידי שר האוצר לשעבר יורם ארידור החליט שהפיצוי יהיה על בסיס פיצוי המגיע לעובד שהופסק מקור הכנסתו, דהיינו שכר של חודש לכל שנת עבודה. במקרה זה נקבע שהפיצויים ישולמו על בסיס של ההכנסה הממוצעת בשלוש השנים האחרונות בסך 400 אלף דולר לשנה, כפול 27 חודשים כמספר שנות ההתקשרות, כלומר, 900 אלף דולר. יחד עם הפרשי הצמדה מגיע הפיצוי ל־1.17 מיליון דולר. הבורר קבע לעצמו שכר טירחה של ש"ח אחד.

הנהלת וולקן מציעה לעובדים לממן חלק מהפיצויים של 13 המפוטרים

ההנהלה שלחה שוב מכתב פיטורים כיוון ש"העובדים הקשיחו את עמדתם"

מאת יהושע גלבוע
סופר "הארץ" בחיפה

הנהלת וולקן־יציקה בחיפה בכעלות אורדן הציעה לוועד העובדים במפעל כי את ההפרש בין הפיצויים, שהיא מוכנה לשלם ל־13 העובדים שפיטורם לבין הפיצויים המוגדלים, שתובע הוועד עבורם, יממנו 220 העובדים הנותרים במפעל, על ידי ויתור על חלק מההטבות הסוציאליות שלהם, כך נמסר אתמול מטעם מפ"ח שהודיעה גם, כי מועצת העובדים רואה בתוקף הצעה זו.

אתמול שוב שלחה הנהלת וולקן יציקה מכתב פיטורים ל־13 מעובדיה, אף שטרם נסתיים המשא ומתן איתם על תנאי הפיצויים. 13 העובדים כבר קיבלו לפני שבועיים מכתבי פיטורים. כתגובה השביתו אז העובדים את המפעל ובית הדין האזורי לעבודה בחיפה הורה לחדש המשא ומתן בין הצדדים.

ההנהלה אמרה, כי "מאז הקשיחו העובדים את עמדתם, ולא היה מנוס מלשלוח שוב את מכתבי הפיטורים".

שחל הורה להוריד תעריפי החשמל ומודעי מיהר להודיע את ההיפך

בעקבות הוראתו של שר האנרגיה החלה חברת החשמל להיערך להורדת המחירים

מאת אלי אלעזר
סופר "הארץ"

שר האנרגיה משה שחל ושר האוצר יצחק מודעי ממשיכים להתנצח ביניהם סביב העלאת תעריפי החשמל.

אתמול הורה השר שחל לחברת החשמל להפחית את תעריפי החשמל במשק ב־3%, למפרע מראשית ינואר.

בעקבות מכתבו של שחל הודיע מודעי לחברת החשמל, כי הוראת שר האנרגיה אינה במסגרת חוק המחירים במשק מאחר והוא — שר האוצר איננו חתום עליה.

מודעי מציין שעניין הפחתת התעריפים צריך להיות נתון לשיקול דעתה של מועצת המנהלים של החברה.

השר שחל מבסס בין השאר את הוראתו לחברת החשמל על סמכותו כמאשר תעריפים, כממלא מקום הנציב העליון על פי חוק הזיכיון של חברת החשמל.

בעקבות מכתבו של שחל — החלה חברת החשמל בהתארגנות להורדת התעריפים.

המחלוקת שבין שני השרים — תידון בישיבת הממשלה הקרובה.

יושב ראש מועצת המנהלים של חברת החשמל עמוס פרושן אמר אמש בתגובה: "צר לי ששני השרים הממונים על חברת החשמל אינם מגיעים לאחדות דיעות ומטילים את הנושא, לפיתחה של חברת החשמל".

בית המשפט מינה כונס נכסים לכפר הנופש אילת קלאב הוטל

כמחצית מ־6000 רוכשי היחידות בכפר הקימו עמותה שקיבלה החלטה להמשיך בבנייתו

מאת אריה לביא

בית המשפט המחוזי בתל אביב נענה אתמול לבקשת בנק טפחות והורה למנות כונס נכסים לכפר הנופש אילת קלאב הוטל, השייך לקבוצת קלרין.

השופט המחוזי אליהו וינוגרד מינה את עו"ד אליעזר חלף, המישנה למנכ"ל בנק טפחות ואת עו"ד אודי שטנדל כנציגי הרוכשים.

בית המשפט ציווה על כונסי הנכסים להגיש בתוך 30 יום דו"ח על פעולותיהם ולהודיע לכונס הנכסים הרשמי, שהוא המפרק הזמני של קלרין, על החלטות בית המשפט.

כמחצית מ־6000 רוכשי היחידות באילת קלאב הוטל הקימו עמותה שקיבלה החלטה להמשיך בבניית כפר הנופש. נציגי בנק טפחות, הנושה הגדול ביותר של החברה, קיימו דיונים עם נציגי הרוכשים במטרה לבדוק את אפשרויות שיתוף הפעולה בין הצדדים.

בנק טפחות הסכים לדחות פירעונם של שני תשלומים שרוכשי הדירות היו אמורים להעביר לחברה.

הבנק מבקש למנות כונס נכסים גם למרכז מיסחרי המוקם על ידי חברת אילת קלאב הוטל. בקשה זו תידון בשבוע הבא.

הממשלה מעודדת משקיעים זרים לרכוש עוד חברות ממשלתיות

מאת צבי זרחיה
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

הממשלה תפעל כדי לעודד משקיעים זרים לרכוש את הבעלות על החברות הממשלתיות בכללן צינור הנפט התפלה, אמר אתמול שר התעשייה והמסחר אריאל שרון בפגישה עם צ'רלס ברונפמן, מקס פישר ומרק מגיל, ראשי כוח המשימה.

שרון אמר, כי במסגרת מדיניות הממשלה לעודד מכירה של חברות ממשלתיות החל בדיון על מכירתן של החברות הללו השייכות לחברת כימיקלים לישראל. השר שרון אמר כי ישראל פועלת לעודד השקעות זרות אך הדגיש כי אסור שתהיה פגיעה במפעלים משקיים.

נושי "הספקה" ביקשו לפרקה בגין חוב של 4.5 מיליון ד'

חמש החברות שהגישו הבקשה לביהמ"ש המחוזי בת"א הן: רשנים חומרים כימיים, מכתשים, אגן כימיקלים, כ.צ.ט, הורע

מאת יהונתן שרמן
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

חמישה מנושי חברת הספקה הגישו אתמול לבית המשפט המחוזי בת"א בקשה לפירוק חברה זו בגין חוב של כ־4.5 מיליון דולר. כלל חובות החברה הם יותר מ־40 מיליון דולר.

חמש החברות, שהגישו את בקשת הפירוק הן רשנים חומרים כימיים, מכתשים, אגן כימיקלים, כ.צ.ט, והורע. הספקה חייבת כ־32 מיליון דולר לבנקים. בעיקר לבנק לאומי, וכ־4.5 מיליון דולר לספקים שונים. חברת הספקה הינה חברה בבעלות של האיגוד החקלאי ואגודות קואופרטיביות שונות והיא מעסיקה כ־300 עובדים.

החברה נקלעה לקשיים כבר לפני מספר חודשים ואז כינסה את כל נושיה וביקשה את עזרתם לביצוע תוכנית הבראה אשר תכלול פריסת חובות של הנושים מצד אחד והתייעלות של החברה והזרמת כספים של בעלי המניות מצד שני. אולם התוכנית לא בוצעה במלואה ובעלי המניות לא עמדו בהתחייבותם להזרים לחברה סכום של כ־3 מיליון דולר. החברות שהגישו את בקשת הפירוק יהיו מוכנות לבטל את בקשתן אם תמצא דרך להפעלת החברה בצורה אשר תבטיח את תשלום חובותיה.

ערך את המדור: יצחק לאור

משרד התיירות מעסיק 9 עובדים בחוזים מיוחדים

גורמים מוסמכים במשרד: "שיקולים זרים" מנחים את תהליך הבחירה של העובד המסויים המועסק ע"פ חוזה"

מאת זהר בלומנקרנץ
סופר "הארץ" לענייני תיירות

משרד התיירות מעסיק תשעה עובדים בחוזי התקשרות מיוחדים, לכוונת שנדרש לקצץ במצבת כוח האדם ולפטר בשנה הקרובה כמספר הזה של עובדים מן השורה. בשיחה עם סופר "הארץ" הביעו אתמול גורמים מוסמכים במשרד התמרמרות על כך שעובדים ותיקים נאלצים לעמוד לפני פיטורים, בעוד הנהלת המשרד מגייסת כוח אדם חדש ומעסיקה אותו על פי חוזי התקשרות מיוחדים.

לדברי אותם גורמים מוסמכים מנחים לא אחת "שיקולים זרים ולא מקצועיים" את תהליך הבחירה של העובד המסויים המועסק על פי חוזה. כך לדוגמה, גוייסה עובדת בכירה (השם שמור במערכת) לעבודה על פי חוזה התקשרות מיוחד במחלקת ההדרכה של המשרד, מבלי שיהיה לה כלל רקע מתאים באותו נושא.

ממשרד התיירות נמסר בתגובה, כי אף לא עובד אחד ששירת במשך שנים רבות במשרד פוטר בעקבותיו בגלל הקיצוצים בכוח אדם. כל אלה שעזבו — פרשו מרצונם החופשי. משרד התיירות ממלא אחרי הוראות החלטות הממשלה בנושא הקיצוצים בכוח האדם ללא כל בעיות. בבהירה, מועסקים עובדים על פי חוזי התקשרות מיוחדים בדומה לכל משרד ממשלתי אחר ואין להעסקתם של אלה כל קשר לתהליך ההתייעלות ולצמצום בכוח האדם במשרד.

הקריטריונים החדשים למשתתפים בתחרות התיירנים המצטיינים — אושרו

מאת זהר בלומנקרנץ
סופר "הארץ" לענייני תיירות

הוועדה הציבורית, בראשותו של ראובן ויסלה, לבחירת תיירנים מצטיינים, אישרה את הקריטריונים החדשים למשתתפים השנה במיבצע הארצי, הנערך בחסות נשיא המדינה ומשרד התיירות.

לסופר "הארץ" נמסר אתמול, כי בימים הקרובים יחל משרד התיירות במשלוח שאלוני המועמדים לגורמי התיירות במגזרי הענף השונים. במבצע השנה הוכנסו כמה שינויים בקריטריונים ונקבע, כי יינתן ניקוד נוסף לגורמי תיירות מצטיינים, שהגדילו השנה את הכנסותיהם מתנועת תיירות מחו"ל, לעומת השנה שעברה.

גורמי התיירות יוכלו ליהנות מקבלת התואר הנכבד ביותר, המוענק על ידי נשיא המדינה ושר התיירות, רק אחת לשלוש שנים ובתנאי, שזכו פעמיים ברציפות, קודם לכן, בתואר "תיירן מצטיין". זאת, כדי לא ליצור מצב, לפיו אותם גורמי תיירות יזכו בקביעות בתואר הגבוה ביותר.

שלוש דרגות התארים שיוענקו השנה במבצע יהיו: תיירן מצטיין בכיר, תיירן מצטיין ותיירן מוכר.

גורמי התיירות שיקבלו בימים הקרובים את שאלוני המועמדות יצטרכו להחזירם, כשהם ממולאים עד סוף מרץ 86', כדי שניתן יהיה לקיים את טקס החלוקה המרכזי לא יאוחר מאמצע חודש יוני השנה.

לבקשת גלובס:

בג"ץ הוציא צע"ת נגד הבורסה

מאת סופר "הארץ"

בית הדין הגבוה לצדק הוציא אתמול, לבקשת גלובס, צו על תנאי נגד הבורסה לניירות ערך, המורה לה לנמק בתוך 45 יום מדוע לא תתיר את כניסתו של העיתונאי זאב יצחק לאולמות המסחר בבורסה. בעתירה שהוגשה על ידי עו"ד יורם מושקט נטען, כי הנימוק שמנעה הבורסה למנוע מהציבור הוא מידע המגיע לכמות אנשים ובכלל זה לחברי הבורסה, ושיבורם במידע זה מקנה להם יתרון על פני ציבור המשקיעים.

חובת ההפקדה תוארך בחצי שנה אבל תופחת ל־15 אחוזים

לגבי תושב חוזר או סטודנט חוזר שיעור ההפקדה יהיה — 10%

מאת צבי זרחיה
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

חובת ההפקדה תוארך החל ביום ראשון בחצי שנה נוספת ואולם שיעור ההפקדה, תופחת מ־18 אחוזים ל־15 אחוזים. שר התעשיה והמסחר חתם אתמול על צו בעניין זה.

הצו קובע כי חובת ההפקדה תמשיך לחול על 55 מוצרי צריכה ביבוא. יבואני מוצרים אלה חייבים להפקיד לזכות אוצר המדינה סכום השווה ל־15 אחוזים מערכם לפרק זמן של שנה אחת. לגבי תושב חוזר או סטודנט חוזר הפטור ממכס, שיעור ההפקדה יהיה בגובה 10 אחוזים.

בתי הזיקוק דחו את ההכרעה בעניין מכירת המניות לגנגר

ההכרעה תיפול בישיבת מועצת המנהלים בעוד חודש

מאת יהונתן שרמן
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

בתי הזיקוק דחו את ההכרעה בנושא מכירת חבילת המניות של חברת "חיפה כימיקלים" לאריה גנגר.

מועצת המנהלים שהתכנסה אתמול לישיבתה החודשית, דנה בנושא זה, אך החליטה בסיכומו של דבר שלא להחליט, אלא לאפשר לחברי מועצת המנהלים לבחון את הנושא לעומק וההחלטה הסופית תיפול בישיבה הבאה של מועצת המנהלים שתתכנס בעוד חודש.

גנגר עצמו פנה להנהלת בתי הזיקוק וביקש ממנה להיכנס עימו למשא ומתן למכירת מניות "חיפה כימיקלים" המוחזקים על ידם, אבל לאור ההתפתחויות האחרונות במועצת המנהלים של בתי הזיקוק, ייאלץ להמתין עוד חודש להכרעה בנושא עמדת הנהלת בתי הזיקוק.

בצער רב וביגון אנו מודיעים על פטירתו
של בעלי אבינו וסבנו היקר

משה דורפמן

בן ישראל ז"ל ממיסדי גני־יהודה

ההלויה תתקיים היום יום ששי כ"א בשבט תשמ"ו
31.1.86 בשעה 11.00 בבית העלמין בחולון

אוטובוס יצא בשעה 10.15 מבית המנוח רח' הורדים 9 גני־יהודה

המשפחה המתאבלת

יקירתנו

אסתר זאס

איננה

ציוותה גופה למחקר

המשפחה

במלאת שלושים לפטירתו של יקירנו

גרשון דרור ז"ל

תיערך עצרת אזכרה ביום שני 3.2.86
כ"ד בשבט תשמ"ו בשעה 16.00 בבנין
הפיזיקה במכון ויצמן למדע ברחובות
אוטובוס יצא מרחבת היכל התרבות
בתל־אביב בשעה 15.00

אנו מודים לכל מנחמינו בכתב ובעל־פה

המשפחה

במלאת שנה לפטירתו של יקירנו

יצחק הדרי ז"ל

נקיים אזכרה ביום ראשון כג' בשבט תשמ"ו 2.2.86
בשעה 4.00 אחה"צ

נפגשים בבית העלמין בחולון ע"י השער הישן

המשפחה

לאסתר ולבנות

אתכם באבלכם הכבד במות

ד"ר **יגאל ביאלה**

קבוץ מגן

לתקוה ושאול נצראל

משתתפים באבלכם

ההנהלה והעובדים
רוז'נסקי, הליפי, מאירי ושות'

תמר יפה

רעיתו של המנוח ירמיהו יפה ובתו של הסופר מרדכי בן־עמי
הלכה לעולמה

ההלויה ביום א' בזכרון יעקב

יעל שלמה ועשהאל דגני
סמדר ועופר אלוני
נתיה אביטל, רחל וישי

במלאת שלושים לפטירתה של יקירתנו

יהודית (יטי) מירון

נעלה לקברה לגילוי המצבה ונתייחד עם זכרה היקר
ביום ראשון כ"ג בשבט 2.2.86 בשעה 3.00 אחה"צ
בבית העלמין בשכון הותיקים — נתניה

אוטובוס יצא מבית המנוחה רח' ז'בוטינסקי 11 — נתניה בשעה 2.40 אחה"צ

המשפחה

דרושות הלוח החדש דרושים

להברה גדולה
באזור צפון תל־אביב
דרושה **מזכירה**
עם ידיעה מושלמת בעברית
ובאנגלית כולל הדפסות.
שעות העבודה: 16.00—8.00
ובימי ו' עד 13.00.
לפנות בכתב עם קורות חיים לת.ד. 24177
תל־אביב מיקוד 61241.
— סודיות מובטחת —

דרוש/ה
רוקח/ת מוסמך
למשרה מלאה או חלקית
בבית מרקחת בבת־ים
תנאים מצויינים
בית — 03־344952
עבודה — 03־862919

נפתלי
נפתולוגיה תעסוקתית
מיון, הכוונה והתאמת עובדים
ייעוץ אישי
גרפולוגיה משפטית ארגונית
מחפש עבור חברה העוסקת בשיווק
ועיבוד חומרי־גלם בתעשיית המתכת
מהנדס מכירות
דרישות התפקיד:
★ כשרון מובהק למסחר
★ נסיון בתחום התעשייה
על המועמדים לכתוב למכון נפתלי, רחוב הירקון 124 ת"א 63573, בצירוף קורות חיים וציון יד כותבת.
שעות הקבלה: בימים א'־ה': 14.00—8.30
יום ב' ו־ד' גם אחה"צ בין 19.00—16.30
יום ו' רצוף עד 16.00, ששי עד 12.00
ת.א רח הירקון 124, ת.ד 63573, 240996 03־229751

משרד נסיעות קטן
המתמחה בתיירות יוצאת
מחפש
מנהל
רק בעלי נסיון וכישורים מתאימים יפנו
בכתב, לת.ד. 11050, תל־אביב.

המחלקה לביקורת פנים
במשרד רואי חשבון בת"א
דרושים
• מבקרי מערכות מידע ממוחשבות
• מנתחי מערכות
לביקורת וליעוץ בתחום מערכות ממוחשבות ולליווי הקמת מערכות מידע ממוחשבות
הכישורים הדרושים:
רואי חשבון בעלי ידע ונסיון בתחום עיבוד נתונים ו/או מנתחי מערכות בעלי רקע בתחום החשבונאות, המגלים עניין בנושא והשואפים לקידום מקצועי.
— סודיות מובטחת —

בלוח החדש
יש לך
עסק עם
עובדים
רציניים !!!
הארץ
מעריב
THE JERUSALEM POST
העיר
כל העיר
הלוח החדש

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

לימודי הכשרה, קורסים והשתלמויות

ל.ה.ב. לימודי הכשרה בניהול
T.E.C. TOP EXECUTIVE COURSE

אוניברסיטת תל-אביב
TEL AVIV UNIVERSITY

הפקולטה לניהול. ביה"ס למוסמכים במינהל עסקים ע"ש ליאון רקנאטי
FACULTY OF MANAGEMENT THE LEON RECANATI SCHOOL BUSINESS ADMINISTRATION

פעילויות מתוכננות בהדרכת מנהלים
חדשים פברואר–מרץ 86

- סמינר: התמודדות עם צמצומים במשאבי אנוש – 4–5 בפברואר 86
- קורס: שימוש במחשב וביקורת מערכות ממוחשבות ע"י רואה חשבון 4.2.86 – 18.3.86.
- קורס: הערכת כדאיות השקעות בתנאי אי וודאות: גישות חדשניות והבטים נבחרים – מחזור ג': 12.3.86–5.2.86
- סדנה: יסודות מינהל עסקים למהנדסים באמצעות משחקי סימולציה בתכנון ובקרה עסקית Plansim–Planning Simulation 19–21 בפברואר 86.
- סדנה: ישומי המיקרומחשב בארגונים – 23–24 בפברואר 86 4–5 במרץ 86
- קורס: מתקדם במס הכנסה: מס רווחי הון ומסוי תאגידים – 25.2.86–16.4.86.
- קורס: היבטים משפטיים של עסקאות מסחריות ישראליות בארה"ב 27.2.86–15.5.86.
- קורס: שימושי מחשב ברפואה 28.2.86–23.5.86
- יום עיון: תכנון וניהול פרוייקטים 4.3.86
- סדנה: ניהול זמן 6–7 במרץ 86
- יום עיון: שיקולי מסוי ופקוח על פעולות מסחריות ישראליות בחו"ל ובשטחים 11.3.86.
- קורס: שימושי הערכה בניהול כח-אדם 18.3.86–27.5.86
- יום עיון: מערכות בקרה בארגונים עסקיים 19.3.86
- קורס: ניהול כח אדם רב לאומי 19.3.86–11.6.86
- סדנה: המיקרומחשב כבלי עזר למנהל 26.3.86

לקבלת פרטים והרשמה נא להתקשר למזכירות לה"ב בין השעות 08.00–12.00 טל: 420794; 426985; 417122; 415123.

המכון לפריון העבודה והיצור
הכנס השנתי השביעי של
מנהלי שיווק ויצוא
יתקיים ביום חמישי 20.2.86 במלון "הילטון" תל-אביב
פרטים והרשמה במח' לייעול השיווק, רח' טולר 4, תל-אביב טל' 03-430252, 03-430283

המכללה של הדסה ויצו קנדה ע"ש נרי בלומפילד
משרד החינוך והתרבות
המחלקה להכשרת עובדי הוראה
מערכת החינוך הטכנולוגי

בית-הספר לחינוך והכשרת מורים – חיפה
ההרשמה לשנת הלימודים תשמ"ז (מיום 12.1.86 עד יום 31.3.86)
למגמה
מינהל, מזכירות וחשבונאות
לקראת תואר מורה מוסמך בכיר
פרטים והרשמה: במשרדי המכללה, רח' חנה סנש 12, ת.ד. 6131, חיפה
בימים א' - ה' בין השעות 09.00-13.00 טל. 04-381253. אוטובוסים 12, 21, 28, 37.

אוניברסיטת תל-אביב
הפקולטה לרפואה ע"ש סאקלר
בית הספר לרפואת שיניים

נפתחה ההרשמה לבית הספר לרפואת שיניים
לשנה ד' לשנה"ל תשמ"ז
ההרשמה תסתיים ב-15.5.86

תנאי הקבלה:
א. 3 שנות לימודי רפואה או רפואת שיניים
ב. בחינת כניסה פסיכומטרית
ג. ראיון אישי

פרטים נוספים ניתן לקבל בטלפון 03-420675

תחילת ההרשמה לשנת הלימודים תשמ"ז

The English Ulpan
האולפן לאנגלית
הדרך הרציונית ללמוד אנגלית
קורסים בכל הרמות
אצלנו אתה מתקדם בדיבור וזוכר מה שלמדת

אבן גבירול 83 תל-אביב, בין העירייה לארלוזורוב
קבלת קהל 10-12.30 בבוקר 7.30-4.30 בערב
בתים הרצל 57, ליד שדה העצמאות, 4.30-7.30 בערב
טל' 03-248089

הטכניון
מכון טכנולוגי לישראל

המדור ללימודי חוץ
מודיע על פתיחת
לימודי תעודה
אשר יתקיימו בשעות הערב בתל-אביב

* **מינהל כספים** – לימודים דו-שנתיים המיועדים לסגל טכני ומינהלי בכיר בתעשיה ובשרותים לחשבים ומנהלי חשבונות בכירים – המעוניינים לרכוש ידע בניהול כספי של מפעלים ומוסדות. תאריך הפתיחה: יום שלישי, 18.2.86
* **ניהול משרד** – לימודים דו-שנתיים המיועדים לעובדי משרד ולמזכירות בכירות, המבקשים להשלים ולהרחיב ידיעותיהם במסגרה להכשיר עצמם כמנהלי משרדים או מנהלי לשכות של מנהלים בדרג בכיר. תאריך הפתיחה: יום רביעי, 19.2.86

פרטים והרשמה:
הטכניון, המדור ללימודי חוץ, רחוב ליסין 14 תל-אביב, טלפון 268126/7, 266992.

קורסים לספרדית
למתחילים ★ ממשיכים ★ מתקדמים
בבית ציוני אמריקה, רח' דניאל פריש 1, תל-אביב
הקורסים מתחילים ב-4.2.86
ימי הרשמה בתאריכים: 2.2, 3.2
בין השעות 17.00 עד 20.00
לפרטים נוספים בא לפנות לטלפונים: 03-472451
03-863205, 03-474427, 052-25518

מרכז אורקולי לשפות
קורסי ערב ובוקר
למתחילים בינוניים ומתקדמים
אנגלית • איטלקית • גרמנית
ערבית • צרפתית • ספרדית
שיפור הכתיב בעברית-וגם שיעור ראשון חינם
שיעורי עזר לתלמידי ביה"ס (קבוצות קטנות)
קורסים למוסדות ולמפעלים במקום העבודה
תרגומים מסחריים
פתוח: 09.00–12.00, 17.00–20.00 בימים א'-ה'
רח' הכלנית 1, מרכז מסחרי קריאון (קומה ב')
טל' 340705, 356561

המרכז לחינוך טכנולוגי חולון
בחסותה האקדמית של אוניברסיטת תל-אביב
ההשתלמויות ולימודי ההמשך

מיקרופרוססורים – קורסים בסיסיים מורחבים (72 ש')
* קורס בוקר – ימי ו' משעה 8.15, 12 פגישות, החל ב-28 בפברואר 1986.
* קורס ערב – ימי ד' משעה 17.30, 18 פגישות, החל ב-26 בפברואר 1986.

בקרים מתוכנתים (PLC) – קורס בסיסי (32 ש')
* קורס ערב – ימי ב' משעה 17.30, החל ב-17 בפברואר 1986.

אלקטרוניקה תעשייתית – קורס בסיסי (112 ש')
* קורס יום – אחת לשבוע בימי ד' משעה 9.00, החל ב-12 בפברואר 1986.

מבוא לתכנות ולהכרת המחשב – שפת BASIC (52 ש')
* קורס ערב – פעמיים בשבוע, בימים ב', ד' משעה 17.30, החל ב-3 במארס 1986.

אנגלית טכנית – למפעלים ולמוסדות
קורסים מיוחדים בהתאם לצרכיהם ("TAILOR MADE")

קורסים אקדמיים שונים
קיימת אפשרות להשתלב בקורסים שונים המתקיימים במוסדנו במתכונת אקדמית. הקורסים, בנושאים המגוונים הם בתחומים: אלקטרוניקה, תקשורת, מחשבים, מכונות, חומרים, אנגלית, מדעי החינוך. הקורסים ייפתחו בתחילת הסמסטר השני – 23 בפברואר 1986.

לפרטים נוספים ולהרשמה:
המרכז לחינוך טכנולוגי, רח' גולומב 52 חולון 58102, טל' 03-851181, למזכירות נתן אלירן.

לימוד גרפיקה
בשילוב לימודיו בסטודיו
התמחות התמחות
• רמה גבוהה
• תכנית מקיפה
03-781454
מאז 1964 (סיון ומשטו)
עיצוב גרפי
סטודיו וביה"ס לגרפיקה

בית ספר טכנולוגי ארצי
ליד המכללה הטכנולוגית אורט תל-אביב
ע"ש א. סינגאלובסקי

תלמידי כיתות ח' ו-ט'
באזור תל-אביב, גוש דן והסביבה
רישום תלמידים בעלי כישורים גבוהים למגמות:
* מיכרכות פיקוד ובקרה – מחשבים
* אלקטרוניקה – מחשבים
* תע"א – מערכות
* אוטומציה ובקרה
* מכניקה
* שרטוט מכונות

• הנני מזמינים את התלמידים והוריהם לסיור במוסדנו ולהרצאה על החינוך הטכנולוגי
• פתיחת ההרצאות והסיורים יחול ביום ד' ה-14.2.86
• לקבלת פרטים ומועדים נא להתקשר טלפונית למזכירות הנהלה

בצלאל
אקדמיה לאמנות ועיצוב ירושלים
מודיעה על **המשך ההרשמה לשנה"ל תשמ"ז 1986/87** במחלקות:
- אמנות • צורפות
- עיצוב גרפי • צלום
- עיצוב סביבתי • עיצוב קרמי
- עיצוב תעשייתי

ההרשמה מתקיימת בחודשים ינואר פברואר 1986
בימים א'-ה' בין השעות 09.00-16:30
חוברות מידע, טפסים והרשמה בקמפוס בצלאל שבהר-הצופים,
טלפון 02-822181, 02-822191
או באמצעות הדואר ת.ד. 7314 ירושלים 91071

המכללה של הדסה-ויצו קנדה ע"ש נרי בלומפילד
משרד החינוך והתרבות
המחלקה להכשרת עובדי הוראה
מערכת החינוך הטכנולוגי

הרשמה לשנה"ל תשמ"ז
(מיום 12.1.86 עד יום 31.3.86)

ביה"ס לעיצוב | **ביה"ס לחינוך והכשרת מורים**

למגמות:
★ עיצוב גרפי ★ עיצוב אדריכלי ★ צילום
★ עיצוב אופנה ★ קרמיקה ★ תכשיטנות

משך הלימודים – 4 שנים

מועמדים מתאימים יכולים, בנוסף להכשרה המקצועית, להשתלב גם במסלול להכשרת מורים לקראת תואר מורה מוסמך בכיר להוראת מקצוע ההתמחות בבתי הספר העל-יסודיים.

במגמות עיצוב אופנה, קרמיקה ותכשיטנות – מסלול הכשרת מורים חובה.

פרטים והרשמה:
במשרדי המכללה, רח' חנה סנש 12, חיפה
טל. 04-381253
בימים א' – ה' בין השעות 09.00 – 14.00
אוטובוסים: 12, 21, 28, 37

להרשמה יש להביא: תעודת בגרות, תעודת זהות, תעודת שחרור מצה"ל, 3 תמונות, דמי הרשמה.

הסביבה
סדנא לעיצוב • פנים • אדריכלות •
הרשמה לשנת הלימודים תשמ"ז

מגמות הלימוד:
- עיצוב כללי (גרפיקה, מוצר, סביבה, טכסטיל וסגנון) – 4 שנים
- אדריכלות ועיצוב פנים – 4 שנים
- אדריכלות ועיצוב אורבני – 5 שנים

הבוגרים יקבלו דיפלומה של הסדנא. המוכרת במכללות לעיצוב ואדריכלות באירופה ובארה"ב לצורך לימודי המשך לתואר שני.
פרטים והרשמה: רח' מגדת המאור 8 (מולת יצחק 56) תל-אביב בימי א'–ה' 9.00–14.00. לרכישת קטלוג באמצעות הדואר יש לשלוח המחאה ע"ס – 10 ש"ח לפקודת "הסביבה" – ת.ד. 21192, תל-אביב 61211

עיריית תל-אביב-יפו
מינהל החינוך והתרבות

האוניברסיטה העממית
החלה ההרשמה לסמסטר ב'

כל הפעילים מודיעים כי בגמר ההרשמה יוענק הנחה של 5%

חלק ממבחר הקורסים העיוניים והיצירתיים המוצעים:
- יחסי ציבור ופרסום
- המשפחה החד-הורית
- סדנא לפיתוח המודעות העצמית
- הפסיכולוגיה של המאה ה-20
- קרימינולוגיה וסטיה
- ניהול משק בית בשיטה חסכונית
- ציור ■ רישום ■ ריקוע נחושת ■ תכשיטנות ■ אמאייל אומנותי ■ אריגה ■ אנגלית ■ ערבית ■ התעמלות נשים ■ רקודי עם.

פרטים מלאים בידיעון שניתן להשיג במקום. ההרשמה בכל ימות השבוע (פרט לימי ו') בין השעות 9.00-12.00 לפנה"צ, 17.00-19.00 אחה"צ בבנין האוניברסיטה העממית, רחוב אנטוקולסקי 4 ת"א (הכניסה מרח' אבן-גבירול 108), טל': 247896, 242460.
תושבי ת"א בעלי תעודת תושב זכאים ל-20% הנחה.
פתיחת שנת הלימודים ביום א' 16.2.86.
(האוניברסיטה העממית אינה מוסד להשכלה גבוהה ואינה מעניקה תארים).

100% מבוגרי הסמינר מועסקים במקצועות הכשרתם!
מובטחת לך משרה בהוראה
החלה ההרשמה לשנה"ל תשמ"ז: הכשרת מורים לבתי-ספר על-יסודיים, להוראת המקצועות הנדרשים במשק

★ מחשבים
★ מזכירות ומינהל
★ חשבונאות

לבוגרים תוענק תעודת הוראה: "מורה מוסמך בכיר" מטעם משרד החינוך והתרבות. לבחירתך: מסלולי בוקר וערב

לאקדמאים ולמורים מוסמכים מסלול לימודים מקוצר

השתלמויות למורים:
★ לקראת התואר "מורה מוסמך בכיר"
★ לנושאי תפקידים בבית הספר

הסמינר להכשרת מורים במקצועות המחשב והמינהל
ע"ש ג' חיטמן

משרד החינוך והתרבות, האגף להכשרת עובדי הוראה

פרטים והרשמה: תל-אביב, רח' אנטיגונוס 6; 03-452428, 03-441744 ירושלים, רח' מסריק 10; 02-666380

המכללה למינהל
מיסודה של ההסתדרות הכללית

נתיב בטוח – לעתיד בטוח!

מכללה לחינוך-סמינר הקיבוצים ת"א
מודיעה
החלה ההרשמה לשנת הלימודים תשמ"ז
*מסלולי ההכשרה
- מתנכות לגיל הרך (מטפלות)
- גננות מורות
- מורים לבית ספר יסודי
- גננות מורות מגמה יצירתית
- מורים לחנוך מיוחד
- מורים לחנוך מיוחד בחטיבת הביניים
- מורים לחטיבת ביניים
- מורים לתנועה וחינוך גופני
- מורים לתנועה ומחול
- מורים למשחק ובימוי
- השתלמויות שונות

פרטים והרשמה במכללה לחינוך-סמינר הקיבוצים דרך חיפה 149 ת"א טל' 03-424221
*מסלול תלת-שנתי לקראת תואר מורה בכיר
מסלול ארבע-שנתי לקראת תואר B.ed

יובל ה-35
אולפן עקיבא נתניה
מרכז ללימוד השפה העברית תרבות ישראל וידע הארץ

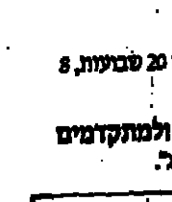

השתלמות ונופש - באולפן עקיבא
חווית לימוד משותפת - לך ולחבריך, למשפחתך ולילדיך
בפנימית האולפן במלון החוף הירוק, נתניה

★ **כתיב נכון ושיפור הלשון** – ליודעי עברית, לוותיקים ולעולים.
★ **עברית בכל הרמות** – לדוברי עברית, לעולים ולתיירים 20 שבועות, 8 שבועות, או 24 יום.
★ **ערבית מדוברת למתחילים ולמתקדמים** – 17 יום או 5 ימים "על קצה המזלג".

מועדי פתיחה:

עברית:	ערבית מדוברת:
24.2.86	3.2.86
24.3.86	3.3.86
12.5.86	31.3.86
23.6.86	19.5.86
	30.6.86

- הקורסים מיועדים לצעירים, למבוגרים ולמשפחות עם ילדים מגיל 12 ומעלה.
- עובדי מדינה יכולים לקבל פרטים ישירות באולפן או אצל הממונים על ההדרכה במשרדים.
- מורים בשנת שבתון יכולים להרשם לתכנית השתלמות מיוחדת.
- הקורסים באולפן עקיבא מוכרים ע"י משרד החינוך ומזכים בגמול השתלמות.
- תושבי נתניה מתקבלים כתלמידים אקסטרניים. • הנחות לקבוצות.

קורס מיוחד 24 יום
לימוד קריאה וכתיבה - לישראלים שאינם יודעים קרוא וכתוב

אולפן עקיבא נוסד בשנת תשי"א-1951
50 אלף בוגרים מ-122 ארצות

לקבלת פרטים יש להתקשר טלפונית או לשלוח אלינו את התלוש:
לכבוד אולפן עקיבא ת.ד. 256 נתניה, מיקוד 42102 (טל. 053-52312/3)
נא לשלוח לי (חינם) חוברות מידע.
שמי ______
כתובתי ______

ספורט

בעריכת יחיאל ארזי

תבוסה 66—95 לז'לגיריס במילאנו ★ ניצחון חוץ לריאל

מאת סופר "ספורט הארץ"

בית הגמר בגביע האלופות יוצא עתה לפגרה של שלושה שבועות לפני שיתקיימו ארבעת המחזורים האחרונים שיקבעו מי תהיינה הקבוצות שישחקו ב-3 במארס במישחק הגמר בבודאפשט.

התוצאה המפתיעה אמש היתה במילאנו שם הביסה סימאק את ז'לגיריס קובנה 95—66. לליטאים זה הפסד שני בלבד אבל הפער של 29 הנקודות בהחלט בלתי צפוי. ז'לגיריס ממשיכה להוביל בטבלה אבל יש לזכור ששיחקה מישחק יותר מיריבותיה.

ריאל מאדריד היא הקבוצה הראשונה שזכתה בשני ניצחונות חוץ. אחרי שגברה על מכבי ביד-אליהו ניצחה אמש את לימוז' 92—79. לציבונה הפסד ביתי צורב אבל ניצחונות החוץ עשויים בסופו של דבר לקבוע.

טבלת בית הגמר

1. ז'לגיריס	7	615—631	12
2. ציבונה	6	577—618	10
3. מכבי	7	657—636	10
4. סימאק	6	514—533	8
5. ריאל	6	545—511	8
6. לימוז'	6	585—538	7

במחזור הבא (20 בפברואר): ריאל מאדריד — מכבי תל-אביב, ז'לגיריס קובנה — לימוז', סימאק מילאנו — ציבונה זאגרב.

באחד ממישחקי הכדורסל הטובים שנראו בישראל

הפעם החצי השני היה של מכבי

גביע האלופות

ציבונה זאגרב הובילה בהפסקה 56—47 אבל מישחק לחימה נפלא של האלוף הישראלי אחרי ההפסקה הביא לניצחון 105—102 ★ פטרוביץ' (41 נק'), מאגי (37) וג'ונסון (30), המצטיינים

שתיים מהדמויות הבולטות אמש בהיכל הספורט התל-אביבי: דראזן פטרוביץ' (עם הכדור) מול לי ג'ונסון המזנק. מאחור מתן אורשיך שהוחיס את מכבי בכמה סלים של 3 נקודות במחצית הראשונה (צילום: עודי קרן)

מאת מיכאל קרנון

אחד מגישי הכדורסל הותיקים אמר אמש, כי היה זה מישחק הכדורסל הטוב ביותר שנראה ביד-אליהו. מכיוון שהיכל הספורט התל-אביבי ראה כבר כל כך הרבה מישחקים גדולים, הייתי מתפקק בכך שנצוקי את המישחק, בו גבר מכבי תל-אביב על ציבונה זאגרב 102—105 (56—47), לחבורה נכבדה זו. אבל אין ספק שה-10,000 הצופים שהיו אמש בהיכל, יזכרו את המישחק הזה עוד שנים רבות.

ראינו כבר אולי תצוגות מבריקות יותר בגביע אירופה, אבל רק לעתים רחוקות התעלו שתי קבוצות לרמה כזו. לכל אחת היו הזיקות הגדולות שלה, אבל בסיום ניצחה מכבי בגלל שידע להתעלות בזיקות המכריעות בקור שציבונה, שהניצחון נראה מונח בכיסה, ביצעה כמה מישגים שעלו לה ביוקר.

עבודה מיוחדת

אחרי ניצחון כזה קשה לבוא בטענות. אבל אני מקווה רק שכאשר יסתיימו מישחקי בית הגמר ב-13 במארס, לא יכבו במכבי תל-אביב על העבודה המיוחדת של קווין מאגי על דראזן פטרוביץ', כשנותרו חמש שניות לסיום. פטרוביץ' פרץ פנימה, כאשר מכבי הובילו 105—99, קלע סל וניצל את זריקת העונשין, כדי לצמצם את ניצחון מכבי לפער של שלוש נקודות בלבד, לעומת ניצחון בהפרש של 4 נקודות של ציבונה בסאראייבו (86—90).

ציבונה הכיחה אמש מדוע היא מחזיקה בגביע אירופה ומועמדת לזכות בגביע גם השנה. זו קבוצת כדורסל גדולה, שבנויה אמנם סביב סופרסטאר, אבל משחקת כדורסל מתוחכם שהתעלה לפרקים לרמה נדירה. יכולת הקליעה של שחקני ציבונה היא מדהימה, וגם מישחק ההגנה שלה היה מצוין עד לשלבי הסיום. אך, בגלל הצטברות העבירות, התברר שלמכבי יש יותר כלים לנצח.

פטרוביץ', פטרוביץ'

דראזן פטרוביץ' ביקר אליו את כל הרקורדים ואמש שבה פעם נוספת את לבם של חובבי הכדורסל שלנו. יהיו שיגידו שזה לא היה פטרוביץ' בשיאו. הוא קלע אמנם 41 נקודות, אבל באחוז נמוך למדי ניצל רק 15 מ-30 זריקות שדה. אבל ברקות רבות היה זה הוא שאירגן את המישחק והכניס את הגנת מכבי לסחרור. הוא ריתק אליו שניים ושלושה שומרים, הוא מצא את חבריו במסירות מדויקות, לעתים מדהימות. הם לא איכזבו אותו וגם לא את המאמן זליקו פבליצ'ביץ'.

קח למשל את מתן אורשיך בתור השיפה. מה שהוא עשה למכבי בשלבים הראשונים של המישחק היה ממש מדהים. ארבעה סלים של 3 נקודות. למזלנו הוא נרגע לאחר מכן, ובמחצית השנייה קלע 3 נקודות בלבד. גם הרכז הצעיר דנקו צוסיצ'ניץ הרשים ביכולת הקליעה שלו והעבירה שאיפשר על הפועל אורשיך שעבר ארבע עבירות בדקה ה-32, הגלה את המים על אמכבי. ציבונה הרשימה במישמעת הקבוצתית, בתנועה השוטפת של שחקניה ובסבלנות שלהם, בעיקר מול השמירה האזורית. גם העובדה שפיגרו רק במעט אחרי מכבי, בכל הנוגע לכדורים חוזרים, היקשתה על האלוף שלנו.

סוף סוף ג'ונסון

מול מגנן המישחק הזה היו למכבי בעיות רבות. הרדיפה אחרי פטרוביץ' ויכולת הקליעה המדהימה שלו ושל חבריו מרחוק הכיבו את כוחו של צבי שרף. מאידך היו שחקני החוץ שלנו, אראסטי, ברקוביץ' וג'מצ'י מאופקים ביותר במחצית הראשונה, אולי משום שהשקיעו עבודה רבה כל כך בהגנה, מול שחקני החוץ של ציבונה. גם קווין מאגי, שהתלונן על כאבים עזים בכתפו הפגועה, לא היה במיטבו והחטיא כמה פעמים בצורה לא אופיינית.

ציפינו סוף סוף למישחק גדול של לי ג'ונסון ולא התאכזבנו. הוא נתן הפעם את הכל בהגנה ובהתקפה. 20 הנקודות שקלע במחצית הראשונה והעבירות הרבות שסחט מיריביו, הם שתרמו לכך שמכבי לא ירד להפסקה בפיגור גדול יותר מ-47—56.

פתיחת המחצית השנייה הבינה למכבי שאפשר ונפוץ יותר. בדקה הרביעית הושג השוויון הראשון (63—63). כעבור שתי דקות צבר אראפוביץ' העבירה החמישית וכעבור חמש דקות הוחליף חן ליפין את מוטי אראסטי החולה, כאשר מכבי פיגר 76—84. כעבור דקה וחצי הושג השוויון השני (84—84). אבל ציבונה לא איפשרה למכבי להשיג יתרון, למרות מישחקו המצוין של מאגי (22 נקודות אחרי ההפסקה) וקליעת סלי 3 נקודות של מיקי ורדון. הישועה באה דווקא מצידו של פטרוביץ'. מסתבר שגם הוא בן אנוש, והעייפות גרמה לו להחטיא כמה זריקות מטווח רחוק. על הכדורים האלה השתלטו מאגי וג'ונסון וליפין שלח את המכבים להתקפות מהירות.

מאגי המצוין

שלוש דקות ו-31 שניות לסיום הם השיגו את היתרון הראשון 94—96 מסל של 3 נקודות של ג'מצ'י. אבל פטרוביץ' גמל בעבר השני ושוב יתרון יוגוסלווי 97—96. מיקי ניצל כדור עונשין אחד והשווה 97—97. כשנותרו רק שתי דקות ו-58 שניות. מאגי המצוין (איזה שחקן איזה לוחם) קלע סל ועתשים המכבי הוביל 100—97 דקה ו-50 שניות לסיום. נאקיץ' ביצע את העבירה החמישית שלו דקה ותשע שניות לסיום, אבל לי ג'ונסון קלע רק נקודת עונשין אחת 101—97. ציבונה המזוק גרם לפרץ קה לב 51 שניות לסיום (101—99), ומי קלע את הסל החשוב ביותר במישחק? חן ליפין הקטן, אשר הסתנן בין כל העצקים וזרק בקשת 103—99, כשנותרו 22 שניות לסיום. מאגי ניצל שתי זריקות עונשין, אחרי עבירה של אורשיך 12 שניות לסיום ל-105—99. המילה האחרונה היתה של פטרוביץ' אבל הניצחון נשאר בתל-אביב וזה בסופו של דבר העיקר.

ערב בלתי נשכח בו הוכיחו מכבי תל-אביב שאינו נכון להרים ידיים גם אם הסיכויים לשחק בגמר ממשיכים להיות קלושים. היה זה גם ערב גדול לשני המאמנים, צבי שרף ומשה וינקרנץ, שניסו את כל האפשרויות לעצור את פטרוביץ' וחבריו. גם להם יש חלק חשוב בניצחון של מכבי תל-אביב.

מכבי תל-אביב — ציבונה זאגרב 105—102(56—47)

★ המצטיין: דראזן פטרוביץ'
● למכבי קלעו: מאגי 37, ג'ונסון 30, ברקוביץ' 20, ג'מצ'י 16, ליפין 2.
● לציבונה קלעו: פטרוביץ' 41, צוסיצ'ניץ 22, אורשיך 19, ציוטורה 6, אראפוביץ' 6, ויקצ'ביץ' 4, נאקיץ' 4.
שופטים: ריצ'ארדסון (אנגליה), קלינגביל (גרמניה).
● אחוזי קליעה: מכבי — 33 מ-62 (53 אחוזים) 31 מ-35 בעונשין. ציבונה — 36 מ-67 (54 אחוזים) 16 מ-18 בעונשין.
● סלי 3 נקודות: מכבי 9 (ברקוביץ' 5, ג'מצ'י 3, מאגי 1), ציבונה 14 (פטרוביץ' 7, אורשיך 5, צוסיצ'ניץ 2)
● כדורים חוזרים: מכבי — 18 הגנה, 10 התקפה (מאגי 5+8, ג'ונסון 3+7). ציבונה — 16 הגנה, 7 התקפה (נאקיץ' 2+4).
10,000 צופים בהיכל הספורט ביד-אליהו.

מאגי: אמרנו לעצמנו — בואו נשכח את פטרוביץ' וננצח את המשחק

מה הם אומרים

● צבי שרף: במחצית השנייה הפסקנו להסתכל רק על פטרוביץ' והתחלנו להסתכל על כל הקבוצה היוגוסלבית. מישחק ההגנה שלנו בדקות הראשונות של מחצית זו נתן לשחקנים את האמונה שאפשר לנצח. התורה שלנו מפיגור גדול לניצחון, היתה חשובה מאוד. אפשר להצביע על החצי הראשון, בו פגע המישחק הלא טוב שלנו בהגנה — בהתקפה.

● קווין מאגי: במחצית הראשונה לא הצלחנו לעצור את פטרוביץ'. אחר כך אמרנו לעצמנו: בואו נשכח ממנו וננצח את המשחק. הוא קלע 41 נקודות, אבל הם הפסידו וזה העיקר. הכתף כואבת לי מאוד ולמרות שקלעתי 36 נקודות יכולתי לצבור מספר גדול יותר.

● חן ליפין: לא שיחקנו מישחק גדול, בחצי השני עלינו כמו אריות, בהחלטה נחושה לנצח. עם קצת מזל וקצת יכולת טובה, ועזרה של שחקנים שנכנסו לכושר טוב בדקות האחרונות, הצלחנו לנצח. הכל שההפרש בסיום הוא 3 נקודות. ניסיתי למנוע מפטרוביץ' לקבל את הכדור. הייתי טרי, מכיוון שעליתי מן הספסל. הוא היה עייף בגלל המאמץ במשך 40 דקות.

● זליקו פבליצ'ביץ', מאמן ציבונה: היתה לנו בעייה במחצית השנייה, בגלל השמירה של מכבי. היינו צריכים לשחק עם שכל. אבל מרבית השחקנים שלנו צעירים וחסרי ניסיון. אני מאוכזב, מכיוון שהייתי בטוח שנזכה בניצחון, אבל יש לנו סיכוי טוב להגיע למשחק הגמר. מצפים לנו שני משחקי בית חשובים, מול ריאל מדריד ומול ז'לגיריס קובנה. הם יהיו משחקים קשים, אולם הם יהיו אצלנו בזאגרב.

ליגה אנגלית

התקפה משולשת על יונייטד

לונדון (שרות "ספורט הארץ"). האם תרדה מנצ'סטר יונייטד, לראשונה העונה, מראש הטבלה? שלוש קבוצות מסוגלות לעשות זאת מחר, מאחר והן מפגרות בשתי נקודות בלבד אחרי יונייטד (55 נק') שמישחק החוץ שלה בווסטהאם יתקיים רק ביום א'.

אברטון (53 נק') מארחת את טוטנהאם המאכזבת, המדורגת במקום ה-12. ליברפול (53 נק') יוצאת למישחק חוץ באיפסוויץ', המדורגת במקום ה-20, בעוד שצ'לסי (53 נק') משחקת במיגרשה נגד לסטר סיטי (מקום 17).

יתר המישחקים: ארסנל — לוטון, אסטון וילה — סאותהמפטון, מנצ'סטר סיטי — ווסט ברומיץ', ניוקאסל — קובנטרי, נוטינגהאם — קווינס פארק רינג'רס, אוכספורד — ברמינגהאם, ווטפורד — שפילד ונסדיי.

ליגה גרמנית

האמבורג תנסה לבלום את ברמן

פרנקפורט (שרות "ספורט הארץ"). המישחק המרכזי במחזור ה-21 בבונדסליגה יפגיש מחר את הרביעית בדירוג, האמבורג (25 נק'), עם המובילה ורדר ברמן (31 נק').

יתר המשחקים: קלן — לוורקוזן (הערב), האנובר — באיירן, נירנברג — דורטמונד, דיסלדורף — קייזרסלאוטרן, מאנהיים — פרנקפורט, אירדינגן — בוכום, סארבריקן — גלאדבך, שאלקה — שטוטגארט.

תחרות איגרוף לזכר אמיל אבינרי

תחרות איגרוף גדולה, בהשתתפות כל אלופי ישראל ממועדוני כפפות הזהב, תהיה בשבת לזכרו של אמיל אבינרי שמת לא מכבר. אבינרי היה מגדולי מתאגרפי ארץ-ישראל בשנות ה-30 וזכה באליפויות רבות. מתקופה זו זכור במיוחד הקרב שלו נגד מוחמד נאגיב, שהיה ברבות הימים נשיא מצרים.

נשבר שיא של סליני

מוסקווה (ע"צ). אולגה בונדרנקו מברית"מ, שיפרה בוולגוגראד בחמש שניות את שיאה העולמי של האמריקאית מרי דקר-סליני ב-3000 מטרים באולם. בונדרנקו קבעה 8:42.3 דקות.

תחרויות גביע שפיצר באשקלון

שתי גרמניות ושני ישראלים עלו לתחרויות הגמר שיהיו מחר

סיוף

מאת סופר "ספורט הארץ"

ארבעה סייפים וארבע סייפות עלו לשלב הגמר בגביע שפיצר בסיוף, בו מקבוצות רומח לנשים ודקר לגברים, שהלו אתמול במתנ"ס באשקלון. בתחרויות לנשים יתמודדו על המקומות הראשונים זיכה פנקלהאוזן וקתרין ריטנפשטיין, ממערב גרמניה, שצברו 14 ניצחונות כל אחת. על המקום השלישי יתמודדו שתי ישראליות לידיה הנואל ולילך פריסקי עם 13 ניצחונות כל אחת.

בתחרויות השתתפו 18 נשים.

בתחרויות הדקר לגברים עלו למאבק הגמר על מקום 1- 2-ד עמנואל ברדימן וגבי ליפסקי. כל אחד עם 7 ניצחונות. על המקומות 3 ו-4 מתמודדים ויקטור גל מישראל וסמית פטר מדרום אפריקה. כל אחד מהם זכה ב-6 ניצחונות. הבוקר יחלו תחרויות הרומח לגברים ולמחרת שבת יהיו כל תחרויות הגמר.

אמש היה טכס זיכרון בבית יד לבנים באשקלון, לזכרו של מאמן סייפי ישראל, אנדריי שפיצר ז"ל.

● מישחקי חצי הגמר בטניס בסבב טנאופס-סבבה יהיו היום אחר הצהריים ביפו. ברבע הגמר היו אתמול התוצאות הבאות: רביב וינפלד — ג'יא בייטל 6—4, 6—4. שי פוני — מיכאל זנזאל 6—4, 6—3. גבינה צור — רוזין הנהל 6—2, 7—5. אורן בר-שאווסל העפיל לחצי הגמר לאחר שיריבו גלעד בלום מתח שריר ולא יכול היה להשתתף.

גם מישחקי חצי הגמר לנשים יהיו היום אחר הצהריים. כל מישחקי הגמר יהיו מחר אחר-הצהריים.

התחזית של סופר "ספורט הארץ"

האלוף יחזור לפיסגה, הפועל ת"א יפסיד

התחזית שלי

מאת משה הר-געש

מישחק המוקד של המחזור ה-15 יהיה, כמובן, בשבת בקרית-אליעזר: האלוף מכבי חיפה מול המוליך הפועל תל-אביב, במאבק על התואר "אלוף החורף". מישחקים אחרים בעלי עניין: מכבי שעריים — בית"ר ירושלים, הפועל כפר-סבא — בני-יהודה, הפועל פתח-תקוה — מכבי תל-אביב. השעה הראשית למישחקים — 15.00, בתוספת יהיה מישחק מוקדם, שמשון תל-אביב — מכבי פתח-תקוה (13.00).

מכבי חיפה — הפועל תל-אביב

תקופה ארוכה ציפתה הליגה למיפגש הזה, בעיקר אוהדי שתי הקבוצות. כל תוצאה לא תהווה הפתעה, כי ביכולת שתי הקבוצות אין הבדל משמעותי. הרבה תלוי במצב המצבים והיכולת להציב הרכבים יעילים. אני מעניק אשראי נוסף לאלוף, רק בגלל הביתיות.

★ התחזית שלי: ניצחון לחיפה.

מכבי שעריים — בית"ר ירושלים

מכבי שעריים מידרדר משבוע לשבוע וכבר ירד למקום האחרון. ביכולתו הנוכחית, ספק אם הוא מסוגל לעצור את בית"ר ירושלים.

★ התחזית שלי: ניצחון לבית"ר.

הפועל פתח-תקוה — מכבי תל אביב

שתי הקבוצות הרשימו בתקופה האחרונה. הן ממוקמות בשכנות בחלק העליון של הטבלה, ועובדה זו תתבטא כנראה גם על המיגרש.

★ התחזית שלי: תיקו.

הפועל כפר סבא — בני יהודה

הכפר סבאים נוצחו בשבת בימק"א, למרות שהפגינו רמה נאותה. מחר, במיגרש הביתי, יבקשו להוכיח כי ההפסד האחרון מיקרי.

★ התחזית שלי: ניצחון לכפ"ס.

שמשון תל אביב — מכבי פתח תקוה

שתי הקבוצות עשו חיל במחזור האחרון, אך השמשונים עלולים להיחרכ כי לא בכל שבת יפגשו יריב חלש כמו הפועל חיפה. מעניין יהיה לראות את האחים גד ועודד מכנס שוב במגרש בתנופה.

★ התחזית שלי: ניצחון לפ"ת.

הפועל באר-שבע — מכבי יפו

ביכולת היפואים חל שיפור מסוים בעת האחרונה. הם גם הצליחו להיחלץ מהמקום האחרון, אך מחר ייאלצו להיכנע לירי"ל עדיף הנמצא בתנופה גדולה.

★ התחזית שלי: ניצחון לבאר-שבע.

מכבי נתניה — הפועל חיפה

ההפסד הביתי מול שמשון ודאי פגע באופן משמעותי במוראל של החיפאים. בכל מקרה, לנתניה סיכויים טובים לשפר את מעמדה בטבלה.

★ התחזית שלי: ניצחון לנתניה.

הפועל ירושלים — מכבי יבנה

מישחקי הבית מהווים גורם חשוב בתוחלת הנקודות של שתי הקבוצות, הפעם יגנו מכבר הירושלמים.

★ התחזית שלי: ניצחון לירושלים.

טבלת הליגה הלאומית

1. הפועל ת"א	14	12—28	31
2. מכבי חיפה	14	10—21	29
3. בית"ר י-ם	14	15—25	27
4. בני-יהודה	14	5—7	25
5. מכבי ת"א	14	14—21	23
6. כפר-סבא	14	18—22	22
7. הפועל פ"ת	14	12—19	20
8. באר-שבע	14	11—12	19
9. מכבי פ"ת	14	21—19	17
10. הפועל י-ם	14	23—18	17
11. מכבי יבנה	14	16—9	16
12. שמשון ת"א	14	20—16	14
13. הפועל חיפה	14	18—9	14
14. מכבי נתניה	14	20—17	12
15. מכבי יפו	14	23—12	11
16. מכבי שעריים	14	17—4	9

רמת-עמידר תנסה לנצל אבדן נקודות של בית"ר רמלה ולוד

כדורגל

מאת יצחק לביא
סופר "ספורט הארץ"

העובדה שבית"ר נתניה זכה באליפות החורף, בתום הסיבוב הראשון של הליגה הארצית, אינה ניתנת עוד לשינוי. גם הפסד נתנייתי במישחק החוץ מול הפועל עכו מחר, במחזור ה-15, לא ישנה עוד דבר באשר למיקום.

חניכיו של יהושע פייגנבוים יגיעו לעכו עם מאזן מרשים של שמונה ניצחונות, שש תוצאות תיקו וללא הפסדים. העכואים מגלים באחרונה יכולת מעודדת והעובדה שהם קבוצת בית מובהקת תקשה המלאכה על האחים אדרי וחבריהם. התחזית: תיקו.

הפועל לוד המדורג שני, מרוחק חמש נקודות מהנתנייתים. היום, במיפגש עם הפועל רמת-גן המתארח שם, ספק אם יהיה לחניכיו של שמואל רוזנטל מענה לצמד המולדים הצעירים של רמת-גן, יוחן וצבי הנסים רבי. גם כאן נראה כי המישחק לא יוכרע. מי שעשוי ליהנות מחוסר הכרעה במישחקים של שתי הראשונות הוא השלישי בדירוג, מכבי רמת עמידר, שיארח היום את הפועל מרמורק. לאלי תגר וחבריו צפוי ניצחון נוסף. מיפגש נוסף בשליש הצמרת יפגיש ברמלה את בית"ר המקומי, "המדורג" את השלישית המובילה, עם הקבוצה המצליחה של הפועל חדרה המפגינה יכולת טובה.

יתר המישחקים: הפועל רמת-השרון — הכח רמת-גן, הפועל בית-שמש — הפועל טבריה, הפועל חולון — בית"ר חיפה, הפועל יהוד — בית"ר תל-אביב. השעה הראשית מחר — 14:30; היום — 14.00.

טבלת הליגה הארצית

(אחרי המחזור ה-14)

1. בית"ר נתניה	11—25	30
2. הפועל לוד	10—17	25
3. רמת-עמידר	9—13	25
4. בית"ר רמלה	10—15	23
5. בית"ר ת"א	15—19	23
6. הפ' טבריה	16—16	21
7. הפועל חדרה	11—16	20
8. הכח ר"ג	18—14	20
9. הפועל חולון	14—13	19
10. הפועל ר"ג	16—17	18
11. רמת-השרון	22—18	17
12. הפועל עכו	12—12	15
13. מרמורק	19—14	14
14. הפועל יהוד	11—6	11
15. בית"ר חיפה	17—9	8
16. בית-שמש	24—10	8

פיטר לורימר בא להתאחדות להסדיר הרשמתו להפועל חיפה

נתבקש להמציא תעודת עולה ★ אומר: "יש לכם ארץ נהדרה, אנשים אדיבים, כדורגל טכני"

כדורגל

מאת משה הר-געש
סופר "ספורט הארץ"

אורח מפורסם פיטר לורימר, הכדורגלן הסקוטי הבינלאומי, ביקר אתמול בהתאחדות לכדורגל, כדי להירשם כחוק בקבוצת הפועל חיפה, אליה הוא מעוניין להצטרף.

לורימר שבא בלווית נציג הקבוצה, הופתע מקבלת הפנים החמה. ענה לשאלות של כמה סקרנים ועיתונאים: "מהתרשמות ראשונה יש לכם ארץ נהדרת מאוד. חיפה עיר יפהפיה. האנשים אדיבים וסימפטים. ראיתי שהכדורגל שלכם הוא בעל סממנים טכניים בולטים".

לורימר "ייאלץ להמתין לפי שעה, מאחר שאינו רשאי להירשם בהתאחדות כחוק עד שימציא תעודת עולה שעדיין אינה ברשותו. מנהל ההתאחדות, יעקב אראל, ביקש מלורימר, בנוסף לזאת, גם שיחרור בינלאומי, כדי שיוסרו כל המכשולים. מועד ההרשמה האחרון הוא יום הרביעי הקרוב (5 בפברואר) והפועל חיפה מקווים ומאמינים, כי כל ענייניו של לורימר יוסדרו עד למועד זה, כדי שיהיה רשאי לשחק כבר בשבת הבאה במדי הפועל חיפה, במישחק החוץ נגד הפועל באר שבע.

לורימר, ששיחק בשנות השבעים של לידס בעשור שעבר, כאשר קבוצתו היתה אחת הבולטות באירופה, סיפר כי חבריו לקבוצה המהוללת לשעבר שוהים במקומות שונים בעולם. הוא הופתע למצוא ישראלים רבים שאוהדו בזמנו את קבוצת לידס יונייטד.

דרוש
מנהל מזנון
לבריכת מושב אביחיל
★ ההצעה תכלול גם השקעה בשיפוץ המזנון הקיים בבריכה
הצעות יש לשלוח בכתב עד לתאריך 10.2.86 למזכירות מושב אביחיל – "עבור מזנון"

לקבוץ שדה נחמיה
דרוש
מטפל
★ נסיון סיעודי לטיפול בקשיש נכה
★ מגורים בקיבוץ
לקבלת פרטים: להתקשר קבוץ שדה נחמיה, ד.נ. גליל עליון, מיקוד 1245, טלפון 069-46011 בין 12.00 ל-17.00 בבית 069-46087 לבקש את אורי גורן.

לחברת שקם בע"מ
לחנות מגדל הנביאים – חיפה
דרושות
קופאיות
במשרה חלקית ובמשמרות
דרישות התפקיד:
א. גיל 18 – 45.
ב. השכלה 10 שנות לימוד לפחות.
ג. מגורים חיפה רבתי.
ד. העבודה במשמרות.
מועמדות העונות לדרישות יפנו ביום א' 2 בפברואר 1986 בשעה 8.30 לבנהל החנות ברח' פרץ 32 חיפה.

דרושות
דיילות מכירה
★ 3–4 פעמים בשבוע
★ שעות עבודה נוחות
★ מתאים במיוחד לסטודנטים
נא להתקשר טל. 6–224245"02 – משה

נחושתן מתכות והנדסה בע"מ
דרוש
איש מכירות
כישורים נדרשים:
לפחות 3 שנות נסיון במכירות לתעשיה.
השכלה: מהנדס/הנדסאי מכונות
שליטה באנגלית הכרחית,
שפות נוספות יתרון.
תנאי שכר ועבודה בהתאם לכישורים.
נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 1758 ת"א 61016.
– סודיות מובטחת –

לאריה חברה ישראלית לביטוח בע"מ
דרוש
ראש צוות פוליסות חדשות
למחלקת ביטוח חיים
יפנו בעלי נסיון של שנתיים לפחות בהיטובי פוליסות. לקביעת ראיון לפנות לטל' 659002, למנהל המחלקה.
סודיות מובטחת

לחברה פרטית מתפתחת למוצרי תוכנה וחומרה צבאיים
דרושים
1. לעבודה בפרוייקט יוקרתי באיזור המרכז:
מהנדסי אלקטרוניקה ומתכנתים R.T.
בעלי סיווג בטחוני מוכר ולפחות שלוש שנות נסיון.
2. לעבודה באיזור נתניה:
כתב טכני מנוסה
שרטט אלקטרוניקה
מזכירה וכתבנית
בכל המשרות העבודה היא 5 ימים בשבוע
מועמדים מתאימים לפנות בכתב לת.ד. 587 נתניה או בשעות הערב לטלפון 053-22458

מועצה אזורית מטה בנימין
דרוש
רכז פרוייקט
חינוכי
לעולי אתיופיה
מועדפים בעלי נסיון והעדרות בחינוך והוראה.
בדבר פרטים יש לפנות מייד לטלפונים: 3–954402"02 או 3–951562"02 954121"02 954566"02

לחנות רהיטים
בשרון
דרוש
מוכר
רהיטים
רצוי בעל נסיון או ידע בארכיטקטורה.
לפנות בכתב-יד בפרוט קורות חיים "עבור כ"ס", וייצמן 99 כ"ס (מכורג).

דרוש
טכנאי-
הנדסאי
מכונות
להכנת קטלוגים
בבהורה כלאה
מ.כ. מור כרמי בע"מ
טלפון 339774"03

ליושפה-סגליס – מהנדסים בע"מ
דרוש/ה
מהנדס/ת אינסטלציה סניטרית
3 שנים נסיון לפחות
טלפון 285246"03 מיום א'.

למ.ל.ל.
תעשיות תוכנה ומחשבים בע"מ
דרוש
מתכנת
בעל נסיון של שנתיים לפחות בקובול ו-R.P.G.
יועדפו בעלי נסיון בתחום הביטוח
לפנות לטלפון 217221"03, לעדינה.

לחברה בצפון הארץ
דרוש
מהנדס/הנדסאי אלקטרוניקה
בעל ידע בבקרים מתוכנתים.
כישורים:
1. עבד בתיכנות בקרים לפחות שנה.
2. מתמצא בתקשורת מחשבים.
3. ידע באנגלית חובה.
לפנות לת.ד. 609 נצרת עילית.

למפעל פטרוכימי גדול באזור חיפה
דרוש
מהנדס כימאי לתפקיד
מנהל המפעל
התפקיד כולל אחריות על מערכת הייצור, האחזקה, המחסנים והרכש של המפעל.
על המועמד להיות בעל נסיון של כ-10 שנים בתפקיד ניהולי דומה בתעשיה הכימית.
תנאים טובים למועמד המתאים
נא לפנות בכתב יד לת.ד. 2537 חיפה, מיקוד 31003.

הבורסה לניירות ערך בתל-אביב בע"מ
THE TEL AVIV STOCK EXCHANGE LTD
דרושה
כתבנית
אנגלית - עברית
כישורים נדרשים:
■ שליטה מוחלטת בשפות אנגלית ועברית (שפת אם אנגלית – רצויה).
■ שליטה בהדפסה באנגלית ובעברית.
■ נסיון של 3 שנים לפחות בעבודות משרד.
■ השכלה תיכונית מלאה + תעודת בגרות.
בעלות כישורים כנ"ל תפנינה בכתב-יד בפירוט קורות חיים ונסיון למח' כח-אדם ת.ד. 29060 תל-אביב 61290.
– סודיות מובטחת –

לחברה תעשייתית גדולה שמרכזה בחיפה
דרוש
חשב
בכפיפות לראש אגף כספים
על המועמד לענות לדרישות הבאות: רואה חשבון; נסיון בעריכת דו"חות כספיים ברמה גבוהה בשקלים ובמט"ח, כולל התמצאות בנוהלי הדווח לפי תקנון הבורסה; ידע ונסיון במערכות ע.נ.א. מתקדמות בעבודה אינטראקטיבית; ידיעה והכרה מעמיקה במיסוי חברות בישראל כולל יכולת לטפל עצמאית בכל נושאי המס בחברה גדולה ומורכבת; ידיעה טובה באנגלית; יכולת לקיים יחסי אנוש תקינים עם כפופים וממונים לאורך זמן.
נא לפנות בכתב יד לת.ד. 4637 חיפה מיקוד 31046 "עבור ראש אגף הכספים אישית".

אלומור לייזרים בע"מ
צוות הפיתוח שלנו עוסק בפיתוח לייזר חדשני
המשלב תעופת בין תחומים במוצר בעל יחודיות טכנולוגית.
הפעילות שלנו מתרחבת ולשם כך אנו מחפשים חוקרים ומדענים תעשייתיים
בתחום הלייזרים:
1. פיסיקאי/ת
2. כימאי/ת - פיזיקלי/ת
3. מהנדס/ת
כישורים: ניסיון רלוונטי במחקר או פתוח (נושאי אופטיקה ופלסמה בלייזרים גזיים).
תואר שני או שלישי, אפשרי תואר ראשון עם נסיון מתאים.
הגדרת תפקיד ואחריות אישית תיקבע ע"פ הכישורים.
5 ימי עבודה בשבוע, העסקה לפי תנאים אישיים.
לפנות בכתב בצרוף קורות חיים ושמות ממליצים לת"ד 16042 ירושלים 91160, או בטלפון: 622337-02, 818916-02.
לציין: "עבור מנהל מו"פ"
סודיות מובטחת

ווישיי ישראל בע"מ
Vil
גנים מדויקים למערכות האלקטרוניות המחייבות אמינות מירבית
דרושים
מבקר/ת איכות
התפקיד: ביקורת טיב בתהליך ייצור של מוצר בטחוני בשטח המתכת, תאום עם נתון צבאי.
הכישורים: נסיון של 5 שנים בביקורת איכות בענף המתכת.
טכנאי/הנדסאי אלקטרוניקה
למחלקת אחזקה
הכישורים: 5 שנות נסיון בתחזוקת ציוד אלקטרוני וציוד אלקטרו-מכני המכל מושבים.
מועמדים מתאימים יפנו בכתב, בציון קורות חיים ונסיון קודם למחלקת כח-אדם, רח' האומן 2, אזור התעשיה, חולון 58814, או טלפונית: 808061"03 סודיות מובטחות
הַעיקרון שׁלנו-דיוק ואמינות!

هكذا من الاصل

هكذا من الأصل

המועצה המקומית אור-יהודה

דרושים

עובד לקידום נוער משרה מלאה
שעות העבודה: לפי הצרכים.
הכישורים הנדרשים: עובד סוציאלי, עם הכשרה בתחום הנוער, כפיפות למח' לשרותים הסוציאליים.

רכז מל"ח ובטחון משרה מלאה
תאור התפקיד: הכנת המשק לשעל"ח לרבות ארגון כח אדם, פס"ח, הג"א אחריות לנושא הבטחון בבתי־הספר.
הכישורים הנדרשים: קצין במילואים, בעל השכלה על-תיכונית.
בהצעות יש לפנות למועצה המקומית אור-יהודה, מזכירות המועצה, מיקוד: 60200, טל. 354111-5, 352065.

עו"ד יצחק בוכובזה
ראש המועצה

ויטקו – מערכות פוליאוריתן

דרוש:

הנדסאי/ת כימי

לעבודה עצמאית בפיתוח שימושים לחומר פלסטי ומתן שרות טכני בכל רחבי הארץ.

★ בעל השכלה מתאימה במישור טכני.
★ שליטה בעברית ואנגלית.
★ בעל רשיון נהיגה.
★ עדיפות לבעלי ניסיון מעשי בעבודות פוליאוריתן.

המשרה מתאימה לאדם עצמאי המעונין באתגר.

לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים לת.ד. 975, חיפה 31009 ולציין הנדסאי/ת כימי.

למשרד רואי חשבון בת"א
דרוש/ה
פקיד/ה למחלקת המסים
מהות העבודה: טיפול בענייני המס השוטפים של לקוחות המשרד (עצמאים וחברות) כולל ניכויים ומס ערך מוסף בלבד. דרוש נסיון מעשי במשרד רואי חשבון או יועצי מס וידע בסיסי בנושאי מסים, גיל עד 30.
לקביעת ראיון להתקשר 03-664561.

קרן קימת לישראל

דרוש

1. עוזר לממונה על יחידת הבולים של הקק"ל – 4/86
תיאור התפקיד: עזרה בארגון ודיכוז מפעל בולי הקק"ל כמפעל כספי הסברתי; עזרה בייזום הוצאות בולי קק"ל חדשים לאירועים שונים והפצתם; ארגון ועריכת אלבומים, תערוכות וירידים של בולי הקק"ל; עזרה בארגון וניהול חשבונות הכנסות והוצאות; טיפול וביצוע משלוח הזמנות בולים, מעטפות קק"ל וכיו"ב.
דרישות המשרה: השכלה על-תיכונית; ידיעת השפות עברית ואנגלית על בוריין וידיעת שפות לועזיות נוספות; כושר הבעה בכתב ובע"פ בשפות הנ"ל, נסיון רב בעבודה מינהלית.
מקום מגורים בירושלים.

2. פקיד קבלת אורחים ואחזקה ביד-קנדי – 5/86
דרישות המשרה: השכלה תיכונית, ידיעת השפות עברית ואנגלית, רצויה ידיעת שפות לועזיות נוספות צרפתית ו/או גרמנית.
מחזיק ונוהג בבעלי רכב, מקום מגורים בירושלים.

עובדים המעוניינים והממלאים אחר דרישות אחת מהמשרות הנ"ל יגישו את מועמדותם בכתב יד בצירוף תולדות חיים, השכלה ונסיון, לאגף האדמיניסטרציה לא יאוחר מיום 12 בפברואר 1986.

אקים — אגודה לקימום מפגרים סניף ת"א
לדירות מגורים מוגנת לבנות מוגבלות בשכלן בת"א
1) מדריכת בית במשרה מלאה לעבודה אחה"צ למשמרות לילה ושבת
2) מדריכה למשמרות לילה ושבת (כולל לינה)
למרכז הכשרה ולשקום למוגבלים בשכלם
3) מדריך מקצועי מכני
לכל המשרות הנ"ל דרושה השכלה תיכונית לפחות ורצוי נסיון בעבודה עם מוגבלים בשכלם או בתחום החינוך המיוחד.
נא לפנות: למשרה 1 ו-2 לטלפון 438324, 438325 (לנעמי); למשרה 3 לטלפון 656483 או 651447, או בכתב לאקי"ם סניף ת"א, רח' ביאליק 16, ת"א 65241.

חברה פרטית למוצרי אלקטרוניקה תעשייתיים מתוחכמים המונה 50 עובדים
מחפשת:

מנהל כללי

על המועמד להיות בעל נסיון ניהולי בתעשיה, כושר עמידה בלחצים קשים ויכולת להצעיד את החברה, מסוגלות בשוק המקומי ליצואנות בהיקף של מיליוני דולרים.
מגורים במרכז הארץ הכרחיים.
לשלוח קורות חיים "למנהל כללי" ת.ד. 2520 תל-אביב מיקוד 61024. – סודיות מובטחת –

לחברת בניה גדולה בת"א
דרושות:
★ **מנהלת חשבונות עצמאית**
עם נסיון של 8 שנים לפחות. ידע בהנהח"ש ממוחשבת ובדיווחים למס הכנסה – הכרחי.
★ **מנהלת חשבונות**
נסיון 1–2 שנים.
מועמדות מתאימות תפנינה בכתב לת.ד. 2770 תל-אביב.

הסוכנות היהודית לארץ ישראל
מחלקת המנגנון ת.ד. 92 ירושלים 91920
משרה מס' ח/201/86
בכפר הנוער בן יקיר כפר הרואה
דרוש/ה
מדריך/ה חינוכי/ת דתי/ת (רווק/ה)
מועמדים/ות מתבקשים/ות לפנות לטלפון מספר 063-65203, 063-65689.
רצוי נסיון בעבודה עם נוער.
מגורים במקום חובה.

הטכניון מכון טכנולוגי לישראל
המדור ללמודי חוץ, חיפה
היחידה ללמודי המחשב, דרושים

מורים למחשבים

למשרה חלקית, לשעות הבוקר או אחה"צ. בנושאים הבאים:
● עיבוד נתונים
● ארגון קבצים
● מסדי נתונים
● מחוללי ישומים
● ניתוח מערכות מידע
● הנדסת תוכנה
בדבר פרטים נא לפנות לגבי פנינה ששון, במדור ללימודי חוץ, ת.ד. 4959 חיפה (31048). טלפון 661151-5, 04-661157.

בנק מקור
לחברה ישראלית עתירת ידע
דרוש

מנהל כספים

בחברת הבת בארצות-הברית
אקדמאי בכיר בעל נסיון עבודה כמנהל כספים בחברות באה"ב.
הכרחית שליטה מלאה באנגלית ועברית והכרת המשק הפיננסי והילכותיו בחוגי ארה"ב.
הפעילות כוללת ניהול פיננסי ואדמיניסטרטיבי בחברת הבת העוסקת בשיווק מערכות, יישומים טכנולוגיים ומתן שרותים טכניים.
תקופת החוזה לשנתיים לפחות.
מועמדים מתבקשים להתקשר לטלפון 248211 – בהקדם.
סודיות מוחלטת מובטחת
מקור, שרותי מידע ישראליים בע"מ
רחוב מלכי ישראל 19 תל-אביב טל. 228407
25 שנות נסיון
בשיבוץ לתפקידי מפתח

לחברה הנדסית שעוסקת בפרוייקטים עבור התעשיה הכימית
דרוש/ה
רכז/ת התקשרויות
עצמאי ומנוסה
דרישות התפקיד:
★ הנדסאי מכונות או כימיה
★ ידיעת השפות עברית ואנגלית על בוריין
★ נסיון של 5 שנים לפחות במו"מ, עריכת חוזים והסכמים עם קבלנים וספקים
על המועמדים לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים לת.ד. 601 קרית אתא עבור כ"א.
רק מועמדים מתאימים ייענו.

לחברה מסחרית גדולה בת"א
דרוש
יזם פרוייקטים חקלאיים ואגרו-תעשייתיים

הכישורים הדרושים:
1. ידע רחב בחקלאות ותעשיה חקלאית.
2. השכלה גבוהה פורמלית בכלכלה ו/או חקלאות.
3. נסיון בניהול משא ומתן ברמה גבוהה.
4. נסיון בפעילות בפרוייקטים בחו"ל, רצוי בארצות מתפתחות, לפחות 5 שנים.
5. שליטה מלאה באנגלית, שפות נוספות יתרון.
6. מקום העבודה בארץ.

★ ★ ★

המעוניינים יפנו בכתב-יד, בצירוף קורות חיים ונסיון, לת.ד. 2170 תל-אביב.
רק מועמדים מתאימים ייענו.

סולוג
למחלקת הנדסת ייצור
דרוש/ה
מכנאי/ת, הנדסאי/ת ייצור
בעל/ת נסיון בענף הקונפקציה
למשרה מלאה
סולוג מפעלי סריגה בע"מ
רח' הפלך 3, ת"א, טל. 824121
(ליד איצטדיון בלומפילד)

לבי"ס ערב לאקסטרנים
מורים
דרושים
להכנת כיתות לבחינות בגרות
בשעות הערב במקומות ובמקצועות הבאים:
★ תל-אביב, טל' 03-461106 מתמטיקה 5 יחידות, ביולוגיה 5 יחידות, תנ"ך
★ ירושלים, טל' 02-222340 מתמטיקה
★ חיפה, טל' 04-641040 אנגלית, מתמטיקה 5 יחידות, ביולוגיה 2 יחידות
★ באר-שבע, טל' 057-71690 ביולוגיה, גיאוגרפיה, מתמטיקה 5 יחידות, ביולוגיה 5 יחידות, ספרות
★ ★ ★
מורים בעלי נסיון בהכנה לבגרות מתבקשים לפנות בדחיפות לטלפונים הנ"ל.
תנאים טובים למתאימים

דרושים
כוחות עזר
מנוסים
לפנות לאחות הראשית ביה"ח ליכטנשטדטר למחלות כרוניות, תל-אביב, יד אליהו שד' ההיל 4, טל. 03-331414.

למחלבת טרה רח' יגאל אלון 115 ת"א
דרושים:
1. מחסנאי רציף (רמפה).
2. עובדי ייצור
העבודה במשמרות. תנאים טובים למתאימים.
לפנות במקום למחלקת כוח-אדם.

למוסד אמנותי בתל-אביב
דרושה למחלקה ליחסי ציבור:
מזכירה עברית—אנגלית
★ נסיון, דינמית והדפסה מעולה בשתי השפות
★ כושר הבעה בכתב ובע"פ
★ שעות עבודה 8.45–16.00.
לפנות בכתב בלבד לת.ד. 4333 ת"א למספר 238.

איתור מחשבים **אליטק** מערכות בע"מ
דרושים
★ **תוכניתנים** — לפיתוח מערכות SYS/36 דרך pc.
★ **אנשי שיווק וסיוע** — למכירות והתקנות
★ **מהנדס/הנדסאי אלקטרוניקה** בעל שליטה בחומרה ותוכנה של pc.
נא לפנות בכתב-יד לחברת איתור מחשבים בע"מ, רח' הרצליה 19, ר"ג 52521 – לרינה.

לחברת בניה ציבורית דרוש
מנהל חשבונות ראשי
כישורים נדרשים: רצוי רואה-חשבון, בעל נסיון בענף הבנייה; הכרחי נסיון בניהול צוות עובדים, בהנה"ח ממוחשבת ונסיון בעריכת דו"חות כספיים.
חשב/ת שכר
כישורים נדרשים: בעל/ת ידע ונסיון בהכנת משכורות באמצעות מחשב; ידע בכל חוקי המיסוי.
מועמדים מתאימים יפנו בכתב בצירוף קורות-חיים ונסיון קודם אל ת.ד. 4104, ת"א 61040, בציון המשרה המבוקשת.
סודיות מובטחת

"פרי תנובה"
דרוש
מהנדס ייצור
לתפקיד מנהל מחלקת תפ"י
● יתרון לבעל נסיון בתעשיה
נא לפנות בכתב, בצירוף קורות חיים, לת.ד. 161 רחובות 76101.

למפעלנו באזור המרכז
דרושים/ות
בוגרי אוניברסיטאות בחוגים: —
★ כלכלה ומדעי המחשב ★ פסיכולוגיה ומדעי המחשב ★ סטטיסטיקה ומדעי המחשב ★ מינהל עסקים ומדעי המחשב ★ כלכלה וסטטיסטיקה ★ כלכלה ולימודי עבודה
המועמדים שימצאו מתאימים יוכשרו, במשך תקופת צעירות, לעסוק בתחומים השונים של ניהול משאבי אנוש.
לאחר גמר ההכשרה, המתאימים יועסקו במערך משאבי האנוש של הארגון.
● כישורים נדרשים: —
★ בעלי תואר ראשון לפחות, לאחר שירות צבאי. ★ נכונות לעסוק בתחום משאבי אנוש.
★ כושר הבעה טוב מאוד בכתב ובע"פ בשפה העברית.
★ ידע טוב בשפה האנגלית (יתרון לשולטים שליטה מלאה בשפה האנגלית).
המעוניינים העונים לדרישות יפנו בכתב בצירוף קורות חיים תוך פירוט השכלה ומספר תעודת זהות לת.ד. 5129 רמת-גן מיקוד 52105. (יש לכתוב על המעטפה: "עבור משאבי אנוש").
יענו רק מועמדים מתאימים ● סודיות מובטחת

לחברה העוסקת במו"פ בירושלים ובאר-שבע
דרושים:
1. מזכירה/מנהלת משרד
בעלת שליטה מלאה באנגלית ובעברית, כולל הדפסה, נסיון של 5 שנים לפחות. מקום העבודה ירושלים.
2. לניתוח מערכות בתחום האנרגיה דרוש
מועמד הבקיא בפיתוח תוכנה
אופי העבודה – אנליזה נומרית של מערכות הקשורות בזרימה, מעבר חום ותרמודינמיקה. דרוש ידע בפורטרן ושנתיים נסיון ולימודי דוקטורט. מקום העבודה באר-שבע.
3. מהנדס אלקטרוניקה
לפתוח ותחזוקה של מערכות בקרה מיכשור תעשייתי ואקספרימנטלי. דרוש נסיון של לפחות שנתיים בתעשייה בתחומים הנ"ל. מקום העבודה באר-שבע.
המעוניינים יפנו בכתב בצירוף קורות חיים לת.ד. 2094 ירושלים.

אלתא
תעשיות אלקטרוניות בע"מ
חברה בת של התעשיה האוירית לישראל בע"מ

לפיתוח רכיבי מיקרוגל אקטיביים
הכרוך בתכנונים תרמליים ומכניים מתקדמים
ומשתמש בטכנולוגיות מיוחדות

דרושים

☆ **מהנדס מכני:**
בעל ידע בנושאים הבאים:
– מכניקה עדינה
– מעברי חום
– רעידות
– חמרים (מתכות, קרמיקות וכו')
– טכנולוגיות ואקום
– תכנון באמצעות מחשב
– נסיון קודם לא הכרחי

☆ **מהנדס אלקטרוניקה/פיסיקאי**
– ידע במיקרוגלים הכרחי.
– רצוי נסיון בשימוש במודלים חישוביים לצרכי תכנון.

העבודה בצוותים קטנים ותוך קשר הדוק בין תכנון לביצוע.

מודעה זו מיועדת לנשים וגברים
על המעוניינים לפנות בכתב בצירוף קורות חיים אל מחלקת התעסוקה של אלתא ת.ד. 330 אשדוד

ORS שירותי כוח אדם
דרושים
לפרויקט יוקרתי
בחברת מחשבים מובילה
דרושים
תוכניתנים מנוסים
IBM .MVS .COBOL .CICS
תנאים מעולים ושעות עבודה גמישות
ככר אתרים 142 ת"א
טל. 281819, 03-290372/3 (רונן)

עלית הנוער **הדסה-נעורים**
הכפר הכפרי לחינוך מקצועי
הדסה-עלית הנוער
לשנת הלימודים תשמ"ז
דרושים
1. מורה לאנגלית.
2. מורה ומרכז לימודי האנגלית.
3. מורה למתמטיקה.
4. מורה ומרכז לימודי המתמטיקה.
5. מורה למגמת ספרות-נעשים.
6. עובד/ת סוציאלי/ת.
7. מהנדס אלקטרוניקה.
8. מדריך מקצועי למעבדת דיזל – (משאבות ומרססים) – מועמד מתאים יתקבל כעובד במשרה חלקית עד סוף שנת הלימודים תשמ"ו, עם אפשרות לעבוד למשרה מלאה וריכוז הנושא החל מראשית שנת הלימודים תשמ"ז (ספטמבר 1986).
מורים בעלי נסיון ורשיון הוראה יפנו למחלקת כוח-אדם "הדסה-נעורים", דאר נעורים, מיקוד 40 298, טלפון: 053-96831.

למפעל תעשייתי
דרושים:
1. מפקח מרחבי
התפקיד כולל:
★ תחזוקה של מצברים, מדשורים ומערכות חשמל.
★ ניהול מעקב ודיווח על מלאי וציוד.
★ נוכחות בשטח בשעות הפעילות.
כישורים נדרשים:
★ בוגר בית-ספר מקצועי.
★ בעל תעודת חשמלאי מוסמך.
★ בעל רכב וטלפון.
★ מגורים באיזור באר-שבע או מצפה רמון.
2. מנהל אתרים
התפקיד כולל:
★ תחזוקה שוטפת של מערכת תקשורת.
★ פיקוח על עבודות הנעשות בשטח.
כישורים נדרשים:
★ טכנאי אלקטרוניקה עם ידע בתקשורת.
★ רצוי ידע ו/או תעודת חשמלאי מוסמך.
★ שרות בצה"ל.
★ בעל רכב וטלפון.
★ מגורים ברחובות ועד קרית-גת.
המעוניינים יפנו בכתב לת.ד. 3700, פתח-תקוה מיקוד 49133 בצירוף קורות חיים ונסיון ובציון המשרה המבוקשת. סודיות מובטחת

לפרסום דחוף דרושים:
מנהלי סניפים
תאור התפקיד:
ניהול שוטף של הסניף, טיפול בתקציבי פרסום בינוניים, רכישת לקוחות.
דרישות:
• ידע ונסיון בניהול • ידע ונסיון במכירות • יכולת ריכוז אנשי מכירות • נסיון בפרסום — יתרון • יכולת לעבוד בשעות בלתי שגרתיות.
נא לפנות בכתב-יד בצרוף קורות חיים אל ת.ד. 1334 ת"א מיקוד 61013 עבור 2/86
★ ★ ★
אנשי מכירות מעולים
התפקיד כולל רכישת מודעות ללוח הכלכלי ולכל העיתונים. שכר לפי אחוזים, אפשרות למשכורת בסיסית, הטבות נוספות.
נא לפנות טלפונית 622232 דגנית.

---

daisy **דייזי** SYSTEMS LTD. מערכות בע"מ

הצטרף ל"דייזי"
המרכז הטכנולוגי בישראל

דייזי מרחיבה את פעילותה בארץ ומחפשת

מהנדסי תכנה מעולים

לשני פרוייקטים גדולים הנמצאים בשלב הגדרה.

א. לפיתוח מערכת גרפית אינטראקטיבית ומתוחכמת
הכישורים הדרושים:
* נסיון 2–6 שנים בפיתוח תכנה למיקרו־מחשבים
* שליטה במערכות הפעלה, הכרות עם חבילות גרפיות וסטנדרטים גרפיים (VDI, GKS)
* שליטה טובה ב־PLM או PASCAL
* הכרות טובה של PC-DOS, IBM PC – יתרון

ב. לפיתוח משפחת קומפיילרים וסביבת עבודה ייחודית
הכישורים הדרושים:
* נסיון 2–6 שנים בפיתוח COMPILERS, LINKERS, DEBUGGERS
* ידע תאורטי בשיטות קומפילציה
* הכרות טובה של מבנה קומפיילרים לשפות C, PLM – יתרון.

גם בוגרים מצטיינים אך חסרי נסיון מוזמנים לפנות.

דייזי ישראל מונה כיום למעלה מ־70 אנשי מקצוע מהמצטיינים בתחומם ומתאפיינת באוירה ותנאי עבודה מיוחדים במינם, המאפשרים להם מיצוי מלוא יכולתם המקצועית. במסגרת תנאים אלה, אנו דואגים לתשתית מתאימה, לחופש פעולה ולמינימום אילוצים וביורוקרטיה. קצב הגידול המהיר, מגוון הפעילויות המקצועיות ורמת הביצוע הגבוהה הנדרשת אצלנו מהווים הזדמנות מהמעלה הראשונה להתפתחות מקצועית ואישית עבור אנשי מקצוע מעולים.
בכל התפקידים נדרשת יכולת ללמוד, להשקיע ולהתקדם בנושאים חדשים.

למתאימים תנאי עבודה מהטובים בארץ

נא לפנות בכתב בצירוף קורות חיים ופירוט נסיון מקצועי
אל: דייזי מערכות (ישראל) בע"מ
ת.ד. 708 הרצליה 46105
– סודיות מובטחת –

דייזי מערכות (ישראל) בע"מ

למוסד ממלכתי
דרושים
קציני מילואים
בדרגות: סגן, סרן, רב-סרן

אנו מציעים לך –
★ עבודה בעלת ענין ואתגר, הכרוכה בניידות רבה.
★ לימוד השפה הערבית.
★ תנאי שכר טובים ותנאי שרות מיוחדים (לרבות רכב צמוד בתום ההכשרה).
★ עבודה קבועה.
★ מסלול קידום רחב ואפשרויות להתפתחות עפ"י כישורים.

העבודה מתאימה
גם לקצינים העומדים להשתחרר מצה"ל בחודשים הקרובים.

אם גילך בין 23–31,
השכלתך לפחות תיכונית מושלמת
ובריאותך תקינה –

פנה נא בכתב לת.ד. 33171 ת"א (מיקוד 61231) עבור כ"א, בצירוף תולדות חיים ופרטים אישיים (כולל מס' ת"ז וטלפון).

פונים מתאימים ייענו.

אסם
תעשיות מזון בע"מ
למפעלנו בשדרות דרושים:

מנהל אחזקה
● מהנדס/הנדסאי מכונות, בעל רקע וידע בחשמל
● בעל נסיון של 5 שנים לפחות בתעשיה
● בעל כושר ניהולי ויכולת להפעיל צוות עובדים

הנדסאי/טכנאי פיקוד ובקרה
● בעל ידע והתמחות במכונות
● בעל כישורים ויכולת להיות אחראי על אחזקת מכונות אריזה
● בעל נסיון בתעשיה, נכונות להשקיע וללמוד

הנדסאי/טכנאי תעשיה וניהול
(2 משרות)
● בעל כושר ניהולי ויכולת להיות עוזר למנהל מחלקה גדולה במפעל תעשייתי
● בעל רקע ונסיון מעשי בתעשיה

חשמלאי תעשיה מוסמך
● בעל נסיון של 5 שנים לפחות בתעשיה

מגורים (בכל המשרות) בקירבת המפעל – הכרחיים
יינתן סיוע למעתיקים מקום מגוריהם.
נא לפנות בכתב, בצירוף קורות חיים, למנהל כ"א במפעל; ת.ד. 111 שדרות 80150.

המשרות פתוחות לגברים ונשים!

סודיות מובטחת!

מדריך הארץ

יום שישי

פרק יומי
ירמיה יט־כ
משנה יומית
תמיד ג, ד־ז
דף יומי
ביצה ד
הלכה יומית
תפלה צב־צג, ס״א

תורנות רופאים

הזמנת רופאים במקרים דחופים:
מ־6 בערב עד למחרת ב־7 בבוקר בתחנות מד״א טל׳ 101.

ירושלים 523133
תל־אביב 460111
חיפה 512233
גוש דן 781111
הרצליה 052–81333
רחובות .084–51333
מוקד מידע רפואי בקופ״ח הכללית:
בימים א׳־ה׳ " 8.00־20.00
בימי ו׳ " 8.00־15.00
טלפונים: 03־433300, 03־433500
ער״ן — עזרה ראשונה נפשית:
(24 שעות ביממה):
ירושלים 669911
חיפה 04־672222/3
תל־אביב 03 261111
חיפה 04–672222/3
נתניה 35316
באר־שבע 057–48111
מרכז רפואי באר יעקב 03־223958

מרכז מידע לקורבנות אונס
(24 שעות ביממה):
תל־אביב טל׳ 234819.
ירושלים טל׳ 02־245554
חיפה טל׳ 04־382611
מרכז מידע למצבי לחץ
מטעם "מעגלים"
א׳ ה׳ 11.00־13.00
ב׳ ד׳ 16.00־18.00
רח׳ מאפו 13 תל־אביב
מרפאת שיניים לעזרה ראשונה
תל־אביב:
בר כוכבא 49
טל: 02־284649
פתוחה בימים א׳־ה׳ בין 21.00 עד 23.00
ימי ו׳ וערבי חג מ־18.00 עד 24.00
שבתות וחגים מ־15.00 עד 21.00
דיזנגוף סנטר שער 3 (ליד המשביר)
טל: 294869, 03–285822
המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות וחגים בין השעות 9.00–24.00, אחרי חצות בתאום טלפוני בלבד
חיפה, רח׳ הגפן 26, קומה ג׳, טל׳ 04–523566. שעות הקבלה כל יום 20.00–23.00
שח״ך • שירות רפואי בייד ירושלים (24 שעות ביממה) כולל רפואת שיניים
מוקד יום " 660585, 02־669531
מוקד לילה שבת וחג " 226191 מנוי מס׳ 1788 ולהשאיר הודעה לרופא תורן מכון ב״ד
תל אביב, מוקד יום " 218820, 218898
מוקד לילה " 631011 מנוי 3752 ולהשאיר הודעה לרופא תורן מכון ב״ד

תורנות בתי־חולים

תל אביב
רוקח — (ילדים, פנימית)
איכילוב — (כירורגית)

ירושלים
שערי צדק — (פנימית)
הדסה ע״כ — (נשים, כירורגית, אורטופדית, עיניים, א.א.ג)
בקור חולים — (ילדים)

תורנות בתי־מרקחת

תל־אביב
שחר (ברנדייס) פנקס 27 441449
זיוה אצ״ל 52 שכ׳ התקוה 378403
נתניה
גאולת שקד מ. מסחרי אזורים 52484
פתח תקוה
קופ״ח כללית חיים עוזר 905271

רמת־גן
פינצ׳י חיבת ציון 43 782821
חולון
אהרון הנפיין 52 889153
ירושלים
פרקים הפלמ״ח 28 636084

חיפה
באולה הרצוג 12 640466
הקריות
בדיקה ליהמן 1 קרית ים 753890

דלת פתוחה

מרכז מידע וייעוץ לצעירים ע״י צוות מקצועי — ייעוץ ומידע בנושא חברות, משפחה, מיניות — אמצעי מניעה.
ימים ב׳ ג׳ ד׳ — 17.00–20.00.
בורכשוב 66 ת״א, טל. 9–281228.
חיפה: ימים א׳, ד׳ — 16.00־19.00
רח׳ הפרדס 14 טל. 81520

זמן הדלקת הנר

	ע״ש	מוצ״ש
ירושלים	4.35	5.50
תל אביב	4.53	5.52
חיפה	4.43	5.49
באר־שבע	4.52	5.50

יום שבת

פרק יומי
ירמיה כא־כב
משנה יומית
תמיד ג, ה־ט
דף יומי
ביצה ה
הלכה יומית
תפלה צג, צד

תורנות רופאים

הזמנת רופאים במקרים דחופים:
מ־6 בערב עד למחרת ב־7 בבוקר בתחנות מד״א טל׳ 101.

ירושלים 523133
תל־אביב 460111
חיפה 512233
גוש דן 781111
הרצליה 052–81333
נהריה 923335

רחובות .084–51333
בת ים 585555
חולון 803133
לוד־רמלה 08־221022
מוקד מידע רפואי בקופ״ח הכללית:
בימים א׳־ה׳ " 8.00־20.00
בימי ו׳ " 8.00־15.00
טלפונים: 03–433300, 03–433500
ער״ן — עזרה ראשונה נפשית:
24 שעות ביממה:
ירושלים 669911
תל־אביב 261111
חיפה 04–672222/3
נתניה 35316
באר־שבע 057–48111
מרכז מידע לקורבנות אונס: — 24 שעות ביממה.
תל־אביב טל׳ 234819.
ירושלים — 245554
חיפה — טל׳ 04–82611

מרפאת שיניים לעזרה ראשונה
תל־אביב, בר כוכבא 49
טל: 02־284649
פתוחה בימים א׳־ה׳ בין 21.00 עד 23.00
ימי ו׳ וערבי חג מ־18.00 עד 24.00
שבתות וחגים מ־15.00 עד 21.00
דיזנגוף סנטר שער 3 (ליד המשביר)
טל: 294869, 03–285822
המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות וחגים בין השעות 9.00–24.00, אחרי חצות בתאום טלפוני בלבד
חיפה, רח׳ הגפן 26, קומה ג׳, טל׳ 04–523566. שעות הקבלה כל יום 20.00–23.00
שח״ך • שירות רפואי בייד (24 שעות ביממה) כולל רפואת שיניים
מוקד יום " 660585, 669531
מוקד לילה, שבת וחג " 226191 מנוי מס׳ 1788 ולהשאיר הודעה לרופא תורן מכון ב״ד

תורנות בתי־חולים

תל אביב
רוקח — (ילדים)
איכילוב — (פנימית, כירורגית)

ירושלים
בקור חולים — (נשים)
הדסה ע״כ — (כירורגית, אורטופדית, עיניים, א.א.ג)
שערי צדק — (ילדים)
הדסה ה״צ — (פנימית)

תורנות בתי־מרקחת

תל־אביב
זיוה אצ״ל 52 שכ׳ התקוה 378403
שרה דב האוזר 3 תכנית ל׳ 428510
מוצ״ש, זיוה אצ״ל 52 שכ׳ התקוה 378403
מוצ״ש, שרה דב האוזר 3 תכנית ל׳ 428510
נתניה
פורת פ״ת 76 40967
פתח תקוה
קופ״ח כללית חיים עוזר 905271
בת ים
מוזר הכרמל רייך 20 583360
רמת־גן
רבה לבוטינסקי 65 7514483
ירושלים
הר הזיתים הר הזיתים 287480
מוצ״ש, מרפאת רובמה הכ״ג 26 523191
חיפה
הנשיא שד׳ הנשיא 33 333312
הקריות
הרמן סבתת מודיעין קרית מוצקין 715136

הלוח החדש

מודעה אחת שלך מגיעה לכל אדם במדינה

הארץ מעריב THE JERUSALEM POST העיר כל העיר

תל־אביב

משכנתאות
[illegible]

קבלנים מציעים
[illegible]

וילות ובתים
[illegible]

4 חדרים ויותר
[illegible]

3 ־ 3 1/2 חדרים
[illegible]

2 ־ 2 1/2 חדרים
[illegible]

דירות בשכ״ת
[illegible]

1־1 1/2 חדרים
[illegible]

דירות מרוהטות
[illegible]

דירות בדמ״פ
[illegible]

ביקוש דירות
[illegible]

דירות להחלפה כללי
[illegible]

עסקים
[illegible]

חנויות
[illegible]

משרדים
[illegible]

מבני תעשייה
[illegible]

מגרשים
[illegible]

אולמות
[illegible]

פקידים
[illegible]

הנה״ח
[illegible]

עוזרות ומטפלות
[illegible]

גננות ומטפלות
[illegible]

גזירה ותפירה
[illegible]

מוכרים / מוכרות
[illegible]

ספרים/ות
[illegible]

אחיות
[illegible]

הצעות עבודה כללי
[illegible]

הלוואות
[illegible]

חשמלאים
[illegible]

טכנאים הנדסאים
[illegible]

ביקוש עבודה
[illegible]

אמריקאיות
[illegible]

אוטוביאנקי
[illegible]

אוסטין מוריס
[illegible]

אופל
[illegible]

אלפא רומאו
[illegible]

ב.מ.וו.
[illegible]

ג׳יפים
[illegible]

וולוו
[illegible]

טלבו
[illegible]

לנצ׳יה
[illegible]

מרצדס
[illegible]

מסחריות
[illegible]

משאיות
[illegible]

סובארו
[illegible]

סיטרואן
[illegible]

פולקסוואגן
[illegible]

פורד
[illegible]

סיאט
[illegible]

פיג׳ו
[illegible]

פיאט
[illegible]

רנו
[illegible]

אינוצנטי
[illegible]

טנדרים
[illegible]

ביקוש רכב
[illegible]

אופנועים וקטנועים
[illegible]

קרוונים
[illegible]

חלפי רכב
[illegible]

מציעים למכירה
[illegible]

אמנות ועתיקות
[illegible]

בתי אבות
[illegible]

וידאוטייפ
[illegible]

חיות בית
[illegible]

חקלאות
[illegible]

חמום והסקה
[illegible]

טרקטורים
[illegible]

כלי נגינה
[illegible]

מכונות כביסה
[illegible]

מקררים
[illegible]

מכונות גילוח
[illegible]

מכונות כתיבה
[illegible]

נקיון ופוליש
[illegible]

רהיטים
[illegible]

מחשבים
[illegible]

אותיות דביקות
[illegible]

שטיחים
[illegible]

מעוניינים לקנות
[illegible]

שיפוצים
[illegible]

שעורים
[illegible]

אסטרולוגיה
[illegible]

קייט ונופש
[illegible]

חוגים
[illegible]

הכרויות
[illegible]

שידוכים
[illegible]

בן זוג
[illegible]

בת זוג
[illegible]

האוניברסיטה העברית בירושלים

דרוש
מכרז מס׳ 105/85
תכניתן מערכות בכיר

- תאור התפקיד — התחזקות מערכות הפעלה ותקשורת במרכז החישובים, קליטת עדכונים וייעוץ בתחומים הנ״ל.
- דרישות התפקיד — ידיעת השפות עברית ואנגלית, השכלה אקדמית, עדיפות לבוגרי מדעי המחשב, הכרת מערכות הפעלה NOS,VMS,UNIX.
- על המעוניינים לפנות בכתב בצרוף תולדות חיים ושמות ממליצים עד־11.1.86 אל אגף כח־אדם, האוניברסיטה העברית ירושלים, מיקוד 91905, ולציין על המעטפה את מס׳ המכרז.

مكذا من الأصل

هكذا من الأصل

הלוח החדש

מודעה אחת שלך מגיעה לכל אדם במדינה

הארץ מעריב THE JERUSALEM POST העיר כל העיר

המשך תל־אביב (תוספת)

קבלנים מציעים

תל־אביב יפו

4 חדרים ויותר

דירות בדמ"פ

ביקוש דירות

3"3 1/2 חדרים

2"2 1/2 חדרים

דירות בשכ"ח

4 חדרים ויותר

דירות מרוהטות

3"3 1/2 חדרים

2"2 1/2 חדרים

1"1 1/2 חדרים

דירות בשכ"ח

3 ־ 3 1/2 חדרים

וילות ובתים

2 ־ 2 1/2 חדרים

1 ־ 1 1/2 חדרים

דירות בשכ"ח

דירות מרוהטות

אולמות

מגרשים

משרדים

הנה"חש

עזרות ומטפלות

חנויות

מבני תעשיה

גזירה ותפירה

מחסנים

הצעות עבודה כללי

מוכרים / מוכרות

עובדי מתבת

יהלומים

חשמלאים

טכנאים המדסאים

ביקוש עבודה

מכוניות כללי

מכוניות

אמריקאיות

אודי

אופל

פקידים

אלפא רומאו

ב.מ.וו.

וולוו

לנציה

דייהטסו

מסחריות

משאיות

סאאב

סובארו

סיטרואן

פולקסואגן

פורד

סיאט

פיג'ו

רנו

סטנדרים

סוזוקי

בתי ספר לנהיגה

מציעים למכירה

קבלנים

טרקטורים

כלי נגינה

מערכות קול

מקררים

מכונות גילוח

ריפוי והגייה

צילום

ציוד בנין

רהיטים

טלוויזיות

שרותים

הכרזות

מחשבים

טיולים

חיפוש קרובים

אותיות דביקות

שונות

אבידות

שידוכים

בת זוג

בן זוג

חיפה

וילות ובתים

תל־אביב יפו

4 חדרים ויותר

3 1/2 ־ 3 חדרים

2 1/2 ־ 2 חדרים

דירות בשכ"ח

דירות מרוהטות

דירות בדמ"פ

דירות להחלפה כללי

עסקים

משרדים

מבני תעשיה

מחסנים

הצעות עבודה כללי

סיטרואן

פורד

פיג'ו

פיאט

כלי נגינה

רהיטים

הלבשה והנעלה

הכרזות

חיות בית

חקלאות

ירושלים

4 חדרים ויותר

וילות ובתים

הלוח החדש

מודעה אחת שלך מגיעה לכל אדם במדינה

הארץ מעריב THE JERUSALEM POST העיר כל העיר

המשך ירושלים

* האוניברסיטה העברית מבקשת לשכור דירת 4 חדרים מרוהטת לתקופה של 4–5 חודשים 584773
* ברחוב פינסקר 3 חדרים, קומה ג', 2 כיווני אוויר 423556, 861797

דירות 1–1.5

* ברח' גדליהו אלון דירת חדר + גג 719363
* בקיפוד 1.5 ק"ג, כוראות, ושקט 535778, 48,000

דירות כללי

* השכונה שהיא גן עדן לילדים — בנוף קרה, קהילה מוחזקת, בית 4 חדרים 668181

3–3 1/2 חדרים

* בארנונה 3 ק"ב + נוף 668024 בערב

דירות מרוהטות

2–2.5 דירות

ביקוש דירות

קבלנים מציעים

דירות בשכר חודשי

דירות בדמי מפתח

החלפת דירות

* בשכונת ארנונה 4 חדרים להחלפה ב־2 או 3 חדרים, 724060

הצעות עבודה

* למשפחה דרושה בוגרת מטפלת 634971

ביקוש עבודה

* בחורה צעירה בעלת תעודות בגרות ונסיון 241073

אודי

* אודי 80 1982 + 1983 אפשרות החלפה 232202, 242202

אוטוביאנקי

אוסטין

אופל

אופנועים

אלפא

ב.מ.וו.

אלבו

סלבוס

מסחריות

משאיות

סובארו

סוסיתא

סיטרואן

פולקסווגן

פורד

פיג'ו

פיאט

רנו

ביקוש רכב

דינמומטר

תיקונים והסקה

חנויות

חקלאות

כלי נגינה

מבנה תעשייה

מגרשים

מחסנים

מחשבים

משרדים

עסקים

מציעים למכירה

מנפאואר

רהיטים

רצים לקנות

שידוכים

שעורים

למושב חצבה דרושה

קלדנית למחשב דיגיטל

רצוי ידע בהנהלת חשבונות ונסיון קודם.

* מינימום לשנה * מגורים במקום

לפנות לטל' 057-81511, 057-81513, 057-81442

מפעלי תובלה בע"מ

דרוש

מנהל מוסך

למוסך המרכזי בבאר שבע

כישורים נדרשים:

* בעל הסמכה לניהול מוסך.
* ידע מקצועי ונסיון לניהול מוסך לרכב כבד.
* יכולת להפעיל צוותי עבודה גדולים.
* יכולת תיאום התקשרויות עם גורמי חוץ.
* ידע באנגלית.

על המועמד להתגורר בבאר־שבע או הסביבה הקרובה

תנאי שכר בהתאם לכישורי המועמד.

נא לפנות בכתב בצירוף קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. ב"ש מיקוד 84100 ולציין עבור בגהל כ"א.

המודעה מיועדת למועמדים ומועמדות כאחד.

מודעה לעניין

פינת המודעה הקטנה

למשרד רואי חשבון בתל־אביב דרוש בוחן ראשי למשרה מלאה בשלבי סיום של לימודי ראיית חשבון. נסיון של שנתיים לפחות במשרד רו"ח. לקביעת ראיון להתקשר 03-664561

לביה"ס מושבים ברמת השרון דרוש/ה מורה לביסיק בעל נסיון מוכח על מחשבי אפל אפשרות סטודנט/ית 03-480713 03-480733

כרסמים בעלי נסיון לעבודות צדדיות 5 שנות נסיון 03-803913

ל"זמיר" מהנדס/מנהל "יצור מפעלי" בעל 5 שנות נסיון בתעשייה 03-249876

דרוש עובד מחשב + ידע בסטטיסטיקה הבקיא בתכניות SAS, SPSS ת.ד. 2355 רחובות, עבור מחקרים

ל"זמיר" מנהל שיווק בארץ • נסיון של 5 שנים בשיווק – בתעשייה כבדה 03-249876

למפעל בדרום ת"א עוזרת במכירות כ־25 שעות בשבוע (אפשרי סטודנט) טלפונים: 820304, 839154

אדריכל/ית 7 שנות נסיון – הכרחי! טלפון: בשעות העבודה – 03-454126-7-8

בהרצליה דרושה בת לוויה בגיל 50 פלוס לאשה נכותית הכנסת מגורים אפשרות למגורים הכלכלה 052-552403, 03-480144

מיידי! מטפלת אכנון מגוון, מסכרת, הוצאות נסיעה BERNARD 2 PINE ROAD SHARON MASS (617) 784-5702

דרושות מפעילות מכונות צלם (מחשב סקאר) בעלות נסיון למשרות מלאות וקבועות 03-838292

למוסד ילדים דרושה מטפלת עם לינה 053-23183

לסטודיו לגרפיקה דרושה ביצועיסטית מנוסה 03-786783, 03-701663 בערב

מוכרות עד גיל 30 להצי יום לכל בת"א, חולון, בת ים, ראשל"צ, עופלים להתקשר לטל' 053-99010 בשעות 10.00 עד 13.00

למפעל עק ב"ב דרוש איש אחזקה או מכונאי מכונות לטלפן: 776058

מבוקשת אשת מכירות מנוסה לפרויקט פרסומי בלעדי בארץ 03-737910

דרוש טורנר למכונת־קטנה לפנות בשבתות ונסיון ת.ד. 680 פ"ת – סודיות מובטחת –

דרושה או־פר עם מגורים לעבודות נקיון, בישול וטיפול בילדה בת שנה וחצי 03-496257

מוכירה מנוסה למשרה מלאה אנגלית–ספרדית על בוריין 03-491673 סיום א'.

דרוש עובד למשק חקלאי משותף עם רשיון לטרקטור 053-93068

אם בית אחראית + לינה טיפול בזוג + המלצות 052-87630

דרושה אחות לנסיעות למחלקת נסיעות ביה"ח בירושלים משרה מלאה טל' 03-463075, 03-457184, 03-464517

דרושה מוכירה אחראית ורציפת ל־5 ימי עבודה בפרויקט לאומי טלפון: 03-461168

صكذا من الأصل

هكذا من الأصل

גלריה בן־עמי

לקראת

מכירה פומבית

מס' 8

ציור ישראלי ובינלאומי, ספרי קודש עתיקים וחפצי יודאיקה

מקבלים עבודות נוספות עד ה־10 בפברואר.
שעות קבלה: 10.00-17.30 ברציפות.

גלריה בן־עמי
רחוב נתן החכם 4 תל־אביב
טלפון: 236342

פרופ' שובל קורא למדיניות מרכזית שתטפל בהשתלות כבד

האחראי על יחידת הכבד במרכז הרפואי הדסה טוען, כי לאחרונה אורגנה התרמה והיעד היה — 100 אלף דולר, לקראת השתלה שמחירה — 30 אלף דולר

מאת יפעת נבו

"במסעי ההתרמה הנערכים לאחרונה בארץ לכינון מרכזי השתלות כבד, צריכים להדליק נורת אזהרה במשרד הבריאות ואצל גורמים אחרים, האמורים לטפל בנושא", כך אמר פרופ' דניאל שובל, האחראי על יחידת הכבד במרכז הרפואי הדסה בירושלים.

שובל הצביע על ידיעה באחד העיתונים, שבה סופר על חולה מקריית מלאכי, הנבחן להשתלת כבד בבית חולים בלונדון. באותה ידיעה נמסר, כי נפתח חשבון מיוחד בבנק בקריית מלאכי, שאליו מגיעות תרומות להצלת חיי החולה, וכי כבר נאספו 35 אלף דולר מתוך 100 אלף הדולר הדרושים לביצוע הניתוח.

"העלות של השתלת כבד באנגליה היא 30 אלף דולר בלבד. לשם מה נקרא הציבור לתרום 70 אלף דולר נוספים, וכי ייהנה מהם?", שואל הפרופסור שובל.

שובל, טוען, כי לאחרונה נערכו בישראל מסעי התרמה להשתלות כבד בארה"ב, ששם העלות מגיעה ל־150 אלף דולר ויותר, בגלל התשלומים הגבוהים שם לרופאים.

"עלות הניתוח בארה"ב גבוהה פי חמישה מזה שבאנגליה, ואין כל הצדקה להתרים דווקא למוסדות היותר יקרים, אלא במקרים שיש לכך הצדקה רפואית. יש צורך במדיניות מרכזית, שתפנה את המועמדים להשתלה למקום הטוב ביותר מבחינה מקצועית, בעלות המינימלית", טוען פרופסור שובל.

נשדדה באכזריות

(עו). ישישה משכונת קטמון בירושלים נשדדה אור ליום אתמול באכזריות על ידי אלמונים, שפרצו לביתה. לאחר השעה 2 בלילה פרצו שני אלמונים לדירתה של מול בן עזרא מרחוב רש"ג, ובאיומי סכין העירו אותה, קשרו אותה ושדדו ממנה 150 ש"ח. רק בעבור זמן הצליח שכן לשחרר אותה מכבליה. נמסרה הודעה למשטרה, ונפתחה חקירה.

ישראל וספרד יחליפו קבוצות עבודה מקצועיות בענפי התיירות

מאת זהר בלומנקרנץ
סופר "הארץ" לענייני תיירות

ישראל וספרד יחליפו ביניהן קבוצות עבודה מקצועיות בענפי התיירות — הוחלט על כך והתקבלה כתום ביקורה בארץ של משלחת גורמי תיירות מספרד, כאורחי העמותה לתיירות תל־אביב־יפו, בשיתוף איגוד סוכני תיירות, התאחדות המלונות וחברת התעופה "איבריה".

כן הוכם על יוזמה לעריכת "שבוע תיירות" הדדי בין תל־אביב, מדריד וסיוויליה. משלחת מתל־אביב תצא בקרוב לביקור גומלין לספרד וכן יהיו חילופי משתלמים במקצועות התיירות.

במשלחת הספרדית, שביקרה בישראל ארבעה ימים ויצאה מכאן ב־22 לחודש זה, השתתפו סגן ראש עיריית סיוויליה, מנהלת האגודה לתיירות ממדריד רבתי, מנהל האגודה לתיירות של אזור אנדלוסיה וכן מנהל סניף איבריה במדריד. המשלחת נפגשה עם נבחרי העירייה וסיירה בתל־אביב, יפו וירושלים.

בעליה של חברה לייצור אלקטרוני נעצר ל־9 ימים בגלל עבירות מס

לא שילם מס קניה ולא היה רשום כעוסק מורשה

בית משפט השלום בת"א הורה אתמול לעצור ל־9 ימים את בעליה של חברה לייצור ציוד אלקטרוני, לאחר שהואשם בעבירות מס.

חוקר המכס רפי רחום טען בבית המשפט כי מאיר מישל, בעליה של חברה לייצור ציוד אלקטרוני, ייצר ומכר מגברים אלקטרוניים ולא שילם מס קניה כנדרש. כמו־כן טען כי החשוד לא היה רשום כעוסק מורשה.

עוד טען החוקר, כי מאז שחוקרי המכס עלו על עקבותיו נעלם החשוד מביתו ולא היה אפשר לאתרו. רק אתמול בבוקר נמצא על ידי חוקרי המכס והובא בפני שופט.

חוקר המכס דרש לעצור את החשוד מחשש כי ינסה לשבש את מהלך החקירה ויתאם עדויות עם שותפים לעבירות.

החשוד טען להגנתו כי מדובר בכמה מקרים בודדים, בהם לא דיווח ולא שילם מס וכי הוא מוכן לשתף פעולה עם החוקרים אם ישוחרר. אולם שופט השלום יצחק בראון ציווה לעצרו ל־9 ימים.

פגל שוחרר בערבות 5,000 ש'

אליעזר פגל, בעליה של חברת "מיתון אלקטרוניקה בע"מ", הואשם בעבירות מע"מ בשווי של אלפי דולרים.

חוקר המכס שאול עברה טען כי החל משנת 1981 חדלה החברה שבבעלות החשוד לדווח לשלטונות המע"מ, זאת למרות שהמשיכה בפעילותה העסקית והוציאה חשבוניות מס באלפי דולרים.

עוד טען החוקר, כי חברת מיתון בע"מ מכרה ציוד לחברת "את"ק", ללא חשבוניות מס כחוק.

שופט השלום יצחק בראון שחרר את החשוד בערבות בנקאית בסך 5,000 שקל והוציא נגדו צו עיכוב יציאה מן הארץ.

שוחררו בערבות

"החשודים התחמקו מלדווח לשלטונות מס ערך מוסף על מחזור המכירות של החברות שבבעלותם ואף נדרשו החזרי מע"מ גם בזמן שביצעו עסקות בעשרות אלפי דולרים". כך טען אתמול חוקר מחלקת החקירות של אגף המכס, אבי אדריסי, בעת שביקש לעצור ולשחרר בערבות את שמואל לעזן ורם אליאב, שבבעלותם שתי חברות תקשורת.

חוקר אגף המכס הוסיף, כי מחזור המכירות של החברות "את"ק — אלקטרוניקה ותקשורת לישראל בע"מ" ו"שמרד בע"מ" הסתכם בעשרות אלפי שקלים חדשים בשנה. לדברי החוקר קיים חשד כבד שהשניים התחמקו מתשלום מיסים.

שופט השלום יצחק בראון נענה לבקשת התביעה ושחרר את החשודים בערבות של 7500 שקלים. כמו כן הוצאו נגדם צווי עי־

ראש עיריית הרצליה ואנשי משטרה השתתפו בסיכול פעולת מס הכנסה

לנדאו: "גם אם יבקשו אישור לבצע ביקורות מס לא אאפשר זאת, אלא רק אם יכפה זאת עלי בית המשפט"

מאת נורית אמיתי
סופרת "הארץ" בהרצליה

ראש עיריית הרצליה אלי לנדאו ממשיך בפעולותיו לשיבוש עבודתם של חוקרי מס ההכנסה הפועלים בעיר. אתמול בשעות הבוקר המוקדמות, התקשרו תושבים המתגוררים בהרצליה וסיפרו כי חוקרי מס ההכנסה הגיעו בכניסה לעיר, זאת כדי לערוך באמצעותו ביקורות מס, לכלי רכב.

בתום התייעצויות שנמשכו שעה ארוכה הופנו לאיזור אנשי מחלקת העבודות בעירייה בטענה כי עליהם לבצע שם שיפוצים ותיקונים. כתוצאה מכך נסגר האיזור לתנועה ואנשי מס ההכנסה נותרו מחוסרי עבודה.

נסיון נוסף לפעול באיזור אחר נכשל גם הוא לאחר שגם לשם הגיעו כעבור זמן קצר אנשי העירייה, וסגרו את האיזור והחלו בעבודות.

ראש העירייה בסיוע כוחות משטרה שהגיעו לאיזור עסקו בהכוונת התנועה כדי למנוע שיבושים בזרימתה.

ראש עיריית הרצליה הסביר: "אנשי המס החזו לרשות אחרת ללא כל תיאום מוקדם, כדי להוכיח שהם גדולים וחזקים — ולכן החלטנו לבצע במקום עבודות אחזקה, לפי תכנית עבודות שנתית, אותה אנו מיישמים בהתאם לנסיבות".

לנדאו הוסיף: "גם אם יבקשו אישור לבצע ביקורות מס לא אאפשר זאת, אלא רק אם יכפה זאת עלי בית המשפט".

"אני משוכנע שאנחנו פועלים כחוק" — אמר אתמול יאיר רבינוביץ, נציב מס ההכנסה, בעקבות אירועי אתמול בהרצליה. "אנחנו גם מבצעים שרשרת מבצעים מתמשכת באילת, מביאה כ־50 עובדים, שצריכים לעשות עבודה חשובה אחרת ומבזבזים בכספי עירייה. הם משחקים במשחקים שקשה להגדירם, ואני מתפלא עד היכן אפשר להתדרדר".

"בנציבות מס ההכנסה ישקלו בימים הקרובים באילו צעדים לנקוט", אמר רבינוביץ.

ראש עיריית הרצליה, אלי לנדאו מגיע למתחם של מס הכנסה בעיצומה של המהומה (צילום: עוזי קרן)

חוקרי מכון רפפורט פיתחו שיטה לגילוי מוקדם של רעלת הריון

הסיבוך גורם למותה של האם היולדת או לפיגור של העובר

מאת ירדה טל
סופר "הארץ" לענייני מדע

שיטה ראשונה מסוגה בעולם לגילוי מוקדם של רעלת הריון פותחה על־ידי קבוצת חוקרים ממכון רפפורט למחקר רפואי ומביה"ס לרפואה שליד הטכניון. קבוצת החוקרים כוללת את פרופ' מיכאל זילברמן, ראש היחידה למדעים מורפולוגיים בפקולטה לרפואה ובמכון רפפורט של הטכניון; פרופ' יוחנן בוס, מנהל המחלקה הפתולוגית בביה"ח רמב"ם, ופרופ' מרדכי שרף, מנהל המחלקה הגינקולוגית ברוטשילד.

רעלת הריון עלולה לגרום למות האם ולעיתים קרובות יותר — פיגור בהתפתחות העובר או הפלה.

הרופאים לא יודעים עדיין במדויק את סיבת הסיבוך הזה, אך ידוע שזוהי תוצאה של אי־ספיקה שלייתית. כנראה שמסיבה כלשהי נפגע מחזור הדם השלייתי אצל האשה ההרה וכתוצאה מכך העובר לא מקבל חמצן ומזון בכמות מספקת. כתוצאה מאי־הספיקה, חלק מתאי השלייה נמקים והופכים רעילים. כשתאים נמקים כבר ליה נפגע תיפקודה וגורמת עליה בלחץ הדם של האשה ההרה, איבוד חלבון בשתן ובצקות מתפתחות בגוף.

השיטה שפותחה נועדה לאפשר אבחנה מוקדמת ומהירה — תוך יום — להתפתחות רעלת הריון, וזאת עוד לפני שנראים או מורגשים הסימפטומים הראשונים של הסיבוך. הדבר נעשה באמצעות בדיקת דם של האשה ההרה. גילוי ריכוז של חלבון ספציפי ממקור השלייה בדם מהווה את הסימן כי בגוף האשה מתפתחת רעלת הריון.

המחקר, שנמשך בשלוש שנים, מומן בחצי מיליון מרק על־ידי מיניסטריון המדע והטכנולוגיה של ממשלת גרמניה המערבית באמצעות המועצה הלאומית למחקר ופיתוח בישראל. מעבדות של חברה פרמצבטית גרמנית "בהרינג וורקה", השקיעו כ־1.7 מיליון מרקים בפיתוח תהליך הבידוד והזיהוי של החלבונים שלייתיים שאחד מהם משמש עתה כחומר הבדיקה הבסיסי לגילוי רעלת הריון.

מוסד הטכניון למחקר ופיתוח נמצא כעת במו"מ עם קבוצת משקיעים אמריקאית להקמת חברה מסחרית משותפת שתייצר את ערכת הבדיקה. לפי הערכות תעלה הבדיקה לגילוי רעלת הריון בשיטה החדשה 12—14 דולר. בימים אלה תוגש בארץ ובארה"ב בקשה לרישום הפיתוח כפטנט ובמקביל תוגש בקשה לרשויות הבריאות האמריקאיות לאשר שימוש קליני בערכה.

לא שילמו על כרטיסי מד"א והפסידו מכוניות

(עו). תשעה אנשים שלא שילמו עבור כרטיסי הגרלת מגן דוד אדום ששלחו לביתם הפסידו, כל אחד בנפרד, את אחד הפרסים היקרים: מכונית.

בדיקה ברשימות מחשב הגרלה, כי התשעה קיבלו את הכרטיסים באמצעות הדואר אולם לא שילמו את תמורתם. לפיכך הפסידו, בהתאם לתקנון, את הזכיה שעלתה בגורלם.

החודש בסטימצקי

עד 50% הנחה על רבי מכר חדשים

	מחיר קודם	מחיר מבצע
אבי, בתו - על דיין	17.60	9.80
אפיקורוס בעל־כרחו - יהושע בר־יוסף	17.60	9.80
המסע לאור כשדים - דוד שחר	13.60	8.20
דבר אחר -	28.00	14.90
בגני נטעתיך - שירי רחל	8.10	4.50
פרקי יסוד במדעי המחשב - דוד הראל	4.80	2.50
עין אחת בוכה - סמדר שיר	9.10	4.90
לא רק סבתא סורגת - רוזמרי קאנטר	14.00	7.00
חרוזים לליקי וליהונתן - משה דיין	14.80	7.40
THE HAJ - Leon Uris	8.30	4.10
IF TOMORROW COMES - Sidney Sheldon	7.90	3.90
GOD KNOWS - Joseph Heller	8.70	4.40

בפינות המציאות מבחר ספרים ב־1/2 שקל חדש

על כל ספרי DOVER 30% הנחה
כל שנה בספרים קים בדובר

31.1 - 27.2.86
או עד גמר המלאי

מכבדים כרטיסי אשראי גם על מבצעים
* חנויות סטימצקי פתוחות גם בימי ג' אחה"צ

ספרים זה סטימצקי

שופט מחוזי הורה למשרד הפנים להעניק אזרחות לערביה מעזה

המשרד סירב להעניק האזרחות כיוון שנישואיה לערבי אזרח ישראל לא היו חוקיים (פוליגמיה) והמפקד הצבאי באזור עזה סירב להתיר לה לשוב לאיזור, כיוון שנטשה אותו ב־1968

מאת איתן רבין
סופר "הארץ"

שופט בית המשפט המחוזי בבאר־שבע, יצחק בבאי, הורה אתמול למשרד הפנים להעניק לתושבת רצועת עזה לקבל אזרחות ישראלית, בניגוד למדיניות שהיתה נהוגה עד כה במשרד הפנים.

האשה, זכיה אבו אלטיף, תושבת עזה, שנישאה ב־1968 לתושב רהט, הגישה כמה בקשות לקבלת אזרחות ישראלית והבקשות נדחו על־ידי משרד הפנים בטענה שהיא נישאה תוך כדי ביצוע עבירת ביגמיה.

לאחר פטירת בעלה בדצמבר 1984, ביקשה זכיה אלטיף לחזור לעזה, אך המפקד הצבאי באיזור השיב לבקשתה בשלילה, מאחר שהיא נטשה את האיזור ב־1968, ולכן אינה זכאית למעמד של תושבת קבע.

אלטיף פנתה באמצעות עורך־דינה, טלב אלסנע, לבית המשפט המחוזי בבאר שבע בבקשה לקבל אזרחות ישראלית האישה תושבת קבע בישראל. עו"ד אלסנע טען כי נימוקי משרד הפנים אינם רלוואנטים וכי על פי סעיף 7 לחוק האזרחות זכאית האשה לקבל אזרחות ישראלית.

נציגת המדינה טענה כי לבית המשפט המחוזי אין כלל סמכות לדון בבקשה, ועל המתלוננים לפנות לבג"ץ. בפסק־דינו קבע השופט בבאי כי לבית המשפט המחוזי יש סמכות לדון בבקשת האשה למתן פסק־דין "הצהרתי" וקבע כי שיקול דעתו של משרד הפנים, אינו מוחלט ועליו לנמק את סירובו להיעתר לבקשת האשה על פי סעיף 6 לחוק סדרי המינהל.

השופט בבאי נעתר לבקשת עורך־הדין לתת לאשה אזרחות ישראלית.

בדש זוכה בעניין הבחירות לעיריית ר"ג

לתיק זה אין כל קשר עם תיק זיוף הדולרים התלוי ועומד נגד בעל "פיקנטי"

(עו). משה בדש, בעל מפעלי "פיקנטי", המואשם בזיוף כמיליון דולר והפצת שטרות מזויפים, זוכה אתמול בבית המשפט המחוזי בתל אביב מאישום אחר, שהיה קשור בהצגת מועמדותו לראשות עיריית רמת גן בבחירות שנערכו לפני כמה שנים. לתיק זה אין כל קשר עם תיק זיוף הדולרים.

בדש הציג אז את מועמדותו לראשות העיר נגד ד"ר ישראל פלד ולצורך כך היה עליו להגיש רשימה בת 750 איש, כולם תושבי רמת גן, התומכים במועמדותו לתפקיד זה.

טופס רשימת התומכים החזיק כ־40 עמוד ובסופו הופיע תצהיר, שבו נאמר כי כל האנשים שתמכו במועמד הם באמת תושבי רמת גן וחתמו את שמותיהם בנוכחות המועמד עצמו.

השופט גזר על משה בדש ששה חודשי מאסר על תנאי למשך שלוש שנים, ועל כך הגיש בדש ערעור.

אתמול קיבלו השופטים המחוזיים הדסה בן עתו, יוסף גולדברג וחיים אדר את טענות בדש וזיכוהו.

עוד פרשיית שוחד שעמר שותף לחשיפתה:

התבקש ע"י בכיר במקרקעי ישראל לזייף מדידות של מפעל פרטי

הזיוף נועד לסייע לבעל המפעל להתגונן בביהמ"ש בתביעה על תפיסת קרקע לא שלו

מאת צבי הראל
סופר "הארץ"

אליהו עמר (42) מחדרה, שפוטר מעבודתו במינהל מקרקעי ישראל, לאחר שחשף מעשי שחיתות — וחוזר השבוע לעבודה בהתערבותו של מבקר המדינה — היה עד ראייה ושמיעה לעסקת שוחד, שבה היו מעורבים עובד בכיר במינהל מקרקעי ישראל באזור הצפון וכן פרקליטו של בעל מפעל פרטי.

עמר התבקש על ידי העובד הבכיר לזייף תרשים מדידות של המפעל, כדי לסייע לבעליו בתביעה שהוגשה לבית המשפט על תפיסת קרקע שאינה שלו.

פרשה זו היא חלק מסידרה של מעשי שוחד ומירמה שעליהם, התלונן עמר לראשונה. באוזני המבקר לשעבר של המינהל. אלהנן סלע, המבקר יעץ לעמר לפנות למשטרה וכך עשה.

קצין משטרה לשעבר מהיחידה לחקירות הונאה במטה הארצי פקד תנוך ומרציג הורה לעמר להיענות לבקשת הפקיד הבכיר במינהל ולערוך את התרשימים כדי להשיג ראיות מפלילות נגד המעורבים בפרשה.

באחד התרשימים זויפו מידות שטח המפעל ואילו התרשים השני היה אמיתי.

החקירה בפרשת מעשי השחיתות שחשף התעכבה זמן רב בגלל עומס עבודה ביחידות לחקירות הונאה במטה הארצי. התיק הועבר לרב־פקד עו"ד יעקב אללוף שהתכוון לערוך מעצרים וחיפושים בפרשה זו. פציעה שהיתה לרב פקד אללוף גרמה דחייה של המעצרים והחיפושים.

ח"כים ביקרו בצה"ל ושמעו את בעיותיהם של החיילים

מאת מנחם הרוביץ
סופר "הארץ" בצפון

צה"ל אירח אתמול עשרות חברי כנסת בפיקודים השונים. בצפון ביקרו חברי־הכנסת לאורך גבול לבנון וברמת־הגולן ושמעו מה מטריד את חיילי צה"ל בימים אלה — תנאי השירות של החיילים, המצב הפוליטי במדינה, כיצד נלחמים בנוענות. אלה היו רק חלק מהנושאים. אותם העלו החיילים בעת שנפגשו עם חברי הכנסת.

המכון להשתלמות עורכי דין של לשכת עורכי הדין
והפקולטה למשפטים באוניברסיטת תל־אביב
מודיע על יום עיון מיוחד

חידושי הלכה ודיני מיסים

אשר יתקיים ביום שלישי כ"ה בשבט תשמ"ו 4.2.86 באולם כס המשפט בבניין הפקולטה למשפטים באוניברסיטת תל־אביב בשעה 16.30

המשתתפים:
רו"ח יאיר רבינוביץ, נציב מס הכנסה.
תיקונים אחרונים בפקודת מס־הכנסה.
פרופ' יצחק הדרי
שינויים עיקריים בחוק מס שבח מקרקעין
ד"ר יוסף אדרעי
מסוי תאגידים ובעלי שליטה.
דמי השתתפות 25 ש"ח (כולל כיבוד).
הרשמה מוקדמת במזכירות המכון טלפונים:
03־414376
וכן 03־420111 קו פנימי 8052

אפרת נאמן   שאול נבון

נשואים

י"ח שבט תשמ"ו   28.1.86

היפנית היעילה שתפתיע אותך במחירה!

יוקי JUKI 2100

מכונת כתיבה אלקטרונית בעלת מניפה, רב לשונית - עברית, אנגלית צרפתית, גרמנית, ספרדית.

קח אותה לנסיון

עכשיו במבצע

החל מ־795 שקל חדש (לא כולל מע"מ)
הזמן אותה אצל ספק המיכון המשרדי שלך

יבואן: ראלקו טכנו־ראלקו בע"מ
תל אביב, רח' רבניצקי 7, טל' 333825, 332097, (03)337116
נתניה, הרצל 34, טל' (053)23859
חיפה, מ.מ. ג'ונסון, (הסדה 2, טל' (04)672220
ירושלים, שרון גוף, ישעיה 2 טל' (02)24377

הודעה ללקוחות קבוצת בנק לאומי

כפי שכבר פרסמנו בעבר, החל מ־1.12.85 תלים דמי ניהול חשבון (להלן דמי ניהול) בשיעור 0.1% (פרומיל) לחודש, על היתרה הממוצעת בחשבונות פת"מ ערש.

להלן פרטים הקשורים לגביית דמי הניהול:

1. **החשבונות לחיוב**
   – החיוב יתבצע לחובת חשבון מטבע ישראלי, הקשור לחשבון הפת"מ.
   – אם בחשבון הפת"מ לא נקבע חשבון מטבע ישראלי קשור, יחוייב חשבון הפת"מ באותו סוג חשבון ומטבע.
2. **מועדי החיוב**
   – דמי הניהול יגבו ביום העסקים הבנקאי האחרון של כל רבעון קלנדרי, בכל סוג חשבון ומטבע.
   אולם, אם סכום דמי הניהול לחיוב יסתכמו בפחות מ־$5 ארה"ב לרבעון קלנדרי, ייגבו דמי הניהול ביום העסקים הבנקאי האחרון של הרבעון הקלנדרי, בו יצטברו $5 ארה"ב לפחות, ובכל מקרה, לא יאוחר מאשר ביום העסקים הבנקאי האחרון של אותה שנה קלנדרית.
   – בעת סגירה של חשבון פת"מ עו"ש, יחוייבו דמי הניהול בו ביום.
3. **הודעות**
   לא תישלחנה הודעות מיוחדות על חיובי דמי הניהול.
   פעולות החיוב יופיעו בדפי החשבון הנשלחים ללקוחות, או בדפי החשבונות המופקים באמצעות מערכת "מידע לאומי".
   פעולת החיוב בדמי הניהול תצויין בהערה "דכ"ח פת"מ עו"ש" או "דכ"ח עו"ש".
4. **חיוב דמי ניהול לחודש דצמבר 1985**
   חיוב התחשבנות בדמי ניהול עבור חודש דצמבר 1985 יתבצע ב־31.1.86.
   על הסכומים שנמשכו מהתחשבנות בתקופה שבין 1.12.85 ל־20.12.85, לא יחולו דמי ניהול.

פרסום זה בא במקום הודעות אישיות ללקוחות.
פרטים נוספים ניתן לקבל בכל סניפי קבוצת בנק לאומי.

בנק לאומי
בנק איגוד
בנק ערבי־ישראלי
בנק עליה־לאומי

לאומי פיא

3 שנים לרצח אמיל גרינצווייג

כוחה של מחאה

דיון בהשתתפות:
פרופ' רות גביזון
פרופ' ישעיהו ליבוביץ
פרופ' ירמיהו יובל
מנחה: צבי שפירא
בהשתתפות האמנים: נורית גלרון
הברירה הטבעית

ביום ג', 4.2.86, בשעה 20.30
באולם "צוותא" ת"א
הכניסה חופשית

שלום עכשיו

ת"ד 24288 ירושלים; 21420 ת"א: 329 חיפה:
3174 ב"ש, חשבון בנק 925950—105, הבנק הבינלאומי הראשון, סניף ראשי י"ם

מוזיאון תל אביב
שדרות שאול המלך

תערוכת ינקל אדלר

פתוחה לקהל גם ביום שישי בשעות 10.00–14.00
בנוסף לשעות הביקור הרגילות

הנעילה ביום שלישי, 11.2

Glezer's
גלדר'ס
ושוב לשרותכם!
בית נעלי אופנה, רחוב דיזנגוף 122, תל־אביב, טל. 237466.

NON-RESIDENT AMERICAN UNIVERSITY DEGREES

It is possible – *it is honestly possible* – to earn good, usable Bachelor's, Master's, Doctorates, even Law Degrees from recognized American universities, without ever going to America. The time involved can be quite short, and the cost surprisingly low. *May I air mail you free information, without obligation?* Dr. John Bear, 9301 N. Highway 1, Suite 912 Mendocino, CA 95460, U.S.A. Telephone: (707) 937-4226

ההצגה המומלצת ביותר בעיר ✶ קומדיה אקטואלית

שותפים לדירה

כתב וביים: שמואל אמיד

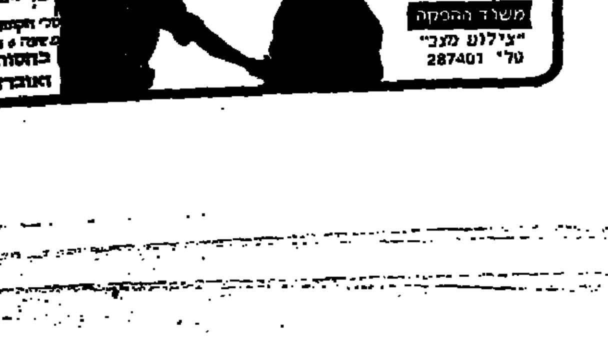

משתתפים: דינה לימון, ישראל טריישמן, חנה ריבר, ורוניקה גוטליב, יוסי שחט

משרד ההפקה "צילום מגי" טל' 287401

הזמנו כרטיסים מראש!

הארץ

יום ו', כ"א בשבט, תשמ"ו
31 בינואר 1986

ירושלים: רח' החבצלת 2 טל' 224245-6 ת.ד. 273 מיקוד ירושלים 91002 חיפה: רחוב מרדכי 20 טל' 661166-8 ת.ד. 5259 מיקוד חיפה 31052

בתל־אביב: המערכת, ההנהלה, מחלקות המודעות, ההפצה והמנויים, רח' אלנבי שוקן 21, טל' 824261 ת.ד. 233 מיקוד תל־אביב 61001

המו"ל: הוצאת עתון "הארץ" בע"מ, רח' אלון שוקן 21, ת"א
העורך: גרשום שוקן העורך האחראי: מתי מלך
אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ואינה מחויבת [illegible]
HAARETZ Daily Newspaper, Tel-Aviv, Israel – POB 233, Tel 824261

השקר על פילוג העם

השקר הגדול, כאילו נישואים וגירושים אזרחיים יגרמו פילוג בעם, ממשיך להזין את ההתנגדות לשינוי חוק שיפוט בתי דין רבניים מלפני שלושים ושלוש שנים. המונופול שניתן אז לרבנות להכריע בענייני האישות של אזרחי המדינה נשמר שוב שלשום, כאשר רוב חברי הכנסת של המערך נעדרו מההצבעה על הצעה של תנועת רצ. חמישה מהם הצביעו נגד.

האמת, כפי שהתבררה במשך השנים, הפוכה. הסמכות הבלעדית שניתנה לרבנות מאמללת רבבות ומנכרת קהילות יהודיות גדולות בתפוצות. האמת אחרת גם ביחס למניע של המערך. מצביעי הבחירות של המפלגה על כל גלגוליה תבעו חופש דת ומצפון ומניעת כפייה דתית. אם נציגי המפלגה בכנסת ממשיכים לסכל כל ניסיון להנהגת נישואים וגירושים אזרחיים, אין זה, בראש והראשונה, אלא מטעמים של נוחות פוליטית: החיזור אחרי המפלגות הדתיות, בין בחירות לבחירות, מועיל יותר לדעתם מהחיזור אחרי הבוחרים, ששעתו יפה רק סמוך ליום הקלפי.

ההצעה שהביאה חברת הכנסת שולמית אלוני לא באה, כמובן, לפגוע בפולחן הדתי. מטרתה לאפשר אלטרנטיבה מודרנית למונופול של הרבנות. ממילא אלפי זוגות נישאו והתגרשו עד היום בדרכים עקלקלות מכיוון שהרבנים לא היו מוכנים להשיאם או לגרשם. אולם הצביעות של מתנגדי השינוי חוגגת. במסווה של דאגה לאחדות העם, נמשך מסע הדיכוי של זכויות הפרט וכפייתן של נורמות הלכתיות.

ראשי המערך טועים אם הם סבורים שפרס פוליטי מזומן להם בתחרות עם הליכוד על חסדיהם של כוהני ההלכה. גם בעיניהם של אזרחים רבים המכבדים את המסורת, מצטיירת דרך זו כהפניית עורף לזכויות יסודיות בחברה מתוקנת. תפארתה של מפלגת העבודה לא תהיה על המשך מזמוטיה הפוליטיים עם הממסד הדתי, תוך שהיא מפקיעה מידיה, ומותירה בידי תנועות כרצ ושינוי את הדאגה להסדרת בעיות אישות בדרכים ליברליות.

איטליה הקתולית הוליכה כבר לפני שנים להנהיג נישואים אזרחיים בהסכמה היסטורית עם הוותיקן. אנחנו לא הגענו לכך עדיין. המערך שוב נתן יד שלשום לחיזוק הוותיקן הישראלי.

תנחומים והאשמות ממוסקווה

מאת אליהו זהבי
סופר "הארץ" בסקנדינאוויה

קופנהאגן — יום אחד לאחר שהמזכ"ל גורבאצ'וב שיגר מברק תנחומים לרייגן על אסון "צ'לנג'ר", פרסם שופר "פראבדה" מאמר מערכת התוקף את החלטת הנשיא האמריקאי להמשיך בתכנית "מלחמת הכוכבים". העיתון מאשים את ארה"ב בניסיון להשיג עליונות צבאית בחלל על בריה"מ.

"סובייטסקאיה־רוסיה" הגיב במלים בוטות על נאומו של רייגן לאחר אסון מעבורת החלל, בו הבטיח כי ארצו תמשיך בתכניות החלל. העיתון מאשים את ארה"ב בתכניות "לכבוש את החלל ולהפכו בסיס להתקפה על בריה"מ".

מי מפחד מהתירה לשלום

מאת פולס

המצב המדיני לא השתנה מיסודו — אמר ראש הממשלה בשובו ארצה ממסעו להולנד, בריטניה וגרמניה המערבית. שמעון פרס התכוון לקרע שהשתרר כנראה בין המלך חוסיין לבין יאסר ערפאת, ולהוסר נכונותו של נשיא מצרים להיפגש עם ראש ממשלת ישראל, בטרם ייחתם שטר הבוררות בסכסוך טאבה. אפשר לטעון כי עוד צפויים שינויים — אבל ספק רב אם מאמצים חוזרים ונשנים מצדו של ריצ'ארד מרפי — אצל מלך ירדן ואצל מנהיג אש"ף — יצליחו לחולל "שינוי יסודי". לאחר שעזר וייצמן בדק בקאהיר את המצב ולא מצא את אשר קיווה שימצא, אין עוד לראש הממשלה אמצעי נוסף לקיצור הדרך; עליו — ועלינו — להתכונן לכך שהשלב הבא ביחסי ישראל־מצרים יאופיין במשא ומתן על גיבושו של שטר בוררות "מלא ומדויק".

בינתיים לשון אינם צריכים להטעות אותנו. מי שדוגל בקו מדיני מסוים ונוכח לדעת כי ציפיותיו עדיין רחוקות מלהתגשם, לעולם לא יגיד כי נתקל בקשיים שאיננו יכול לגבור עליהם בעתיד הנראה לעין. כך נוהג השגריר האמריקאי הנודד אשר טורח מזה כמה חודשים להזיז את עגלת התהליך המדיני, ואין בכוחו לשכנע את מנהיג אש"ף שיאמץ לעצמו ולארגונו את החלטות מועצת הביטחון 242 ו־338, ואף לא להניע את המלך ההאשמי להתנתק ולהשתחרר מכבלי ההסכם שעשה לפני כשנה עם מנהיג אש"ף. הסכם זה העניק לארגון זכות וטו בנושא איוש המרכיב הפלשתינאי של המשלחת המשותפת עם ירדן, לקראת משא ומתן ישיר עם ישראל. אולם כל פעם שחוסר האונים שלו מתגלה מחדש, אומר מרפי כי "הושגה התקדמות מסוימת" או מלים דומות.

שמעון פרס איננו נוהג אחרת. הוא קיבל את הדרישה לוועידה בינלאומית כמסגרת למשא ומתן ישיר — דרישה שמלך ירדן אימץ אותה בהסכם שלו עם ערפאת — תוך שהלבישה בלבוש סמנטי של "ליווי בינלאומי". הוא מוכן להסכים לשיתופה של ברית המועצות בוועידה זאת — למרות שהוא יודע כי בוואשינגטון אינם נלהבים מזה — בתנאי שהקרמלין ייאות לחדש את היחסים הדיפלומטיים עם ירושלים; אבל הוא מוכן גם, ככל הנראה, לוותר על התנאי הזה, אם הסובייטים ירשו עלייתם של "מספר משמעותי" של יהודים לישראל.

ראש הממשלה היה גם נכון שלא לדרוש מיאסר ערפאת כי אש"ף יכיר במפורש בזכות קיומה של ישראל, אם יאמץ את החלטות מועצת הביטחון 242 ו־338 ויפסיק את הטרור (עקיבא אלדר, "הארץ", 28.1) — מן הסתם על פי המלצתו של ריצ'ארד מרפי, אשר בכך התרחק, בנקודה זו, ממיזכר ההבנה האמריקאי־ישראלי של שנת 1975. כל המהלכים והפיתויים לא הניבו פירות; אבל ראש הממשלה לא חדל מלהודיע שוב ושוב כי "עיני חוסיין נשואות לשלום". אמנם אין לכפור בכנות קביעה זו; הצרה היא רק שמלך ירדן איננו מוכן ללכת למשא ומתן על שלום בלי אש"ף. לו היה מוכן לזה, היה מעניק שוחד משקל לסוריה, ביודעו כי איננו יכול להיות בטוח שמצרים — אשר מוסיפה לסמוך על ערפאת — תתן ברכתה להעזתו.

הניסיון להסוות את מצב העניינים המאכזב בעזרת דיבורים מחליקים, איננו יכול לשכנע איש; ניסיונו של שמעון פרס לקדם את התהליך המדיני נתקל לעת עתה במכשולים שאין בכוחו להסירם.

כלום צריך להסיק מזה את המסקנה כי מוטב שלא להמשיך במאמצים למען עיצובו הסופי של הגבול המזרחי של ישראל — ובהקשר זה לפתור את הבעיה הפלשתינאית שמעסיקה לא רק את ערביי הגדה המערבית ורצועת עזה אלא גם את ישראל, ולמען שיפור היחסים עם מצרים? מדברי שר הבריאות בשבת שעברה צריך היה להסיק כי הוא נוטה לדעה זו. הוא המליץ למפלגתו שתעמיד את בעיות החברה והכלכלה במרכז תשומת לבה; ואם תחליט לפרק את הקואליציה עם הליכוד, בטוח מרדכי גור כי אפשר יהיה למצוא עילות לכך בתחום הניגודים עם הליכוד, וללכת גם לבחירות לכנסת השתים־עשרה תחת דגל זה. "פורום התחדשות" המתארגן בתוך מפלגת העבודה, בוודאי יתמוך בגישתו של שר הבריאות.

בחוגי הליכוד אין ששים להקדמת הבחירות; ואם כי ההסכם הקואליציוני איננו מבטח אותם מפני סכנת התפטרותו של ראש הממשלה אשר תגרור אחריה, לפי החוק, את התפטרות הממשלה כולה — הם נושאים עיניהם לסעיף הרוטציה שהגשמתו תציל אותם מהצורך לשקול כל יום שני וחמישי מחדש כיצד לנהוג כלפי יוזמותיו המדיניות של שמעון פרס: להציק אותן באיבן, או להאט את הקצב שלהן, או לתמוך בהן תוך התקנת סייגים, אשר קבלתם עשויה להכביד על ביצוען — ראה הכנסת הפישור לתקופה של שמונה חודשים להחלטת הקבינט מיום ה־13 בחודש.

אם יצחק שמיר יחליף את שמעון פרס כראש ממשלה — נותנת הדעת כי ממשלת ישראל תקפיד שלא לפתוח כל יוזמה מדינית. אנשי הליכוד אינם טועים, כמובן, כשהם נרתעים מלצדד במהלך של שמעון פרס ועזר וייצמן; הם חשים נכוחה כי כל מהלך כזה מוכרח להוביל לידי שינוי בסטאטוס קוו כפי שהוא קיים בגדה המערבית וברצועת עזה מאז נצחוננו במלחמת ששת הימים.

שמירת הסטאטוס קוו הזה הינה מצווה עליונה לדידם, והם סבורים כי ישראל איננה צריכה לתת יד לשינוי כלשהו. ומה שנוגע למצרים — גם שם אינם נרדפים תודה. חלק השונ מראשי חרות מצטערים על רוחב לבו של מנחם בגין שהחזיר את כל חצי־האי סיני למצרים. והתעקשותם המפורסמת שלא להעביר את סכסוך טאבה לבוררות, ינקה כוחה הפנימי מתחושה כי מצווה היא שלא להסכים לשום דרישה ערבית — במקרה דנן: דרישה מצרית.

המצב האקטואלי מקנה יתרון לליכוד: כאשר מהצד הערבי לא מסתמנת שום נכונות לבוא לקראת ישראל, נראית עמדתו ברגע זה קבילה יותר מלפני חצי שנה. רבים אשר היו מרוצים לו ראשי המערך היו מצליחים למשוך את חוסיין למשא ומתן ישיר ללא אש"ף ולא היו מתנגדים לצמצם את שליטת ישראל על השטחים המוחזקים, נגררים עתה אחרי אחוריו של הליכוד. הם מעלימים עין מהעובדה כי הנהגת הליכוד, כנגד, חוששת מכל פשרה — לא רק עם אש"ף, אלא גם ודווקא עם ירדן.

רב הפיתיון להתאכזב מכל סיכוי שהקיפאון הנוכחי ביחסינו עם ירדן ומצרים יופשר אי־פעם; אבל פטאליזם איננו תחליף למדיניות. גם מה שמצטייר היום כבלתי־קבע, עשוי להשתנות. ככל שאנו חייבים לשקוד על עוצמתנו הצבאית — חובה שלא לוותר על התתירה לשלום, כיסוד מוסד, וחשוב לא פחות, לביטחוננו הלאומי. מי שמוכן לוותר מראש על יסוד זה, מסתכן בהימור שאדם שקול נמנע ממנו.

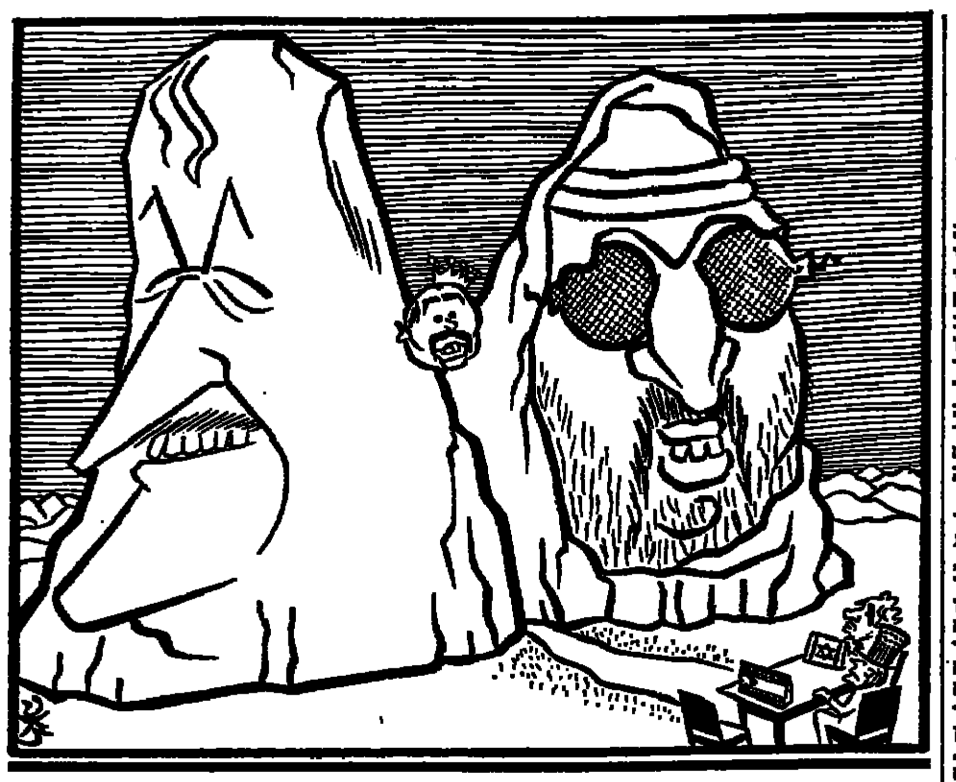

עניינים קטנוניים / יואל מרקוס

המדליפים / עם ידידים כאלה / קוריוז בגין / צוואת דיין

המדליפים. מסעו של שמעון פרס זכה לסיקור נרחב באמצעי־התקשורת. ובצדק. הוא יודע לעשות רושם טוב וגם רוב האירועים היו מוצבים. ומה שהיה סודי — שיחות הטלפון עם וייצמן והשיחות עם מרפי — מסתבר לאחר מעשה שלא היה בהם הרבה חדש. אך גם השיחות הסודיות עם מנהיגים אירופיים שנועדו להיות מוסתרות מעיני העתונאים, לא היו משוחררות מדליפות. מהסעודה הפרטית עם יורש־העצר הבריטי דלפה הידיעה שצ'ארלס אמר כי הוא מעריץ את עבודתו של פרס. מהשיחה עם תאצ'ר דלף שהיא אמרה כי יש לה הערכה רבה לפרס. מהשיחה עם המלך הגולה היווני דלפה הידיעה שהמלך לשעבר מעריץ את מאמצי השלום של פרס. מהשיחה עם ראש ממשלת ספרד דלפה הידיעה שגונזלס אמר כי עיקשותו של פרס היא שהביאה את כינון היחסים בין שתי המדינות. ראש ממשלת הולנד נותק כמי שהעלה על נס את הצלחותיו של פרס. אי־אפשר לנהל שיחות סודיות עם הגויים הללו — הם מדליפים הכל!

עם ידידים שכאלה. מי שרוצה לדעת אם תהיה או לא תהיה רוטציה, מוטב שיסתכל טוב מה עושים העסקנים. אם הם חסרי מנוחה סימן אולי שהספינה טובעת. השבוע דיווח אחד מעתוני הערב — ולא היה זה דיווח ראשון באותה רוח — על אי־שקט אצל "הבחורים המצוינים" של שימון. מזכיר הממשלה, עוזרו היותר נאמן של פרס, מתואר כמי שמחפש כבר עבודה. "לא אלך להיות עוזר במשרד החוץ של מי שיהיה שר החוץ, שמעון פרס", הוא מצוטט בעיתון. גם עוזרים אחרים של שימון — כך עתון הערב — חוששים מאוד לעתידם אחרי אוקטובר. ביניהם אמנון נויבך, ברעו אפלבאום ואורי סביר. בהכירי אישית את הבחורים הנפלאים הללו קשה לי להאמין שיש אמת בידיעות אלה. התכן שעוזרים נאמנים אלה, ידי ימינו וידי שמאלו של שימון, שלא חלף שבוע בלי שהתפרסמה כתבה מטולטלת על הצלחותם כי רבה, נולדו לשרת רק ראשי ממשלות? התכן שלא נאה להם להיות עוזרים לממלא מקום ראש הממשלה ולשר החוץ? בוודאי, כששמעון פרס היה עוזר נאמן לבן־גוריון הוא נשא את הקריירה שלו ללכת עמו למדבר. אילו היתה הידיעה נכונה יכול היה פרס להרהר בינו לבינו שגם נאמנות כבר איננה מה שהיתה פעם.

תרגילים. פרס עשה תרגיל לשמיר, כשהעביר את החלטת טאבה בקבינט, באיום פרק של פירוק הממשלה. שמיר עשה תרגיל לפרס כאשר קשר את הבוררות לרוטציה. וייצמן עשה תרגיל לשמיר, כשבמסע בזק לקהיר ביקש לנטרל את התרגיל של שמיר. שמיר עשה תרגיל לוייצמן כשהניח לו לנסוע וסמך על מובראק שיעשה תרגיל לוייצמן ויתן לו לחזור בידיים ריקות. שרון עשה תרגיל לפרס כאשר הכריז שלא יתן לפטר אותו. פרס עשה תרגיל לשרון כאשר יצר מצב שאם שוב ידבר בלשון לא יפה, יפוטר מן הממשלה. שרון עשה תרגיל לפרס בכך שמאז הוא שותק ומכין שאי־אפשר לבנות עליו את פירוק הממשלה. פרס עשה תרגיל לשמיר כששלף את הוועידה הבינלאומית. שמיר עשה תרגיל לפרס בכך שלא הפריע לו ביוזמתו. חוסיין עשה תרגיל לפרס בכך שעשה את שמיר לצודק. פרס עשה תרגיל לשמיר בכך שנסע לחו"ל בלי שר החוץ שלו. פרס עשה תרגיל לשמיר בכך שהלאים ממנו את השליחויות העדינות ומסרן לוייצמן. פרס עשה תרגיל לשמיר בכך שקבע את התקדים שראש ממשלה מרכז את היחסים עם אמריקה. פרס עשה תרגיל לשמיר כשהקפיא את כל ההתנחלויות. ושמיר, איש שקט הרושם את כל התקריות, יסגור את ההתחשבנות עם פרס הול באוקטובר. תהיה פארטיית מחולפת גם בתרגילים. ושרון שותק. ושרון שותק.

מנין תבוא הישועה? למה נשקר לעצמנו? מכל האפשרויות של פריצת הדרך לשלום לא ייצא ולא כלום. מה שפרס עשה היה טוב להוסיף ציבור בין לאומיים אך לא לתכלית. הערבים אינם מסוגלים ואנחנו איננו מסוגלים, וכל אחד שואב את יכולת אי־היכולת שלו מאי־יכולתו של הצד השני. ישראל קיסר, שהוא בכוח האופוזיציונר הראשי של פרס במפלגתו, אומר (בשיחה אתי) שהישועה (לדמי הרוטציה) לא תבוא מהחזית המדינית. המשק נתון לדעתו במשבר גדול ויש בו עצומים. מאחר שהיה זה משק דינמי, שנטל סיכונים, הוא נתון עתה בקשיים רציניים. הוא מאשים את פרס לא רק בכך שהמשק לא כוון לצמיחה אלא שאין אפילו תכנית אופרטיבית לצמיחה, גם אם היה נופל לנו פתאום משמיים כסף בלתי־צפוי. וזה מביא אותנו שוב למחשבה, שההישג האמיתי של פרס הוא עדיין הנושא הכלכלי. אם יצליח תורגש הצלחתו בכל בית בישראל ותיזקף לזכותו. אך ההצלחה איננה עוד בכיסו. אם לא ייצור מצב שהמשך כהונתו כראש ממשלה יהיה הכרח להמשך הבריאה הכלכלית — לא יהיה כוח בעולם שימנע ממנו להיות באוקטובר ראש הממשלה החליפי. ושרון שותק.

ה"שוויץ" אינו משתלם. כאשר נתקבלה בקבינט ההחלטה על טאבה, לעגו עוזריו של ראש הממשלה על שמיר ועל הישגיו המדומים בתיקונים השונים שהוכנסו להצעה. "הכל מלים, הכל שטויות", אמרו בהוסיפם שלא שינו דבר ממה שכבר "נסגר" עם המצרים. "והצעה כזאת הרי כבר היה אפשר לקבל במאי". כשאמרו שהכל סגור, התכוונו שכבר היה להודיעם די ברור. ב־10 בפברואר עמדה להתכנס פסגת מובראק־פרס שבה היו אמורים לסכם את ההסכמים לביצוע ואת עיקרי שטר הבוררות. העוזרים כרגיל היו שיכורי נצחון. היחיד שלא זלזל בשמיר היה דווקא מובראק. הוא קיבל ברצינות רבה את כל ההגבלות, התניות והמוקשים ששמיר הכניס בהחלטת טאבה. מבחינתו, כבר הול שלטון הליכוד. עתה אפשר לתת סטירה גם לוייצמן וגם לפרס. לא אופתע אם הפיסגה תצא לפועל דווקא עם שמיר.

טו מאני צ'יפס. כאשר הונהגה בצה"ל דרגת תת־אלוף, אמר חיים בר־לב ללוי אשכול שרק 17 קצינים ישאו דרגה זו. מספרים שאשכול אמר בידיש כי ה"זיבצנר" ייהפכו ל"זיבציג". הידיעה שהתפרסמה השבוע, על 22 אלופים ו־120 תת־אלופים (ולכתר הדיוק רק 108) אינה צריכה להפתיע. זה חלק ממחלה לאומית. עד שלא הוגבל הדבר בחוק היו ראשי ערים עם שישה ושבעה סגנים ולמנכ"לים במשרדי ממשלה יש סמנכ"לים רבים כל־כך שהיה צורך להוסיף דרגת משנה למנכ"ל שתולידה דרגת סגן משנה למנכ"ל וכו' וכו'. תהליך דומה קרה למוסדות מפלגתיים. פעם היו מרכזים של חמישים איש ומזכירויות של תריסר. בלשכת מפלגת העבודה היו פעם שישה אנשים (כיום 120). ואז, לכל מוסד קמה מזכירות מצומצמת, ולמזכירות המצומצמת קמה הנהלה, ולהנהלה נשיאות, ולכל אחד מגופים אלה יש כמובן יושב־ראש וסגנים ומשנים לסגנים ועוזרים ועוזרי־עוזרים. אין אומר הביטוי האמריקאי "טו מאני צ'יפס — נו אינדיאנס".

קוריוז בגין. ההתעסקות המרובה של העתונים סביב אישיותו של בנימין זאב בגין מיותרת. שכן מדובר יותר בקוריוז מאשר בחידוש פוליטי. יש לי ספקות אם בני "ירכוש" פוליטיות על אביו. וזאת משום שהפס בגין יותר כשיהיה לו גבם, יהיה עליו לנסל שיתקשה להתמודד עמו. לא רק בגלל שכו אלא גם בגלל הזיהוי הרב ינסה תמיד להשוותו לאביו. אם ינסה לחקותו ייהפך לקריקטורה. אם לא ילך בדרכו זו, יהיה עותק לא מוצלח של אביו. אני מנחש שהוא יישאר גיאולוג.

סיפור בזק. באוגוסט, בשנה שעברה, קיבלתי את חשבון הטלפון לילי, שנראה לי מנופח מאד עם 150 שיחות ליום. התקשרתי למספר הטלפון המיועד לבירורים, בראש החשבון. אמרה לי גברת ב"בזק" באדיבות שאין בעיה. נא לשלוח את החשבון עם מכתב ואנו נבדוק. ב־27 בספטמבר שלחתי אליהם מכתב, בהסתמך על השיחה הטלפונית. לא קיבלתי לא תשובה ואף לא אישור על קבלת המכתב. כעבור חודשיים, ב־27 בנובמבר שלחתי מכתב שני ובו הזכרתי את המכתב מספטמבר, שהזכיר את השיחה הטלפונית מאוגוסט בעניין החשבון מיולי. כמה מנוחיל פברואר ולא קיבלתי לא תשובה ולא אישור על קבלת המכתב. איך אומר וייצמן? יש "שינוי" במהותו התקשורת.

הצוואה של דיין. הרבה ביקורת ספג משה דיין בחייו — אך שום דבר לא ישווה למה שעשו לו בניו אחרי מותו. הם אינם בודדים, לא בכלים ולא באמצעים, ובכל הרצינות מוסיפים "קווים לדמותו" שאפילו אויביו ויריביו המושבעים של דיין לא היו מסוגלים לומר עליו. קשה להאמין שרק בגלל הכסף שלא קיבלו עשו זאת. אחרי ככלות הכל, אם אוהבים ומעריכים מישהו, אין הדיעה מתהפכת מהקצה אל הקצה רק בגלל כסף. מי שלא הבין איפוא אחרי מותו של דיין, למה הדיר את בניו מן הירושה, קיבל את ההסבר בהתנהגותם. כפי שאומר פתגם ערבי עממי, "תכביש סטירה לבנך מדי בוקר — אם אתה לא יודע למה, הוא כבר יודע". דיין הבין להם את הסטירה — הם לא ידעו למה, אבל כנראה הוא ידע.

בזכות הפשרה

הפוליטיקה הישראלית משוועת לח"כים מכל גוני הקשת הפוליטית, שייצאו משתיקתם גם כאשר קנאות חילונית צרת־אופק שוללת זכויות אלמנטריות מחרדים ★ הקולות במזנון הכנסת אינם מבשרים התפתחות כזאת בקרוב

מאת דן מרגלית

יש ח"כים במערך, במפ"ם ובר"ץ, שדעתם אינה נוחה מהחלטת פרנסי יבנאל לאסור על חרדים להתגורר בתחומם. אבל הם לא יגנו את כפר־כבי; ויש אישים במפד"ל, התוהים איך יוכלו להיאבק בכל לב למען חרדים אלה, שולקם מציגים את צה"ל כבית־כושתו בינם לבין עצמם. הם לוחשים במועצותיו הפנימיות, מי לא יבין ללב החילונים, החוששים שמא תתורש השכונה הזכורה לרע מימי יהודי האבנים בכביש רמות? ואולם גם הם לא יאמרו דבר בראש־חוצות.

מרשה וש"ס מיהרו להגיב. אילו נאסר על ערבים להתגורר בשכונה יהודית, היו יפי־נפש מן השמאל מזעקים, הלא כן? מה ההצדקה לשתוק, כשחוסמים את יבנאל בפני יהודים דתיים?

לחיים בשכנות עם חרדים יש פוטנציאל התלקחות גבוה, אבל האם מגורים בחברת פלשתינים נקייה מחשש זה? פיגוע חבלני מאיים על השלווה יותר מאבן מתעופפת. פעם ביקש סטודנט ערבי לשכור חדר בדירתה של גאולה כהן. על כוס קפה השיבה לו, שכל עוד נקראים בני משפחתה לשירות מילואים פעיל, אין היא סבורה שתצמח תועלת מדיור כה קרוב. היא סבורה ששיכנעה אותו.

אך מה על ש"ס, המבקשת ליהנות מכל העולמות? האיש שלה בעיריית ירושלים, אב נסים, חותר לאפס־דיור בשכונותיה. ח"כ שמעון שלמה יום מספסף בית במליאת הכנסת לגינוי ההכרעה האנטי־דתית במושבה הוותיקה. איש אינו נקרא להרוץ את הסתירה.

גזענות כלפי המיעוט

תשובה סטריאוטיפית ששמעתי בשמאל הציוני גרסה, שהחרדים אינם יכולים להחזיק במקל משני קצותיו. בעודם עומדים על זכותם לשכונות נפרדות, שבהן נשמרת השבת ונעימה צביונה של בנות־ישראל, עליהם להסכים כי יהיו אזורים שבהם לא יוכלו להתיישב, כיוון ששם מבקשים לקיים אורח־חיים חילוני מובהק.

נכון, אבל לא מדויק. כל אחד יודע, כי יהודי אינו יכול להקים את ביתו בסאכנין ובכפר קאסם, ואפילו לא בנצרת־העתיקה, ובכל זאת תובעים ממנו לאפשר לערבים להתגורר בנצרת־עלית. דינו של הרוב הדמוקרטי להיות נדיב כלפי המיעוט. כשר הנורמה חלה על ערבים, אין סיבה שתפסח על חרדים.

שיחות פרטיות בכנסת מלמדות, כי העמדות המוצהרות של כמה מפלגות אינן כה מוצקות וחד־משמעיות כפי שהן מוצגות כלפי חוץ בציבור. יש פרקליטים בתנועת העבודה, שבאמתחתם עובדות רבות על ישובים שסירבו לקבל דתיים לתחומם המוניציפאלי, למרות שאלה ביקשו לעצמם חלקת־אדמה בריחוק ניכר מלב העירה; ויש אישים דתיים, הסולדים מן המאבק שנכפה עליהם למנוע את הקמת האוניברסיטה המורמונית. הם גם חוששים, כי בישיבות הציוניות לך השיטו־חושים נגד הגיוס לצה"ל. בפיהם האשמה כבדה כלפי הליכוד והמערך, שבחיזורם אחרי "השחורים" העניקו לגיטימציה להשתמטות מכל זיקה אזרחית וציבורית למדינת ישראל.

שחרור תלמידי הישיבות נולד עם הקמת המדינה, אך היה תמיד לגנאי. בהעדיפם בשנים האחרונות את ש"ס ואגודת ישראל על המפד"ל, הולכו ראשי הליכוד למוסס את זיקת הכיפה הסרוגה וישיבות ההסדר אל השירות הצבאי. לא מכבר התבדד למשרד החינוך, כי יש כבר אפילו ישיבות הסדר ציוניות, שבאו בתביעה מוזרה לשחרר אותן מבחינות בנושאים כלליים לקראת קבלת תעודת הבגרות. די להם במעט חשבון ואנגלית, ואת הבחינות הם תובעים לכהן בנושאים תורניים בלבד. איך זה קרה? מתי נולדה מגמה זאת? מה זיקתה להחלטת הקשר והגשר אל הציבור החילוני ואל הקידמה הטכנולוגית?

חברים שלנו, סיפרה לי אישה דתית, הרואים את הלובי השחור בכנסת ואת חיזורי הליכוד והמערך אחריו, מתחילים לומר לעצמם "אז שהישיבה לא תהיה ציונית. את הציונות נקנה לילד בבית". ומכאן קצר המרחק לדיבור שכבר נשמע, "מה יש? שהילד ילמד קודם חמש שנים בישיבה ורק אחר כך ילך לצה"ל". האחרונים על החומה הציונית הם אנשי הקיבוץ הדתי, הם מיעוט.

כל זה אם לכנסת. הריבונות הישראלית הביאה לאנטי־ציונים מאגודת ישראל לבלוע את התרבות החילונית כמעט כאוות נפשם; היא כמעט ויתרה על מעמדה. בהשלימה עם תעלול חרש של רב שילנסקי, שביקש להוביל את ועדת־הפנים לדיון אצל הרבנים הראשיים בלשכותיהם, וזיק התערבותו של שלמה הלל מנעה ביזיון נוסף. על זה נסער ח"כ אלעזר ולדמן מתחיה. מדוע שלא תלך הכנסת אצל הרבנים הראשיים? הבי עצם, במשתמע, השאלה היא מדוע שיבואו הם בשערי המוסד, המסמל את הריבונות המדינית המוסכמת של ישראל? אבל על הוראת הרבנים הראשיים, שאסרו כל עלייה להר־הבית, הקפיד ח"כ ולדמן רק במוגבל, שכן איש־שם בשולי הרובה היפהפיה קרא את פרק התהילים, שהסעיר את מועצת־הביטחון ואת העולם המוסלמי.

סם חיים

פרופסור שבח וייס הפנה אותי השבוע אל ספרו של נשיא ארצות הברית, וודרו וילסון, "הממשלה — פשרה". פעם היתה הפשרה ערך חיובי, וח"כים הגנו על סם־חיים זה, שהוא הכרח לתפקודה של חברה פלוראליסטית. הם ידעו להסביר בציבור הרחב, כי למעט מקרים מבפניים קיצוניים, הפשרה היא השיטה של האנארכיה, המגיעה בשיאה למלחמת־אחים שהיא "קשה מכולן". עכשיו מסתמן אצל הח"כים קו תמוה. למבקרים הנודשים את המישכן הם מסבירים, כי בדרך־כלל אינם מתפשרים על השקפתם, מצעם המפלגתי, דעתם ועמדותם, ומי שחושב כי הם אכן התפשרו, לא הבין את עמדתם ואת צדקתם. שכן האופנה היא להצטייר בציבור כקיצוני הסולד מכל שיתוף פעולה.

פשרה דורשת אומץ־לב, רצון טוב וקריטריונים אחידים. היא יכולה להביא כמה ליברלים חילוניים לסלול את הדרך בפני חרדים להתיישב במאוני יבנאל, ובמקביל לעודד עסקנים דתיים לקום על "הבחור השחור" שכבש בסערה את מסדרונות משכן הכנסת.

הפוליטיקה הישראלית משוועת למנהיג דתי, שיתייצב בגלוי נגד ההסגר שהוטל על בעלי חנויות ערביות ליד בית הדסה בחברון, ולא יניח את התפקיד לשולמית אלוני ויוסי שריד; והיא צריכה למנהיגים מן המרכז והשמאל שייצאו משתיקתם, כאשר קנאות חילונית צרת־אופק שוללת ממתנגל מתוך שהוסמך להדנות את פרס יו"ר הכנסת, רק משום שאין נכונות להכתיר דתי כמגן לדמוקרטיה. הקולות במזנון הכנסת אינם מבשרים התפתחות כזאת בקרוב.

בסוגריים / א. שוייצר

הקוד של מפקד

הנצים. אכן, [illegible] תנים בתוכם. היה [illegible] משנה — זו [illegible] דרגה צבאית רמה — שנכשל בעבירות רכוש, דוד בן גוריון לא היסס והעיפו מן הצבא מבלי שתישמע הסתייגות מן הסילוק. ואילו בימינו אלה, יש המכנים "עוול" את השארתו מחוץ למסגרת הצה"לית של אלוף משנה, שהודיע בשעת מערכה כי אם יקבל פקודה מסוימת — ויאמר, מידי המוסמכים לתת אותה, אשר פעלו מטעמה של ממשלה חוקית — הוא יסרב למלאה.

בחברה כשלנו יש מקום לסרבני מלחמה: "יש גבול" הוא ארגון לגיטימי, אף כי הדעות עליו עשויות להיות חלוקות. אך קצין מקצועי הנוהג כפי שנהג אל"מ [illegible] למלא תפקיד כלשהו של מפקד בצה"ל. מכיוון [illegible] ביותר בקוד של המקצוע: הוא הצהיר שיסרב למלא פקודה חוקית. לכך אין כפרה בגוף שכל כולו בנוי על מילוי פקודה שניתנה כדין.

יש עמיתים בכלי התקשורת שאינם ערים די הצורך לחומרת פגיעתו של אל"מ גבע בכללי ההתנהגות המחייבים מפקד. לכך אפשר אולי להתייחס בהבנה: רדיפת הצדק — במקרה זה יש לשים את המלה בין מרכאות — עירערה את כוח שיפוטם. אך מה ייאמר על דעה רווחת, שהשמיע בשבוע שעבר סגן הרמטכ"ל, האלוף דן שומרון? הגיעו ימים רעים, אם אלוף בצה"ל מציע להתנער מן הציווי היסודי ביותר שאם לא יכובד, אין משמעת: אין מילוי פקודה, ובקיצור, אין צבא.

מותר לחשוב על מלחמת לבנון כל שרוצה (מכל מקום, אם היתה פסולה, היא היתה כזאת מראשיתה). אך חיילים נשלחו בה למות, מבלי שתוענק להם הזכות להרהר בצדקתה ולסרב למלא פקודה בנימוק שלא התקבלה על דעתם. מפקד שתבע לעצמו זכות זו מעל באמון, וכפר בקוד של קצין ומפקד. סירובו של הרמטכ"ל ללכת שולל אחר הפצרותיהם של תובעי הרהביליטציה של גבע, ראוי לכל שבח: לפחות הוא לא שכח מהם הסטנדרדים המקצועיים שקיומם הקפדני נתבע ממפקד בצה"ל.

ה"יורמים" בצרות

קוד חברתי חדש ומסוכן בבתי־ספר תיכוניים מעדיף את התלמיד הלא־נכון ★ מחיר המכשלה יהיה גבוה

מאת גדעון סאמט

הם לומדים פחות ומרביצים יותר, הצעירים האלה שעליהם צריכה להיבנות איכות המדינה. נתונים קשים, מטרידים מאד, מצטברים על הרמה היורדת של הלומדים בחטיבות הביניים ובבתי־הספר התיכוניים. הסיפור הזה אינו חדש, אבל במידה גוברת — מועטת, אפשר לומר — מצטרפת אליו התמונה של תרבות־התנהגות מידרדרת. בעוד בתי־הספר פולטים, בחשבון כולל, חומר אינטלקטואלי נחות מבעבר, מתפתח קוד חברתי עבור שמעדיף את הנער החזק, הבוכן, ה"מסתדר", הממעט בהכנת שיעורים והנוהג בחוצפה אלימה.

ה"יורמים" של פעם נתפסים בצרות, הם מיעוט לחוץ, הולך ונחלש. ה"ערסים" מכל הסוגים (רקע עדתי אינו משחק כאן) משתלטים על מוקדי חברת גיל הטיפש־עשרה. מתברר שזה מתחיל מוקדם: בפסטיבאל שירי הילדים השנה, לא במקרה, היה לראשונה פזמון על אלימות. "ילד, למה אתה בוכה?" ייבב אבי טולדאנו. "ילד, למה דווקא במכות/ מה אתה מוכיח?/מחר גם אתה עלול לבכות".

מה קורה שם, לעזאזל, במערכת החינוך? הכללות עליה לא יהיו מדויקות אף פעם, אבל רבבות משפחות נתקלות הראי, מניסיונן הפרטי, בסוד גלוי שאין מרבים לדבר עליו. תופעות חמורות מתחוללות בבתי־הספר ומצמיחות שם שכבה של צברים לארכליך המורים. אם הן בולטות בעיקר באמצע התיכון, כעבור פחות מעשר שנים התוצאות שלהן מתחילות להשפיע בלב החברה הישראלית.

* * *

כל מי שקרוב אל העניין יודע, שבמשך השנים ירדה רמת הדרישות של בתי־הספר. האינטגרציה, הישג חברתי וסכנה תרבותית, גרמה לכך שמערכת החינוך, על כל דרגיה, תעשה את הפשרות הנחוצות כדי שמירב התלמידים יגיעו לבחינות הבגרות. בקו הסיום הזה הם יקבלו את הדחיפה האחרונה שתאפשר להם את המינימום של תעודת בגרות, ובחלק מהמקרים המשך הלאה אל האוניברסיטאות. שם, בהיכלי ההשכלה הגבוהה, מתורגם התהליך לשיב יהוד יותר של סטודנטים במקצועות ה"חופשיים" ומחסור חריף בתלמידים במקצועות המדעיים, הטבעיים.

ליברליזציה בשיטות הבחירה של מקצועות הלימוד בתיכון מקלה זה שנים על בריחה אל המסלולים הקלים. ועדה בראשות פרופ' אריה דבורצקי תיארה לפני כשלוש שנים את השחיקה החזקה בלימוד המקצועות הריאליים בעל־יסודיים, והזהירה מפני פגיעה בפוטנציאל הטכנולוגי של ישראל. בכינוסי מחנכים כינו הנטייה הזאת "קטסטרופה למעוט המדעי בארץ". תלמידים בורחים בהמוניהם מלימוד ברמה מוגברת של המקצועות המדויקים אל המגלש של המגמות ההומאניסטיות, שרמת דרישותיהם ירדה פלאים, ומועצק עכשיו גם תופש המנוצל בשפע, לצבור נקודות בלימודי קולנוע, כלכלת־בית, אמנות, פסיכולוגיה.

הדמוקרטיזציה הזאת, שבתנאים אידיאליים יכלה לתרום להעשרה, גרמה בינוניות אם לא לכבה מזה. קל היום יותר מבעבר לגמור את התיכון עם ידע קלוש בכל מה שבן־תרבות ראוי לו שילמד. שכן המגמה הכללית לאפשר למקסימום תלמידים לעבור את משוכת התיכון הקלה, כמובן, גם בבחינות. מורים ותיקים יודעים לספר שבחינות הבגרות באנגלית, למשל, רחוקות מאד ברמתן מאלה שלפני 15 ו־20 שנה. אין בהן כלל ספרות אנגלית, מקף הבחינה קצר. בגלל התנאי שתעודת הבגרות לא ניתנת בלי הצלחה במבחן בהבעה עברית בכתב, הדרישות צללו גם כאן אל התהום. יש מחנכים המפרשים את הירידה בהבעה, שתב"א של היום מתחיל להידרש לבגרות שלפני פחות מזה.

התרופפות הדרישות הביאה לכך שאל שורות תלמידי התיכוניים חודרת אתיקה של זלזול בכוונים, בחומרים. נפוץ הביטוי "חנון" למי שמשקיע הרבה בשיעורי־הבית. תלמידים שקדניים מתביישים לא־פעם להודות בדבקותם. יש "ראש קטן" בינוניות. בבגמות הפחות יוקרתיות ובבתי־הספר הפחות מבוקשים מתפתחת תרבות של לחץ חברתי נגד הישגיות.

גם זה סוג של אלימות, והוא מצטרף אל האלימות הפיסית שמינדריה המורים. מכות והתעללויות הן מעשה שכיח שרק חלקו מגיע לעיתונים. בשנה שעברה נמסרו למשטרה כ־8000 דיווחים על מעשי אלימות במערכת החינוך, בעיקר בחטיבות הביניים ובעל־יסודיים; ודאי חלק קטן ממה שארע בפועל.

אנחנו זוכרים את המקרים הבולטים שפורסמו — נעיצת מסמר בעכוזו של תלמיד, קריעת עור־תוף לנערה, מכות שהסתיימו בכריתת כליה, ריסוק איברים, גם מקרה מוות כתוצאה מהלומות אגב שעשוע כביכול. אבל אלפי מקרים אחרים נבלעים בשקט אל תוך חיי היומיום של בתי־הספר. מתרבים הדיווחים על ונדליות. ארכיון "הארץ" מלא ידיעות על דיבוי של הריסת רהיטי בית־הספר, פריצות לשם גניבת בחינות, השחתת ציוד אישי של תלמידים, איום על מורים בפגיעות גופניות. ה"יורם" הישראלי לא רק לחוץ. במקרים רבים הוא גם פוחד.

כך מתפתח לו קוד מסוכן, המעדיף — לאלא בכל המקרים, החוק הספורטיבי, לבוש ציוד מיובא יקר, הממעט להכין שיעורים ואינו מהסס להתפרוח כלפי מוריו. זהו הטיפוס שיש לו די כסף בכיסו לנסיעה במונית עם חבריו לקולנוע, שדיבורו מתוסכם, רצוף ניבולי־פה, שבהליכתו המתנודדת צועד אל הצלחה חברתית בקרב אלה המבוגים, אני מבין, "המקובלים".

* * *

יש בתיאור הזה, כמובן, עוול כלפי התלמיד הישראלי המצליח, המתורבת — התקווה שעוד נותרה לנו במספרים לאריסטוטלים. אלא שסיפורו הולך ופוחת, וכך גם היוקרה שלו בסביבתו החברתית. ויש, כמובן, בתי־ספר המתמודדים עם בעיות אלה בדרך טובה יותר מאחרים. אבל החזון המרכזי קונה לו שביתה נרחבת. מולו ניצב קהל מורים ומנהלים נבוך, לעתים אובד עצות.

להיות מורה היום זהו מקצוע מפרך ומתסכל, שרק הטובים והחזקים עומדים בו בכבוד. מורים נקרעים בכיתות הגדולות, תחת מסורבל של אינטגרציה וקיצוצים, בין הצורך לטפח כישרונות ובין החובה להיענות לצרכי הדמוקרטיזציה של מערכת החינוך. ומה הפלא, שבסקר שפורסם השבוע הליקוי הגדול ביותר בתפקוד המורים בעיני תלמידיהם הוא אי־יכולתם להשתלט על אווירה פרועה בכיתה ולנהל שיעור תקין.

כל פרשן מתחיל של החברה הישראלית יודע לומר שבתי־הספר נפגעו בתהליכים כלליים הפוקדים אותנו. כן, גם מתקע בבית. איני יודע מה כאן הסיבה ומה התוצאה. דבר אחד ודאי: לפנינו בעיה בעלת משמעות לאומית שעלולה לגבות מאיתנו מחיר יקר מאוד.

هكذا من الأصل

מקורות מדיניים / עקיבא אלדר

וייצמן: הנסיעה שלך לקהיר היתה משהו!

מובארק: מזמן לא ראיתי אותך, וייצמן

רוקדים על קבר השלום

פרק א: ישראל ומצרים

"מזמן לא ראיתי אותך", אמר חוסני מובארק ליזר וייצמן, בפתח הפגישה שהיתה ללבטתו של שמעון פרס. "זה לא יהיה פשוט", אמר הנשיא בשיחתם הפנימית. כאשר הציע וייצמן לנשיא להתראות עמו בקהיר. וייצמן כועס: שהלהיטות הקבינט היא שהכבכה את העניינים עם מצרים "יהיה ברור לי. ...ביא הגרום לבעיות. המצרים רוצים להמשיך בתהליך. לחץ על הבוררות. הדבר האחרון שהם חפצים בו הוא הרפת היחסים".

"הנסיעה שלך לקהיר היתה משהו בתהליך", וייצמן מסביר בלשונו המ־הסכנה: "לא היה צריך לצפות שנ־ביעה של ביהוה תביא ישועה. יש אכנם דברים אשר יביאו תוצאות. אבל אני יכול לספר עליהם. עוד יגיד אהרנך שהבטחתי ולא קרה כלום".

וייצמן דיווח בקבינט על מועקותיו של מובארק בבית, וכיצד ביקש לש־כנע את הנשיא שדווקא הפיסגה עם פרס והידידות עם ישראל ישפרו את מצבו. "מובארק אמר", סיפר וייצמן. "הצריך לכנס ועידה בינלאומית בשיתוף חברות מועצת הביטחון ואש"ף. גם אפשר יהיה לדון בדרישה, שאש"ף יכיר תחילה בהחלטות האו"ם 242 ו־338. "אבותיי לו. בבקשה. פגוש את פרס ונסה לשכנעו בדרכך. השאר את טאבה לפקידים ואל תמתין לשבר הבוררות". לדברי וייצמן, "מובארק הבטיח לשקול את דבריו. הוא לא שלל אותם".

וייצמן מזכיר שהקבינט החליט שהנורמליזציה והחתימה על שטר הבוררות ילכו יד ביד "או מדוע שה מצרים יחזרו להחזיר את השגריר לפני החתימה". אני מציג בפניך פרוטוקול כפגישה שנערכה במשרד החוץ ב־18.11.85 בהשתתפות ביד פרוכמה באסיוני ונציגי משפחות הנרצחים בראס בורקה: "דו"ח החקירה המצרי יימסר לידי ממשלת ישראל בימים הקרובים", נאמר שם. ובהמשך "הדו"ח יטפל לא רק ברוצח. אלא בכל שרשרת האירועים לאחר הירי. איך ועים שגרמו למותם של עוד חמישה". וייצמן הפציר לשווא במובארק לספק את הדו"ח המובטח, והנשיא הציע את פסק־הדין. "שמיר צריך לשלוח את השגריר ששון לבקש את פסק־הדין הבפורט. אולי יש גם תשובות לשאלות הללו".

על דברי הלעג שנשמעו בליכוד אומר וייצמן: "הליכוד לא רוצה שהשלום עם מצרים יוח. הם חוששים שהוא יביא לתוחזה גם בגיזרה המזרחית". וכאשר הוא שומע, ששרי המערך אומרים שדווקא הוא, ראש הראשון לשוללי הרוטציה, קירב אותה בנסיעתו העקרה — וייצמן יוזם: "אני יכול בקלות להישאר עם "יחד" ושתם ללכת לבד לבחירות. אני כזה שיכול להיות גם בלי חיים פוליטיים. אהכה רק עד הרוטציה".

עוד זועם על מבקריו בממשלה ובעיתונות. הוא מוכן לשתוק את עצמותיו בהידחקו אל השלום דרך כל פרק הקרבי. הם רוקדים על קברו.

פוליטיקאי שקול אינו יוצא לפגישה בטרם יברר מהם סיכויי הצלחתה. אך וייצמן — כבר הוכח לא פעם — אינו פוליטיקאי ואינו שקול. הוא מוכן לקחת סיכונים בלי קשר לסיכויים ולשלם על כך מחיר כבד. הוא מזכיר כתגרה של מכב"ראש הבא לכבות דליקת יער עם כפת ביתו. בינתיים יוצקים ישראל והמצרים עוד שמן למדורה בלהטה לבנון ההדרת הבעיר. ההפגנה על תג"ס והפסקת שיחות הבכ"לים. הרצח בראס בורקה והתחמקות המצרים מדו"ח החקירה. ולבסוף — החלטת הקבינט שהיתה למעשה הסכם עם הליכוד. תגובתו של מובארק מההודעות כתובה לגורם ליצירת תמונה החלטת בוררות.

בטוח יותר לפוליטיקאי לשבת בירושלים, להצביע על עתונים מצריים חורי ארס ולצפות מהצד בדעיכתו של השלום היחיד עם הערבים. שמעון פרס כחל על כבוהו כאשר בילה לקוא את ליחוניו באירופה בהתיצבו של הפקיד כמיכ. עוד וייצמן עשה זאת בפגישה כמעט חסרת תועלת עם נשיא מצרים. מלהבת לבנון הפכה פגישות כאלו לכצורך נגדי. צריך לקוות שלא תהיה זו הפגישה האחרונה.

פרק ב: ירדן ואש"ף

דיווחו של שגריר ארה"ב בישראל, תומס פיקרינג, הרגיע את יצחק שמיר. אף אם, כפי שחשש בימים האחרונים, הלך פרס עוד כברת דרך לעבר חוסיין וערפאת, לא סיפקו השניים את הסחורה לאמריקאים. פיקרינג, שהתעדכן בשיחות של מרפי עם פרס, סיפר על דיונים ארוכים בשאלת היסוד: מי מכנס את הוועידה הבינלאומית. חוסיין, כנראה בהשפעת התקרבות אל הסורים, הקפיד לדרוש תפקיד מהותי לסובייטים. על פי תביעתו של מזכיר המדינה ג'ורג' שולץ צידד מרפי בעמדתו של פרס, וגרס כי בלי חידוש יחסים עם ישראל ויציאת יהודים אין לסובייטים מקום בתהליך המדיני.

פיקרינג סיפר כי עמדתו של ערפאת ביחס להחלטת האו"ם 242 תקבע במידה רבה את הייצוג הפלשתינאי בשיחות עם ישראל. הדבר קשור גם לניסיון הסובייטי לאחות את הקרע בתוך אש"ף. חוסיין הבהיר כי לא יקבל לאו מערפאת כפתיחת הגולל על יוזמת השלום. האפס אל אסד, שהשם ערפאת לבדו מעורר את זעמו, ישמח לראות מנהיגים אחרים באש"ף מחליפים את חוסיין. כבר עתה ממלאים אבו איאד ופרוק קדומי — מהקרובים ביותר אליהם מבין ראשי הפתח של ערפאת — תפקיד מרכזי במגעים המדיניים.

שיחות חוסיין־ערפאת לא עלו יפה ושמיר אינו מתאבל. עם שובו מאירופה עשוי פרס להחזיר מעט דאגה ללבו של ממלא המקום. בשיחות עם מרפי הבטיח חוסיין למצוא פלשתינאים אחרים, אם ישיב ערפאת את פניו ריקם.

הבעיות הפנימיות באש"ף נלקחו בחשבון בשיחות האג ולונדון, גם האפשרות שחוסיין יחליט להעניק לערפאת אשראי נוסף. מרפי יגיע לאיזור לסיבוב נוסף עוד בטרם ידון הקונגרס (בחודש מארס) בעסקת הנשק לירדן. חוסיין שכנע את מרפי, ודרכו את פרס, שאין לו תוכנית נסיגה מהתהליך המדיני. הזמן, על כל פנים, פועל גם כאן לטובת הרוטציה.

הרוטציה כדילמה אמריקאית

יצחק שמיר שכח מדהמתם על הדיווח בוואשינגטון בדבר פגישותיו של משה קצב עם אנשי הסטייט דיפרטמנט. הנה, למשל, דבריו של תת־מזכיר המדינה לעניני כלכלה אלן ואליס: "אלמלא קמה ממשלת אחדות לאומית, היתה כלכלת ישראל שרויה בתוהו ובוהו מוחלט. עם עליות־המחירים הצפויות באפריל, אורבות למשק סכנות, ורק ריסון תקציבי נוסף יכול לעצור את הסחרור".

תת־המזכיר מייקל ארמקוסט ומזכיר העבודה ביל ברוק אף הם הביעו שבחים על הצלחת התכנית הכלכלית אך כיוונו להזהיר מפני חוק גרם־רודמן.

לדבריהם, החוק יקצץ את מרחב הסיוע האמריקאי, ומוטב שישראל תלמד להסתדר בעצמה. לדעתם, כך דווח מוואשינגטון, זו תהיה משימה כמעט בלתי־אפשרית לממשלה צרה.

מקובל כמעט על כל המשקיפים, שהממשל האמריקאי היה רוצה לראות את שמעון פרס במשרד ראש הממשלה גם אחרי אוקטובר 1986. קצב שמע בוואשינגטון זמירות אחרות שאפשר אמנם שהן חוברו במיוחד לכבוד הוותיקים ממונה שמיר. מכל מקום, הפקידים הבכירים אמרו לקצב, שהקדמת הבחירות בישראל תביא את... הפוליטיקה הישראלית, ואת כלכלתה, לתקופה ארוכה של חוסר יציבות. אותה יציבות חיונית לדעתם לתהליך השלום במזרח התיכון. יוצא, איפוא, שהאמריקאים אינם בטוחים כי הרוטציה היא הדבר הנדרש ביותר שיכול לקרות לתהליך המדיני במזרח התיכון. לנוכח ההצלחה המוגבלת של שיחות פרס־חוסיין באמצעות ריצ'רד מרפי, אפשר בהחלט שהאמריקאים יעודדו את הרוטציה, ולוא כדי להסיר מעל גבם את הקרוב היהודי הנע.

קצב לא הסתפק בבירורים על שיתוף־פעולה בעניני עבודה (הוא מקווה להתגם לקראת על מכר־הבנה בין שני המיניסטריונים). קצב טען באוזני מארחיו, כי שליחות מרפי, שנועדה להכשיר את קרקע הקונגרס לעסקת הנשק עם ירדן, תפגע לא רק בביטחונה של ישראל. לדבריו, הדבר עלול להזיק גם לאינטרס הישראלי־האמריקאי שבשיקום כלכלת ישראל. הוא הסביר כי הצטיידות ירדן בנשק חדיש תגרור בהכרח את ישראל להפניית משאבים שאינם ברשותה, לצורכי ביטחון. לדברי קצב, האמריקאים התאמצו מאד להסביר לו פנים. אפשר שהם ביקשו לנצל את הביקור המיניסטוריאלי הראשון כדי לשכך את מבואר פרשת פולארד. אולי מבקשים בוואשינגטון, שמנוה הרישם לפני הרוטציה, לטפח את היחסים עם מעריך של ראש הממשלה הבא.

נתניהו נגד הירדנים

הרברט אוקון, סגן ראש המשלחת האמריקאית לאו"ם, הטריח עצמו השבוע להר הבית כדי ללמוד שנצרי יכול לשוטט שם באין מפריע בלווית יהודים ממשרד החוץ. בדרכו משם, אמר אוקון: "לא נרקוד בלי סוף לפי חלילים של חברי מועדון העולם השלישי". אילו היה הדבר תלוי באוקון ובראש המשלחת האמריקאית לאו"ם הנרט וולטרס שבא אף הוא לכינוס הקונגרס היהודי בירושלים, היינו עוברים כבר אחרי הוטו האמריקאי על הצעת הגינוי נגד ישראל במועצת הביטחון. ואולם המשלחת בניו־יורק נאלצה הפעם לתמרן במקביל גם בין הבדולות במשרד החוץ בוואשינגטון.

"השדולה הפרו־ערבית" בבית־ה האמריקאית זכתה הפעם לסיוע בלתי צפוי. האיגרת הירדנית שליוותה את יוזמת הגינוי הערבית הדגישה כנראה מאד את שגריר ישראל באו"ם, בנימין נתניהו. באיגרת תשובה, לא התאפק נתניהו וכתב משהו על הצביעות הירדנית. אותם ירדנים המגנים היום את ישראל על פגיעה במקומות הקודשים, הכירו, הרסו את בתי־הכנסת בעיר העתיקה. נתניהו ידע שמשפט כזה "הולך מצויין" בתקשורת, אלא שהאמריקאים ציפו למשהו אחר. ידידי הערבים בסטייט־דיפרטמנט קפצו על המשפט הזה כמוצאי שלל רב. בירושלים אמרו השבוע, שאילו הסתפק השגריר הצעיר באו"ם בציטוט דברי ההסתייגות של ראש הממשלה ויושב־ראש הכנסת מטיול הח"כים להר הבית, אפשר שהשגריר בוואשינגטון מאיר רוזן היה חוסך שיחת טלפון למזכיר המדינה ג'ורג' שולץ.

לארה"ב מסורת ארוכה של הצבעות מסתייגות מישראל כשמדובר בירושלים. הם מיהרו אמנם להודיע כי יטילו וטו בהצבעה על הגנתה המקומית של מדינות האסלאם בפרשת הר הבית. בכך לא הסתיים העניין. הצוותים נשלחו לרכך את ההצעה כדי ששגריר ארה"ב באו"ם יוכל להצביע בעדה או להימנע. האמריקאים מבינים שעניין המקומות הקדושים מעורר התרגשות רבה לא רק במדינות כמו לוב וסוריה. וטו אמריקאי בעניין כזה עלול להכביס שגרירויות אמריקאיות במאלזיה ופקיסטן לנהצר של המון זועם.

כאשר התברר כי המרוקאים חוזרים וממאנים להתרכך, התעשעשו האמריקאים ברעיון לשלוח מדינה ידידותית לעצרת עם הצעה נגדית — מתונה יותר. הדיפלומטים הישראלים בירושלים, בוואשינגטון ובניו־יורק הזיעו לא־מעט כדי להסיר את העניין מסדר־היום האמריקאי. לקראת סוף השבוע שעבר, הם הרוויחו קצת זמן, כיוון שראשי המשלחות הוזיפו לבלות את סוף השבוע בפארים המעטרה (טיסה חגיגית של הקונקורד). הצירוף של הצוותנקים שילנסקי ונתניהו איים השבוע להביא על ישראל הימנעות אמריקאית, שנייה בתוך חודשים ספורים מהטלת וטו על גינוי ישראל (בפעם הראשונה היה זה לאחר ההפצצה בטוניס). בירושלים מבינים כי אף אם יוטל הוטו, ירוויחו הסובייטים כמה וכמה נקודות בבירות אסלאמיות. סיפרתי זאת לשילנסקי והוא הבטיח לי שהמאבק על הר הבית עדיין לא תם.

מסדרונות מפלגתיים / אילן שחורי

קשה הדרך לאיחוד

דיון לילי בן חמש שעות של נשיאות המפלגה הליבראלית, שנמשך אתמול עד 2 לפנות בוקר, קודם להחלטת המועצה הליבראלית אמש, שאישרה מחדש את הסכם האיחוד עם תנועת החרות, וקיבלה את תכתיבי שרי חרות לגבי הייצוג הליבראלי בתנועה החדשה.

עיקר הוויכוח בין השרים הליבראלים היה על הטקטיקה שעל המפלגה הליבראלית לנקוט כדי להביא לקידום המהיר של האיחוד: כינוסה של המועצה וקבלת החלטה על פירוק סיעת הליכוד בכנסת והקמת סיעה ליבראלית נפרדת, או אישור מחודש של ההסכם ומתן פסק זמן נוסף לצמרת חרות, לאשר במוסדותיה את ההסכם. הסיכום שנתקבל היה תוצאה של פשרה: לקבל את הצעת חרות בדבר ייצוג של שליש למפלגה הליבראלית במוסדות המשותפים, אך מנגד גם להחליט על הקמת סיעה נפרדת בכנסת, החלטה שתיכנס לתוקפה בסוף פברואר, אם עד אז לא יתכנס מרכז חרות לאשר את ההסכם.

החלטת המועצה הליבראלית מאמש קובעת, כי שריון השליש בתנועה המשותפת יישמר לליבראלים עד 1990. לכאורה ההסכמה לסעיף זה נשמעת ככניעה לתכתיב של תנועת החרות. אולם למעשה גם בשיטת ייצוג השליש והשריון למשך ארבע השנים הקרובות היו הצעות ליבראליות, שתחולם לייחסן לתנועת החרות לצורך טקטיקה תנועתית בלבד.

החלטת נשיאות המפלגה מאתמול והמועצה הליבראלית מאמש הדגישה בפני תנועת החרות את הדחיפות שבה רואים הליבראלים את קבלת האישור המקביל של הסכם האיחוד על ידי מוסד מוסמך של המפלגה האחות. הליבראלים הבהירו כי אינם מוכנים להמתין עד לסיומה של ועידת חרות, ומתנים את הסכמתם לוויתור מסוים באישור הסכם האיחוד על ידי מרכז חרות, עד סוף החודש הבא.

חרות: שרון מקים מטה פעולה

בימים האחרונים מצא עצמו שרון בעמדה מבודדת בצמרת חירות, בעיקר לאחר חידוש שיתוף הפעולה בין יצחק שמיר לדוד לוי. בשנה האחרונה השתדל שרון לשתף פעולה עם שמיר. ובחודשים האחרונים היתה בינו לבין לוי מעין ברית שמירה. שרון נמנע לפני כשבועיים מלקבל את עצתו של רוני מילוא ולהביא להדיח כחור של לוי בוועידה. ... חש נבגד ביותר לאחר שלוי העריף את שמיר על פניו.

בימים האחרונים יש סימנים לכך ששרון מגבש את שיתוף הפעולה עם חלק מקבוצת ותיקי תנועת החרות. לפני כעשרה ימים הוא הופיע לפניהם במלון "דיפלומט" בתל אביב, ואף הצהיר כי בדיון שיהיה במרכז חרות ביום שני בשבוע הבא, הוא יתמוך בעמרם, מתי שמאלביץ לתפקיד יו"ר ועדת האישים, שתפקידה לצרף כצירים לוועידה אישים שאינם מתמודדים בסניפי התנועה. על שרון לא מקובלת הצעתם של שמיר ולוי למנות לתפקיד זה את ח"כ דן מרידור. ותיקי התנועה גומלים לשרון ותומכים בו בהתנגדותו לכוונתו של שמיר להחדיר עוד 400 צירים לוועידת חרות במסגרת של ייצוג סקטוריאלי. כזכור עשו שרון ולוי יד אחת בהתנגדותם לייצוג כזה בוועידה.

בימים האחרונים החל השר אריאל שרון לגבש מטה פעולה, וקבוצת תומכים שיהיו מעין חוד חניתו לתחמתו. על קבוצה זאת נמנים חברי הכנסת דוד מגן, מאיר כהן־אבידוב וגדעון גדות, ראש עיריית הרצליה אלי לנדאו, ישראל כץ, ראש מועצת בית שמש יהודה בן זאב, משה וולגין מותיקי חרות, ראש מועצת חצור הגלילית אלי חלפה, יעקב אלבו ראש סניף אשדוד, בני דהרי מרמת־גן, אבי זהב מבאר־שבע, אבי גבע מיפו ויגאל גוריפל מתל־אביב. באופן לא רשמי נמנה עם קבוצה זאת גם יו"ר מזכירות חרות יורם אריזור.

שרון ומקורביו נהרו השבוע מלהתייחס לדבריו של בני בגין במשדר "מוקד". כזכור אמר בגין הצעיר שהוא רוצה לראות את מתנות שמיר ולוי עומדים בראש תנועת החרות, וכשנשאל על ידי מראיינו בעניין מתנגדו של שרון השיב כי גם שרון עצמו מעיד כי אין לו מזהה כלל. בעניין אחר אמר בגין ששרון הצטרף לחרות הליכוד רק לאחר הצלחתם הגדולה בבחירות ב־1977. התגובה היחידה שנשמעה היתה של אלי לנדאו. אך הסתבר כי שרון כעס ביותר על דברים אלה. מה גם שבתנועת החרות היתה תחושה שדברי הבן מבטאים את מחשבת האב מנחם בגין.

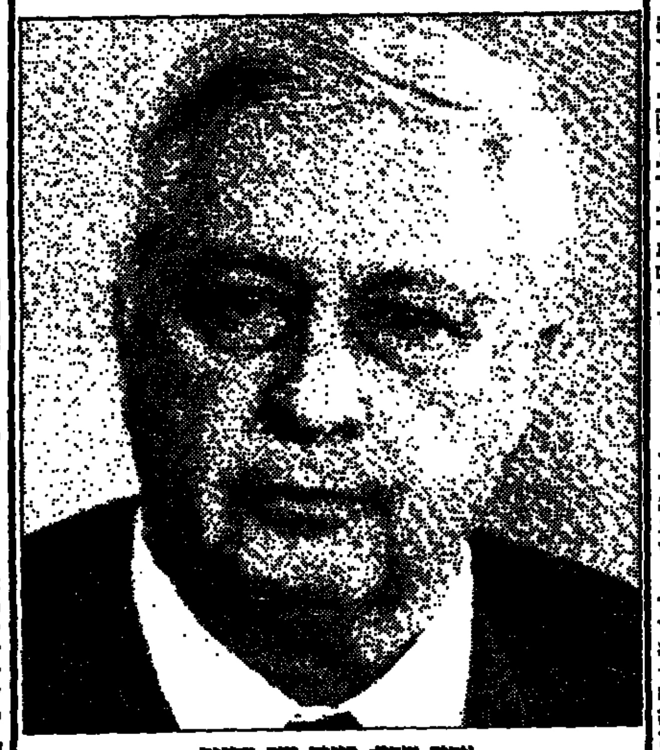

אריק שרון: בונה חוד החנית

הלוויינים בעבודה דורשים ייצוג

מפלגת העבודה מתלבטת בימים אלה, אם לקראת ועידת המפלגה, יש להעניק ייצוג לכל מיני תנועות ופלגי־מפלגות, שהצטרפו למפלגה בשנים האחרונות, ונחתמו עמם סוגים שונים של הסכמים. ועדת הבחירות הארצית של המפלגה זימנה שלושה נציגים של סיעות אלה, לדיון ראשוני על ודרישותיהם.

המדובר בקבוצת הפעילים של חבר־הכנסת אמנון לין מחיפה, ויצחק פרץ מדימונה, רשימת "אחוה" מגבעתיים, "תורה ועבודה" בראשותו של ח"כ המפד"ל לשעבר דוד גלס, תנועת "המצתרים" בראשותו של ספריה מרציאנו, ותנועת "האוהלים" של ימין סויסה.

במסגרת זו נכללת כמובן גם סיעת "יחד", בראשותו של השר עזר וייצמן, בימים האחרונים גם נודע על מגעים עם השר לשעבר מרדכי בן פורת, על שובו למפלגת העבודה והשתלבות פעיליו בוועידה הקרובה.

עמדת ראשי המפלגה היא לקבוע גם בוועידה הקרובה את המצב ואת יחסי הכוחות הקיימים כיום. זה עורר התנגדות רחבה, בעיקר מצד ראשי המחוזות השונים במפלגה, הטוענים כי מתן ייצוג לגופים אלה יפגע בכוחם. גם חברי המשמרת הצעירה בעבודה התארגנו כאחרונה למנוע מתן ייצוג כליכות לכל רשימה מקבוצות־לוויין אלה.

עמדתו של יו"ר המפלגה, שמעון פרס, היתה כי יש לכבד כלשונם את כל ההסכמים שנחתמו עם הקבוצות השונות. ביוזמת מזכ"ל המפלגה, ח"כ עוזי ברעם, הוקמה במפלגת העבודה ועדה מיוחדת שחברים בה השרים משה שחל וחיים בר־לב, וחברי־הכנסת רפי אדרי, יו"ר הסיעה בכנסת, עו"ד דוד ליבאי, ועוזי ברעם. אלה שוחחו עם נציגי הסיעות, קראו שוב את ההסכמים שנחתמו עם כל אחת מקבוצות אלו. המסקנה שהתקבלה פה אחד היתה, כי יש לקיים את הבטחות מפלגת העבודה כלשונה.

מסתבר כי קבוצות הלוויינים השונות דורשות ייצוג בוועידה הקרובה מעבר לסיכומים שהיו עמן. המפתח שנקבע במפלגת העבודה הוא ייצוג בהתאם למספר חברי הכנסת. וכך: קבוצת לין ופרץ דורשות ארבעה אחוזי ייצוג. אולם הן יקבלו, על־פי הבנה המוסגת כיום במפלגה, שני אחוזים בלבד. סיעת "יחד" מבקשת ייצוג של שמונה אחוזים, ובעבודה נוטים להסכים לחמישה אחוזים בלבד. בדבר סיעת "יחד", יש כוונה להביא להצטרפותה המלאה למפלגה, ועל עניין זה הופקד שר האנרגיה, משה שחל.

קשיי התאוששות במפד"ל

משהו אינו עולה יפה בניסיונות לשקם את המפד"ל. בתום שלושה חודשי המפקד, התברר כי רק פחות משליש נענו לקריאת ההתפקדות. גם כנס האחדות, שנועד לפני כשבועיים בירושלים, היה אמור לסמל את הצטרפותה של מצ"ד למפקד ולתהליך שיקום התנועה. עבר בקול ענות חלושה.

במטה התנועה־הלאומי ציפו כי לפחות 100 אלף איש יתפקדו. בימים אלה הגיע מספר המתפקדים לכשלושים אלף בלבד. בצמרת המפד"ל הוחלט איפוא להאריך את מועד המפקד עד סוף פברואר, מתוך תקווה לערוך את הבחירות הפנימיות במאי, ובסוף יוני לכנס את ועידת התנועה. בהתאם להמלצות ועד יגר לשיקום פני התנועה, ועדת הבחירות, בראשותו של עו"ד פריבס, היתה אחראית עד היום לקיומו של המפקד. כך הומלץ עקב האשמה החמורה כלפי מנגנון המפלגה: נרמז כי היה למנגנון חלק לא מבוטל בהתדרדרותה של התנועה. הנה בימים אלה, לאחר שהוברר כי קצב ההתפקדות איטי ביותר, סוכם להיעזר גם במנגנון התנועה לביצוע המפקד.

זה ניצחון לרפאל בן־נתן, שוועדת הבחירות נישלה אותו מהזכות למפקד. גורמים רבים במפד"ל טענו השבוע, כי בהחלטה למסור את עריכת המפקד לגופי מפלגה אחרים, נפתח פתח מסוכן לתקלות ולזיופים שונים. זה מעמיד סימן־שאלה גדול על תהליך השיקום כולו.

מזכ"ל המפד"ל, ח"כ זבולון המר סגן השבוע כי הצלחת הפעולות לשיקום התנועה תיבחן קודם־כל בהצלחתו של המפקד. המר סיפר כי ועדת הבחירות, בעזרת נציגי־התנועה האחרים, יכנו לארגן מחדש את רשימת חברי התנועה בעבר, כדי לנסות ולהחזירם ככל האפשר את מספר המפקדים.

עודפים

* * * בתוך הרחוק על האשראי ליחסים עם ספרד נשכח גורם חשוב, אולי החשוב מכל: ארצות הברית. מתברר כי האמריקאים הפעילו לחצים כבדים על הספרדים. בכל מפגש אמריקאי־ספרדי, נקראו האחרונים להחליף שגרירים עם ישראל ולוואשינגטון יש הרבה מה לומר במדריד. צריך להפש כאן גם את היהודים. הפעם היה זה ג'ק טורצ'ינר, מראשי הקונגרס היהודי העולמי שביקר פעמים מספר במדריד והציע למנהיגי ספרד עסקה: תיירים יהודים במדריד תמורת שגריר ישראלי שם. הוא הבטיח לספרדים שהארגונים היהודיים יפיצו בין אנשיהם את חוברות ההסברה של משרד התיירות הספרדי, בבחינת תהיו נחמדים לישראל ואנחנו ניטיב עמכם.

* * * נציב שרות המדינה אברהם נתן העביר למנהלת על המשמעת את תלונתו של ח"כ שמחה דיניץ נגד עובדי מדינה שהמצאותיהם פיאחו מודעות של תנועת החרות. בין המקורים הגיעו אולי אל בית הדין המשמעתי גם עוזריהם של השרים שמיר, ארנס ושרון. נתן מתכוון להוות דעתו של היועץ המשפטי לממשלה בעניין פעילות פוליטית של עובדי מדינה. הוא פנה במקביל גם למנכ"ל משרד החוץ דוד קמחי. הנציב נהג כך לאחר שח"כ מיכה רייסר הודיע לו על קיומו של תא המערך במשרד החוץ. במפלגת העבודה טוענים כי נתן. הכוונה בפיזום קובינוס של הליכוד. כנוהל ציד מכשפות נגד אנשיהם. בשיתוף עם יוסי בן אהרן, יועצו המדיני של שר החוץ. שניהם אינם מבינים מה רוצים מהם ברחוב הירקון.

הטור השלישי / לילי גלילי

פורטים את פרס לפרוטות

אורי סביר

מבזק ששלח דובר השגרירות שלנו בוואשינגטון, יוסי גל, לאורי סביר, יועץ התקשורת לראש הממשלה, עורר "מיני־סערה" בחוגים הנוגעים בדבר. במבזק, שנשלח לסביר לאירופה, כתב גל כי "פורטים את ראש הממשלה לפרוטות". גל מותח ביקורת על המדיניות התקשורתית של סביר, וטוען כי מרוב להיטות לעשות פרסומת לפרס, מכניסים אותו לתוכניות לא חשובות בטלוויזיה האמריקאית, או לשלוש דקות בין מדור ספורט למדור הרכילות שבא אחריו.

העילה המיידית למבזק יצאה הדפס, היה ראיון בן ארבע דקות עם פרס במשדר "טודיי" של רשת האן־בי־סי, ששובץ לקראת סוף התכנית, אחרי ראיון בעניני ה"סופר בול" המסעירים את אמריקה בימים אלה. התגובות למבזק נחלקו לשניים: עמיתיו של גל שיבחו את אומץ לבו בצעד שנקט, והנוגע כהסכמה של ביקורת על השיפוט־היתר של פרס בתקשורת: מן הצד שכנגד אמרו, "לא חשיפת יותר. אלא קנאות יתר וביטוי של מלחמות יהודים פנימיות ולא מקצועיות".

בשובו מסיור עם ראש הממשלה באירופה סרב סביר להגיב על תוכנו של המבזק. "אינני נוהג להגיב על מבזקים המיועדים לפרסום בעיתונות", את תגובותי העברתי לידידי, יוסי גל, במבזק אישי, ואני משוכנע שהנושא ברור לו כעת יותר".

לגופו של עניין הסתפק סביר באמירה: "אני יכול להבין שיש למישהו חילוקי דיעות עם השיקולים המקצועיים שלנו בניצול הופעותיו של ראש הממשלה למטרות ההסברה הישראלית בארה"ב".

וקציני משטרה נוספים, נאלצו לעזוב את החגיגה. בעוד הם יוצאים, נכנס לאולם אבי הפצועים שמחה הולברג, מצוייד מתוך הרגל בשוקולד ואגוזים. הרמטכ"ל, שהגיע בפתיע, הביע שמחה לא מוסתרת על שהפעם, לשם שינוי, אין הוא צריך לשאת דברים.

המעט שאמר, נתן חומר למחשבה. בתגובו על דברי הברכה של קולק, שבירח הלוקאל־פטריוטיזם שמה לציין שמירושלים יוצאים אלופים ורמטכ"לים (כמו משה לוי, אלוף פיקוד מרכז לשעבר), אמר לוי: "על עניין הרמטכ"ל הבא, עוד יוחזר". סתם, ולא פירש, אך בינתיים מבוכים בירושלים על מינויו לאלוף פיקוד המרכז של אהוד ברק, הידוע ברעיותיו המתונות.

מאורע לא יפגע בתהליך השלום: הפר קודש ניצל את ההזדמנות לבקש ממנו להאריך בשרת התחבורה האמריקאית לארגן כנס של שרי התחבורה לגיבוש דפוסי מאבק בטרור האווירי. שר קולק לא התמיד את ההזדמנות להביע בשאלה, כי משרדי פאן אמריקן יעברו מתל־אביב לקלנדיה.

את הסיפור האנושי הקטן, סיפקה פגישתם הלא צפויה של שני דוברים: דובר משרד התחבורה, יחיאל אמיתי, ובן דודו, מודי אביתי, כי שהיה ראש הלובי היהודי בארה"ב, ניהל את מסע הבחירות של מונדייל. לאחר החיבוקים והנשיקות הנרגשים, הפגישו השניים את מונדייל עם קודש. לשאלתו של קודש אם "ירוץ" שוב, השיב מונדייל בלאו חד משמעי.

יאיר צבן: מצוקת השמאל

יאיר צבן כהרשלה

למצוקה תקשורתית נקלע השבוע איש קול ישראל בצפון, גבי זוהר. בכתבה שהכין במספנות ישראל, יצא יו"ר הוועד של המספנות, הידוע כאיש הליכוד, בשיר הלל למפ"ם. הוא שיבח וקילס את חברי הכנסת חייקה גרוסמן ויאיר צבן, שהיו עם עובדי המספנות בשעתם הקשה. כהגיעו לאולפן, שפך זוהר את לבו בפני חבריו: הרי הוא חבר קיבוץ עברון של מפ"ם, ואם ישדר את החומר, "ייחשד חלילה בפרופגנדה".

כששמע יאיר צבן על מצוקת השדר, אמר "אני ברגים כמו בתו של הרשלה", ולנבוכים, גם הסביר: "פעם, באה בתו הנשואה של הרשלה לאביה, והוא, בכעסו, סטר על פניה. הודעקה הבת, וצעקה: בבית, מכה אותי בעלי! אני באה אליך, וכאן מכה אותי אבי". "זהו בדיוק", השיב הרשלה בהגיון לא מעורער "בגלל שבעלך מכה אותך, אני מכה את אשתו".

"דומה הדבר למצבנו במפ"ם", הסביר צבן. "הימין אינו משדר אותנו, כי הרי הוא ימין. השמאל לא משדר אותנו, מפני שהוא שמאל. ואנחנו במצב כמו של הרשלה".

צ'רלי ביטון: התרגל

עם חירות אך בלי הקומוניסטים

באוזניה של "נוספים לקייטנה" כמעט, יצאו אתמול חברי הכנסת ליום של הרצאות ופגישות במחנות צה"ל. בזוגות־זוגות יצאו, על פי הסדר שנקבע להם, לא תמיד לשביעות רצונם המוחלטת. במזנון הכנסת ישבו הזוגות ליפו רשמים מי יוצא עם מי. ביקשו החלפות, וקבעו דפוסים של שיתוף פעולה. אבל־לא כולם. כשנשאל חבר הכנסת צ'רלי ביטון עם מי הוא יוצא, השיב בשאלה: לאן? היתה זאת הפעם הראשונה ששמע על יום צה"ל. במבוכה הקלה שהשתררה סביב השולחן, אמר ביטון בביטול של השלמה: "את הקומוניסטים בטח לא הזמינו. כבר התרגלתי לזה". יו"ר הכנסת, שלמה הלל, שאליו הופנתה שאלה בנדון, אמר כי "לכנסת לא היתה כל נגיעה בהזמנות עצמן. והצבא הוא שקבע את מי להזמין".

בניגוד לקביעת רשימת המוזמנים, היתה לכנסת שליטה על הזיווגים, שנעשו ברמזים שגבלו בהומור. ח"כ דן כהן, למשל, זווג עם נאוה כהן; מנחם הכהן, עם אליעזר גרננות. ח"כ דוד־מרובסקי סיפר, כי הוא יצא להיות חבר מרס, ובמצויד בשתפ"ש. בגבי הזימנוס, נשאלו "לא", השיב בחיוך. "בת הזוג שלי, מרים תעסה גלזר. אולי יותר בטוח בשבילי לבאת ללבנון?"

בן־אליסר: בהודעות

חשיבותו של "בן"

במפגש שערכו השבוע אנשי הסגל הבכיר של קצין חינוך ראשי עם חברי כנסת, הקפיד ח"כ מרדכי וירשובסקי לקרוא לח"כ אליהו בן אלישר בשם "אלישר". לאחר הסכמות חוזרות ונשנות, איים עליו המנחה, דן מרגלית, כי אם יתמיד במנהגו, יתחיל לכנות אותו "שובסקי". וירשובסקי, שלא עמד על טעותו, שאל "מה עשיתי?" השיב לו ח"כ שמחה דיניץ: "מה אתה, אינך יודע כמה חשוב לאחרונה ה"בן" בתנועת החירות?"

עו"ד צבי טרלו: מינוי

פיקוח בג"צ דוחה חברות בצנזורה

כזכור, פסלה הצנזורה לפני כמה חודשים את העלאתו של המחזה "אפרים חוזר לצבא", שעלול היה, לדברי הצנזורה, לפגוע בדימויים של צה"ל והממשל הצבאי, להתכים ולהסית, בייחוד את הצופים הערבים. המחזאי, יצחק לאור, עתר לבג"צ נגד ההחלטה. ברוב המקרים מסוג זה, ביוזמת מועצה ציבורית על ידי פרקליטות המדינה, אלא שחברי הצנזורה, המוכנים לחרוף נפשם על שלילת זכותו לצפות במחזה, מצאו לנכון כי לנוכח עמדתו הבוטרת של היועץ המשפטי, יצחק זמיר, שהתנגד לפסילה, עדיף כי לא הפרקליטות, אלא עו"ד פרטי ייצג אותם בבג"צ.

הבחירה נפלה על עו"ד צבי טרלו (מי שהיה מנכ"ל משרד המשפטים וכ"מ היועץ המשפטי). ואת בחירה כמגיע למועצה ציבורית, כפני הציבור שלמען "שלומו" נפסל המחזה. פרט מעניין בסיפור הוא העובדה שטרלו עצמו עבר להצטרף בימים אלה כחבר בצנזורה. מינויו לייצג את הגוף בבג"צ דחה את הצטרפותו. הצנזורה, אגב, אינה מסתפקת לאחרונה רק בהגנה על המוראל הלאומי, השבה עצמה בגן גם על המוסר הקולקטיבי. השבוע פסלה ברזינה את ההצעה לייבא לארץ את המחזה האמריקאי המצליח "זה, כלטותה" ביום קהל הפרות האדמיניסטרטיבית הכלולים בו.

ארתור אקר: חי בשלום

וחי פאן־אמריקן עם אל־על

סך הכל, חמישה כוכבים, ובכל זאת, פלגנסה אחרת לכל מי שנכנס בשערי מלון "דאבויה רנסנס" בירושלים, לקבלת הפנים שערכה שם השבוע חברת פאן־אמריקן לכבוד פתיחת הקו שלה לישראל. שגריר ארה"ב תומס פיקרינג, השגריר לשעבר, סמואל לואיס, שרים, חברי כנסת, ואפילו סגן נשיא אחד לשעבר, וולטר מונדייל, כיבדו את האירוע בנוכחותם. הבלגנה, המשא ומתן עם חוסיין, מעמדו של אש"ף ואפילו נסיעתו של וייצמן למצרים, נהפכו לשעה קלה לבעיות שוליות, בהשפעתם הברוכה של האלתית המעוצבת, הרוסט־ביף והארמודם והפסטי־פורים המסוגנים. והרי אם אל־על יכולה לחיות בשלום עם פאן אמריקן, נשיא פאן־אמריקן, ארתור אקר, מפנה את הנוסעים לאל־על ובמקרה של תפוסה מלאה אצלה, יש סיכוי לכל דרקיום.

ובכל זאת, הצליחו אירועי השעה לחדור גם מבעד לעטיפת הצלופן החדורה של האירוע. בשיחה עם ישראלים, הביע פיקרינג צער על מותם של שני החיילים בבקעה. תקווה שה־

טדי קולק: מסיבה

מסיבה עם "אקשן"

כשאומרים בירושלים "מסיבה עם אקשן", אין זה "אקשן" נוסח תל אביב, למשל. זה הכינוי שזכתה לו המסיבה שערך ראש עיריית ירושלים, טדי קולק, לאלופי הפיקוד המתחלפים, אמנון שחק ואהוד ברק. בעיצומו של האירוע נודע על פיגוע חבלני במרכז העיר, ומפקד המחוז הדרומי של המשטרה, רחמים קומפורטס...

מגדלי זאב

קנה דירה על הקרקע ולא "על הנייר"...

לחץ על הידית והכנס אל מגדלי זאב הדירות שמקבלות אותך בדלת פתוחה

● מיזוג אוויר דירתי ● חניה צמודה

בית הדירות המפואר במרכז רמת־גן מוכן לכניסה מיידית

נותרו למכירה:
■ דירות 5 חדרים
■ דירות 4 חדרים
■ 2 דירות פנטהאוז

מגדלי זאב, ז'בוטינסקי 48 רמת־גן טלפון: 731328 (03)

הדירות שמקבלות אותך בדלת פתוחה

עיריית תל־אביב יפו
הארץ עתון "הארץ"
הבימה תיאטרון ה"בימה"

מקיימים
בשבת 1.2.86 ב־11.00
מ פ ג ש

מוספשנה

משחק סימולציה על פגישת פרס — מובארק
בהשתתפות פרופ' יחזקאל דרור וד"ר עמי איילון.
שבתי טבת על ספרו החדש "בן גוריון וערביי ארץ ישראל".
ראובן שפירא — כתב "הארץ" לעניני משטרה
רפאל קלצ'קין
חנה למלאו.
שלמה ניצן ואורחים נוספים.
המשורר יהודה עמיחי שחזר מקונגרס פאן בניו־יורק.
פרופ' דוד אביר מרכז הסוכנות הישראלית לניצול החלל
מנחה: מיכאל הנדלזלץ.

הארוע באדיבות:
קונטרול דאטה (ישראל) בע"מ

כרטיסים בקופת "הבימה" בימים א'–ו'.
אין מכירת כרטיסים במקום בשבת.

דמי כניסה: 4 ש"ח.

50% הנחה
למנויי "הארץ" וה"בימה" ולבעלי תעודת תושב ותעודת קשיש של ת"א

האדמו"ר חורש ביבנאל

הרב שיק חזר לאמריקה והותיר אחריו מושבה שקועה בריב אחים. הניסיון להקים חצר אדמו"רית באחד היישובים הוותיקים בארץ העיר שדים מתרדמתם. הוא ממחיש את העימות הלא־נמנע בין התרבות החרדית נוסח הגולה לבין התרבות של ישראל השורשית. יהיו תוצאות העימות אשר יהיו — יבנאל לעולם לא תהיה עוד המושבה שהיתה

מאת רומן פריסטר

הרבנית פרנקל, אשה נמוכת־קומה שמרץ לאין־לאה ואמונה לוהטת בוערים בעצמותיה, טרחה הפעם במטבח ביתה כדי לארח כיד המלך את האדמו"ר של חסידי ברסלב. כמנה ראשונה הוגשו חצילים ברוטב עגבניות; אחר בא תורו של מרק עוף מעלה ניחוח של בית־סבתא, ובמנה עיקרית עלה על השולחן העוף בכבודו ובעצמו. הכל גלאט־כשר וטעים מאוד. לקינוח הגיש לנו האדמו"ר שלמה אליעזר שיק כמה מהגיגיו על הציונות, על יחסו החיובי לשירות בצה"ל ועל האנשים, שבעקשנות לא־מוסברת מתנגדים לנוכחותו בכפר.

האדמו"ר, גבר כבן 42 שקולו אומר נועם, בעל כפות־ידיים עדינות כשל פסנתרן, ישוב היה בכורסת־מנהלים מרופדת קטיפה שחורה, מוקף חסידים שמוכנים ללכת אחריו באש ובמים — והחמיר פנים. "אם זאת הציונות שלכם, אניע בה לכתוב עליה בשובי לאמריקה", אמר. חסידיו היוקו דבריו ב"אמן". את המקומות שלימינו תפסו רב המושבה פרנקל ועמיקם מוריו, עבריין שחזר בתשובה ועתה מלמד תורה בלא שאלה. לשמאלו התיישב ארי, חניך קיבוץ חולתה, המציג את עצמו כיוצא יחידה קרבית, אף הוא חוזר בתשובה. ריחוקם של המסובים האחרים מראש השולחן, העיד על מעמדם בחבורה.

כולם ביחד משמשים מעין "חפ"ק" (חבורת פיקוד קדמית בעגה של צה"ל) במלחמת קודש על המדרונות הירוקים היורדים מראש הגבעות שבמערב אל הבקעה הפוריה שבתוכה יושבת יבנאל — מוגנת היטב מרוחות זרים. על המדרונות האלה מבקש האדמו"ר להקים קריה חסידית או להלופין, בית־מגורים לעצמו ובית מדרש לתלמידיו. המועצה המקומית התכנסה לדיון מסכם בתוכניותיו ביום ג' השבוע, ודחתה אותה על הסף. אך לגבי חסידיו של הרב שיק אין בהחלטתה השלילית סוף פסוק. בעזרת השם ובכמה תחבולות חוקיות, יתגברו גם על המכשול הבירוקרטי הזה.

מיהו משוגע?

בסוף השבוע אמור היה שלמה אליעזר שיק לטוס לאומאן שבברית המועצות, להשתטח שם על קברו של רבי נחמן. משם ימשיך למרכזו בבורו־פארק שבברוקלין. לדבריו, יש לו מרכזים דומים גם בלוס־אנג'לס ובפלורידה. "מאות חסידים, כולם אנשי עסקים ובעלי יכולת". אחרים מהם ביקש להביא עמו ארצה, ולהושיבם ביבנאל.

בסעודה שבבית רב המושבה ניסינו לעמוד על זיקתו של האדמו"ר אל מקור השראתו, רבי נחמן מברסלב. במהרה התברר, כי לאילן־היוחסין של משפחת שיק אין שורשים בברסלב, וכי אין כל קשר בין הרב שיק לבין נינו של הבעש"ט. חסידי רבי נחמן בירושלים ופלג אחר של החסידים שהתיישבו בצפת, טוענים, כי הרב שיק אינו אלא "מתחזה שתפס טרמפ על שם שמעורר אהדה". כשנשאל על כך ענה הרב, כי ברחבי העולם המערבי פועלים עשרה אדמו"רים שטוענים לכתר המורשת הרוחנית של רבי נחמן מברסלב, וכי אין כל פסול בדבר. המחלוקת הזאת על התואר היא, כמובן, עניינם הפנימי של החסידים. אין לה כל השלכה על ההתרחשויות האחרונות ביבנאל. ליל התוהו מתיר, אחריו האדמו"ר, המצהיר ללא הרף על אהבת הארץ ועל שאיפתו לשלום־בית, ישוב מפולג ושקוע בריב־שכנים.

לאמיתו של דבר, גם תחילתה של יבנאל במחלוקת על רקע דתי. ראשוני מתיישביה עזבו ב־1901 את ראש־פינה ואת מטולה, בעקבות סכסוך על נוסח התפילה. הנהלת יק"א (לימים פיק"א) הקימה בשבילם ובשביל מפוני החורן את מטולה, מנחמיה ויבנאל. אולם היום, מרבית בעלי האדמות הם צאצאים לעולי רוסיה שבאו למושבה לפני מלחמת העולם הראשונה. דור שני ודור שלישי של איכרים מבטן ומלידה, אנשי עמל, שהיבלות על כפות־ידיהם והעקשנות המושרשת עמוק בתודעתם הם תעודת־הזיהוי האמיתית שלהם. אדונים על חלקות גדולות, מאתיים ויותר דונם למשפחה, הם חיים ברווחה אך ללא הברק החיצון המאפיין את בעלי הפאורות. ברוב הבתים מסתפקים הדיירים בריהוט ששימש בעבר את האבות, לפעמים את הסבים. את המתיישבים שהגיעו בשנות העשרים מכנים כאן עדיין "עולים חדשים".

אולם הבעיה נעוצה בעולים חדשים מסוג אחר. לעומת הוותיקים, המהווים כ־20 אחוז מהמתיישבים, ניצבים התושבים שאינם בעלי קרקעות, ושנאלצים לחפש פרנסה אצל אחרים. כמעט כולם יוצאי ארצות אסיה ואפריקה, שהובאו למושבה אחרי קום המדינה. במשך שנים חיו כאן שתי השכבות הללו זו בצד זו בלי עקיצות גלויה לעין, ובלי שנתנו ביטוי לרחשי לבם. אך הוותיקים לא הסתפקו במה שיש להם, ובמשך הזמן הלכו לעבר טרוהיבור שבבעלות המדינה. הטוניסאים, המרוקאים, התימנים והעיראקים לא ראו את השתלטותם... גדול מוקד ישראל היה מחלוקת בין העולים. אכן, לפני חודש, בתום הליכים של שנים רבות, נאלצו כמה מפלשים לסגת, וכ־20 משפחות עולים זכו לבסוף בחלקות משלהם. ייתכן שבתקופה אחרת היה פועל טקס החלוקה החגיגי כתרופה לשיכוך הכאבים — אך לא עכשיו. עת פילגו הרב שיק וחסידיו את 1800 תושבי יבנאל לשני מחנות יריבים. לא במקרה התייצבו במחנהו של האדמו"ר האשכנזי בני עדות המזרח שכולם מרגשי קיפוח, ולא במקרה עברו הוותיקים למתקפת־נגד. הופעתו של הרב שיק שימשה מאיץ לתהליכים חברתיים סמויים; לפתע צפו על־פני השטח יריבויות רדומות, רגשות כבושים ושנאות חבויות.

"מיהו משוגע?", שאל האדמו"ר ורמז, כי הוא יודע את התשובה. משוגעים הם כמובן אלה שאינם חפצים בקרבתו. רבי נחמן מברסלב הרבה להתעסק בסוגיית השיגעון ואחדים מסיפוריו התפרסמו בקובץ "תיקון הלב" שערך פנחס שדה. מעניין לדעת אם הרב שיק קרא את המעשה בתבואה משגעת.

"פעם אחת אמר המלך לאוהבו, השני למלך: כאשר אני חוזה במזלות, רואה אני שכל התבואה שתגדל בשנה זאת, מי שיאכל ממנה יהיה נעשה משוגע. אם כן נטכס עצה. ענה לו, שעל כן יכינו לעצמם תבואה שלא יצטרכו לאכול מהתבואה הנ"ל. וענה לו המלך: אם כן, כשאנו לבד לא נהיה משוגעים, וכל העולם יהיה משוגע — אז יהיה להפך, שאנו נהיה המשוגעים. על כן בוודאי נצטרך גם כן לאכול מן התבואה. אבל נסמן סימן על מצחינו, שנדע על־כל־פנים שאנו משוגעים."

מיהו שפוי?

כאשר בשעת ערב מאוחרת של יום ג' הרימו כל חברי המועצה המקומית ביבנאל, לבד מנציג המפד"ל, את ידיהם בהצבעה נגד תוכניתו של האדמו"ר, היה איתם גם היושב־ראש, עזרא מועלם. מועלם, בוגר אוניברסיטת בר־אילן, שמגדיר את עצמו כיהודי דתי, ביקש להיבחר ברשימת מפלגתו "תמי". מרכז התנועה חפץ ביקרו של עסקן אחר, ולא אישר את המועמדות שלו. רגז מועלם והקים לו רשימה משלו. במושבה אין משמעות גדולה למצע של מפלגות פוליטיות. כאן נבחרים האנשים לפי כישוריהם ולפי הקולות שהם מסוגלים לגייס אצל תומכיהם. מתוך תשעה חברי המועצה, שישה נבחרו על בסיס אישי מרשימות עצמאיות. המערך והליכוד מיוצגים כל אחד על־ידי איש אחד — ונידונו לבטלה באופוזיציה. אולם בליל ההצבעה הגורלית הצטרפה האופוזיציה לאנשיו של עזרא מועלם. כשעל כף המאזניים עומדת טובת המושבה, נשכחים ההבדלים האידיאולוגיים.

"השאלה איננה מיהו משוגע אלא מיהו שפוי", אומר ראש המועצה. "אני מתפלל כל ליל שבת בבית־כנסת. ברוך השם, יש לנו ביבנאל שבעה בתי־כנסת, למרות שבקושי ניתן לאסוף מנין. את הגדול והמשופץ תרמה למושבה הברונית עדה רוטשילד בשנת תרנ"ז. אמרתי לרב שיק: למה לך בית־כנסת חדש? תתיישב בקרבנו ונעמיד לרשותך את בית הכנסת שתבחר. אתה רוצה את בית הכנסת של הברונית? קח אותו... אבל זה אינו מספק אותו. הוא חייב להקים לו בית־כנסת מספר שמונה — ובאותה הזדמנות לשנות את אופי היישוב שאנו חיים בו. כאשר הופיע בישיבת המועצה קבל האדמו"ר שאין אנו נכונים לקלוט יהודים, וכי זו בושה לציונות. אמרתי לו, שאנו מוכנים לקלוט אותו כיהודי, אבל אין אנו בנויים לקליטת מוסד דתי. די לנו בכך שהפרה השלווה שליוותה את המושבה מאז אני זוכר אותה, למעלה משלושים שנה."

יותר מ־400 מתיישבים חתמו על עצומה נגד תוכניתו להקים ביבנאל כולל או בית־מדרש. מפחידה אותם המחשבה, שהמושבה תהפוך שדה־קרב בין חרדים ל"סתם דתיים" וחילוניים, ושהכביש החוצה את הכפר ידמה לכביש רמות בירושלים. האדמו"ר ורב המושבה טוענים שאין להם כל כוונה לכפות על תושבי יבנאל אורח־חיים שאינו רצוי להם. אבל בפי היבנאלים נותר עדיין טעמו המר של המאבק, שניהל הרב פרנקל לסגירת מועדון תרבות ספורט הנוער בשבתות. הם אינם שוכחים, כי הקולנוע הקרוב הוא בטבריה, התיאטרון הקרוב — בחיפה. הם יודעים, כי התיאבון בא עם האוכל. היום, כשהאדמו"ר זקוק לתמיכתם הציבורית, הוא מבטיח למתיישבים "סטטוס קוו". אבל מחר, כשעשרות ואולי מאות חסידיו יתיישבו ביבנאל ויהיו לבעלי זכות הצבעה, מה יעמוד בדרכם לכפות על המושבה צביון דתי נוסח בורו־פארק שבברוקלין?

את ארוחת־הערב אנו אוכלים בבית משפחת בר־צור. אין כאן הטקסיות שאפיינה את סעודת הצהריים. יש סלט ירקות, זיתים, ביצים ושמנת. ויש שיחה גלוית־לב. תחילה על הרב פרנקל. הגברת בר־צור מתקשה להשלים עם העובדה, שהרב שולח את ילדיו לבית־ספר בטבריה. "יש במקום בית־ספר ממלכתי דתי, אך נראה שאינו די אורתודוקסי לטעמו. ואולי הרב אורתודוקסי מדי לטעמנו? אנו זקוקים לרב ישראלי, חובש כיפה סרוגה", היא אומרת. חנוך בר־צור נולד בבית הזה לפני 60 שנה. אביו רכש את המשק מפיק"א, ובנו יהודה ימשיך למשוך בעול כאשר תגיע שעתו להסתלק. בינתיים יוצאים האב והבן כל יום בארבע בבוקר לשדות. "כשאנו חוזרים אחרי השעה שמונה לארוחה בבית אני רואה את החסידים של האדמו"ר לבושי שחורים מסתובבים במושבה, ואני תוהה מה הם עושים ומי מבטיח את פרנסתם", אומר חנוך. הוא מוסיף, כי פעמים היתה לו הזדמנות לשוחח עם הרב שיק וכי פעמיים "טען באוזני על כוונותיו הטובות והטהורות. תחילה הבטיח לנו האדמו"ר, כי אם רק איש אחד במושבה יתנגד לבואו, יישאר באמריקה. עכשיו, כשמתנגדים לו כמה מאות אנשים, מאיימים חסידיו כי ימצאו דרך לעקוף את ההתנגדות".

הרב שיק מעולם לא מרים את קולו. כמעט בלחש הוא מרגיע את המסובים אתו, כשהם יוצאים מכליהם ומציעים להשיב מלחמה שערה. הרב פרנקל מניח לפני תצלום מכונית אלמונית שצוירה על מכסה המנוע "עבל". האדמו"ר בודק את התמונה ופוסק: לא נפרסם אותה כדי שלא ללבות את היצרים. רב המושבה פרנקל והחסידים אינם סבלניים כמוהו.

ד"ר משה אברמסון, רופא־וטרינר, דור שני למתיישבים ביבנאל, אוסף מכתבי שלמה אליעזר שיק ציטוטים מספר, שאינם מחמיאים לציונות, למדינה ולצבא הגנה לישראל. האדמו"ר מודע לרגישות הנושא. רבים מבני יבנאל נפלו במלחמות ישראל. הוא מבקש, שארשום מפיו כי "אחרי השואה חייב כל יהודי לדעת להשתמש בנשק. ולאלה שמוכנים להילחם בשעת הצורך מגיעים תנאי חיים מועדפים". את הציטוטים המשמיצים את הציונות הוא מגדיר כשקר וכזב ("לא היה ולא נברא"). ומיד לאחר־מכן הוא דוחה בנועם ובתוקף את בקשתנו לדפדף ולעיין בספרים שכתב. הם פשוט אינם בנמצא. אשר לאותם מאות תלמידים — הסיפור הזה כולו שקר וכזב. הוא מבין את הרגישויות ומכבד אותן. אם אין היבנאלים מוכנים להסכים לישיבה גדולה ומפוארת, הוא מוכן להסתפק במבנה ראשונה צנועה בהרבה, בית מגורים ובית מדרש. ומה אומר האדמו"ר? מצטט מדברי רבי נחמן מברסלב: "אין שום יאוש בעולם כלל". וחסידיו מחייכים ומפרשים: "והכל בעזרת השם".

סירובה של המועצה להקצות חלקת אדמה להקמת הכולל, אין פירושו כי כלו כל הקצים. בלי אישור רשמי יהיה קשה לאדמו"ר לייסד קריה חסידית ולבנות במכלולה בנייני ציבור. אך שום כח אינו יכול לחסום את דרכו לרכישת אדמה פרטית, כדי לבנות עליה בית מגורים רב־דיירים. קשה מאוד לא ימצא ביבנאל בתים ריקים, שבעליהם אחרי שדיירים הלכו לעולמם, וליורשים אין כל עניין בחקלאות. אחדים מהבתים הישנים האלה מתפוררים ומסים לנפול, כי היורשים שקועים בסכסוכי רכוש, מתדיינים משך שנים ומגיעים לערער בפני הערכאות גבוהות. אך אין ספק, כי רוכש שיפתח את פותקו וישפוך את תוכנו, בלי לקמץ, בנקל יוכל ליישב החרדים ולהפוך לבעלים ביבנאל.

לפיכך, הסתלקותו של האדמו"ר מזירת המאבק אינה אלא אתנחתא קצרה בעימות. יהיו תוצאותיו אשר יהיו, דבר אחד ודאי: יבנאל לעולם לא תהיה עוד כפי שהיתה.

האדמו"ר שיק (מימין) ונושא־כליו עמיקם מוריו לצדו: אנשים קטנים חולמים על גדולה

עדיין לא "ווטרגייט"

מרגרט תאצ'ר ניצלה בעור שיניה בפרשת "ווסטלנד", אך אמינותה, יושרה וסמכותה יצאו פגועים

מאת שאול צדקא

הזלטיין: שר ההגנה לשעבר

בריטן: שר המסחר לשעבר

לונדון

לפני שמונה ימים, ביום חמישי בערב, זימנה ישראל תחת קורת גג אחת את שלושת גיבוריה הראשיים של פרשת "ווסטלנד". בצדו האחד של אולם הריקודים המפואר של מלון "קלאריג'דס" עמד שר ההגנה המתפטר מייקל הזלטיין. בצדו השני עמד אויבו, שר המסחר והתעשיה ליאון בריטן, שהתפטר למחרת. על הבמה עמד האיש שלכבודו נערכה קבלת הפנים — ראש הממשלה שמעון פרס. לידו, במחווה של רצון טוב, ניצבה הדמות השלישית בפרשה — מרגרט תאצ'ר.

היתה זו שעת חסד נדירה אשר ניתנה לנפשות הפועלות באותה פרשה אומללה, באדיבותה של ממשלת ישראל, שעה קלה בלבד לפני שהממשלה עשתה צעד נוסף אל תוך המערבולת הסוכבנית של "ווסטלנד". האופוריה המגית, האווירה החגיגית, תחושת ההתעלות, כל אלה משלו בכיפת ענני האלכוהול ועשן הסיגרים אשר תרמו לאשליה המתעתעה והסתירו לרגע את העומד להתרחש בשעות הבאות.

יום המחרת היה יום ה"הארא־קירי" שביצע ליאון בריטן: הוא הגיש לתאצ'ר מכתב התפטרות, תחת לחצה הכבד של צמרת מפלגתו. מאותו רגע ואילך, לאחר ששתים מצלעות משולש הסקנדל הזה יצאו מן המשחק, התגלגל כדור השלג בחלק מגרשה של רה"מ. זו ניצבה אולי בפני סוף־השבוע הקשה ביותר בכל מהלך תפקידה. יש המגזימים וטוענים, קשה אף לא פחות מן היום שבו הוליכה לשגר לאוקיינוס את הארמדה הבריטית הגדולה כדי לגרש את החיילים הארגנטינאים מאיי פוקלנד לפני ארבע שנים.

* * *

בחלומותיה הגרועים ביותר לא צפתה המפלגה השמרנית כי פרשיה שולית ביותר תאיים על מעמדה במפלגה. גם תאצ'ר עצמה לא נראתה כמי שתאבד את השליטה דווקא על עניין פעוט־ערך שכזה. אבל גם היא, גם עמיתיה, מפנים אצבע מאשימה כלפי מי שלחץ על ההדק והביא להבערה הגדולה — שר ההגנה מייקל הזלטיין.

הכל התחיל בסוף הקיץ, כאשר חברת המסוקים הבריטית "ווסטלנד", היחידה מסוגה במדינה, בישרה לציבור על "השגיה": הפסד של יותר מ־100 מיליון לישט, שהעמיד בספק את המשך קיומה. מפעלים העומדים להיסגר בבריטניה, שמספר המובטלים בה הוא שלושה מיליונים וחצי, אינם מדירים שינה מעיניהם של האחרים. לצרותיה של החברה, שממילא האיש ברחוב לא נזקק לשירותיה, לא נשמע אלא הד עמום במסדרונות הממשלה עצמם. "ווסטלנד" העמידה את עצמה למכירה וכעבור שבועות מעטים קיבלה איתותים חיוביים מקונצרן "סיקורסקי" האמריקאי, שנהנה אף מגיבויה השולי כשלעצמו, של "פיאט" האיטלקית. מו"מ על רכישת החברה החל להתנהל בין השתיים והכל הילך על מי מנוחות.

עד שהיה מי שהחליט לעלות על הבריקדות. מכירתה של החברה ל"סיקורסקי", אמר השר הזלטיין, תשעבד נכס צבאי חשוב למשקיעים זרים ותנשל את בריטניה מנכס נוסף החיוני להגנתה. הדבר הנכון, היא טען, להעדיף את המפעל בתחומי אירופה. השר העלה את העניין בקבינט בתחילת חודש דצמבר, אולם זה פטר אותו במשיכת כתף. השר יכולתו להביא הצעה חלופית עודד פיתוקים, במקרה הטוב השיגים עבר לעניינים אחרים העומדים על סדר היום.

אולם לא איש כהזלטיין יוותר. פניו לא היו לתרגילי סרק. שרק גידוי את שכבותיה של האוישות הכללית. הוא הפשיל שרוולים, הזעיק איזופה מלהאו, שוחח עם שרי הגנה אחרים בינשם, בא בדברים עם מפעלים של התעשיה האוירית, הבטיח את תמיכתו של חברת "בריטיש איירוספייס" ובלהט בלתי־שכיח בפוליטיקה הבריטית (ויריביו אומרים אובססיה שהעבירה אותו על דעתו), הגיע לישיבת הקבינט הבאה והציג תוכנית חלופית.

כשמרנית אדוקה האמונה על עקרון היוזמה הפרטית, הודיעה תאצ'ר בדעה כי את ההחלטה הסופית יש להותיר בידי הנהלת החברה, שרצתה בכל מאודה בהצעה האמריקאית. בכך תמך ללא עוררין גם שר התעשיה ליאון בריטן. הזלטיין התנגד לכך חריפות. לדעתו, מאחר שעל השולחן היו שתי הצעות, היה צריך להעניק להן אותה קדימות. משלא מצא אוזן קשבת בין עמיתיו, ניהל מסע צלב על אמונתו ואף האשים את תאצ'ר ב"אנטי־אירופיות".

לבה של רה"מ כבר החל נוקע וסבלנותה הלכה ופקעה. בעבור חופן הליקופטרים המתקשים להמריא מן הקרקע המשיך שר בכיר בממשלתה לדבר בה סרה, ולכך היא התנגדה בתכלית. לאחר חופשת חג המולד נפל דבר נוסף שעשה בזמנו תוצאות קטלניות למדי. פטריק מייהיו, פרקליט המדינה, שלח ב־4 בינואר מכתב להזלטיין ובו האשמה כי הזלטיין זורה חול בעיני הציבור בהפיצו עובדות בלתי נכונות. הוא התכוון בכך לאיומים שהשמיע כביכול השר כלפי הנהלת "ווסטלנד", שבהם הוזהר מפני אובדן הזמנות אם תשליך זו את עצמה לחיק האמריקאי.

כעבור יומיים הודלף תוכנו של המכתב והתפרסם מעל דפי העיתונות בקול רעש אדיר. אולם בעוד פוליטיקאים נכנסים לאתר את מקור ההדלפה אשר הכפישה את שמו של שר ההגנה, התכנסה הממשלה לישיבת השבועית הראשונה בשנה החדשה והכל צפו להתפרצותו המכוונת של הזלטיין, שלא גילה כל סימנים כי בדעתו להרפות מן הלחץ, מן המוץ ומן השחץ.

מיד עם תחילתה של הישיבה הוא ביקש את רשות הדיבור ומשניסה להרצות את טיעוניו, הורתה לו תאצ'ר לחדול בו ולהצטרף אל הקונצנזוס, תוך שהיא מנופפת בעקרון האחריות המיניסטריאלית. הזלטיין הסכים לעקרון אך לא להפסקת המאבק, ומשסרבה להניח לו לעבור לנושאים אחרים, קם כביכול והסוף ידוע — הוא פרש, ובמתוך הוסיף להעפיק עולם ומלואו בגערה. הפעם לא רק בגין "ווסטלנד", אלא גם דרך ניהולה את ענייני המדינה.

* * *

תאצ'ר, אגב שמועות על "תרגיל מזהיר" של הזלטיין הלוטש את עיניו לכתר, מיהרה למנות שר מחליף והעמידה פנים כאילו הפרשה נחתמה. אולם באותה התפטרות זו רק החלה. בשבוע שלאחר מכן נכשל השר בריטן בלשונו לפני חברי הפרלמנט בפרשת־זוטא אחרת. נאמר עליו כי איים על ראשי חברת "בריטיש איירוספייס" לבל יוכבו על הנושא האירופי. מנהלה של זו התלונן עליו במכתב לתאצ'ר. את הידיעה על קיום המכתב הוא הכחיש. שעות ספורות לפני שהתנצל על ההכחשה בפני אופוזיציה מקולחת שקראה תיגר על אמינותו.

באותו שבוע עמדה הבמה גם לרשותם של מחזיקי המניות בחברה הכושלת, שהוטל עליהם להחליט אם למסור את עתידם בידי הרוכשים מעבר לים, או להותירו ביבשת. האמריקאים היו זקוקים, על פי חוקת החברה, לרוב של 75 אחוז כדי לזכות בבחירות השאיות. באותו פרק־זמן קנה מיליונר בריטי ושמו אלאן בריסטו 12 אחוז ממניותיה של החברה והודיע על תמיכתו בהזלטיין. מניות נוספות, שערכן עלה לפתע פלאים, החליפו ידיים באורח מסתורי. השר המתפטר פנה למשקיעים, לפועלים ולמנהלים שלא לשים את מבטחם ב"סיקורסקי". הוא טס מביתו בלונדון אל אחוזתו בכפר במסוק מתוצרת החברה ולא שקט על שמריו לרגע. ברגע האחרון נאלצה ההנהלה להעביר את ההכרעה ל"אלברט הול" המלכותי ואחרי שעות מתוחות ותורים ארוכים נפל הפור — ההצעה האמריקאית לא זכתה ברוב הדרוש, החברה לא נמכרה, הכל מתחיל מחדש.

ב־21 בינואר, לאחר שנדמה היה בפעם השמינית־עשרה שהסדרים הגיע אל ההנחה ואל הגאולה, נפל דבר נוסף. חבר פרלמנט מן הליבור גילה כי הדלפתו של אותו מכתב מפורסם שנכתב על ידי הפרקליט הכללי, יצאה מלשכתו של בריטן, שר המסחר והתעשיה.

עתה תבעה מפלגת "ווסטלנד" גם את ראשו של בריטן. ביום שבו נכחו הוא, היא והזלטיין בקבלת־הפנים לכבודו של שמעון פרס, נאלץ השר להודות כי אכן היה זה הוא שהורה לראש לשכתו להדליף את תוכנו של המכתב המרשיע את הזלטיין בהטעיית הציבור. הדרישה לפטרו יצאה לא רק מן האופוזיציה, אלא מצעקות מפלגתו שלו. למחרת התייצב בריטן בלשכתה של "גברת הברזל", התוודה שוב על חטאו וביקש ממנה לכבד את רצונו. תאצ'ר התנגדה. ליאון הצעיר הוא אחד מנושאי דבריה הנאמנים ביותר והיא מיאנה לוותר על שירותיו. אלא שזה לא זכה לאמון במפלגתו וביקש בלית ברירה ללכת. הוא הניח את המכתב על שולחנה ועלה על הרכבת שהובילה אותו אל מחוז־בחירתו שלו ביורקשייר.

גם בכך לא הסתיימה הסאגה. אדרבה, העובדות הצביעו על כך שראש הממשלה עצמה עברה באחורי הקלעים לחסל את הזלטיין בתחבולות לא נקיות. שכן על כתפי ההודאות סיפקה גם הידיעה, כי בריטן הדליף את המכתב בעצה אחת עם שניים מעוזריה הקרובים של תאצ'ר עצמה, מזכירה הראשי ויועצה להתקשרות. הכתובת נראתה עתה על כותלי הבית במספר 10 ברחוב דאונינג.

* * *

הציבור נותר בפה פעור. הייתכן כי בריטן שימש שעיר לעזאזל בגין חטא שחטאה ה"בוס" עצמה? האומנם היתה זו תאצ'ר שניצחה על מקהלת ההדלפה?

תאצ'ר, שנלחמה במדליפים אף יותר מאשר בארגנטינאים ואף שלחה בנעימתו למשפט ולכלא שניים מפקידי ממשלה שחטאו בכך, ניצבה עתה על דוכן הנאשמים. את סוף־השבוע האחרון היא בילתה בלשכתה בחברת יועציה הקרובים ובמשך יממה הכינה עצמה לקראת הנאום שאותו נשאה ביום שני בפרלמנט, לשמחתה של האופוזיציה ולמרותה של העיתונות אשר דרשה אנא, לשם שינוי, את האמת בבקשה.

באותו יום נישא בפרלמנט ריחו של אבק־שריפה. אך להפתעת הכל היתה זו היא שצחקה אחרונה. תאצ'ר, בהחלטה נחושה לשים קץ למחול השדים, כאילו נולדה מחדש אחרי ימים של דעיכת־כוח, התנצלה על הפרשה בחוכמת־דעת. אחרי נאום פתיחה רע של מנהיג הליבור ניל קינוק, היא הביאה בפני הבית את העובדות הבאות: אכן, היתה זו היא שהורתה לפרקליט הכללי לכתוב את המכתב לשר ההגנה ב־4 בינואר ועל כך היא מתנצלת. נכון, היא ידעה על דבר ההדלפה כבר באותו יום. אולם רק כעבור 16 ימים, בסיומה של חקירה שערך מזכיר הממשלה, היא למדה כי להדלפה אחראים השר בריטן ושני אנשי לשכתו. תאצ'ר כינתה זאת "אי הבנות כנות" וביקשה מן הפרלמנט להאמין לה.

ביושרה של רה"מ נגדה נאמה קריאות בוז וקינטורי־מחאה לא מעטים. הנה, מתרחשת הדלפה רצינית בתחנת לשכתה של רה"מ והיא אינה טורחת לגלות את זהות מולידיה. הנה, מוליכים את מקורב ושני עוזרים מקורבים לפגוע במוניטין של שר אחר, והשלישיה אינה טורחת ליידע אותה. אבל ראו זה פלא, הפרלמנט קיבל את גירסתה והאמין לה למרות הסתייגויות הבלתי־נמנעות. היתה זו היא שניצחה חרבות. בעוד האופוזיציה חורקת שינים, תאצ'ר הודתה אם כן בעצם האחריות לכתיבת המכתב, אך ידיה חפות מהדלפתו. היא חטאה לא בסיוע לדבר עבירה, אלא בשלומיאליות. באובדן שליטה ובניתוק מן הנעשה סביבה.

מסקנה אחת עולה בין הזוד גרי־אדזה. באורפיה הקבועים של גברת הפלדה מתגלים סיבים מתקרימים של חלודה. "תסמונת בגין", אם תרצו. שבע שנות שלטון כבעו מותכן על עדיפותה והציבו סימן שאלה על יכולתה לנצח בשלישית. בכל זאת, עמד לה כוחה ברגע המכריע וזה הפסע אשר הבדיל בין פרשיית "ווסטלנד" לשערוריית "ווטרגייט".

מי ומה ב"ווסטלנד"

מייקל הזלטיין — שר ההגנה המתפטר שהחליט להלחם בהחלטת הממשלה למכור את חברת ההליקופטרים למשקיעים אמריקאים. התפטר, אך המשיך להלחם על עקרונותיו.

ליאון בריטן — שר המסחר והתעשיה. מתנגדו המושבע של הזלטיין. כעבור פעמים בפרלמנט נמצא אחראי להדלפה שהסעירה את המדינה. התפטרותו הורידה את מספר היהודים בקבינט מחמישה לארבעה.

פטריק מייהיו — הפרקליט הכללי. שלח להזלטיין מכתב שבו הוזהר מפני ניהול מסע פוליטי שלא בידיים נקיות. הדלפת המכתב העמידה את הציבור על הרגליים.

ברנארד אינגהאם — מזכיר העיתונות של תאצ'ר. יחד עם בריטן ומזכיר הממשלה הדליפו את תוכנו של המכתב.

ניל קינוק — מנהיג האופוזיציה. עמד בראש הקריאה לפיטוריהם של תאצ'ר ושל בריטן. נאומו הגרוע בפרלמנט העניק לראש הממשלה מקדמה חשובה בניסיונה לשכנע את הבית בצדקתה.

סמינרים כאחוזות פוליטיות

השרים נחמקין, הורביץ ובורג וחברי־הכנסת המר ופרוש לחצו על שר החינוך יצחק נבון למנוע את סגירתם של סמינרים מיותרים

מאת נילי מנדלר

לפני שבועות מספר הונח על שולחנו של מנכ"ל משרד החינוך, אליעזר שמואלי, דו"ח ובו המלצה לסגור (או למזג) עשרה מתוך 34 הסמינרים והמכללות למורים בארץ. עוד המליץ הדו"ח, להעביר מסלולי הכשרה ייחודיים במוסדות ספציפיים, למוסדות אחרים.

העילה לצמצום מספר המוסדות והמסלולים היא קיצוץ עמוק בתקציב החינוך והנוך זה. קיצוץ של כמיליון וחצי דולר בתקציב הכשרת המורים. ההיגיון שמאחורי כוונת הסגירה הוא חוסר איזון בין המספר הגבוה של התלמידים לבין צורכי המערכת. הקריטריונים העיקריים לגזר דין מוות לסמינר: מספר ועוס של תלמידים במוסד וקרבה גיאוגרפית בינו ובין מוסד בעל אופי דומה.

במכתב שצורף לדו"ח, כתב יו"ר הוועדה שבדקה את העניין, יהודה שרלין, סמנכ"ל משרד החינוך: "אני מקווה שהלחצים החברתיים לא ימנעו את ביצוע ההמלצות". על התקווה שהובעה במכתב אפשר היום לומר בוודאות: אשר יגור, בא לו. כל ההמלצות נידחו. המערכת הפוליטית, לגווניה ולזרמיה, התלכדה לסכל את המזימה. כל זרם פוליטי האחוזה הפדגוגית שלו. כל אישיות פוליטית הסמינר שלה.

הלחצים הללו עוד במשך עבודת הוועדה. היו שותפים בה משרד החינוך, ארגוני המורים ונציגי איגוד הסמינרים. העניין נמשך חודשים ארוכים והלחצים גברו בכל שלבי הזמן. הם הגיעו לשיאם עם היוודע המלצות הוועדה.

הדבר בעיקר בסגירה או במיזוג של כחמישה סמינרים ממלכתיים וחמישה דתיים. שר החינוך יצחק נבון היה למוקד עלייה לרגל של אישים פוליטיים רבים מאותה מפלגה עצמה. בין עולי הרגל היו שר החינוך לשעבר, זבולון המר, שר הקליטה ד"ר יוסף בורג, שר החקלאות אריק נחמקין, והשר בלי תיק יגאל הורביץ, יו"ר ועדת הכספים וחברי הכנסת אברהם שפירא ומנחם פרוש. גם בתוך משרד החינוך, עשו הפקידים הבכירים איש איש למען הגוף הפוליטי המקורב עליו.

הפרידה בין המינים

הוועדה המליצה לאחד שלושה סמינרים ממלכתיים־דתיים קטנים באזור המרכז: "תלפיות", "עליה" ו"אורות ישראל", לרכזם באלקנה, במבנה המוסד הולך במקום. אולם למרות הכיפה המפלגתית הזהה של השלושה, לא התאפשר הדבר. אחד מנציגי המפד"ל נלחם על האוטונומיה של סמינר תלפיות בתל־אביב המזוהה עם מפד"ל ההיסטורית. שני נלחם דווקא על "אורות ישראל" בפתח־תקוה, המזוהה עם גוש־אמונים. המאבק בין הזרמים במפד"ל הכשיל את המיזוג, שהיה חוסך הון עתק. כל סמינר קטן אף אף שלושה של סמינר, מצריכים מבנה ניהולי, מבנים ועשרות מורים. עלות שעת הוראה שבועית (מחושבת לפי שנה) בסמינר היא 850 שקלים חדשים. גורם נוסף שנודעה לו חשיבות בשאלת מיזוגם של סמינרים אלה היה המבנה באלקנה. הוא הוקם בכספי תרומות ולא יעלה על הדעת להותירו ריק ולבצע את המיזוג במבנה קיים של אחד הסמינרים.

הוועדה המליצה למזג את סמינר "אלון שבות" עם ארבע מסגרות זעירות להכשרת מורים בעפרה, בקרית־ארבע, בקדומים ובבית אל. המחישה הזו אמורים להיות סניף של סמינר ממלכתי דתי "ליפשיץ" בירושלים. אנשי המפד"ל נלחמו. המיזוג לא יצא אל הפועל.

בין הנימוקים להכשלת המיזוג בין הסמינרים השלוחות במגזר הממלכתי־דתי, לא נפקד מקומו של הנימוק המיני. איך אפשר, נאמר, למזג סמינר לבנות עם סמינר לבנים.

דרוש מורה מצוי

חלק מהמלצות הוועדה נפלה, לאחר שיחותיהם על אודות מגמות אפשריות. ולפי המוצה, כך היה עם הכוונה לסגור או למזג את הסמינר הקטן בנהלל. השנה 238 תלמידים השייך לתנועת המושבים, עם סמינר אורנים המזוהה עם התנועה הקיבוצית. נציגי תנועת המושבים טענו כי המיזוג או החיסול אינם אפשריים, שכן למרות היותו קטן, סמינר נהלל הוא ייחודי. הוא מכשיר כיום של "מורה כפרי". ועדת שרלין מכירה את הנימוק הזה לנוכח ניסיונה־נפל של השנים האחרונות לסגור את סמינר נהלל. היא המליצה עתה למזג עם סמינר ממלכתי אחר בצפון, "גורדון". המלצה לא נתקבלה.

אגודת ישראל לא הרשתה לחסל את סמינר "אור החיים" בבני ברק, אף על פי שאין זה סוד כי בחינוך העצמאי יש עודף ניכר של מורות ואין צורך בהכשרת מורות נוספות. שתדלני אגו"י טענו: לנו אין אוניברסיטה או מכללה. מגיע גם לנו מוסד לבנות לכיתות י"ג־י"ד. אחר כך הגיע תורה של ש"ס. גם היא לא הניחה לחסל מוסד קטן שלה בבני־ברק או למזגו עם סמינר חרדים אחר. הטענה: שרוב התלמידות בסמינר של ש"ס הן מעדות המזרח והמוסדות האשכנזים אינם מעוניינים לקלוט אותן.

יו"ר המזכירות הפדגוגית במשרד החינוך, דוד פור, ביקר קשות את המלצת הוועדה: "אם לש"ס יש זכות לסמינר משלה, מדוע אין זכות לתנועת המושבים, שיהיה לה מוסד להכשרת מורים ליסודיים, שסמינר נהלל הוא המוסד היחיד. אם אנחנו מרשים לחרדים ולש"ס לקיים סמינרים, מדוע לא נאפשר זאת לתנועת המושבים. האם הדוח שלה פחות ציונית". לשאלה מדוע אי אפשר למזג סמינרים דתיים עם חילוניים השיב פור: "הרי לא הגענו לימות המשיח".

לאותה שאלה, בעניין מיזוג סמינרים ממלכתיים־דתיים עם סמינרים חרדיים, השיב מנהל המחלקה להכשרת מורים במשרד החינוך, דב איזק: "זה לא מעשי. החינוך העצמאי לא ישלח את ילדיו לזרם הממלכתי־דתי והזרם הממלכתי־דתי לא ישלח ילדיו לחינוך העצמאי".

בוגרים מובים

המלצת ועדת שרלין ריכוז גם על מיזוג השלוחות הזעירות להכשרת מורים במגזר הממלכתי־דתי. מדובר ב־12 מסגרות, חלקן מעין כיתות המפוזרות במקומות יישוב, מהרים ובתוכם ואמונה. מספר התלמידים בכל אחת מהן נע בין 9 ל־140. שרי המפד"ל השתדלו למען השלוחות, ודבריהם זכו לאוזן קשבת גם אצל בכירים לא דתיים במשרד החינוך. אחד מהם אמר: "המגמה היא לחזק ולטפח את המסורות הדתיים־ציוניות. הם הצליחו להוציא בוגרים מישיבות־ההסדר ופתחו מסלולים לחינוך. מבחינת החינוך הדתי, הם עשו דבר גדול. הבוגרים, במקום שישמשו להתגעגע בישיבות, יהיו מורים בבתי־ספר. זה חומר אנושי טוב".

המלצת ועדת שרלין ביחס על הסף, בהנהלת משרד החינוך העלתה המלצה הדורשת לסגור לקראת שנת תשמ"ז את המכללה להסבת אקדמאים להוראה ואת הסמינר למלאכה — שניהם בגבעתיים. בדרגון המקצועי מדובר על סגירת המכללה ועל מיזוג הסמינר במוסד גדול. עוד המלצה שהתקבלה ללא עוררין: לצמצם ב־1500 את מספר הסטודנטים שיתקבלו בשנת הלימודים הבאה לסמינרים ולמכללות. מלשכת דובר משרד החינוך נמסר כי את הפונקציות של הסמינר למלאכה, ובעיקר של המכללה להסבת אקדמאים, יכולו למלא הסמינרים והמכללות בתל־אביב ובסביבתה ובית־הספר לחינוך באוניברסיטאות.

יו"ר האגף להכשרה ולהשתלמות בהסתדרות המורים, יצחק אסא: "המכללה בגבעתיים היא היחידה המכשירה אקדמאים להוראה. היום, בוגר סמינר אינו יכול ללמד בכיתות י"א־י"ב, מפני שמורה בכיתות אלה צריך תואר שני. למכללה בגבעתיים באים בעלי תואר שני ועושים רישיון הוראה". על המלצת ועדת שרלין הוא אומר: "זו היתה הוועדה שנועדה להתחיל ברפורמה בהכשרת עובדי הוראה. האילוצים הכספיים העמידו בפנינו הזדמנות לתקן ולהשביח את המערכת, לבנות מוסד להכשרה מסוג שונה. הוחמצה זו הוחמצה".

מאבק על התלמידים

למעט המכללה בגבעתיים, יכולים היום אקדמאים לעשות הסבה מקצועית להוראה, רק בבית־הספר לחינוך באוניברסיטאות ולמעשה, מבחינה גיאוגרפית, בבית־הספר לחינוך של אוניברסיטת תל־אביב. כאן נוסף לתבשיל הפוליטי עוד אלמנט: תחרות בין בית־הספר לחינוך, ובין המכללה על אוכלוסיית התלמידים. המכללה בגבעתיים היתה זה מכבר לצנינים בעיני אנשי האקדמיה, שלחלקם מהלכים במשרד החינוך. דחיית המלצות ועדת שרלין העלתה את חמת הסתדרות המורים. היא התייצבה מאחורי שני המוסדות בגבעתיים שהוחלט לסגרם. "אנחנו הלובי שלהם" אמר לי יצחק אסא.

בשלב זה לא ברור אם בכלל ייסגר סמינר ואיזה. העובדה הוודאית היחידה היא שיושבות מספר המבקשים להכשיר את עצמם להוראה בכל המוסדות. עלייתה ונפילתה של ועדת שרלין חשפה את השורשים הפוליטיים העמוקים, שיש לכל הבריה במשרד החינוך, אולם היא חשפה, בד־בבד, גם רעות חולות נוספות. למשל, שהנהלת המשרד, רק אחרי שהוועדה סיימה והמליצה אחרים במשך חודשים ורק אחרי שהגישה המלצותיה, התברר כי היא הוקמה ללא כתב־מינוי כנדרש. כשל מאבק־כוח בין בכירים במשרד החינוך, לא הוגדר אף נציג של המזכירות הפדגוגית להשתתף בוועדה ולסכל חלק מהכרעות, אף על פי שהמזכירות הפדגוגית היא הגוף הבכיר במשרד, העוסק בתכני לימוד ולא בבירוקרטיה ובמבנה וקשור ישירות לסמינרים. עוד חולשה, הפעם של ארגוני המורים ובעיקר הסתדרות המורים: בוועדה ישבו מטעמם, אינטרסנטים העומדים בראש סמינרים ומכללות שבשאלת מיזוגם או חיסולם עומדת על הפרק.

אף על פי שהלחצים הפוליטיים הם העילה העיקרית לדחיית המלצות ועדת שרלין, היו גם שיקולים נוספים, פדגוגיים במהותם. המלך להעביר מסלולים ייחודיים בסמינרים קיימים לסמינרים המתמחים באותו תחום ייחודי. למשל, המליץ למזג את המסלול לחינוך גופני ולמחול בסמינר הקיבוצים עם מכון וינגייט. המלצה זו נדחתה מפני שהיתה גורמת לחיסול מגמה בעלת אופי בלעדי, המחשבת מצליחה במיוחד. חיסול מגמות מסוג זה, שאין להן מקבילה באיזור הגיאוגרפי בו הן נמצאות נדחה אף הוא. המלצה, שלפיה יאוחדו מוסדות קטנים בעלי התמחות ייחודית עם מוסדות גדולים ויהוו בתוכם מסלול מורחב — ירדה מעל הפרק. גם המלצה זו היתה מתמסלת. למשל, המדרשה למורים לאמנות ברמת השרון והפיכתה למסלול במכללת לוינסקי.

עתה טוענים אנשי הסתדרות המורים כי משרד החינוך לא רצה מלכתחילה, למרות הצהרותיו, לנצל את אילוצי התקציב לארגון־מחדש אמיתי ומיפוי־מחדש של מערכת הכשרת המורים. מטרת המשרד, אומר לי מישהו בהסתדרות המורים, היתה קודם כל לקצץ ולחסוך לפי דרישות האוצר.

התגוששות בסגנון חופשי

המאבק בין הרבנות הראשית לבין העדה האתיופית ניטש עתה בין כתלי בית־הדין הגבוה לצדק בירושלים ★ העדינות וההתחשבות שהפגינה הרבנות בראשית הדרך, מפנים את מקומם למאבק עיקש ובוטה

מאת נדב שרגאי

זקן אתיופי חבוש תרבוש לבן, עטור גלימה לבנה ומקל בידו, פתח את דלת אולם מספר 1 בבית־המשפט העליון בירושלים. על בימת השופטים המוגבהת ישבו נשיא בית־המשפט העליון מאיר שמגר, המשנה לנשיא, השופטת מרים בן פורת והשופט מנחם אילון. האיש — אחד מכוהני הדת של העדה האתיופית — התבונן לאיטו באולם, חיפש מקום ישיבה. משלא מצא מקום פנוי, התיישב על גרם המדרגות הנמוך המוביל אל דוכן הנאשמים.

נאשמים לא היו אותה שעה באולם. על הפרק עמד גורלם של יהודי אתיופיה. אם עד כה ניסו ברבנות הראשית ובקרב העולים מאתיופיה, לגשר על חילוקי־הדעות ולהצניע התבטאויות מקוממות, הרי השבוע הוסרו הכפפות, וההתנגשות הפכה לחופשית ממש, כמעט פרועה.

פעמים מספר ביקשו אנשי הרבנות הראשית מעיתונאים בשיחות־רקע, תדרוכים ופגישות לא־רשמיות, שלא להזכיר את הביטוי המפורש "ממזרות" בקשר ליהודי אתיופיה. אכן, הדבר בכנות, חשש הממזרות הוא חששם האמיתי, אך אין ברצונם לפגוע בעדה, שכן למילה "ממזר" יש אסוציאציות שליליות. בכמה הזדמנויות אחרות הפגינו ברבנות הראשית מידה של התחשבות, כאשר הקדימו בנוסחים הרשמיים את המילים "יהודי אתיופיה הם יהודים לכל דבר" למשפט הקבוע — "אבל מחשש שמא נתערבו בהם גויים..." וגו'.

השבוע, כאמור, החלה מלחמה של ממש. מכתבו של הרב אליהו בן־דהאן, עוזרו האישי של הרב הספרדי הראשי לישראל, הראשון לציון הרב מרדכי אליהו, העובר לשר בורג, השר העביר לפרקליטות המדינה, וזו הציגתו בבג"ץ. כתב בן־דהאן: "ישנה מחלוקת בין החוקרים בדבר מוצאם של בני העדה האתיופית, חלקם סבורים שהיהם גויים שאימצו מנהגי היהדות, וחלקם סבורים שהם גויים שהתגיירו ולפי כללי הגיור של העדה האתיופית". משרד הקליטה התנגד בשנת 1973 לעלייתם ארצה, מאחר ובראוה חש כדעת החוקרים, שבני העדה אינם יהודים. אולם קיימת מסורת בידינו ובידי בני העדה, שמקורה בשבט יהודי עתיק שנדד בתקופת בית ראשון מא"י למצרים ואח"כ התיישבו באתיופיה. עקב הריחוק והניתוק בכללותה הדת והמסורת והמצוות, שנברה היא, שבני העדה אינם יודעים מה זה תפילין, מזוזה, פורים, חנוכה ואין בידם אפילו ספר תורה שלם". והמשיך: "לכן בן שנולד מאביו אתיופי, יש ספק ביחוסו כאחד וגירושיהן אינם גירושין. המהרי"ק כתב בשו"ת "אהלי יעקב", שבן זה הינו ספק ממזר. גם רבנים אחרים דנו בבעיה הנ"ל והזכירו את המלחמות הרבות של בני העדה עם אנשי סביבתם, השבי והגירות, שגרמו להתבוללותם של רבים מבני העדה".

"המסורת נשמטה"

עוד הרב מוסיף וכותב: "בעיות אלו ואחרות התעוררו עוד לפני כ־450 שנה. אולם מאז המצב הלך והחמיר יותר עקב הניתוק, הריחוק והעדר קשר עם קהילות יהודיות אחרות. המסורת נטשטשה ועבירה הולכה נתרופפה. לגבי העלייה האחרונה ידועים לנו באחת מקרים של נשואים מבש ותערובים ונישואי־תערובת, שהגיעו כיהודים". "כתב שניתן לעשות הכל להבהיר את יחוסו כלפיהם כעדה יהודית ללא פקפוק, אך כיוון שאין אפשרות לברר את תערובת הגורמים שביניהם בתקופה של מאות בשנים, מיהו יהודי ומי לא, לכן צריכים כולם לעבור את הליך הגירות", מסיים בן־דהאן.

מסמך בן־דהאן הגיע לאחר שני כינוסי דברים, שהוגשו לבית־המשפט העליון. סיכום פגישה של הנהלת יהודי אתיופיה עם ראש הממשלה מיום 5.8.85 קובע בין השאר: "הרבנים הראשיים אינם עומדים על הלכה הטבילה שבוא לקבלתם של היהודים באתיופיה כעדה לתוך כלל ישראל". ובמקום אחר: "כיוון שיהודי אתיופיה הם יהודים לכל דבר, לא יהיה עוד צורך בהנפקת תעודות גיור או טבילה. באשר ליוחסין, הפרוצדורה לבירור המעמד האישי הנוהג לגבי כל יהודי הבא להתחתן, תנהג גם לגבי יהודי אתיופיה, לא פחות, לא יותר". במסמך השאחור יוהנ, זה מביים את שבירת השבת של "היכל שלמה". נאמר: "אם לא ייווצר ספק הלכתי לגבי מעמדו האישי — יוחסין ויהדות — של איש מיהודי אתיופיה, לא יידרש כל אקט כיחוד של טבילה. הרבנים הראשיים מבט או לראש הממשלה, כי סיכום זה מקובל עליהם".

בתגובת מועצת הרבנות הראשית, המחייבים לאחר הסיכום האמור, נאמר: "כדי לצאת ידי הספיקות ולמנוע לעז מסוג כלשהוא, מחויב כל אחד מבני העדה בקבלת מצוות, מילה וטבילה בפני שלושה, כפי שפסקו בזמנו הרבנים הראשיים הקודמים. הבא להירשם לנישואין והוכח שנימול ברית — יחויב בקבלת מצוות וטבילה בלבד". שלושת המסמכים האלה הוגשו השבוע לבית הבג"ץ על־ידי עו"ד ד"ר מיכאל קורינלדי, בא־כוח העותרים ויו"ר הוועד הבין־לאומי למען יהודי אתיופיה, והוקפו כאמר על עו"ד רנטו יאראק, נציג פרקליטות המדינה. שלושת השופטים שאלו שאלות והביעו תמיהות על הסתירה בין המסמכים.

בחוות־דעה הלכתית מנומקת של הרב הראשי הספרדי לשעבר, שצורפה לעתירה, נחשפים לראשונה הנימוקים שהביאו את הרב יוסף לפטור מכל גיור שהוא את יהודי אתיופיה. יוסף, כמו הרבנים הראשיים סבור, כי הגירושים שהיו נהוגים בין יהודי אתיופיה אינם גירושין על־פי ההלכה. אך בניגוד לרבנים הראשיים אין הוא מגיע למסקנה, שעקב כך כל בני העדה האתיופית הם ספק ממזרים. יוסף סבור, כי גם מנהג הנישואין, כפי שהיה נהוג באתיופיה, לא נעשה על־פי ההלכה. לפי שיטה זו — אם אין נישואין אין גם גירושין, ובמילא אין גם חשש ממזרות.

"לאחר חקירה ודרישה מפי זקני העדה ומביניה מתברר שאין לעדה האתיופית קידושין כלל כנתינה וכי אבידה כפי שחייבה התורה, והנישואין שביניהם נעשין באופן הבא. הורי הבחור מבקשים אצל הורי הנערה אם מסכים הנו בעיניהם מבינים את רצונם לנישואי ביום הקבעים זמן לנישואיהם. ואפילו החתן והכלה אינם רואים זה את זו עד ליום החופה. יום או יומיים לפני טקס החופה שולחים הורי החתן הכיבודים ומתנות להורי הכלה. עבור הכלה, ובשעת ובמקום הטקס של הנישואין החתן נמצא בין האנשים והכלה בין הנשים, ולא קרב זה אל זה, אך אביו של החתן מכריז בפני הנוכחים ומודיע לאבי הכלה על כריתת ברית הנישואין בין החתן לכלה, ואינו נותן שום דבר. לא הוא ולא החתן, והכהן של העדה אומר פסוקי ברכה באמירה כללית. ותו לא".

בין "טמקט" לטבילה

פרק נוסף בעתירה מיוחדת זו יהיה עיין, ככל הנראה, ליונה בוגלה. פרקליטות המדינה, במסגרת תצהיר התשובה, צירפה כנספח הצלום של זיכרון־דברים משנת 1966, שנחתם בין שר הדתות דאז יצחק רפאל ויונה בוגלה, כיום נשיא המועצה הלאומית למען יהודי אתיופיה, עלפי מינוי של הכנסת. בסופו של זיכרון־הדברים כתוב: "מר יונה בוגלה הצהיר בשם הציבור הביטע עליו, כי הפלאשים יקבלו את אשר הרבנות הראשית תדרוש מהם ויעברו תהליך של גיור כדי לסלק את הספקות ולהביא לידי הכרתם כיהודים לכל דבר". יונה בוגלה, שהוא כיום כבן 80, כתב בתצהיר תשובה, שהגיש ע"י עו"ד קורינלדי: "כל הדברים בפיסקה האחרונה לזיכרון־הדברים אינם אלא המצאה".

בוגלה גם מתייחס למסמך נוסף שצירפה הפרקליטות לתצהיר התשובה, מכתב לרב הראשי הספרדי הקודם, הרב יצחק נסים, חתום על־ידי פלאשים מאיזור תיגרה, ובו הסכמה לקבל על עצמם טבילה. "לא ידענו, לא אני ולא נכבדים אחרים באיזור גונדאר על מכתב זה. אציין, כי במכתב זה בנוסחו האבסורדי מוזכר את תפילה "טמקט", שהוא הכינוי הנוצרי של הטבילה. טבילת הטהרה היהודית נקראת אצלנו "מסלמ".

"מאות אלפים מבני העדה", כותב בוגלה, "נטבחו ונהרגו במסירות נפשם על קידוש ה' במאבק נגד המבקש, וק אנשים נבערים מדעת מסוגלים להתחתם במלה נוצרית איזוה כזאת ולחתום שהם מוכנים לקבל על עצמם "טמקט". אין להוסיף, לדעתי, כן המסמך דבר אלא רק שהחותמים עליו לא הבינו את תוכנו ואולי לא ידעו קרוא וכתוב. עלי להוסיף, כי כל מי שהתנצר ועבר "טמקט" החוץ והתנתק לחלוטין מהעדה ואין מתוך בני העדה מתנצרים". ובינתיים הסירה הרבנות הראשית את כפפות המשי. היא עוטה עתה כפפות איגרוף.

هكذا من الاهل

هكذا من الأصل

המסע הנועז של גורבאצ'וב

מאת כריסטיאן שמידט הויאר

DIE ZEIT

מיוחד ל"הארץ"

זמן קצר לאחר עלייתו לשלטון במארס 1985, קיבל מיכאיל גורבאצ'וב החלטה בעלת משמעות סמלית רבה. הוא קבע את פתיחת קונגרס המפלגה ה־27 במספר ל־25 בפברואר 1986. החלטה זו עוררה בבעלי פחות תשומת לב מכפי שהיתה ראויה לה. שכן תאריך זה הצטייר כמתכונת חריפה על אבירדד הבוטה רוחות של ההיסטוריה שלאחר הכלהבה. ה־25 בפברואר היה יום היכור בחייו של אורח ברית המועצות, יום בכו כל האחרים בעבור ההיסטוריון הסובייטי הוייב בשתיקה. ועכשיו העלה יום זה מחדש מתהום הנשיה. ב־25 בפברואר 1956 העלה ניקיטה כרושצ'וב את פשעי סטאלין בפני 1,436 הצירים של הקונגרס ה־20. היו אלה ארבע שעות שזעזעו מפלגות קומוניסטיות בעולם כולו. ובשם "התנועה הקומוניסטית העולמית" תקנה בפסו של דבר הביורוקרטיה הסובייטית גם ניסיון ראשון איפכה"סיוזי זה להתכבד עם העבר. המהור הקוני של סטאלין הוקע, אבל בני־לויין של כרושצ'וב על "פולחן האישיות והוצאותיו" — זה היה שכו של הדו"ח הסודי — נשארו רק הכלה "פולחן האישיות", שבאמצעותה סייתו וכיסו את "התוצאות".

ההנהגה החדשה בקרמלין בניצוחו של גורבאצ'וב בחרה בהפגנתיות את יום השנה ה־30 להתנתקות הראשונה מסטאלין כדי לערוך בו את הקונגרס שלה. שכן גם היא מכינה מפנה היסטורי. ולמעשה, המודרניזציה הארגונית־מבנית של הכלכלה והחברה בבריתנה גם הם הינם במחינת ניסיון שני של ההסטאליניזציה. גורבאצ'וב גולם בצלו של סטאלין באורח ספציפי. אינדיבידואלי ואישי. גורבאצ'וב בכוחה, 30 שנה לאחר מכן, להתגבר באורח מרשים ותשתיתי על המורשת הירנוית של סטאלין. גורבאצ'וב רצה באורח אימפולסיבי לבנות את הגורל. לאלץ את האושר באמצעות נסיים. גורבאצ'וב כנסה לעצב את העתיד על בסיס הניסיון.

גורבאצ'וב התגעגר בחולצת איכרים רוסית ובציציות הקלסיקאים של הקומוניזם. אבל לעתים קרובות היתה התנהגותו זו כבריקה באפילה. גורבאצ'וב משמש תדמית של מדינאי מרגאג ואוהראי. הפרגל יותר למען שותפות כלל־עולמית באשר למען "מהפכה עולמית". מאחורי התנהגות זו עומדים יותר כאשר "סגנון חדש" או ואריאציה מודרנית יותר של פולחן האישיות. נראה שהכרה וביטחון עצמי שומרים על גורבאצ'וב מפני מיתוסים וכפני תחירה לכוח הנובעת מחולשה, שפעלו על רבים כל כך מקודמיו אשר הגדילו האידיו את הארמה הרוסית על חשבון העם הרוסי.

הקשר פוליטי פנימי

יש משמעות רבה בעובדה שבסם זה של הקרמלין אינו רוצה עוד לפתור את הבעיות הפנימיות של ארצו באמצעות התפשטות בחוץ, אלא מעדיף פתרונות כלכליים־פוליטיים. אולם כדי להשיג מטרה זו אין הוא יכול לגייס רק את המאגרים והעתודות העומדים לרשותו כל אימת שמעלה מוזיוית־עתועים של הסכנה מבחוץ. האחרים בברית המועצות חייבים סוף סוף ללמוד להתגורר עם עצמם, ולא עם האויב המעמרי. הישגים והספק צריכים להיות תוצאה של ניסוי וטעיה של אנשים נורמליים. שום מדינה מודרנית אינה ניתנת עוד לניהול בתנועה של "קומוניזם מלמעלה" החותר ומתחרש, בקריאה יומיומית לקרב האחרון של שיטה מושלמת, שכמשה של דבר נמנע ממנה הניצחון רק בגלל העולם הרע סביבה.

כען נראה שהאיש בקרמלין יוצא לפעולה כדי לחלץ את החברה הסובייטית מתרדמה, מהתפוררות, מהעדר שאיפה להישגים, כדי למנוע לפתוח הידרדרות נוספת של הכלכלה הכושלת. כל הצעותיו של המזכיר הכללי בתחום מדיניות החוץ — כמו למשל תוכנית שלושת השלבים האחרונה לפירוק הנשק הגרעיני בעולם עד סוף המאה — הן בהקשר פוליטי פנימי ישיר. הן אמורות לא רק לצמצם את היקף מערכות הנשק, אלא לעזור להחליש ולרכך בזהירות את תמונת האויב הנושנה. כמובן, רק במידה שדבר זה מתיישב עם שלטונו הבלתי מעורער של גורבאצ'וב ועם הבטחת שלטון זה.

יומרותיו של גורבאצ'וב אינן איפוא אך ורק צעד תעמולתי לביתוק אמריקה. אלא גם ברכומן פעולה למען המודרניזציה של רוסיה. ודווקא משום כך הן מחוקות אינטרסים מנוגדים לאנטגוניסטים במערב. האירופים תומכים במודרניזציה של ברית המועצות, שכן הם מקווים שתביא להתפתחות עצמית רציונאלית יותר של המעצמה העולמית. המנהיגות האמריקאית אינה שותפה לאינטרס זה. היא רוצה למנוע כמידת האפשר הצלחה ויוקרה בינלאומית מיריבתה העל.

קדימויות מנוגדות

אין ספק שתוכנית שלושת השלבים של גורבאצ'וב נרחבת ומקיפה מכדי שתוכל להשפיע בצורה עניינית הדינית. ראשית, חלק גדול ממנה הוא תעמולה גרידא. שנית, דיון קונקרטי במערכת התאריכים, לוחות הזמנים, השלבים והגירסאות של המעצמות הגרעיניות ילמד בנחרה שהשד נעוץ בפרטים. ושלישית, ההכרזה על עולם משוחרר מנשק גרעיני היא יותר בעלת כוח סוגסטיווי המנוי מאשר כוח שכנוע בנושא מדיניות פירוק הנשק. עם זאת, כפריצת הדרך זו גבר הקרמלין במסלול המיותרים של הארטפיות על חוץ מלחמת הכוכבים בדבר היוזמה הללו.

מעולם עדיין לא הציגה ברית המועצות תוכנית פירוק נשק מפורטת כל כך הכוללת לוחות זמנים, בקוונות וסוגי טילים. ומעולם לא העמיד כבר יין בקרמלין לדיון עמדות כה רבות שבעיני קודמיו היו נקודות שאין לוותר עליהן. גם בוצעה לאפשר לאמת בשטח צעדי פירוק נשק "בסיוע הליכים בין־לאומיים". הרחיק גורבאצ'וב לכת יותר מכל קודמיו.

בשלב הראשון, כך הכריז מנהיג המפלגה בתוכניתו בת שלושת השלבים, "יתקבל החלטה על פינוי מוחלט על הטילים לטווח בינוני של ברית המועצות וארצות הברית באזור האירופי"... כצעד הראשון בדרך לשחרור היבשת האירופית מנשק גרעיני. בהזדמנות זו תצטרך ארצות הברית להתחייב לא לספק את הנשק האסטרטגי שלה ואת הטילים לטווח בינוני למדינות אחרות. אנגליה וצרפת יצטרכו להתחייב לא להוסיף על המאגר הגרעיני המקביל שלהן". בנקודה זו ויתרה מוסקווה על עמדתה הישנה, שלפיה המערכות הגרעיניות של צרפת ואנגליה שקולות כנגד טילי האס־אס־20 הרוסיים.

אין מקום לאשליות, אך גם לא להשערות כי שליט ברית המועצות מכין ב"פירוק" הגדול שלו סוס טרויאני, כדי להעדים על תוכנית מלחמת הכוכבים ועל העולם המערבי. הבעיה נעוצה בראש ובראשונה בעובדה. שאי אפשר להעמיד על מכנה משותף את קדימויות מדיניות־החוץ של שתי מעצמות־העל. יש ניגוד בסיסי בין החזונות של מנהיגיהם. הקדימויות: נשיא ארצות הברית רוצה לחסל את יכולת המהלומה הראשונה המיוחסת לרוסים. עמיתו הסובייטי רוצה לבלום את הקצב של חידושי החימוש האמריקאיים. החזונות: רייגן רוצה להפוך את אמריקה לחסינה בפני תקיפה הודות לציוד נשקה. גורבאצ'וב רוצה להפוך את ברית המועצות למעצמה כלכלית גדולה.

האחד יכול להשיג את מטרתו רק על ידי חימוש מואץ, השני רק על ידי הגבלת החימוש.

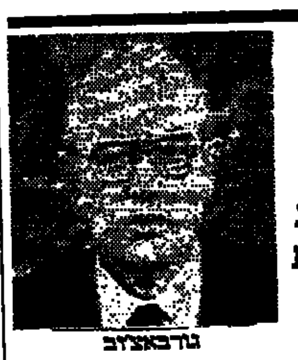
גורבאצ'וב

פתרונות כלכליים־פוליטיים במקום האסטרטגיה הישנה, מדיניות ההתפשטות; על רקע זה יש לראות את יוזמותיו המפתיעות לפירוק נשק גרעיני מקיף ולדו־שיח

הסיטון המועלה ללא הדף שגורבאצ'וב רוצה באמצעות יוזמותיו רק לתקוע טריז בין אירופה לאמריקה. משקף את אי הנחות מבך שהפיצול והפילוג מתרחבים גם ללא טריז. כמובן, מנהיג המפלגה הסובייטי מנסה לעשות שימוש בחששות של פרלמנטרים ושל חברי קונגרס אמריקאים מפני מדיניות החימוש ובעיות החובות העצקית של וושינגטון. אבל גורבאצ'וב מיסיב לדעת טריז בברית הקפיטליסטית יועיל מעט, ופירושו של דבר הוא הדוק וגודה נוספי של הכלכלה אצלו. הוא יוכל לחופי את ההגורה רק כאשר לא ידכו את כל כוחותיו במירוץ החימוש עם אמריקה. אי אפשר לעקוף את וושינגטון ולהתעלם ממנה. לפיכך מאז עלה לשלטון ליווה גורבאצ'וב כל מיתקפה תעמולתית גם בהצעות קונקרטיות יותר.

זהות חדשה

כריפוד אידאולוגי־תעמולתי לאסטרטגיה פוליטית זו, הציג גורבאצ'וב בחודשים האחרונים את הקונצפציה — המשמנת את דיפלומטיית־הירייקות של גרומיקו — בדבר שיתוף אחריות הולך וגדל בעולם. ביסודו של דבר, הוא משתמש במישור הגלובלי בדגם האחד לצמצום הנזקים לנוכח מעצמת החימוש, שניסו מדינות בגוש המזרחי תחת קראו ההנאקר לבנות יחד עם שכנותיהן המערביות כבר ב־1984־85. הונגריה ומזרח גרמניה נאלצו אז לנטוש את ניסיונותיהן שכן ברית המועצות (גרומיקו) וארצות הברית (ויינברגר) עדיין לא היו מסוגלות לקיים דו־שיח.

גורבאצ'וב מנסה זה כבר לטוות רשת חדשה של הטוי הדו־שיח כלל־עולמיים. עם סין נערכו שיחות לאין ספור, אך עד כה לא הושגה התקדמות של ממש. באפגניסטאן מאותת הקרמלין על נכונות לפתרון דיפלומטי, אך אינו רואה שום מוצא. בלוב ובדרום תימן, השליחים הסובייטים שמתפקידם היה לרכוש השפעה גישיו באפלה, ופריצת הדרך לקראת תדמית עולמית חדשה נתקעה. גם במקומות אחרים עדיין מוכה לגורבאצ'וב דרך ארוכה.

ניסיונות אלה ליצור מגע אינם רק בכיוון אחד, ולא רק נגד אמריקה. לקלף האירופי של גורבאצ'וב יש צד שני, משמעותית מאוד היא העובדה, ששליט ברית המועצות משתדל להעניק לקיסרות שלו זהות אירופית חדשה. מאז עלה לשלטון מציע גורבאצ'וב לדברנגה שקודמיו לא רצו להכיר בו או אם הכירו (במקרה של אנדרופוב) לא יכלו לתת להכרתם ביטוי: אם רוצה מוסקווה בסיוע הטכנולוגי של מערב אירופה, הרי זה בגדר סירוף ומגוג לאינטרסים שלה להרסיף ולהסתגר בפני זרם מידע מהמערב.

משקיפים מערבים לא מעטים הוזאים הכל באמות־המידה של הכלכלה הליברלית, סבורים שכל אותם שינויים הם תחבולת תעמולה כלבד. הם נשענים באורח סטריאוטיפי על הצהרתו של הבוס "האידאולוגי" יאגור ליגאצ'וב ביוני 1985, כי "הטרנספורמציה המהפכנית" תיעשה ללא "זרירות לכלכלת השוק ולרכוש הפרטי". אפשר להבין את ההבטחה לא לסטות מאום הדרך כאשר יוצאים למסע כה נועז שסלביו עדיין לא ידועים. היא עוד מובנת יותר לנוכח אירועי ההיסטוריה החל מכרושצ'וב, שלא לדבר על האביב של פראג ועל התקוממויות הפועלים בפולין.

מגמתו של גורבאצ'וב לרפא לא רק את התסמינים אלא את השיטה כולה, הולכת ומתבהרת בשבועות האחרונים לפני קונגרס המפלגה. זו הפעם הראשונה מאז אוקטובר 1930, כאשר הכריזה ברית המועצות כי תעסוקה מלאה מובטחת לנצח, שוב מדברים באורח רשמי על אבטלה כתופעה בלתי נמנעת. וזו הפעם הראשונה זה עשרות שנים עתה ביטאון האיגודים המקצועיים "טרוד" על שאלות קוראים בנושאי שכר, קצבאות, הטבות במקרה של פיטורים בגלל פירוק מפעלים או משרדי ממשלה. קורא אחד ביקש לדעת מדוע אין מדברים בגלוי על העלאות מחירים. אחד דרש לדווח לא רק על אסונות טבע בחו"ל אלא גם בברית המועצות.

כל זה מלמד, שגורבאצ'וב מנסה לפרק בזהירות את תדמיתו של האויב הישן, כדי למנוע את פשיטת הרגל של המדינה ולאפשר את הבניה לעידן המחשבים. השאלה אם יצליח, תלויה גם ביכולתו של המערב לזהות את חלקו הוא באחריות. עד כמה לא די ברצונו של אדם אחד, אפילו לא של מנהיג מפלגה רב־עוצמה בברית המועצות, מלמדת ההיסטוריה. על נסיונו של כרושצ'וב לפני 30 שנה לגבור על מורשת סטאלין האפילו במהרה משבר סואץ והמרד בהונגריה. בסילבסטר 1956 כבר היה השליט הסובייטי דאז בעמדת התגוננות כה גדולה, עד כי נאלץ להכריז ש"סטאליניזם" הוא המצאה של תעמולה אנטי־סובייטית. גם המערב צריך להיות מעוניין בכך, שמיכאיל גורבאצ'וב תיזהר נסיגה כזאת.

הטרגדיה הנמשכת של אוגנדה

מאת ז'אן קלוד פומונטי

Le Monde

מיוחד ל"הארץ"

שליט חדש תפס את השלטון במדינה האפריקאית שבעת ייסודה חזו לה עתיד ורוד והיום היא מוקזת־דם ומפוררת

כוחות "צבא ההתנגדות הלאומית" בראשותו של יוֹבֵרי מוסבני נכנסו לקמפאלה ב־25 בינואר, והתקבלו בהתלהבות על ידי התושבים. מתחריו של הנשיא הקודם, הגנרל טיטו אוקלו, נמלטו מזרחה וצפונה. חלקם נעצרו בג'ינג'ה, העיר השנייה בגודלה באוגנדה, 80 ק"מ ממזרח הבירה, ונכנעו ימים לאחר מכן. מוסבני הושבע כנשיא ב־29 בינואר, ואמר כי השינוי האחרון הוא שינוי בסיסי ולא חילופי משמרות, וכי ברצונו להקים ממשלה בלתי־מזוהה (עם אחד הגושים) השומרת על זכויות האדם. משקיפים ציינו כי בניגוד להתנהגות החיילים בהפיכות קודמות, לא נמסר על מעשי זוועה וביזה מצד אנשי "צבא ההתנגדות הלאומית".

* * *

הטרגדיה האוגנדית — עשרות אלפי קרבנות תחת שלטון העריצות של אידי אמין ובמספר הזה ואולי יותר מאז נפילתו — ראויה תשומת לב. מאז נפילת אידי אמין נלחמו זה בזה במדינה מתפוררת קבוצות חמושות, הנשענות על הלאומים העיקריים במדינה — שהבריתות ביניהם נרקמות ומתנתקות ללא הרף — ושליטיהם קרובות מדי התמצו מלפלי הגבורה שלהם במעשי טבח באוכלוסיה חסרת מגן. ב־1979 האמינו שבריחת אידי אמין מפני צבא טאנזניה שנכנס למדינה תסים קץ לתקופה הקודרת ביותר של הפרוטקטורט לשעבר של הכתר הבריטי. השנים שלאחר מכן שמו לאל תקווה זו. בקמפאלה כמו גם באזורים אחרים החזק ביותר הוא השולט. כך היה אתמול עם אובוטה, אוקלו או אידי אמין, וכך גם היום.

עם זאת, ערב קבלת העצמאות נראתה אוגנדה כבעלת סיכויים טובים יותר ממדינות אפריקאיות אחרות שעמדו לקבל את עצמאותן. למדינה בעלת האקלים הנוח והפוטנציאל החקלאי הרב היתה מסורת אריסטוקרטית מבוססת של ממלכת הבוגנדה, לאום המהווה חמישית מכלל האוכלוסיה. הבריטים לא התעללו באוגנדה: מינהל הפרוטקטורט הוסיף להיות עקיף ונוכחותו לא הכבידה, שלא כמו בקניה השכנה שבה היו גם קולוניאליסטים בריטים. ושלפני העצמאות חוותה התקוממות קשה מדם של המאו־מאו, וחוף העבות של הלאום העיקרי בקניה, הקיקויו.

ובכמו מדינות רבות אחרות באפריקה, צאתה של אוגנדה לדרך העצמאות לא בישרה טובות. מילטון אובוטה, ראש הממשלה הראשון לאחר קבלת העצמאות ב־1962, ליבה את היריבויות האתניות כדי לצמצם את השפעת הבוגנדה, שהקבאקה (מלך) שלהם מונה לנשיא המדינה ב־1963 עם הכרזת הרפובליקה. ב־1966 הצליח אובוטה להביא להדחת הקבאקה. כך נבר גבוה ארמנו, מבצע שמסר אובוטה לידי קולונל, שנחשב לא מסוכן, כשם שנחשב בלתי מוכשר, בשם אידי אמין דאדה. ההיסטוריה היא שנשקה צחוק אחרון: אידי אמין הפיל ב־1971 את אובוטה לפני שהשקיע את ארצו באש ובדם, תוספ על כך שיבש הדם לגמרי את כלכלתה.

נכון שהבריטים הם שהכניסו את התולעת לתפוח, שכן היה זה נהגם באוגנדה (כמו במושבות רבות אחרות) לגייס ל"רובאים האפריקאים של המלך (הבריטי)" בני לאומים קטנים בעלי מסורת מלחמתית מאזור גבול סודן, כמו למשל הקוואקה, שבט אסלאמי קטן שעם בניו נמנה גם אידי אמין, מתאגרף מוכשר ואכל־פבית, "בעל סוג המוח שקצינים בריטיים אוהבים לראות בקרב אנשיהם", כפי שהדגישו כמה וכמה דיווחים צבאיים. אבל במדינות העצמאיות החדשות "המש"קים של הקולוניאליזם" הפכו במהרה לקצינים ולאחר מכן לרמטכ"לים. אוגנדה לא יצאה מכלל זה. לאחר נפילת אובוטה, אמין, שהתקבל כ"משחרר" על ידי המון נאיווי, שלט כרצונו, זרע אימה רצח ושכוח, שיסה את מבניין הלובים ביניזם הסמאניים, חיסל מקרי כוח, חיסל את מעמד האינטלקטואלים ופורר את המדינה. אין ספק שהפלתו מהשלטון עוררה אהדה כללית. אבל איך אפשר היה לשכוח שנשיאה לשעבר של טנזאניה, יוליוס ניירירה, אויבו המושבע של אמין, היה אדריכל סילוקו וכי — וזה העיקר — הכוחות הטאנזאנים הביאו יחד איתם את מילטון אובוטה שאחד־הקבקע, שהך קין בסוס עת, חזר ולקח את השלטון. אמין שמצא מקלט כלוב לפני שעבר לערב הסעודית, שם הוא חי כיום, הותיר מאחוריו מדינה מוקזת דם ושסועה. באוגנדה לא קרה נס. היא שקעה בתוהו ובוהו. המסורת הצבאית שלה דמו יותר מדי — גם לאחר הפלת מילטון אובוטה בידי אוקלו — לכנופיות הבריונים המושחתות של המשטר הקודם. האנשים במדים התעללו באוכלוסיה ועודדו לא אחת מעשי הבזק כמו זו של אבי־אראי, שיצאה כעת מנצחת.

מזה זמן רב התרגלה האוכלוסיה בארץ זו שהיא ללא מימשל — 15 מיליון תושבים — לסגת למחוזות הישנים עליהם, כשלכל מחוז בפני עצמו יש מעין עצמאות כלכלית מדומה, דבר שהתאפשר הודות לאדמות הפוריות, בעיקר באזור האגמים. מי זוכר היום שבאוגנדה שכנת מקררה, האוניברסיטה העתיקה הגדולה של מזרח אפריקה, שם למדו ולימדו האנשים המוכשרים ביותר ביבשת, כגון המשורר האוגנדי אוקוט פ'ביטק והסופר נגוגי ווא טיונגו מקניה? מי זוכר שלאורך הגבעות הירוקות הוז היה המזל שלא להתנסות בצורות הקיצוניות ביותר של הניצול הקולוניאלי ושלפיכך לא גולשה ללאומנות תוקפנית? כיום אחת הסיעות עלתה לשלטון בתורה. אך יידרש הרבה יותר מדיבורים יפים ומצע מפתה כדי לשכך את הפצעים. שאם לא כן עלולות קריאות ההידוד של ההמון להישאר שוב ללא הד.

סין: אין דרך חזרה

שרות

Newsweek

מיוחד ל"הארץ"

שנת 1986 תהיה שנת "עיבוד, עיכול ושיכלול" הרפורמות שנקבעו ב־15 החודשים האחרונים. תופעות הלוואי של קיפוח ושחיתות מעוררות מורת רוח גוברת, אך הגלולה ודאי אינה מרה כמו העבר השנוא, הזכור עדיין לרבים

פקינג

בעמק הקודר בצפון סין מעמיסים תושבי הכפר לו ג'יאו יינג סלרי על אחת בהתיש בישארית שקנו באחרונה, כדי להוביל את תוצרת הגזר שלהם לשוק הירקות החופשי בפקינג. בהתקרב עונת הגזרים, חו יואנשיה הולכת הביתה. הבעדר על כתפה. הו כרוויחה 62.50 דולר. סכום עצום על פי אמות־המידה בסין. והיא מספרת בגאווה לאורח שהיא ובעלה לא רק קנו את בית הלבנים שהם גרים בו אלא גם רכשו טלוויזיה צבעונית. "עכשיו אנחנו חוסכים למכונה להדחת כלים". היא אמרה. היא אינה מבינה הרבה בפוליטיקה ובכלכלה. אבל היא יודעת שכבבן של משפחות דשל 60 משפחות בכפר בעולם לא היה טוב כל כך. הודות למחיר הגבוה של הירקות בשוק החופשי, יש למרבית המשפחות כלו ג'יאו יינג מכונת כביסה. ולרוב מכוניתן — טלוויזיה צבעונית. קרוב לכליים הם בעלי מקררים חשמליים.

בבית החרושת לציוד מכונות מספר 1 בפקינג, כבר הרוח עגום כמו אולי בות העבודה הקודרים. שם עובדים 7,500 הפועלים. בעקבות רפורמות השוק החופשי, האמירו מחירים של 1,600 מצרכים — ובכלל זה מצרכי יסוד כבשר, דגים ועופות. פועלים מקבלים סובסידיה בת 4 דולרים לחודש כדי לקנו את ההעלאות. אך הם עדיין מתקשים מאוד לגבור כמשכורתם את המחיר. "יש לי ילד אחד במשפחה ואפילו כך, קשה להסתדר". אומר יאנג ג'ינג, פועל תחזוקה בן 31 שבעבורו בשר ופירות היו למותרות ובמעט שאינם בהישג ידו. חברו לי, בן 26, אומר: "אחרי כל כך הרבה שנים מאז הקמת הרפובליקה העממית, אני חושב שרמת החיים היתה צריכה להיות גבוהה יותר".

ללא בסיס

לפני שנה באותה תקופה נראה היה שגל של אופטימיות סוחף את סין. באזורי הכפר, באו ומתמיד העניים ביותר, המקופחים ביותר, שם היתה העבודה השוחקת ביותר, השתנו מתכונות החיים, והאפשרויות שניתנו לאיכרים למכור בשוק החופשי הביאו רווחה חסרת תקדים למיליונים. בפקינג, ג'ינסים, ריקודי דיסקו ואופנועים יפניים היו הצעקה האחרונה וקופת המדינה התפוצצה ממאגרי מטבע חוץ. 14 ערי חוף פתחו את שעריהן להשקעות זרות. כיום חלק מאותה אופוריה חלף. אף כי מצבם של האיכרים מוסיף לשגשג, מורת רוח מפעפעת לעתים קרובות מתחת לפני השטח בערים הצפופות של סין. הפער בין ערים לכפרים היה תמיד עצום. פועלי בתי חרושת בסין נהנו הוז מבחינה כלכלית עילית בהשוואה לאיכרים, ככל שיתרון זה שלהם היה יחסי.

בערים חברה אינפלציה גואה למעשי שחיתות ומעילות כדי להציל אולי נוסטלגיה קצרת־ראות לימים הראשונים של עידן מאו. כיסי הרווחה החדשים עוררו איבה בקרב הרבים שנשארו מאחור. בו־בזמן, תוכניות פיתוח רבות באותן ערים שנפתחו לסחר זר הלכו מרוהי לזהר. היילולת בזבה על מכוניות מיובאות ומוצרי צריכה מחו"ל נגסה עמוק במאגרי מטבע החוץ. ודאנג עצמו שכמעט עודד אותה כללית בשם ששיחרר את סין מכבלי "המהפכה התרבותית" העלה אותה על הדרך למודרניזציה, משמש מוקד לביקורת. סמריה אך שאין לסעות בה. אומר דיפלומט מזרח־אירופי בפקינג: "הרפורמות נבנו ללא בסיס ועכשיו המבנה כולו מתנודד".

דאנג בוודאי אינו עומד ליפול וממשלתו גם לא תנטוש את הדרך שנבחרה בה. "אין דרך חזרה". אומר דיפלומט מערבי. "מכיוון שרוב האנשים תופסים שאין למה לחזור". אולם קצב השינוי האט באורח דרמטי בידי ביורוקרטים עצבניים. על פי קו המפלגה הנוכחי, תהיה 1986 שנת "עיבוד, עיכול ושיכלול" הרפורמות שנקבעו במשך 15 החודשים האחרונים. כפי שאומר בנקאי מהונג־קונג: "עכשיו יהיו זה שני צעדים קדימה, צעד אחד אחורה וצעד אחד הצדה".

תוכניתו של דאנג לשידוד מערכות כלכלי עירוני נראתה פשוטה דיה כאשר בישרו עליה בראשונה באוקטובר 1984. הרעיון היה להחיל על הערים את רפורמות השוק החופשי שכבר הוצעו לפעול באזורי הכפר. על פי התוכנית, מנהלי מפעלים יורשו למכור את העודפים שלהם בשוק החופשי. התעשייה תהיה תחרותית יותר. והממשלה תתחיל לקצץ בסובסידיות בזמנן לקרב מחירים לערך השוק שלהם. כפי שהתברר, השינוי הפתאומי הזה הכניס את הכלכלה הסינית לסיחרור.

הייצור התעשייתי עלה בשיעור שיא של 23% במחצית הראשונה של 1985, דומה שכולם עטו על כספים כדי להגדיל את תפוקת החשמל. את זמינות התחבורה ואת היקף הבניה. היבוא עלה בשיעור מדהים של 67% בתשעה חודשים בלבד ומחירי המזון הקיקו כתוקים. מחיר בשר חזיר עלה ב־50%. מחיר בשר עגל ב־80% ומחירי הדגים הוכפלו. השלטונות ניסו לרכך את עליית המחירים בהעלאות שכר, בממוצע של 9%. אך כשהאינפלציה מרופסת, על פי נתונים רשמיים, בסביבות 10% (ועל פי אומדנים בלתי רשמיים, שיעורה כפול), ראו פועלים בערים כיצד רמת חייהם יורדת. בסוף השנה שעברה נאלצו השלטונות להפעיל בלמים. הטילו פיקוח נוקשה על מילוות, הוצאות בניה והוצאות ממשלתיות.

עשירים חדשים

עד כה מדיניותו של דאנג לעודד מנהלים לנקוט אמצעים נוקשים נגד עובדים הנחשבים עצלנים, לא היתה בדיוק ניצחון מרשים. במקרים רבים דיברו עליה הרבה יותר מכפי שיישמו אותה. בית החרושת לתחמושת גומי בצ'ינגדאו הוא דוגמה אופיינית. לבחוך הפרוטוקול, כאשר הוא מדבר על 734 הפועלים במפעל, אומר המנהל בקשיחות מופגנת: "אם הם לא יעבדו, לא אתן להם פרוטה". אך כאשר לוחצים עליו הוא מודה שעדיין לא פיטר אף פועל אחד, ובכלל זה אחד העובדים המסרב לעבוד אך מגיע מדי יום למקום.

גם תוכניתו של דאנג להעלות את הבורגנאזיה כעורת בנוסים נתקלה בבעיות. בבית החרושת להולכות מספר 1 בפקינג קידם באחרונה המנהל שו האניג 140 מבין 2000 הפועלים שלו והעלה את שכרם מ־12 ל־19 דולר לחודש. אבל הוא זהיר באשר לתוצאה הסופית. "אני לא יכול לומר שלא היו שום רגשות קנאה", הוא אומר. "כאשר אתה מקדם 7% מהפועלים שלך, 93% אחוז נשארים לא מרוצים".

דאנג אמנם הצהיר מלכתחילה שהרפורמות שלו מיועדות לאפשר לכל הסינים להתעשר, "כמה יהיו עשירים יותר מהר יותר". אולם הוא לא העריך נכונה אילו קנאה והתמרמרות יעוררו העשירים החדשים. בחודש שעבר נהגי האוטובוס של פקינג לא עצרו במתכוון בתחנות שונות והשאירו כך אלפי נוסעים ממתינים בקור הקשה. תלונתם: נהגי מוניות מרוויחים פי עשרה מהם. הרפורמות של דאנג גם הביאו להתפרצות של מעשי שחיתות. זו היתה נפוצה תמיד, אך כעת היא בולטת יותר ואולי גם מרובה יותר, מכיוון שאפשרויות התרבו.

על פי מחקר ממשלתי אחד, למעלה מ־67 אלף פקידי מפלגה וממשלה מעורבים בקרוב ל־28 אלף עסקים בלתי חוקיים. שוחד, סחיטה וגניבה הגיעו למה שהשלטונות עצמם מכנים "ממדי מגיפה". במידה מסוימת נובע הגל הגואה של פשעי צווארון לבן מחופש הפעולה הרב יותר שניתן לפקידים בדרג הביניים. חקירה שנערכה באחרונה במחוז היילונגג'יאן קבעה ש"השלטונות המקומיים הקיזו עד תום את דמם של כמה חקלאים". באלצם איכרים לשלם אגרות חדשות גבוהות יותר על רשיונות, דמי רישום והיתרי מסחר. מנהיגי מפלגה אמרו ל־8000 פקידים בכירים שהתכנסו בפקינג בחודש האחרון כי הממשלה מתכוונת לנהוג ב"נוקשות" בעבריינים.

כיוונים משתנים

מדיניות "הדלת הפתוחה" שהנהיג דאנג בתחום האמנות והבידור היתה כרוכה בתחושות בלבול ואי ביטחון בשאלה מה מותר ומה אסור. האיתותים מצד השלטון היו בוודאי מעורפלים בחודשים האחרונים. "דברים מתחילים וצצים פה ושם. מצביעים בכיוונים שונים כל הזמן", אומר דיפלומט מערבי ותיק. שבועון פופולארי חדש בפקינג, "הקומיה של הזניקי", מדפיס סקצ'ים סאטיריים על צייתנות עיוורת ותעמולה מגוחכת. אולם הצגת מחזה שזו נימתה, "אזהרה", הורדה באחרונה על ידי השלטונות בטיעון כי לא סיפקה תמונה אופטימית של העתיד.

כללית נראה: שהשלטונות יוצאים למסע מחודש של דיכוי תרבותי. כמה אולמות דיסקו נסגרו, בטלוויזיה הופסקה הקרנתן של תצוגות אופנה ושיעורי ריקוד ובמקומם באו סרטים משעממים ותוכניות תעמולה. בוטל ביקורה של להקת הפופ האוסטרלית "גברים בעבודה" ובמקומם תבוא הזמרת הצרפתיה מיריי מאתייה. אולם סטודנטים (בין השאר) מוסיפים להרוג מגבולות חופש הביטוי המותר.

בסוף דצמבר ערכו סטודנטים מוסלמים, בני מיעוט לאומי מהרפובליקה האוטונומית שינג'יאנג, סמוך לברית המועצות, הפגנה חסרת תקדים נגד ניסויים גרעיניים באזור. מוקדם יותר סטודנטים בפקינג יצאו לרחובות כדי להפגין נגד שחיתות הפקידים, העליה הגואה במחירי המזון והצפת סין בסחורות יפניות. השלטונות הגיבו בהסרה של כמה פרסומות־ענק במרכז פקינג בזכות מכשירי סטריאו וטלוויזיה יפניים, ובעיתונות־קיר באוניברסיטה של פקינג אפשר היה לקרוא את המשפט הכואב והנוקב: "מה נתן לנו כל הדם שהוקרב? רק מקררים חשמליים ומשטרה".

התחושות האנטי־יפניות של הסטודנטים יכולות אולי לשקף גם שנאת זרים מסורתית, הניזונה מן מעשי הזוועה של יפן בסין במלחמת העולם השנייה. שנאה זו גם עשויה להכשיל את ניסיונו של דאנג לפתוח את סין לסחר העולמי. אמנם ערים כפקינג וקאנטון מלאות במלונות בסגנון מערבי, המושכים לגיונות גדלים והולכים של תיירים ואנשי עסקים צמאי עסקות; יתר על כן, לבד מבתי חרושת משותפים לסין ולגורמים מחוץ כשאנגחאי ובשלושה "אזורים כלכליים מיוחדים" אזרים המייצרים מכשירי טלוויזיה ורשמקול, קוקה קולה ופפסי קולה העניקו שהזינן רשיון למפעלים בסין למלא בקבוקים בתוצרתן. ואולם הפיתוח הכלכלי מפגר בהרבה אחר יעדי המשטר.

במקום למשוך השקעות טכנולוגיה מתקדמת, הערים שנפתחו להשקעות זרות בשנה שעברה הציאו בסופו של דבר מאגרי מטבע חוץ יקר ערך, כדי לייבא מוצרי צריכה שנמכרו למחרות בתוך היבשת ברווח גדול. חברות אמריקאיות, יפניות, בריטיות, צרפתיות ומערב גרמניות השתתפו כולן במפעלים משותפים. אך מרבית המשקיעים שהתחבבו לעבוד בדלת הפתוחה של דאנג היו עד כה אנשי עסקים סינים מעבר לים, שותפת לכוח העבודה הזול. העדר העניין של חברות רב־לאומיות נובע בחלקו מתקנות מגבילות, המקשות על חברות זרות להוציא את רווחיהן מחוץ לגבולות סין.

אנשי עסקים קובלים שהם חייבים לשלם היטל בשיעור של 260 אחוז על מכוניות מיובאות, שלא לדבר על דמי שכירות בשיעור עד ל־6000 דולר לחודש בעבור דירות קטנות יחסית בעיבורי פקינג. הם מתלוננים גם על הכישורים המקצועיים הירודים של כוח העבודה הסיני. חברות נפט מתלוננות על שהן משלמות משכורות ברמה אמריקאית לפועלים סינים ירק לים רק 10%־20% מהשכר (הפועלים מקבלים), השאר מועבר לממשלה.

היורשים

לפני חמש שנים אמר דאנג כי הוא מקווה לפרוש בהגיעו לגיל 80. כיום, בגיל 81 לא נראה כי יוכל להאט את הקצב בעתיד הקרוב. דאנג אכן הצליח להציב בני חסות בתפקידי־מפתח בכינוס מפלגתי מיוחד בתחילת הסתיו האחרון. אך הוא נאלץ לדחות את תוכניותיו למנות את מזכיר המפלגה הו יאובאנג ליורשו, מכיוון שקציני צבא בכירים התנגדו להחלטתו של דאנג למנות את הו ליו"ר הוועדה לעניינים צבאיים של המפלגה, התפקיד שבאמצעותו חולש דאנג על צבאה של סין (ועדה זו היא נורסמפתה בצמרת השלטון במדינה). ההתנגדות נובעת גם מהעובדה שבניגוד למאו ולדאנג אין להו בן ה־70 רקע צבאי של ממש. אך היא משקפת את מורת רוחו של הצבא מהרפורמות שהביאו לקיצוץ בתקציב, לצמצום תפקידו הפוליטי של הצבא ולשחרורם מהצבא של עד למיליון חיילים.

לזה, מארגן מוכשר, יצא שם אדם הממהר לומר את אשר עם לבו — ואז משנה את דעתו. ניסיונו האחרון להציע את המונים להשתמש בכלי אוכל ובמקלות במקום באצבעות אכילה נחשב אופייני. כך גם הצעתו הלא שקולה בזמנו שהוכחשה מאוחר יותר על ידי סוכנות הידיעות הסינית, לשקול לוותר על חילופי הביקורים ב־1984 בין ראש ממשלת סין דאו ונשיא ארצות הברית רונלד רייגן, אם לא יענה ואשינגטון באורח משביע רצון על מחאות סין בדבר תמיכתה של ארצות הברית בטייוואן.

"אם דאנג ימות, תהיה מוטלת הסמיכה על זו להחזיק את האניה מעל המים. אם רוצים שהרפורמות יימשכו לתוך המאה ה־21", אומר דיפלומט מערבי. "יש אנשים רבים המאמינים שאין לו הכוח והמוצאי הלחץ הדרושים לעשות זאת". ייתכן שהוא הדין לגבי ראש הממשלה זאו. בסין מסוגים בדרך כלל אנשי צמרת כאנשי מפלגה או אנשי ממשלה. אף כי מחשיבים אותו מאוד כטכנוקרט, זאו הוא איש ממשלה ובדומה למרבית המדינות בגוש המזרחי, הכוח האמיתי בסין מצוי במפלגה. אי לכך גוברת התחושה שדאנג עשוי לדלג על הדרג השני של ההיראכיה ולצפות עד שפונקציונרים כמו סגן ראש הממשלה לי פאנג, בן 57, ומזכיר הועד המרכזי של המפלגה הו צ'ילי, בן 56, יהיו כשירים לקחת את הרסן לידיהם.

לי, בן מאומץ של ראש הממשלה הסיני המנוח צ'ו אן לאי, למד הנדסה והצליח במיניסטריון לענייני החשמל של סין לפני שמונה לאחד מארבעת סגני ראש הממשלה ב־1983. הו צ'ילי הוא בן חסותו של המזכיר הו. (אין קירבת משפחה ביניהם). הוא הוקע בבוגר ב"מהפכה התרבותית", חזר לתמונה ב־1976 ומונה לראש עיריית טיאנג'ין. כיום הוא מנהל את העניינים השוטפים של המפלגה.

בינתיים, מכל מקום, חייב דאנג לעמוד מול סוללה של מבקרים בראשות צ'אן יון בן ה־80. הנמנה עם המנהיגות הישישה שבהדרגה מנסה דאנג להוציאה לגימלאות. צ'אן אמר בכינוס המפלגתי המיוחד, כי לא אפשר באורח עיוור לביקוש ולהיצע להכתיב את הייצור וזו נוטה להוו ובוהו. אך גם צ'אן אינו רוצה לחזור אחורה. למעשה, אף אחד מתנגדיו של דאנג אינו תומך בחזרה למאואיזם "הצרוף" בנוסח הישן.

ספטמבר '86 יציין את יום השנה ה־10 למותו של מאו ולהכרזה הרשמית כי הסתיימה "מהפכת התרבות". אם דאנג לא ישכיל עד אז להשתלט טוב יותר על הכלכלה, עשוי האירוע למקד את מורת הרוח. גם מצד אנשים שעבדו את "בית הספר" של המשמרות האדומים. בעצמם נמנו עם משמרות אלה ושתאים היום יותר מכל אותן שנים ולא אחת גם את מאו עצמו ואת המשטר. "המפתח האי", אומר חוקר אסייאי אחד, "אם יצליחו דאנג ואנשיו להשתלט לא רק על האינפלציה אלא גם על הפסיכולוגיה של האינפלציה שהשתלטה על אר־ביים". מכל מקום, מעטים מאוד מצפים לחזרה כלשהי לתקופת "המהפכה התרבותית". וכל עוד לא תתמוטט הכלכלה לחלוטין, גם אין זה סביר שניסיונות הרפורמה יתמוטטו כליל. סין אולי נוטלת כעת פסק זמן, אך לא כדי לנטוש את "המסע הארוך" נוסח דאנג.

האוניברסיטה העברית בירושלים

דרוש
מנהל/ת הספריה המרכזית
הפקולטה לחקלאות
מכרז מס' 116/85

תאור התפקיד —
ניהול וארגון הספריה המרכזית על כל שלוחותיה ופיקוח על תקציבה.
קביעת נהלים וסדרי עבודה והנחיית העובדים בביצועם.
אחריות לקטלוג מחדש של מצאי הספריה ומיחשובו, שילוב הספריה במערכת "אלף".
פיקוח על האמנות הרכישה ועל המיון והקיטלוג של החומר המתקבל בספריה.
פיקוח וייעוץ לספריות השייכות למערכת וריכוז הוועדות הקשורות לספריה.
קשר והתכתבות עם גורמים בארץ ובחו"ל, קבלת אורחים וחוקרים.
ריכוז והדרכת סטודנטים בשימוש בספרי עזר ובחיפוש ביבליוגרפי.

דרישות התפקיד —
השכלה אקדמית ומסיים ביה"ס לספרנות.
רצוי תואר שני או שלישי במדעי הטבע או בחקלאות.
הכרת עבודה במחשב ובדליית מידע ממאגרי מידע שונים.
ידיעת השפות עברית ואנגלית על בורייה.
וידע טוב בשפה נוספת, רצוי צרפתית או גרמנית.
נסיון קודם בניהול וארגון של ספריה אוניברסיטאית או מיוחדת.

● על מעוניינים לפנות בכתב בצרוף תולדות חיים ושמות ממליצים עד 11.1.86 אל אגף כח־אדם האוניברסיטה העברית ירושלים מיקוד 91905 ולציין על המעטפה את מס' המכרז.

למוסד פיננסי גדול
דרוש
מהנדס אלקטרוניקה
בעל נסיון של 5 שנים לפחות בתכנון מערכות תקשורת קווית, כולל הכרת מרכזיות טלפון מתקדמות בנושאי חומרה ותוכנה.
נא לפנות לת.ד. 29878 תל־אביב, בפירוט קורות חיים ונסיון מקצועי.
— סודיות מובטחת —

משרד העבודה והרווחה
אורט ישראל
דשנים וחומרים כימיים בע"מ

לבית ספר תעשייתי — אורט
דשנים וחומרים כימיים בע"מ
באיזור התעשייה חיפה
דרוש
מנהל ביה"ס

★ בעל נסיון במינהל חינוכי, בעל השכלה אקדמית, רצוי בתחומי הטכנולוגיה.
★ מועמדים מתבקשים לפנות בכתב למחלקה הטכניתפדגוגית, ת.ד. 16087 תל אביב, 61160 עבור "מנהל".

פוספטים בנגב בע"מ

חטיבת המכרות

ראש מחלקת כח־אדם ומינהל
● נסיון בעבודה במפעל תעשייתי
● נסיון בהפעלת צוות עובדים
● רצויה השכלה אקדמאית במדעי החברה או הכשרה מתאימה אחרת
● יחסי אנוש טובים

מהנדס מכרות/אזרחי
● נסיון בעבודות עפר בקנה־מידה גדול
● נסיון בניהול צוות עובדים

מהנדס מכונות/רכב
● ותק 3 שנים לפחות
● ידע בציוד מכני כבד—יתרון
● יכולת הדרכה מקצועית
● כושר ניהול צוותי עובדים

מזכירת ראש אגף כח־אדם
● נסיון בניהול משרד
● ידע בהדפסה
● השכלה אקדמאית/השכלה בנושאי כח־אדם
● יחסי אנוש טובים

אתר צפיר

מנהל ייצור־אורון
● מהנדס כימאי
● נסיון של 5 שנים לפחות בתעשיה הכימית
● בעל יוזמה ועצמאות
● כושר ניהול צוותי עובדים

מהנדס מכונות לאגף הטכני
● נסיון של שנתיים לפחות בתכנון
● נסיון בתחום התעשיות הכימיות—יתרון
● רצויה ידיעת אנגלית טכנית

אתר ת.מ.ר.

ראש מחלקת אחזקה צמודה
● מהנדס מכונות
● נסיון של 5 שנים בתעשיה
● יכולת ניהול ופיקוח
● כושר ארגון ותאום

מהנדס חשמל
● נסיון של 5 שנים
● יכולת ניהול ופיקוח על צוות עובדים
● כושר ארגון ותיאום
● ידע בנושאי מתח גבוה ובקרים מתוכנתים

הנדסאי/טכנאי חשמל
לתפקיד ניהולי
● בעל רשיון חשמלאי מוסמך + מתח גבוה
● נסיון בניהול צוות עובדים

אגפי מטה

מהנדס תהליך בכיר לאגף הטכני
לפיתוח תהליכים חדשים ועזרה תהליכית למפעלי החברה
● 5 שנות נסיון בתעשיה הכימית
● נסיון בניהול צוות עובדים
● ידיעת אנגלית—חובה

עוזר סמנכ"ל לתפעול
מהנדס תעשיה וניהול/כלכלן
עם ידע בתחומים הבאים:
● עיבוד ואיתור נתונים
● תכנון דרכי פעולה חלופיות
● בניית מערכות דיווח
● ניהול מעקבים וביקורת ביצוע
● נסיון של 3 שנים בתפקידי מטה בארגונים גדולים

כלכלן בכיר
לעבודה רבת־אתגר באגף הכספים
● נסיון בתעשיה
● נסיון בעבודה עם מחשב

חברתנו היא אחת מהתשלובות הכימיות הגדולות בארץ
● תהליכי הייצור מבוססים על טכנולוגיות מתקדמות
● כ־90% מתוצרתנו מיועדת לייצוא, כשהמחזור הכספי כ־130$ מיליון לשנה
● אתה מוזמן להצטרף לאחד ממפעלינו ולתרום מכשרונותיך

פניות בכתב־יד בציון קורות חיים ונסיון קודם יש להפנות ל"מרכז הגיוס", ת"ד 435, דימונה 86100, ולפרט המשרה המבוקשת. למועמדים העוברים לדרום תינתן עזרה בדיור.
● סודיות מובטחת ●
מודעה זו מיועדת לגברים ולנשים כאחד.

אנו מזיזים הרים...

לפנימיה דתית־לאומית
דרושים
מדריך חנוכי
משרה מלאה, מגורים במקום (אפשרי לזוג)
מדריכה
משרה חלקית
עובדת במחסן בגדים
(½ משרה)
לפנות טלפונית: 03-791504, 03-782578

לדלקול בע"מ
דרוש
מנהל חשבונות מדופלם
בעל נסיון של מספר שנים בתעשייה
שפה עברית על בוריה
אנגלית רצויה
נא לפנות טלפונית לדוד בירבר
טלפון 08-220333

התנדב
לתפקיד בטחוני בחו"ל
אם אתה
★ יוצא יחידה קרבית לאחר מסלול של לוחם ומפקד (עדיפות לקצינים).
★ גילך בין 21—30 שנה.
★ בריאותך תקינה (פרופיל 82 ומעלה).
הצטרף אלינו
אנו מציעים
★ חוזה העסקה לשנה אחת או יותר.
★ מועמדים נשואים יוכלו לצאת עם משפחותיהם לחו"ל לשנתיים-שלוש.
★ תנאי שכר טובים.
★ אפשרות להיקלט בעבודה קבועה בתום התפקיד בחו"ל.
ההצעה מתאימה גם לסטודנטים העומדים לצאת ללמוד בחו"ל
פנה נא, ללא דיחוי, בכתב לת.ד. 39350 ת"א, מיקוד 61392, עבור מ.ת. וצרף תולדות חיים, פרטים האישיים, כולל מספר ת.ז. וטלפון.
פונים מתאימים ייענו
ל.פ.ס.82

שכר עובדי הכנסת

משטרת ישראל מאבטחת את בתי המשפט, את משרדי הממשלה, כולל משרד ראש הממשלה שבו מתכנסים כל השרים לישיבתם השבועית. התריג היחיד הוא בניין הכנסת, המאובטח על ידי יחידה מיוחדת — משמר הכנסת.

יחידה זו מונה כ־100 שוטרים ולה 50 כלבים. היא מאבטחת את המשכן כל ימות השבוע — גם באותם שלושה ימים בשבוע בהם מתקיימת בכנסת פעילות פרלמנטרית ערה, כמו גם בימים שרק

יצחק בגל: פיקוד על 180 שוטרים ומשכורת של בגראל

ערות מעטות מתכנסות לדיון. אותה שמירה קיימת גם בימי סוף השבוע כאשר משכן הכנסת ריק מאדם, כמו גם בשלושת חודשי פגרת הכנסת.

לוא היתה המשטרה מאבטחת את המשכן, ניתן היה לנצל את כוח האדם, בימים שבהם הכנסת ריקה מאדם, לביצוע משימות חיוניות אחרות. הדבר הוא בלתי אפשרי היום. יתר־על־כן, כיוון שהמדובר ביחידה עצמאית, לא גדולה, מרבית אנשיה אינם יכולים להתקדם בדרגה. מכאן — הם מתוסכלים. מאידך, המפקדים הבכירים מחזיקים באותן המשרות עד למועד יציאתם לגימלאות. כך, למשל, קצין הכנסת הנוכחי יצחק בגל משמש בתפקיד כבר 21 שנים — דבר שלא יעלה על הדעת בצה"ל או במשטרה.

סמכותו של קצין הכנסת מוגדרת כ"נאמנה על ביטחון משכן הכנסת והרחבה". הדבר זהה לדרגת ניצב במשטרה, המשמשת על אלפי עובדים. בפועל, כפי שיוסבר בהמשך, שכרו של קצין הכנסת גבוה לאין שיעור משכרו של ניצב. בגל משתכר יותר מסגל המשטרה, מן המפכ"ל או מראש הממשלה. שכרו, ברוטו, החודש (בלא לחשב את התוספות שהוא מקבל מצה"ל כאיש צבא הקבע לשעבר) עמד על 3250 שקלים חדשים. זאת, כאשר שכרו החודשי של יו"ר הכנסת (כולל אש"ל) עמד החודש על 2169 שקלים ואילו שכרו של שמואל יעקובסון מזכיר (מנכ"ל) הכנסת, תפקיד אחראי פי כמה מזה של קצין הכנסת, עמד החודש על 1875 שקלים. רציתי לברר אצל בגל מה הרגשתו של אדם המפקד על יחידה בת 100 שוטרים המשתכר יותר מהרמטכ"ל. דוברת הכנסת ויו"ר הכנסת אישרו לי שיחה עמו, אך בגל עצמו סירב להתראיין.

דרגתו של חיים קומר, עוזר קצין הכנסת, זהה לדרגת תת־ניצב במשטרה. בפועל גם הוא מרוויח יותר מהרמטכ"ל. שכרו החודש — 2992 שקלים.

איתן בראליה משמש כמפקד המשמר. במרשם צה"ליים מדובר בכוח כסדר גודל של פלוגה, אבל בראליהו נושא דרגה הזהה לדרגת ניצב־משנה (אלוף משנה בצבא) במשטרה. החודש השתכר 2662 שקלים, יותר מיו"ר הכנסת.

כיצד נוצרו עיוותים אלה?

בשנת 1973 טענו עובדי הכנסת כי שכרם אינו תואם את לחץ עבודתם. לא פעם הם מסיימים את תפקידם בשעות הערב המאוחרות בשל ישיבות ועדות הכנסת. ועדה מיוחדת הוליכה להעניק לעובדים, לא לאנשי המשמר, תוספת פרלמנטרית בת 10%. כעבור זמן צורפו להסדר זה גם אנשי המשמר. עם השנים הוגדלה התוספת שלוש פעמים ב־10%, כ־15%, וב־9% והיא עומדת כיום על 44%.

כך קורה שמזכירות ועדות הכנסת משתכרות הרבה מעל לממוצע השכר במשק. לדוגמא, דנה עלה, מזכירת ועדת החינוך השתכרה החודש 1765 שקלים.

ב־1981 נבחר מנחם סבידור ליו"ר הכנסת. להפתעתו גילה תוך כדי עיון בתלושי השכר של העובדים שעובדים רבים, העושים תפקידים שיגרתיים, משתכרים יותר מנבחרי הציבור.

עיון בתיקו האישי של נתנאל לורך, מי ששימש אז כמזכיר הכנסת, העלה כי שכרו מקביל לשכרו של סגן שר. מסתבר שבינואר 1977 פרסמה נציבות שירות המדינה חוזר (מס' ל־דף 19) לפיו, בתיאום להחלטת ועדת שרים לענייני שכר, השכר ותנאי השירות של מנכ"לים במשרדי הממשלה ונושאי תפקיד מקבילים להם בשכר ובתנאי שירות, יהיה דומה לשכרם של סגני שרים. עם זאת הודגש בהודעה שמי שיצטרפו להסדר המוצע החדש יהיו חייבים לוותר "על כל תוספת אחרת המשתלמת או אשר תשתלם לעובדי המדינה".

לורך ויתר תחילה על התוספת הפרלמנטרית, אך בכהונת יצחק שמיר כיו"ר הכנסת, החל לורך לקבל שוב את התוספת. זאת על סמך חוות־דעת משפטית של היועצים המשפטיים של הכנסת, שהיו בעלי אינטרס בעניין, שהרי גם הם קיבלו תוספת זו. בנוסף, נמצא בתיקו פתק בחתימת סגנו של לורך שבו נאמר: "דיברתי עם יו"ר הכנסת והוא מסכים". שמיר עצמו אמר שמעולם לא נשאל ולא הביע הסכמה להסדר זה.

מנחם סבידור הורה לקצין הכנסת כי הוא מבטל לו את התוספת הפרלמנטרית. הוא ביטל תוספת זו גם לבכירים נוספים, אך לא לעובדים מן השורה ששכרם לא גיקר עיקרים.

זמן קצר לאחר מכן פרש לגימלאות מפקד המשמר דאז, רודי לוי. הוא פנה לבית הדין לעבודה, והתבסס על חוות־הדעת המשפטית של פרקליטי הכנסת. הוא קיבל את התוספת [illegible] על סמך תקדים זה דרשו ראשי המשמר מיו"ר הכנסת דאז, מנחם סבידור, להחזיר גם להם את התוספת הפרלמנטרית, ודרישתם נענתה.

והנה, לאחרונה, נסגר המעגל. גם מזכיר הכנסת לשעבר לורך, שפנה לאחר התמנך על חוות־הדעת של היועצים המשפטיים של הכנסת, זכה בתביעתו. הפנסיה שלו הוגדלה. רק התוספת שניתנה לו הסתכמה בכ־435 ש"ח לחודש בעוד שהפנסיה של עובד "רגיל", מינהלי, בראש הסולם, היא פחות מ־600 שקלים לחודש.

בשלב זה מזכיר הכנסת הנוכחי שמואל יעקובסון טרם דרש את התוספת הפרלמנטרית ומשכורתו, כפי שצויין בתחילת הכתבה, נמוכה בשיעור ניכר משכר הכפופים לו.

פעם אחת ניסה יו"ר הכנסת סבידור להכניס סדר בסולם השכר של עובדי הכנסת הבכירים, אך לא נמצא מי שיבוא לעזרתו. הכל העדיפו לעצום עין ולהתחמק.

לבוטינסקי 112, רמת־גן

האחים גינדי בתחפושת שונה

סגנון מודעת הענק, שהופיעה ביום שישי האחרון על פני עמוד שלם, נשמע מוכר. "עכשיו במבצע למהירי החלטה...אתה יודע עם מי יש לך עסק...קבלן עם מוניטין וניסיון...איכות חיים אמיתית בבנייה מעולה".

בשעתו עשו האחים משה ויגאל גינדי לקידום מבצעי מכירת הדירות שלהם, במודעות בעלות תוכן זהה. אלא שהפעם המפרסם היה הקבלן אליהו מורזו. מדובר בבניין רב קומות ברחוב ז'בוטינסקי 112 ברמת־גן. בחזיתו מתנוססים שלטים המפארים את טיב הדירות. בסמוך, על הקרקע החולית, נוסק השלט על פני שלושה מטרים. כשהפכתיו התגלתה האמת — "דירות משה ויגאל גינדי", צויין עליו. לעובדה זו לא היה כל זכר במודעה בעיתון; קונה תמים לא יכול להעלות בדעתו, כי האחים גינדי מסתתרים מאחורי הקלעים.

במשרד המכירות הסמוך לא הוזכר השם גינדי. רק בתשובה לשאלה, ולאחר מבוכה קלה נאמר, שהאחים גינדי הם אכן בעלי הנכס ואילו הקבלן אליהו מורזו, ששמו מופיע במודעה, הוא רק קבלן המבצע. מתברר, שבמשך שנים היה הקבלן מורזו קשור עם האחים גינדי בעסקות קומבינציה. גינדי נתנו מגרשים, מורזו בנה עליהם בתים, ובתמורה קיבל מספר דירות. דירות אלה נמכרו לציבור על־ידי רשת השיווק האגרסיבית של האחים גינדי. מורזו קיבל את תמורתו הכספית בניכוי עמלת מכירה.

מורזו גם בנה כקבלן עצמאי בראשון לציון, שבה הוא מתגורר. לא־פעם הועמד לדין על־ידי העירייה המקומית משום שמסר הדירות בלא תעודת־גמר. בשיחה עמי אישר הקבלן, כי האחים גינדי הם אכן בעלי הקרקע, וכי בתמורה להקמת הבניין הוא מקבל דירות מספר, שאותן הוא רוצה למכור. עתה, כשהמוניטין של גינדי נפגע, בכוונתו למכור את הדירות בכוחות עצמו.

רב הקומות ברמת־גן אינו מקרה בודד. טרם הסתלקותם מהארץ של האחים משה ויגאל גינדי ומעצרו של אביהם גינדי, היו האחים עסוקים, בנפרד, בבניית מספר רב של בנייני מגורים — אם ישירות ואם במסגרת עסקות קומבינציה. עתה מנסים קבלני הקומבינציה להתנער מהשם גינדי, מופיעים לפני קונים פוטנציאליים כבעלי הנכס. בעתיד עלולה אחת מחברות האחים גינדי להיקלע לקשיים כספיים, יוטלו עיקולים על המגרשים, וקבלני הקומבינציה וקוני הדירות יימצאו את עצמם בצרות.

לאלה שטרם שכחו את פרשת "קלוריך", מומלץ שלא להסתפק במידע המצוי במודעות, לא להסתנוור מאידוח הגינל ומתנופה, שבו עוסקים סוכני מכירת דירות. לקוחות פוטנציאליים: יש לברר מי הבעלים האמיתי של הקרקע, יש לדרוש ערבות בנקאית צמודה ורישום הערת אזהרה במאגר.

צל"ש למבקר המדינה

"ידיעות אחרונות" פירסם לאחרונה את סיפורו של אלי עמר, עובד במנהל מקרקעי־ישראל, שבמסגרת תפקידו התבקש על־ידי בכירים ממנו לבצע מעשים פליליים, לדווח ריווחים כוזבים על עסקות מקרקעין ולהיכנע ללחץ עבריינים בריונים. עמר לא נכנע, ונהנה לאלתן סלע, המבקר הפנימי במינהל, וסיפר לו את הסיפור כולו.

לאחר בדיקה קבע המבקר, כי אכן קיים חשד לכאורה לביצוע עבירות פליליות, והוא העביר את החומר למשטרה. מעשה האומץ של עמר קומם נגדו קבוצה לא־מבוטלת של עובדים ומנהלים במינהל, שכנראה היו להם סיבות טובות לדאוג מכך ש"עניינים מסויימים" מוצאים החוצה. הללו הפעילו לחצים על יו"ר משה ליפקה, מנהל המינהל, ועל חברי הנהלה אחרים. בסופו של דבר פוטר עמר מעבודתו.

הדברים פורסמו. איש מהשרים המתיימרים לדאוג לאזרח הקטן, לא נקף אצבע. כך גם חברי הכנסת, להוציא את מרדכי וירשובסקי ורן כהן, שפנו במחאות לכל הגורמים המעורבים ולא הועילו. המשטרה, שקיבלה את החומר באמצעות מבקר הפנים, הודיעה שהיא אינה מופקדת על חקירות אחרות, ובכך כמו רמזה לאזרחים רבים לטמון את ראשם בחול, להימנע מלגלות מעורבות, מלדווח לה. אם ישתתו — לא ימצא מי שידאג להם.

כשביקשתי לברר את הידע בהנהלת המינהל, השיב לי כי העובדים רואים בעמר "עושה צרות" מקצועי, ולראיה סיפרו, כי בשעתו, כשעבד כאחראי בבית־החולים אסף הרופא, התלונן נגד אחד הרופאים. הייתי בטוח, כשאותו מקרה היתה זו תלונת־שווא. לאחר בדיקה התברר, כי עמר התלונן בשעתו נגד ד"ר ישראל קליין על שעשה מעשים מגונים בעובדת בבית־החולים. הרופא הועמד לדין משמעתי, הודה בעשיית שני מעשים מגונים ונענש. הנה, עתה, אין הנהלת המינהל נרתעת מלהביא מעשה זה כדוגמא שלילית.

מי שהציל את המצב היה מבקר המדינה יצחק טוניק. השבוע הוא חתם על צו המבטל פיטוריו של אליהו עמר, שפוטר כנקמה על העזרה שהגיש למבקר הפנים של המינהל ולמשטרה בחקירותיהם בפרשות שחיתות במינהל. מבקר המדינה הציל את כבודו האבוד של המוסד, שעמד לפגוע דווקא בחושף מעשי־שחיתות.

טיפול רפואי בבית־החולים ביילינסון

"אישור — הנני מאשר כי מר בהיר משה נמצא בטיפול במחלקה האורטופדית. כיוון שהמחלקה צמצמה פעילתה ב־50 אחוז עקב מחסור בכוח־אדם סיעודי ומתקבלים רק מקרים דחופים, נדחה אישפוזו 4 פעמים בתקופה של שלושה חודשים וגם כעת לא התקבל לאישפוז". על האישור, שנכתב ביום ראשון השבוע, חתום ד"ר קליין, מנהל אגף האישפוז בבית־החולים ביילינסון.

מה מסתתר מאחורי אישור זה? משה בהיר, ניצול השואה, אב שכול, שבנו נפל במלחמת יום הכיפורים. מחבר הספר "המרד ביער היגשופים", סיפור המרד במחנה ההשמדה סוביבור שבפולין. עלה ארצה ב־1947. במלחמת סיני נפצע קשה בפניו ובידיו. טיפול ראשוני קיבל בבית־החולים צבאי, ומשם הוטס לבית־החולים בילינסון. לאחר שנתיים של טיפולים והליכה בעזרת קביים, התאושש וחזר לפעילות שיגרתית.

באוקטובר אשתקד החליק משה בהיר במקום עבודתו בבנק הפועלים. בדיקה רפואית גילתה, כי נפצע במקום פציעתו הישן. הוא הופנה לבילינסון, והוחלט, כי יש לקבוע בגופו פרק ירך מלאכותי. בגין הכאבים העזים וההסתבכויות שחולו להופיע זמן קצר לאחר הנפילה, נקבע לו תור דחוף לניתוח.

כאמור, ארבע פעמים בשלושה החודשים האחרונים נקבע לו תור לניתוח, ובכל פעם נדחה ברגע האחרון. כל־זאת בשעה שהוא סובל יסורי־תופת, וזו בעזרת כדורי הרגעה וגופו נחלש מהסתבכויות נוספות. "מדוע אתם עושים לי את זה" שאל את מנהל המחלקה האורטופדית שהיה אמור לנתח. "אני מתבייש לספר לך", השיב מנהל המחלקה, "צמצמו לי את המחלקה מ־60 ל־8 מיטות. הקציבו לי 16 אחיות. בפועל עובדות במחלקה ארבע אחיות בלבד. בעזרתן אני יכול להפעיל רק שמונה מיטות, המיועדות אך ורק למקרי חירום".

מנהל אגף האישפוז בבית־החולים מאשר, שכל המיטות במחלקה מיועדות למקרי־חירום. מנהל המחלקה אמר שהיו לו כוונות טובות. הוא קיווה שכאשר הוזמנו לניתוח, אולי בכל זאת תימצא מיטה ריקה.

בגין תיפקוד לקוי של הנהלת בית־החולים, גם כל אותן מיטות שלא נשבתו רשמית, ואשר עבורן יש תקן לאחיות, מושבתות בפועל. בחודשים האחרונים בוטלו מאות ניתוחים. חולים דוגמת משה בהיר מתייסרים לשווא, וציוד יקר מושבת.

בסופו של דבר נואש בהיר מכל תקווה להסתייע בבית־החולים בילינסון. ביום שני השבוע הופנה על־ידי ארגון נכי צה"ל למרפאת נכי צה"ל בת"א, משם הופנה בו־ביום לבית־החולים תל־השומר.

אומר בהיר: "למה הם עוללו לי את זה? למה סחבו אותי שלושה חודשים תמימים? האם לא מספיק סבל ידעתי כניצול השואה, כאב שכול וכנכה צה"ל? כל פעם נטעו בי תקוות שהוא חושה שאולי בכל זאת אנותח. הרי כנכה צה"ל יכולתי לקחת את התיק הרפואי שלי מבלינסון ולהתקבל מיד בבית החולים הצבאי בתל־השומר. שלושה חודשים התייסרתי בכאבים נוראיים לשווא".

הדבר שקומם אותו יותר מכל היתה העובדה, כי כאשר ניסה להתלונן לא נמצא מי שישמע את תלונותיו.

הלוואי עלינו

גם מהסורים אפשר הצריך ללמוד. בעיתון היומי "תשרין" פורסמה, ב־10 בדצמבר, "הוראה של מושל מחוז דמשק בדבר טיפול, בתוך שבוע, בתלונות התושבים המתפרסמות בעיתונים".

להלן תוכן ההוראה: "מתוך עיון במכתבים למערכת מתברר, כי חלק מהגופים הציבוריים שמחובתם לטפל בתלונות התושבים, אינם נוהגים על־פי הוראות ראש הממשלה מאוגוסט 76' ועל־פי הנחיות נוספות מחודש מאי 1972, הקובעות את משך הטיפול בתלונות.

"הוריתי ללשכה המחוזית לתלונות ולהסברה לעקוב אחר תלונות התושבים, לדווח לי על העיכובים או הקפאת תלונות, ולהעניק עדיפות לתלונות המתפרסמות בעיתונים. אני דורש מכל עובדי מנגנון המחוז להקפיד על הוראות ראש הממשלה ולטפל בתלונות בתוך שבוע ימים מפרסומן".

מעשה נבלה בסולל בונה

כבר מזמן הפסקתי להאמין שסולל־בונה, כמרגם חברת העובדים, יממש את הרעיונות הנאצלים שלשמם הוקם. אך דומה, שלאחרונה שברה סו"ב את מחסום הבושה, נוהגת כמו שאפילו מעביד פרטי קשוח לא היה מעז לנהוג.

לפני קרוב לשנה היה יצחק אברהמי אדם מאושר. האחראי לו בסו"ב העניק לו ציון לשבח על המאמץ והתושייה שגילה בפרויקט מיוחד של עבודה. חודשים מספר לאחר מכן התמוטט מנוף שעליו עמד אברהמי, והוא נפל מגובה 15 מטר. סבל משברים בצלעות, בעצם הבריח, נחבל בראשו ואיבריו. בעת פציעתו עסק בעבודה דומה לזו שבגינה קיבל לאחרונה את צל"ש החברה.

לאחר שיחרורו מבית־החולים המליצה הרופאה התעשייתית על שיקומו בעבודה המתאימה למגבלות בעקבות התאונה. בפועל הפך אברהמי למובטל למשך חודשים מספר. ואילו בשבוע שעבר קיבל הודעה מ"החבר" עגת אביטל, מנהלת מחלקת ארגון וכוח אדם, שבה התבשר כי הוחלט לפטרו. "אנו מצטערים על הנסיבות שגרמו להפסקת עבודתך ומאחלים לך הצלחה".

אברהמי (26) נשוי ואב לתינוק, שהחל לעבוד בסולל בונה זמן קצר לאחר שחרורו מהצבא, נותר עתה ללא פרנסה, לאחר שנפצע במסגרת עבודתו ולאחר שלא נעשה כל ניסיון לערוך לו הסבה מקצועית. הופעל עליו לחץ שלא לפנות לעורך־דין. פניות לדני רוזוליה, מנהל חברת העובדים, נותרו ללא התייחסות. "אנו מצטערים, אבל אנו מפטרים, אין מה לעשות", אומרת מנהלת מחלקת כוח האדם.

משקמים את חוות שוני

בצד הכביש הפנימי העולה מבנימינה לזכרון יעקב, בולט בממדיו מבנה אבן מבוצר וקשתות בחזיתו — חוות שוני ★ תהליך ההרס שלה נעצר ברגע האחרון על־ידי הקק"ל, הפועלת לשיקומו של האתר, המתוכנן להיות המוקד של פארק ז'בוטינסקי

מאת אלי אלעד

קרן אור יהודה בתמונה הכללית העגומה של הרס אתרים מראשית ההתיישבות בארץ, היא הפעולה לשיקומה של חוות שוני בשולי הכרמל. אתר זה אינו מוכר לרבים, ואינו בראש רשימת האתרים החשובים. אך נמצא מי שנרתם להצלתו ברגע האחרון, לטובתנו ולמען הדורות הבאים אחרינו.

שוני שוכנת למרגלות הכרמל הדרומי, לצד הכביש הפנימי המקשר את בנימינה לזכרון יעקב. שתי משבצות הברון הוותיקות, כקילומטר אחד מבנימינה, ממש לצד הכביש, ליד חורשת אורנים יפה, בולט זה שנים רבות מבנה אבן גדול וגבוה שאין לטעות בו. זה מבנה מבוצר של בית חווה עותמני־ערבי שמיוחס למאה ה־18, ושמו הערבי "שוני", כלומר, מחסן תבואה. בשמו הערבי של המקום השתמר, לפי אחת הסברות, זכר לכפר היהודי העתיק שומי.

חבל־ארץ זה היה מיושב בצפיפות כבר בתקופה הרומאית. על־פי אחת ההשערות המקום, שנקרא "ביזנית" מיאבים, היה מעין פרוור דחוק של קיסריה, מרכז הבילוי והתיאטרון של הרומאים בארץ. עדים לכך שרידי האמפיתיאטרון הרומאי שנמצאו לא הרחק מהבניין של חוות שוני.

הבריכה הגדולה

ממזרח למבנה נתגלתה קבוצת מרתפים בנויים אבני גזית. ליד השער לחצר נחשפה רצפת פסיפס. סביב הבית נמצאו שברים של עמודי שיש, ארונות קבורה גדולים (גלוסקמאות) וממצאים אחרים. בשנה מעבר האתר של הכביש נראים בבירור שרידי אחת משתי אמות־המים שסיפקו מים לקיסריה. (אמת־המים מגיעה ממקורה במעיינות בולי התנינים). המבנה הגדול עצמו מוקף כולו בחומה, שהיא חלק מאחוזה מבית החווה היא הקיר החיצון של המבנה העיקרי ושל מבנים אחרים. הכבריים במעיין הצינורות, סביב חצר פנימית. המצר היוצאת דומה במבריה נבנתה במאה ה־18, בתקופה העותמאנית. לבית החווה הביאו אריסים עובדי־אדמה את יבוליהם וקיבלו את חלקם בתמורה.

איש הקרן הקיימת לישראל (מינהל פיתוח הקרקע) שמואל קאופשטין (בן 36) המרכז את הפעולה לשיקומו ולפיתוחו של האתר ושטחו הסמוכים, מספר כי בשנים 1903–1914 רכש הברון רוטשילד כ־20 אלף דונם. הדונמים כשטחי "הכיבוש הגדולה", בין זכרון יעקב לחדרה והכרכור. כך נתאפשר לברון להגשים את רעיונותיו לפיתוח נושא־ישובים. "אני רוצה לקבע את עבודתי בעיקר בשומרון, לייבש את ביצות כבארה. על־ידי כך תרפא הסביבה והאוכלוסייה. כל המושבות מזרחה עד זכרון יעקב ופה אני רוצה ליצור ישוב חקלאי משוכלל אשר יהיה מופת לרבים".

ב־1914 ישבו במבנה של חוות שוני "הברונים", בני איכרים מזכרון יעקב שקראו למקום גבעת בנימין, על שם הברון. עבודות סלילת הכביש מזכרון יעקב לשוני ולחדרה, ועבודות אחרות הביאו למקום קבוצות של פועלים. ואולם בשנות מלחמת־העולם הראשונה התפרקה הקבוצה.

בשנת 1919, חידש הברון את פעילותו והוכנה תכנית התיישבות חדשה. מרדכי פייקוביץ (אחיו של יגאל אלון) שעמד במשך שנים בראש המועצה המקומית בבנימינה, סיפר בשעתו כי "הרכושי שעניין שוני שונה מהצעות אחרות של יק"א. ולמרות השמועות והאגדות על הבית והקירות העבים אשר שם, נתתי תשובה והתחלתי להתעניין בפרשיה. גיוון המועמדים מבקעות הצפון, הדרום שימש עזרה בעיני כי המעשה יצליח, כאן הגלילים המוכרים לפלחה, השמרנים שהיו מחזיקים כביכול למטעי הגפן היהודיים שידיעה רבה להם בשאר המטעים. בבניין המקומות המודרכים לכל ענפי החקלאות, היה אך טעם לשבת. הבכך ציפיתי ליום כי אהיה כיתאים לשוני, הבוא היום, לאחר החגים ב־1919. התאספו המאושרים בחצר הגדולה של שוני".

שרש ההתיישבות הבית"רית

בתום שלוש שנות הכשרה בשוני (ב־1922), החל בבניית הבתים בבנימינה. גבעת בנימין, היא שוני, המשיכה להיות מוקד להכשרה חקלאית לישובי הסביבה. לערך באותם ימים של ראשית שנות העשרים, הוקם בקרבת שוני היישוב תל צור, שנטש כעבור זמן קצר. גם קבוצה שנייה שעלתה למקום לא החזיקה מעמד. ב־1939, במסגרת יישובי חומה ומגדל, עלתה קבוצת בית"רים להתיישבות בתל־צור, ליד המחנה הבריטי, בצד הכביש משוני לזכרון יעקב. במקום שהכביש מטפס בסיבוב חד לזכרון יעקב. עליית קבוצה זו מציינת את ראשית ההתיישבות הבית"רית. המתיישבים עיבדו אדמות חקלאיות שהוקצו להם על־ידי הברון ועסקו בעבודות שמירה. הברון התיר לאנשי תל־צור לנצל את המבנה המבוצר של שוני כדיור לעדר הבקר שלהם. בהמשך, בתהליך איטי, החל המבנה של שוני לשמש להרחבת תל־צור.

בשנת 1940 אוכלס המבנה במשפחות ראשונות והמקום נעשה בית־ספר למפקדים של אצ"ל. היו בו קורסים בסיסיים לליגיונה נשק. בין שאר הפעילויות שהתנהלו במקום, הגיעו אליו קצינים מצבא אנדרס (צבא פולין הגולה), לסייע לארגון בהדרכת מפקדים. בין השאר היתה שוני בסיס התארגנות ויציאה של האצ"ל לפעולה לפריצה בכלא עכו ולשחרור הכלואים בו. ולשם הגיע לפיזור. הצבא הבריטי עשה במקום סריקות ומעצרים, אך זה לא מנע את המשך הפעולות מהמקום. שוני היתה ערש ההתיישבות הבית"רית, וממנה יצאו ב־1946 אנשי מושב נחלת ז'בוטינסקי, להתיישבות ליד בנימינה.

לימים המשיך המקום לשמש בסיס הכשרה חקלאית למתיישבי ישובי גוש אלונה הסמוך.

איש קק"ל, שמואל קאופשטין, יליד משמר הירדן, שהיה בן שבע כשהוריו עקרו לנחלת ז'בוטינסקי (חלק מהמושבה בנימינה), מספר כי לפני כשלוש שנים החלו הדיבורים על פרויקט פארק ז'בוטינסקי, ושוני בשוקה. בחורף 1983/4 הוחלט התמוטטות המבנה בשל סופה עזה באיזור. בין השאר, התמוטטו שלוש הקשתות היהודיות המרשימות בחזית הקומה השנייה. קשתות אלו היו כל השנים סמלה של שוני. זה דוחף להתחיל בביצוע צעדים של ממש, כפי שהתבטא ביום באתר.

תצוגות על תולדות המקום

הקרן הקיימת פועלת בתחום זה במסגרת המועצה הציבורית לשימור הצלה של אתרים מראשית ההתיישבות, שהוקמה לפני יותר משנה בראשות הפרופ' זאב וילנאי. במקביל לצעדים שנעשו לבלימת ההרס, החל בפעולות התרמה בחוגי העולם, בזיקת הקק"ל. עד היום נאספו כמה מאות אלפי דולרים. לפעולה זו רותם סגן־יו"ר הדירקטוריון של הקק"ל, שלמה אריאב, מוותיקי נחלת ז'בוטינסקי. "המשגוע לדברי" הוא ישעיהו מוגאי, שהיה בשעתו המנהל של שוני, גם הוא תושב בנימינה.

העיון לשקם את שוני הוא חלק מתכנית גדולה יותר להקמת פארק ז'בוטינסקי. פארק זה האמור להקיף יותר מ־100 דונמים מסביב לשוני, יכלול — בנוסף למבנה של שוני שאולמותיו וחדריו ינוצלו להקמת מוזיאון — וגנים שיתבסס על חורשת עצי האורן המרשימה שבמקום, ולה יתווספו עוד נטיעות וכן מתקני נופש ומשחק, אמפיתיאטרון ומזנון. מעבר לכך אמורה שוני להיות מוקד יציאה לטיולים בשבילים באיזור שבין בנימינה, נחלת ז'בוטינסקי, דרך רמת הנדיב לזכרון יעקב.

במוקד הפארק יעמוד המבנה הגדול של שוני, שהקרן הקיימת פועלת עתה לשיקומו. שלב ראשון של השיקום מתוכנן להסתיים לקראת פסח, ואז שוב ישמש האתר לסיורים. במקביל, תימשך עבודת השיקום בפנים, ועם השלמתה, תתחיל "עמותת שוני" באיכלוס חדרי הבית. הכוונה היא להעביר לעמותה זו את המגדיות להפעלת המקום. כיום העמותה פועלת ליד גוף אחד "ברית חיילי אצ"ל". לצורך כך, גיבש האדריכל אמנון שורץ תכנית רעיונית, יחד עם העמותה. חדרי הבית יכללו תצוגות על תולדות המקום, ובכלל זה התקופה הרומית וההלניסטית, ימי הברון, הגדוד, הביל"ים, המושבות בסביבה, קבוצות הפועל וראשית ההתיישבות הבית"רית. פרק מיוחד יוקדש לפלוגות הגיוס של בית"ר ולפעילות האצ"ל, שהמקום היה לה בסיס מרכזי.

הפעולות שכבר נעשו במקום לחיזוק המבנה, שקירותיו וגגו החלו להתפורר ולהתמוטט, הצילו ללא ספק מהרס גמור את האתר המרשים והמעניין. מעבר לכך, קיימת התכנית הגדולה לכינון פארק ז'בוטינסקי. ההשקעות בבינוי ושיקום בתכנית המבנה לתצוגה העמודות כמאתיים בשלושה מיליוני דולר, שמקורים לגייסם בחוגי הנכים הקרובות.

שיפוץ חוות שוני: קרן אור יהודה

לקרן קימת לישראל
דרוש
עוזר משפטי במח' הקרקעות 1/86

תיאור התפקיד: טיפול בתביעות משפטיות בנושאים כלליים, טיפול בענייני מקרקעין, להבטחת הסדר זכויות במקרקעין, טיפול בתביעות ניקיון והגביעות אחרות לפי פקודת הירושות וחוק המקרקעין, עריכת הסכמים והסמכים, מתן ייעוץ משפטי לפי דרישה.
דרישות המשרה: השכלה משפטית, בעל נסיון בענייני מקרקעין, או עורך דין, רצויה ידיעת השפה הערבית, כושר הבעה בכתב ובע"פ.
הדרגה: תקבע בהתאם לכישורים ולנסיון.
מקום העבודה: חיפה והצפון.
מקום מגורים: חיפה והקריות.
מועמדים העונים על דרישות המשרה יגישו מועמדותם בכתב יד, ויצרפו תולדות חיים, שרות בצה"ל, השכלה ונסיון קודם. לאגף כוח אדם ת"ד 283 ירושלים 91002 עד ליום 11.2.86.
רק מועמדים מתאימים יוזמנו לראיון.

סונול
סונול ישראל בע"מ
למשרדו בתל־אביב דרוש
אחראי למדור הנהלת חשבונות
לטיפול בלקוחות מחוז המרכז

כישורים:
★ השכלה תיכונית מושלמת.
★ סוג 3 בהנה"ח.
★ נסיון של 5 שנים בניהול חשבונות במערכת ממוחשבת.
★ יכולת לנהל עבודת צוות.

נא לפנות בכתב יד ולפרט נסיון קודם לאגף כח־אדם ת.ד. 214 חיפה 31001.

רשת עמל
ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ־ישראל
לבי"ס מקיף "עמל" טבריה
דרושים לשנה"ל הנוכחית
מורים
למקצועות הבאים:
★ פיזיקה
★ אנגלית
★ ביולוגיה
חצי משרה
נא להתקשר לטלפון 067-94803
"עמל" רשת מכללות להכשרת הנדסאים, בתי־ספר תיכוניים טכנולוגיים ועיוניים, בתי־ספר לנוער ובתי־ספר תעשייתיים, נותנים לנוער ההזדמנות לרכוש הכשרה למקצוע.

רשת עמל
ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ־ישראל
דרושים **מורים/מדריכים**
למשרות מלאות/חלקיות, לשעות הבקר
לבתי־ספר בפתח־תקוה, תל־אביב וחולון
במקצועות:
★ כרסום ★ חשמל ★ מסגרות רכבים
ובמקצועות כלליים:
★ עברית ★ אנגלית ★ מתמטיקה
לניהול
לפנות לטלפון 03-497444
"עמל" רשת מכללות להכשרת הנדסאים, בתי־ספר תיכוניים טכנולוגיים ועיוניים, בתי־ספר לנוער ובתי־ספר תעשייתיים, נותנים לנוער ההזדמנות לרכוש הכשרה למקצוע.

אם יש לך עבר טוב
יש לך עתיד בדיגיטל

לאגף המכירות דרושים:

אנשי מכירות לציוד הקפי

מטלות התפקיד:
מכירת ציוד הקפי והוספות לבסיס הלקוחות הקיים.
דרישות התפקיד:
● הכרות טובה של שוק הציוד ההקפי.
● נסיון במכירות בתחומים הנ"ל (לפחות של 3 שנים).
● יחסי אנוש מעולים.
● נכונות לעבודת צוות מאומצת.
● ידיעת השפה האנגלית.
● ידיעת חומרת ה־VAX יתרון.

למעבדת התיקון של חלקת הלוגיסטיקה דרושים:

טכנאי/הנדסאי אלקטרוניקה

כישורים:
ידע במעגלים ספרתיים, מיקרו פרוססורים, ספקי מתח ממותגים.
נסיון:
שנה במעבדות תיקונים.

נא לפנות בכתב לדיגיטל, ת.ד. 2033 הרצליה 46120, עבור כח אדם בצרוף קורות חיים ונסיון בציון המשרה המבוקשת.

במחשבה שניה...
digital
חברת המחשבים השניה בגודלה בעולם

דרושים
לחברה ליבוא ציוד רפואי בר"ג

1. **מזכירה עברית–אנגלית**
למשרה מלאה
הכישורים הדרושים:
★ התכתבות אנגלית עברית ★ ידע בניהול משרד ★ ידע בתהליכי יבוא יתרון.

2. **עוזר/ת למנהל חשבונות**
למשרה מלאה.

בבקר פרטים החל מיום א'
טלפון: 03-709359, 03-700650.

למועצה אזורית גוש עציון
דרוש
מנהל חשבונות ראשי

דרישות התפקיד:
★ סוג 3 לפחות.
★ נסיון של 5 שנים בהנה"ח תקציבית.
★ ידע בשימוש במחשב – רצוי.

המעוניינים יפנו בכתב־יד למועצה אזורית גוש עציון, ד.נ. הרי ירושלים, לא יאוחר מה־5.2.86 פרטים בטלפון 02-731781-2-3.

אטמוס בע"מ
דרוש
איש מכירות טכני לתפקיד מינהלי

הכישורים הדרושים:
טכנאי מכונות בעל נסיון קודם בגיל עד 35 שנה. ידיעת השפות עברית ואנגלית חובה, גרמנית יתרון.

מהות התפקיד:
גיבוי משרדי לאנשי המכירות בשטח ותיאום פנימי. קשר עם לקוחות.

מקום העבודה בהרצליה.

נא לפנות טלפונית 8.00-13.00 לאביבה 052-559491.

דרושים
נציגי מכירות
● בעלי הופעה נאה
● כושר שכנוע
● נכונות להשקיע מאמץ ולהרוויח יפה

לפנות ביום א' 2.2.86 לפנה"צ ל"מעלית ישראליפט", רח' הקישון 31, אזור התעשייה, בני־ברק (ליד מוסך צמפיון), טל. 03-706161.

"דגון"
בתי ממגורות לישראל בע"מ חיפה
דרושה
כתבנית / מזכירה מעולה
בשפות אנגלית וגרמנית
ידיעת עברית מדוברת הכרחית

המעוניינות מתבקשות לפנות בכתב יד לת.ד. 407 חיפה 31003.
– סודיות מובטחת –

مكنز من الاصل

هكذا من الأصل

תרבות וספרות

קיקרו: הגן והספרייה

כתבים נבחרים
מאת מארקוס טוליוס קיקרו
תרגם מרומית והוסיף הערות ומפתחות ארנסט דוד קולמן
הקדים מבוא צבי יעבץ
מוסד ביאליק, ירושלים תשמ"ה, 480 עמ'

מאת יורם ברונובסקי

"עד מתי עוד, קאטילינא, תנצל את סבלנותנו כמה זמן עוד ישחק בנו טירופך שלך? עד אנה תשתולל חוצפתך שלוחת־הרסן?" — את מקורם של המשפטים הללו, בשפתי הפתיחה לנאום הראשון של קיקרו נגד קאטילינא יודע כל מי שטעם אי־פעם את טעמה של הלטינית, כל מי שלמד ולו פרק אחד בספרות הרומית. היה לי דוד זקן ששכח כל תלמוד הלטיני שלמד חצי מאה קודם לכן באיזו גימנסיה פולנית, אך די היה בשתי מלות הפתיחה הללו, ב"קוו אוסקווה טאנדם..." כדי להעיר בתודעתו את העולם הזה ששקע בתוכו לפני שנים רבות, משל לפעולתה של עוגית־המדלן על הגיבור ברומאן של פרוסט. מלות הקסם הקיקרוניות היו מלהיבות אותו פתאום, היה קם ונואם בפאתוס אופייני את שתי הפסקאות הראשונות של הנאום, כמו מדמה שהוא ניצב בסנאט הרומי וקורא תיגר על קושר־הקשר הזנוח, קאטילינא, שרגעות לפני כן אולי לא זכר כלל ביתו. נראה שאכן כך: הנאום הזה, ובייחוד משפטי הפתיחה שלו, אותן שאלות רטוריות מתארכות, מתעצמות־כמו, הוא הקטע הבודד המפורסם ביותר בכל הספרות העתיקה. אולי לצד שלוש מלות הפתיחה של ה"אנאיס". קטעי־הנאום הללו, הביטויים שנעשו לקלישאות, לקישוטים בנאומיהם של פוליטיקאים המתפתים דיבור של אנשי־תרבות (האם יש עוד כאלה?...).

אכן, כה נשתגר הנאום הזה, כה נלעס במיליון שעורי־הלטינית — בשעור לימוד לטינית — עד שעשויים אנו לשכוח כיום את כוחו, לא לתת עוד את דעתנו, מרוב הפתגמיות על מופת מפליא זה, הנדיר אף אצל קיקרו, של אמנות הנאום, של הרטוריקה בשיא־תפארתה. לאחר שהיה נושא של מאות פארודיות, אלפי תרגומים שנינים ומשונים — זכור לי התרגום ליידיש שהתקין מורה אחד שלי והיה קורא אותו באוזנינו ומשתעשע בו להפליא — האם יכול עוד הנאום הראשון נגד קאטילינא להרשים את שומעו כפי כוחו הראשוני? ואולי כאן נוכל למצוא נוסחה פאראדוכסלית על ידידות־קנה של הספרות הקלאסית, לשכוח על מה שכבר־כלל מקוננים עליו (אם כי גם הקינות על שאין מלמדים עוד לטינית כבר יצאו מן האופנה) ולנסות למצוא מחדש, אחרי כבלות כל הקלישאות, את כוחו בן־האלמוות של הסגנון הקיקרוני, של הרטוריקה הרומית בשיאה. שמא דווקא הבורות תעזור לנו להתענג על שכיות־חמדה בעייתיות זו של הספרות? וכדי שהשאלות אלה שלי לא תהיינה רטוריות בלבד, וכמו מתחרות במופת שאין להתחרות בו, אענה ואומר שאמנם כן, שנדמה לי כי זו ההזדמנות לדורנו הנבער מדעת, ולא רק בתחומן של הספרויות העתיקות: כיוון שאיננו יכולים להעיד ברוב הידיעות של מורינו, הלא נזדקק לבורותנו לגלות בעורונה את גדולתן של "יצירות־העבר".

לאחר שאמרתי כל זאת אשוב עוד לרגע אל הטקסט שמציע לנו המתרגם המלומד ארנסט דוד קולמן, אל ה"קאטילינאריקה" (כך כינה דודי ודור־דורו, בהקטנה סלאווית, את הנאום) הראשונה. "עד מתי עוד, קאטילינא, תנצל את סבלנותנו כמה זמן עוד ישחק בנו טירופך שלך? עד אנה תשתולל חוצפתך שלוחת־הרסן?" — צריך להודות שזה לא בדיוק זה, שזה נופל נפילה שטוחה במקצת על אוזנינו הנבערות, שזה לא מקיים בדיוק את מה שהבטיחו לנו המקור המהולל, המקור המקודש. ועם זאת צריך להודות שזהו התרגום היחיד הנכון, שזוכה על פרופסור קולמן שהטיב לתרגם בדיוק את משפטי המקור. איש לא יכול היה לעשות זאת טוב יותר, ובכל זאת זה לא זה. ואפשר שהאשמה היא באמת בפיתגמיות המהוללת שהקנתה למשפטים הללו במשך הדורות, ושמחמתה (הודות לה) אי אפשר כמדומה לתרגם את המשפטים הללו מבלי לעשות אותם לפארודיה. "חוצפה שלוחת־רסן" הוא ודאי תרגום סביר ונבון מאין כמותו ל"אפרנאטה אודאקיה", ובכל זאת הוא נשמע כהתלוצצות על חשבונו של קיקרו.

נמשיך עוד קצת. הקטע השני, המפורסם לא פחות, מתחיל כאן, בספר העברי: "אוי לדור ואוי למידותיו". ודאי, התרגום הנכון, אם גם ה"אומילולי"... הרי קיקרו הוא שאמר "על תרגום של מלה במלה" (כל מה על אמנות התרגום מצטט אותו) וקולמן שעה לעצתו ומוסר את התוכן בשלמות. מה לעשות שה"אוי לדור ואוי למידותיו" הזה נשמע כמו אנקדוטיקנים באבאלית, ולאו דווקא כמו העקתיותם של אורטור רומאי? אפשר היה אולי לתרגם "הו זמנים, הו מינהגים" אלא שאז היינו חוטאים בתרגום מלה־במלה. ואף על פי כן — או שרק נדמה לי — משהו מן האפקט היה ניצל. והשורה הבאה, כשקיקרו מדבר על כך שפשעיו של קאטילינא נעשים בגלוי, בלי בושה, קבל עם ועדה, לעיני הסנאט והקונסול — "ואיש זה עוד אף הכל ממשיך להיות". כך בגרסת קולמן, המדייקת לכוונת הדברים במקור. ובכל זאת אולי מוטב היה — "ואיש זה חי? חי!". הפועל הדינאמי, הזועק על כך שקאטילינא חי למרות פשעיו. "חיה יותר מזה,"

התוכן כולו כאן, אבל הרוח — הלהבה הרטורית הזאת שאנו כמדומים אותה יוצאת מפיו הרותח של הנואם הרומי השואל כרודאפו: "ויויט?" ("חי?") — הרוח נעלמה. הגירסה העברית המצוינת ביותר של קולמן אולי לא היה בכוחה להלהיב את דור־הבדרבנסיה של ראשית המאה... ועם זאת, כאמור, אפשר שתרגום טוב מזה אי אפשר להתקין. איך יוצאים איפוא ממעגל הקסמים הזה, איך פותרים את בעיית המסירה לדורות החדשים, הנבערים מדעת, את דבר כוחה המופלא של הספרות הקדומה, יסוד ומופת של כל הספרות שאחריה?

חוששני באמת שעשיתי עוול בדברי פתיחה ארוכים אלו לספר שמונח עתה לפני, ספר הדור באה, גדוש כל טוב, מתוקן במיטב ההדרות וברוב ידע, מהנה ומרתק בכל עמוד כמעט. המביא לקורא העברי בימינו לקט נרחב מכתביו של הקלאסיקון שבקלאסיקונים, של הזהוב שבסופרי תור־הזהב הרומי: מארקוס טוליוס קיקרו (106 עד 43 לפסה"נ), ספרא וסייפא. הרי לא על פי פסקאות אחדות של נאום אחד, אמנם המהולל ביותר, יישפט תרגום כזה, ואפילו נמצא את הפסקאות הללו (או אחרות) שטוחות משהו לעומת האגדה על הנוסח המקורי שלהן, לעומת השמועה על כוחן החד־פעמי במקורן. חוץ מזה,

תרגום מסוימים, אלה האחרים, בצד הערות עינייות אחרות. הדבר נכון ביחוד לגבי תרגום פרקי המסה "על הנואם", מסתו המרכזית של קיקרו בתחום מה שהיינו מכנים היום תורת־הספרות. כאן צריך המתרגם הערות מאולפות בכל עמוד ממש, הקובע לא רק על בעיות לשוניות, בעיות שינויי נוסח וכיו"ב, אלא אף דברים לא מעטים על עצם העניינים, הסופרים והיצירות שקיקרו מזכיר כאן לרוב, יוונים כלטינים. ובמקום אחד, בהערה מעניינת במיוחד, בעמ' 64 (הערה 46), מקשר קולמן את מנהגו של המשורר ארכיאס (שעליו הוא מגן בנאום) לחזור ולשיר לעתים קרובות על אותו נושא בשינויי מלים וביטויים לתורתו של המלומד האמריקאי מילמאן פארי בדבר אופן חיבורם של השירים ההומריים.

המבחר מרשים בהיקפו, עד שאפשר כמעט לומר שקיקרו כולו — ה"באנפין כמות שהיה, מן "היודיקבל" — מוצג כאן. חטיבת הנאומים כוללת, מלבד הנאום "להגנתו של המשורר אולוס ליקיניוס ארכיאס", את הנאום נגד קאטילינא (שניים מתוך הארבעה), את הנאום נגד מארקוס אנטוניוס (מן הנאומים המכונים "פיליפיים") ועוד. בנאום להגנת ארכיאס מדבר קיקרו על כך ש"כל התוכנות הנוגעות לתרבות האדם קשורות

אפילו לסנאט הוא בא, משתתף בהחלטותיו", כך בנוסח כמעט־מילולי שנראה לי אפקטיבי יותר. הנוסח אצל קולמן הוא כזה: "הוא ממשיך להיות? וכמו לא די בכך, אפילו לסנאט הוא בא, הוא נוטל חלק בהחלטותיו".

א.ד. קולמן עצמו מודע לוהפר ההכרחי שבכל תרגום של קיקרו, ומאריך על כך את הדיבור ב"דבר המתרגם" שלו. את תרגומו הוא ליווה בהערות מחכימות, כמעט בכל עמוד ימצא הקורא המשכיל הערות לגבי קשיי

ביניהן קשר הדדי וקרובות זו לזו", אמירה אופיינית ל"חכם כולל" ("הומו אוניברסליס") בנוסח הרנסאנס שהיה קיקרו. לא בכדי הוא היה אחד ממקורות ההשראה הגדולים של הרנסאנס ההומניסטי, לא בכדי בכה פטרארקה למקרא דבריו.

חטיבה גדולה משיחות טוסקולום (על שם הוילה של קיקרו) מציגה את קיקרו הפילוסוף. הרי זו, יותר מאשר יצירה המצטיינת במקוריות, מין אנתולוגיה סדורה של חכמת הקודמים, ביחוד חכמת יוון שקיקרו היה שקוע בה כה עמוקות. באחד המקומות מדובר כאן, כמו בכתבי קיקרו רבים אחרים, על הפרובינציאליות של הספרות הרומית לעומת ההישג העצום של ספרות יוון. קיקרו היה אולי האיש שדווקא בכוח הגבורה־הנאה בטפשות של היוונים הוציא את הספרות הרומית מקרתנותה.

המסה המהוללת על הזיקנה ("קאטו מאיור") מובאת כאן במלואה — ודי היה בהבאת תרגום זה כדי שהספר ייעשה לקריאת חובה של כל קורא עברי — וכן גם חטיבת מכתבים נבחרה מאותו אוצר בלום שהם מכתבי קיקרו, קרוב לאלף במספרם. הודות להם בעיקר קיקרו הוא האדם שעליו "ידוע יותר מאשר על כל אדם אחר מן העולם העתיק", כדברי צבי יעבץ במבואו. מבוא זה כתוב בתמציתיות ובחן רב, כולל דיגרסיות על הגדרתו של אינטלקטואל, על תמורות בהיסטוריוגרפיה הרומית ועוד ועוד. צבי יעבץ מדבר על שני פניו של קיקרו, על ה"סייפא" שבו ועל ה"ספרא" ועל הזיקה שביניהן, בתוך את הגישות של ההיסטוריונים אל מקומו בתולדות סופה של הרפובליקה, יחסו ליוליוס קיסר וכו'. המבוא הזה הוא בגדר נוסף למבחר הגדול. אם חסר לי משהו במבחר הזה, הרי אלו כמה מסות יפות נוספות של קיקרו: "על הידידות", למשל. ואולי גם אותה אוטופיה מדינית יפה ונוגעת ללב שהוא הקטע מתוך ה"מדינה" האבודה ברובה, של קיקרו, הקטע הקרוי "חלומו של סקיפיו". אבל יש לקוות שפרופסור קולמן עוד יזכה אותנו ביצירות נוספות של הקלאסיקון בה"א הידיעה.

עצומה היתה תהילת קיקרו בכל הזמנים. מאז גדול המבקרים הרומיים, קווינטיליאנוס, שקשר לקיקרו שבחים בספרו על "חינוך הנואם" (קולמן הביא ציטטה משבחים אלו בספרו "עולמה של הספרות הרומית") ועד אותו משורר גרמני שצבי יעבץ מצטט במבואו את מכתמו המדבר על העם הזועק, מוקסם מנאומו של קיקרו "אין בן תמותה המיטיב לנאום יותר" — הכל חברו להערצה לרב־מג זה של הלטינית.

אבל ראוי לציין שהיו גם קולות של זדון בתולדות תהילתו של קיקרו. קול זה עדיין כזה נשמע, למשל, מתוך אותו קטע אוטוביוגרפי של הרומן־בחרוזים של פושקין, "יבגני אוניגין", שבו כותב המשורר הרוסי: "עת כי שלמתי בליציאום/שלוות ליבלוב בחצרו/עת ששתי קורא את אפוליאן/אך לא קראתי ציצרו..." (תרגום שלונסקי). המשורר הרוסי מודיע כאן שהוא העדיף את השקיעה הרומית, אפוליאוס, בעל הלטינית הדקדנטית, ולאו דווקא לקלאסיקון המבוהל, המהודר, המופתי מדי לטעמו. נימה זהה, ובאופן גלוי עוד יותר, עולה מתוך הרומאן המפורסם בשעתו של ז'.ק. הויסמאנס "במהופך" ("א ראבור") שהיה התנ"ך של תקופת הדקדאנס באירופה. גיבור הספר, הפרוורטי בכל טעמיו, הוגה אהבה גדולה לספרות הרומית, אבל לא דווקא לקלאסיקנים של בית־הספר, אלא למספרים של השקיעה הרומית, כמו אפוליאוס (כנ"ל) ופטרוניוס, בעלי הפרוזה ה"מקולקלת". ואילו סלידתו הרבה ביותר שמורה למי אם לא ל"אותו אפון גדול, על מליצותיו המייגעות, על פתוס הנאומים הפטריוטיים שלו". כאן צריך אולי להעיר שפירוש המלה "קיקרו" בלטינית הוא "אפונה", ומכאן הפרוורט הדקדנטי מכנה את הסופר המופתי־עד־לייגע בשם ה"אפון הגדול". ואולי הוא עושה זאת גם כדי להזכיר שקיקרו הוא בעצם "אדם חדש", לאו דווקא אריסטוקרט אמיתי, אלא מין קארייריסט. ואת זאת נהגו להזכיר לקיקרו כבר מתנגדיו ברומא עצמה.

אכן, יש נימים שונות בתהילתו בת אלפיים השנים של קיקרו. אפילו בספר בן־ימינו ממש, במונוגרפיה המעולה שבביבליוגרפיה שבסיום הספר העברי, "קיקרו. ביוגרפיה" מאת אליזבת ראוסון, מצאתי משפט כזה: "קיקרו יכול להיות לפעמים שעמום אדיר (פרייספל בזה?), וכל הקורא בכתביו — ואף בספר העברי — יסכים עם דברי־הכפירה הזה. אבל לחובבי הספרות הקלאסית, אף אלה שזכו לגעת רק בקצה גלימתה, הוא יהיה תמיד בחזקת מופת מאיר, האישיות השלמה ביותר, הכוללת, של הספרות הרומית. ודאי שהיו פגמים חמורים באופיו, אלמלא הם, הוא לא היה יכול להיות קרוב לנו, אבל לנו ביותר. "אם יש לך גן עם ספרייה אינך חסר עוד דבר", הוא כותב באחת מאיגרותיו. בג'נטלמן עתיק־הודש זה, בעל הגן והספרייה, הוא אחת הדמויות היפות הד־ליו להעמיד לעינינו את הדמות השלמה הזאת בצורה שלמה.

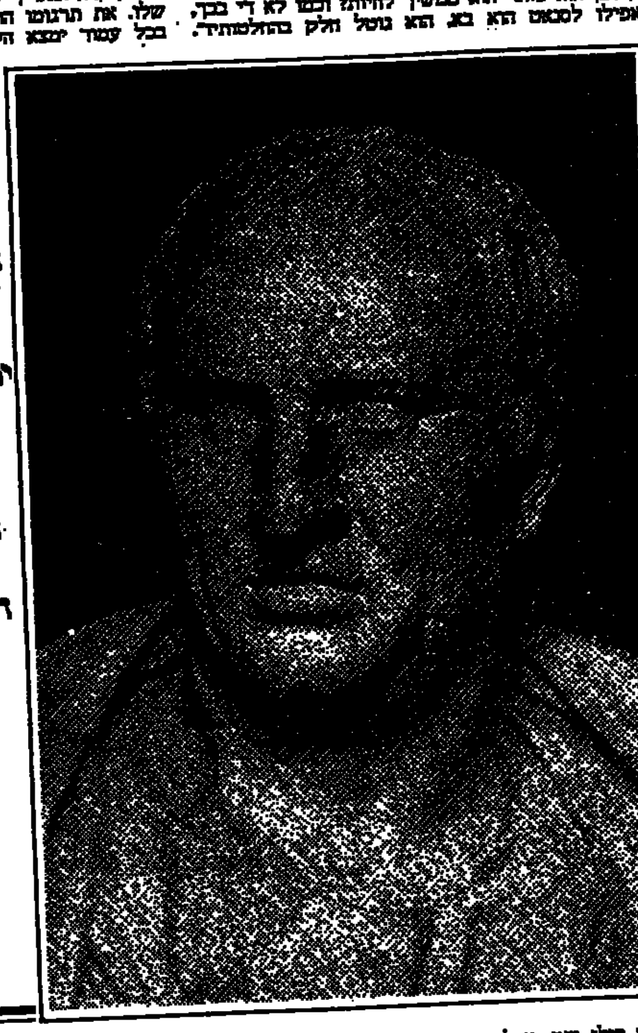

מרקוס טוליוס קיקרו (106—43 לפנה"ס), ספרא וסייפא, הוא הזהוב שבקרב סופרי תור־הזהב הרומי. לקורא העברי בן ימינו מוגש עתה לקט נרחב מכתביו של הקלאסיקון המהולל הזה ששבה בקסם נאומיו את ליבם של בני־דורו ואת הערצתם של הדורות שבאו אחריהם.

אמן על קוטב העצבון

דן קולקה: שני דיוקנאות של פראנץ קפקא, באבן ובתחריט

דן קולקה, מוזיאון תל־אביב, שדר' שאול המלך

מאת נסים מבורך

מתחים חריפים מאפיינים את אמנותו של דן קולקה (1938—1979), הן בצייר והן כפסל. הוא נקרע, בעיקר, בין מגבלות קפדנית לבין משמוש צורני, ובמקביל לכך — בין תימאטיקה ספרותית, מודגשת יותר או פחות, לבין המופשט. מתוך אלה צמחה מסכת יצירתית הנשענת על רבדים אחדים.

הרובד האחד הוא התרבות של אזור־הספר הסלאווי־גרמני, אשר הניבה פירות חשובים בתקופות שונות, ואשר קולקה הרבה לינוק מערכיה הספרותיים והציוריים. הרובד השני, אשר נובע, במידה ידועה, מן הראשון, הוא המסורת ההיסטורית של בוהמיה־צ'כוסלובקיה, מסורת שהפכה אולי לחלק מן התרבות הזאת. מתוך מסורת זו בוקעות ועולות התוואות על המוקד של הפרוטסטנט יאן הוס. חלק ממנה הוא השעבוד המתמשך, לעתים הטראומאטי, לקיסרות ההאבסבורגית, שהתבטא, למשל, בטבח שערך הגנרל וינדישגרץ בלאומנים צ'כים בפראג, בשנת 1848. למותר לציין שמשתלבת בה ההשתלטות ההיטלראית בעקבות הסכמי מינכן ב־1938, וכל מה שבא בעקבותיה, כגון פרשת לידיצה. לאחר מכן באה ההשתלטות הקומוניסטית הבולשביסטית, "התאבדותו" של יאן מסריק, הטיהור הסטליניסטי, ולבסוף — רמיסת "האביב של פראג" על ידי הטנקים הסובייטיים בשנת 1968. האבוקה החיה של יאן פאלאך, גירסא ביתית של שריפת יאן הוס. לאירועי 1968 נתן קולקה ביטוי בפסל גרוטסקי המתאר אנס מעוצב (ביטוי אחר לאקטואליה שלו בנושא מלחמת יום הכיפורים).

הרובד השלישי, שעליו נשענת אמנותו של קולקה הוא הביוגרפיה האישית שלו. הוא נולד בצ'כוסלובקיה בעיר זלין, עבר לפראג בגיל 13 והספיק לספוג, בתקופה הפוסט־סטאליניסטית, ערכי תרבות אירופיים, שיצאו אז מן המחתרות. עם זאת הושפע, במידה מסוימת, מן הריאליזם הסוציאליסטי שקלט באקדמיה לאמנות של פראג (שאליה התקבל, כמי שלא היה בנו של פועל, רק אחרי שלמד מקצועות של בניין ועבד בהם). בשנת 1968 נמלט לוינה, בעקבות הפלישה, המשיך לקנדה, שהה בה שנתיים ועלה לישראל בשנת 1970. הוא חי ויצר בירושלים, ובה מת בנסיבות טראגיות. מתוך ביוגרפיה זו עולה דמות מיוחדת של היהודי הנודד המיוסר, המנסה קרקע להכות בה שורש. דומה שהוא לא מצא אותה גם בין הרשים של הרי יהודה.

כל האלמנטים הנזכרים וזולתם, הרכיבו מסכת יצירתית מגוונת, בלתי־אחידה, אך רבת הבעה. מתאימים ביותר לאפיה הם, כמדומה, אותם פסלים גרוטסקיים קטנים, ספקי־קריקטוריים ספקי־סוריאליים. לעומתם, הישג אמנותי חשוב ניתן למצוא באטיודים פיסוליים קטנים, חלקם בעלי אופי כמעט קמאי, וכן בעידודים קטנים ויפים מאוד, וזה לצד של יצירות מיניאטוריות קוביסטיות או מופשטות למחצה. את פרנץ קפקא, שעל יצירותיו נשענות עבודות אחרות שלו, והנה עוד יותר מושפעות מרוחו, רשם קולקה וגם פיסל באופן כמעט ריאליסטי. הבדיך דומה טופל ראשי פועלים וכיו"ב. מעבודות שלו, שהתבססו על דיסציפלינות אמנותיות אחרות בולטות, בין השאר, ציור לפי "סאטיריקון" של פליני. יצוין גם שקולקה שלח את ידו אף ביצירות גדולות־ממדים המוצבות ברשות־הרבים, כגון פסל של ציפור בחצרו של בית־ספר ירושלמי.

קשה לפרוץ לנחש בתוך מכלול עבודותיו של דן קולקה בצייר והפסל. עם זאת, ניתן להצביע נקודות־אחיזה ראשוניות שמהן אפשר להתפתח חירות עמוקות יותר, בביוגרפים שנים של יצירתו. נקודה זו היא איזו עצבות בסיסית, אבנדוגית, לעתים שקטה ואצילית, לעתים מתפרצת וזועקת. אין הכרח לקבל את קביעתו של פרנץ קפקא, כי "אמנות היא טראגית ביסודה" בתור כלל אוניברסאלי, אבל דומה כי לאמנותו של דן קולקה אמנם מתאימה אמירה זו.

ביוגראפיה קודם זמנה

"לא עוצר באדום", ביוגראפיה של אריק שרון
מאת עוזי בנזימן
הוצאת אדם, תל־אביב, 1985, 276 עמ'

מאת אלי שאלתיאל

"לא עוצר באדום" הוא תוצר של שילוב בין צרכי השוק, או מה שנדמה כדרישות השוק, לבין הרצון להעמיד כלים למאבק. היוזמה המו"לית נסמכת על הרצון להבין את אחת התופעות המסקרנות ביותר בפוליטיקה הישראלית בשנים האחרונות, תופעה המטרידה את מנוחתם של רבים. הרצון השני, התחושה שיש לרסן את התופעה על־ידי הבאת מרכיביה לידיעת הרבים, בולט למשל בשם שניתן לספר. האיש המבצע את המשימה, עוזי בנזימן, ניחן בכישורים הדרושים לביצועה — עיתונאי המורגל בכתיבה ומיומן בדרכי החקירה העיתונאית. הישגיו בתחום זה בעבר, ובעיקר ספרו "ראש ממשלה במצור" (1981), מעידים עליו שיש בכוחו לתאר באורח עינייני ושוטף אירועים ותהליכים מורכבים בישראל בצורה בהירה. האכזבה מן הספר אינה מלמדת, בשום פנים, על מוגבלותיו של הכותב, או על מיעוט כוח השגתו. דומה שעוזי בנזימן כשל בעצם זה שנטל על עצמו את המשימה לכתוב ביוגראפיה של אריאל שרון, בשלב זה של חשיפת המקורות. המשימה היא בלתי־אפשרית ואולי אף מיותרת.

בהקדמה לספרו כותב המחבר, כי לא זכה בשיתוף־פעולה מצד נשוא כתיבתו. אריאל שרון סירב לסייע לעוזי בנזימן, מטעמים, דומה, ברורים ומובנים. קשה להבין את כוונתה של קביעה זו. אם תכליתה למסור עובדה פשוטה, היא ברורה ומובנת. אך אם יש בה משום הצדקה לליקויים ולחסרונות שימצא הקורא בספר, אין לקבלה. אחרי ככלות הכל, מיטב הביוגראפיות בספרות העולם נכתבו בלא שיתוף־פעולה מצידו של ה"גיבור", ולו רק משום הסיבה הטבעית, שביוגראפיות טובות נכתבות, בדרך כלל, לאחר מותו של נושא הכתיבה. הביוגראפיה על־פי הגדרתה הטובה, עיונה במעגל שהושלם, בסיפור חיים שהותיר אחריו.

אפשר להבין את הרצון לכתוב על שרון: הוא מטריד ומעורר עניין, אפשר גם להבין את התנועה. הכתיבה עליו היום מנוגעת ומורכבת מרישומה השוטף. עוזי בנזימן אינו נקי מהשפעות אלה והחליט לפתוח את פרשת חייו של אריאל שרון בפרק שכותרתו "ילד עם אלה". מיעוט העדויות הבדוקות והמבוססות שבידיו לא מנע ממנו לתאר דמות, שהכל ברור ומובן בה, לאחר שהטביע חותם על כמה תכונות יסוד בדמותו של אריק: גס, חסר מעצורים, הלוך — לא מובנת. הבעיה העיקרית של הספר "לא עוצר באדום" היא פשטותו של הסיפור שהוא מגולל. אם אריאל שרון הוא כל כך פשוט ומובן, הוא לא כל כך מסוכן.

בחייו של שרון כשלעצמם אין כל עניין המצדיק כתיבתה של ביוגראפיה. תופעת אריאל שרון מתחילה בתולדות הפוליטיקה הישראלית, ויש בה אף פרק מאלף בהבנת מניעיו ותגובותיו של הציבור שקלט אותו, אותו הפך אותו לגיבור לאומי. בנזימן לא הירבה לחשוף עם עמיתיו, סלידתו מכללים של חיים דמוקרטיים ואף השימוש הבלתי־מעצורים שהוא עושה במוקדי אידיאולוגיה, ידועים אף להסתייע האמבים ביותר. כל אלה לא ... ולא פגעו בשאיפותיו להגיע לפסגת ההנהגה הלאומית. עוזי בנזימן לא ניסה כלל לתהות על הכיצרה בחברה הישראלית שהולידה את

הכמיהה המסוכנת הזאת ל"איש החזק". תמוהה אף יותר אפיה של המערכת הפוליטית בישראל, שקלטה אותו ואימצה את כלליה. מבחינה זו הפרק המאלף והמרתק ביותר בספר, לדעתי, אינו עוסק בעלילות הגבורה של יחידה 101, אלא בפרשת הקמתה של תנועת "שלומ־ציון". רשימת האנשים שלא דחו על הסף את פנייתו של אריאל שרון לשתף עמם פעולה בתחום הפוליטי, מדהימה. קשה לומר שאנשים אלה לא הכירו את שרון ולא ידעו את שיטותיו ומניעיו. בנזימן מגולל את הסיפור, אך הקורא אינו משתכנע כי לאחר שהשלים את קריאת הפרק הזה ידועים לו כל פרטיו וסבכיו.

פרשת עלייתו של אריאל שרון והמעמד שממנו הוא נהנה בחיים הפוליטיים בישראל, קשורים קשר בל יינתק בתמורות ובהתפתחויות שהתרחשו בחברה הישראלית לאחר מלחמת ששת הימים. עד עצם היום הזה אין אנו תופסים עד כמה ... פגם ביצוון צבאי זה במרקם של חיי הציבור במדינת ישראל. תיאור פרשה זו, לכשייעשה בשלמות ובאופן מקיף, יאיר היבטים שונים ומגוונים, שתופעת שרון תהיה בוודאי חלק מהם. כשתיעשה המלאכה הזאת, דומה כי גם סיפור הצלחתו של אריאל שרון ישתלב בעלילה.

העדרה של הפרספקטיווה המתאימה לכתיבה ביוגראפית ניכר היטב בנטיית המחבר לייחס מעמד של חשיבות חריגה ובלא כל פרופורציה לפרקים מוקדמים בחייו של אריאל שרון. אין ספק, כי בימי פעולות הגמול התגלה שרון כמפקד נמרץ ולא־שגרתי, שהצליח לגבש את הכלים למלחמה בנוסח שהיה אהוב ומקובל עליו. מכתיבתו של בנזימן עולה, כי אריאל שרון היה מעוצב כבר באותם ימים. גם אם נקבל את הטענה כי בימים שבהם ניהל את מערכת ישראל בלבנון, התגלו בשרון התכונות שהגיעו לשיאן, ואין לשכוח שהמנגנון שהוליד והנה את אידיאולוגיית פעולות־הגמול, עשה בו שימוש מושלם לצרכיו. תכונותיו של שרון היו ידועות לדיין ולבן־גוריון. אך הם לא נמנעו מלנצל אותו לצורכיהם, ולהפקיד בידיו מינוי צבאיים, גם לאחר שהבהיר להם כי שרון נוטה לפרש באופן עצמאי את ההוראות שנמסרו לו. אריאל שרון של ראשית שנות החמישים היה תוצר של שיטה, של מסכת חשיבה מורכבת. הדגשת נטיותיו האישיות והיריבויות הלא־מקובלות מנקה רבים ושונים שהניחו את היסודות למסגרות שאריאל שרון התגלה בתוך היסודות ... במלחמה בלבנון. ביוגראפיה המתרכזת רק באיש ובתחיה בשולים העוברים את השותפים, את המנגנונים שהולידו אותו, מסיחה שלא בצדק את האחריות מגורמים אחרים ובעוולות את התמונה הכוללת.

עוזי בנזימן עשה מאמצים רבים להסתיר את יחסו האישי כלפי גיבורו, ואכן לאורך כל הכתיבה ניכרים מן הביוגראף אובייקטיביות מודגשת. בנוקשו העיקרית נובעת מן המשימה שנטל על עצמו, שהרי לא היה בידיו להיזהר מלכתוב את אריאל שרון, מסוג שאיזה בכלים המתאימים למלחמה זו. כתיבה מסוג זה הזמנה הוגנת והכוללת. טיוטת עיונית, מי שרוצה להוכיח כי למדינת ישראל צפויות סכנות רבות מעלייתו של שרון, אינו נדרש לספר־פורים מימי ילדותו בכפר מלל וגם לא לתיאורים פלאסטיים על כמויות המזון האדירות שהוא צורך. "הביוגראפיה המוקדמת" של אריאל שרון עדיין לא נבנתה.

קונגרס פא"ן: הסופר והמדינה

מימין לשמאל: סול בלו, נורמן מיילר, עמוס עוז, גינתר גראס

הקונגרס השנתי של מועדון פא"ן אשר בשנים עבר לא הסב אליו כמעט את שימת לב הציבור, עורר השנה, משנערך לפני כשבוע בניו־יורק, סערה ציבורית, עד שה"ניו יורק טיימס" מצא לנכון לדווח על אירועיו ודיוניו כדי יום ביומו, כמו היה מדובר לפחות באיזו אולימפיאדה. היתה זו הגדולה בועידות פא"ן עד כה. השתתפו בה 500 סופרים אמריקאים, 150 נציגים מרחבי העולם ו־40 אורחי כבוד ובתוכם שני ישראלים, המשורר יהודה עמיחי והסופר עמוס עוז.

נושא הדיונים של הקונגרס ה־48 במספר "דמיון הסופר ודמיון המדינה", אשר נחשב בעיני סוזאן זונטאג כמעניין ומקורי, בעוד שלדברי ג'ורג' סטיינר לא היה אלא פראזה ריקה, עורר ויכוחים סוערים ופילג את הקונגרס לשני מחנות. הרוחות החלו סוערות עוד קודם שנפתח הקונגרס, משנודע כי שר־החוץ האמריקאי ג'ורג' שולץ — "נציג המדינה" — הוזמן על ידי נשיא הקונגרס, נורמאן מיילר, לשאת את נאום הפתיחה. הסופר האמריקאי א. ל. דוקטורוב פרסם רשימה ב"טיימס" ובה הדגיש: "יש בכך יותר מחרפה. זה גובל בשערוריה, שהנהגת פא"ן האמריקאי בגדה בדרך כזאת (הזמנת שולץ) במשמעות של הארגון, ולא רק שהביאה אותו לידי הזדהות עם הממסד הימני ביותר מבחינה אידיאולוגית שמדינה זו ידעה מעולם, אלא אף כרעה לרגליו".

הקונגרס נפתח בהמולה קולנית, כשרבים מן המוזמנים לא הצליחו להיכנס אל האולם מחמת השוטרים שאבטחו את שולץ וחסמו את הכניסות. הסופר הדרום־אמריקאי ורגאס יוסה שנדחק לאולם בעזרת עיתונאי שמשך אותו פנימה בכוח, אמר: "יש בחוץ חתני פרס נובל העומדים ברחוב ותוהים מה קורה כאן". לפחות חתן פרס נובל אחד לא יכול היה להגיע לקונגרס בגלל חוק מאקקרן־וולטר, האוסר על יסודות עוינים להיכנס לארצות־הברית. מדובר בגבריאל גארסיה מארקס, שבמהלך הדיונים כונה על ידי עמיתו ורגאס יוסה, שדיבר על העצמאות של הסופרים בענייני מדינה, כ"קורטיזנה של קאסטרו", ובעוד כ־15 סופרים שכניסתם לארצות־הברית נמנעה.

נאום הפתיחה של ג'ורג' שולץ היה מלווה בצעקות ובלחשושים. המו"לים הוגשה עצומת־מחאה עליה חתמו 66 סופרים. אבל למרבה האירוניה דיבר שולץ דווקא על החופש האינטלקטואלי, ומיילר הגדיר אותו מאוחר יותר כנאום "ליברלי להדהים". מיילר שמשל בקונגרס ביד רמה, מילא את תפקיד הכופה ואף התנצל לפני שולץ על ניסוחיה הגרועים וההתנהגות האווילית של כמה וכמה מן הנוכחים.

באסיפת המליאה, שבה השתתפו נציגי פא"ן מן הארצות השונות (את ישראל ייצג המשורר ט. כרמי) השתתף גם עמוס עוז, שהגיש הצעת החלטה בשם פא"ן הישראלי, שעל פיה קורא פא"ן להפסיק את הרדיפות על ספרות עברית, כתיבה ולימודיה ברוסיה, לאפשר באופן חופשי לימודי עברית ולשחרר את יוסף ברגר פולסקי היושב במאסר בסיביר מאז 1983 בעוון הוראת עברית וכתיבת עברית ולאפשר לו וליהודים אחרים לעלות לארץ. הצעת ההחלטה התקבלה פה אחד כשההפתעה הגדולה היתה שגם הנציג המצרי, הסופר ד"ר מורסי סעד אלדין הצביע בעדה. ככל הידוע הרי זו פעם ראשונה שנציג מצרי מצביע בעד החלטה ציונית. וזאת אחרי שתי כוסות ששתו יחדיו עוז וסעד אלדין בבאר ועבודת שכנוע מצד עוז. עצומה אחרת הועברה ביום האחרון של הקונגרס לרגל הזמנתם של מדינאים ומדינאים לשעבר לשוחח על "דמיון המדינה" וביניהם

סורתה, שלינגר וקרייסקי. אנשי "קומנטרי" ובראשם סינתיה אוזיק העבירו עצומה על כך שלא יאה לכינוס של סופרים להאזין לנאומו של תומך טרוריסטים. עמוס עוז חתם והוסיף שאף על פי כן הוא מעוניין לשמוע מה יש לו לקרייסקי לומר על דמיון המדינה. ואולם, כששמע את דבריו רגז וקם ומחה. קרייסקי הציג את ערפאת כגיבור שוחר השלום ואילו את בגין הציג כאבי הטרור הבינלאומי והאיש שפתח במעגל האלימות. זאת ועוד, חלק מדבריו הקדיש לפיצוץ שאירע במלון המלך דוד ב־1946 מבלי להזכיר, שזה היה מדובר במפקדה בריטית עליונה.

עוז מחה באומרו שהוא שולל את בגין וערפאת ושניהם רחוקים ממנו מאוד. אבל יש דרגות שונות של רוע ובשם דרגות הרוע מחה נגד ההשוואה. "בגין מעולם לא שלח את אנשיו במטרה לרצוח נשים וילדים", אמר עוז והוסיף: "אדוני הקנצלר, אני רוצה לשאול אותך שאלה שמרתקת אותי כמספר. שאלתי היא: כיצד שבגין וערפאת שווים לכל דבר, כיצד ניתן להסביר את התופעה שאתה אוהב את ערפאת אהבת נפש ושונא את בגין שנאת מוות". צחוק גדול נשמע באולם לשמע דברי עוז שאף צוטטו בהרחבה בכלי התקשורת. קרייסקי התפתל בכעס ואמר שהוא אוהב מאוד את "שלום עכשיו", שעזר בשחרור השבויים וסייע לעלייה מרוסיה.

מחנות עויינים

בגין הנושא השני במחלוקת הפכו רוב דיוני הקונגרס לוויכוחים סוערים, ולאחר שהסופר האמריקאי סול בלו חולק שבחים לחלום האמריקאי והצביע על התגשמותו במציאות, נחלקו המשתתפים לשני מחנות עויינים כאשר הסופר הגרמני גינטר גראס תקף את בלו בחריפות ואמר, כי בשעה שבלו דיבר בשבחי הדמוקרטיה האמריקאית שהעניקה לתושבי המדינה לא רק הזדמנות אלא גם מזון וקורת־גג, חשב הוא על ביקור שערך בדרום ברונקס, שבה אין לאנשים לא קורת־גג ולא מזון אף לא "אפשרות לחיות את חיי החירות שיש לכם כאן". גראס תקף את אמריקה וטען שהיא מדינה רבת־עוצמה המגינה על שלטון עריצות בטורקיה ובפאקיסטן ובארצות שכתם באורים נרצחים בידי המשטר והתומכים לעיניהם.

ברייטן ברייטנבאך, מדרום אפריקה, מי שישב שבע שנים בבית הסוהר, תמך בגראס ואמר כי הרווחה והשפע של ארצות הברית מקורם בהידע ורווחה, בעוני ובניצול הקיים בחלקים גדולים של העולם וגם בדרום

(סוף בעמ' 19)

ג'ורג' סטיינר: ספרות ודיכוי

"אם מתוך רשלנות ואם בכוונה הנושא של קונגרס פא"ן השנה... הוא כמעט לחלוטין משולל משמעות", אמר בקונגרס הסופר, המבקר והמסאי האנגלי ג'ורג' סטיינר. המשפט "הדמיון של הסופר הדמיון של המדינה" הוא משפט ריק, התחביר שלו צולע. וכמו שלימדו אותנו ויליאם בלייק וג'ורג' אורוול, תחביר לקוי הוא סימפטום: הוא מצביע על בלבול עמוק יותר או על שקרים בעניינים פרטיים וציבוריים. "צבאות הלילה" נשאר ספר קלאסי. הפרוזה שלו היא לקח בחוכמות ובישירות לאומנות. קשה לדמות את נורמאן מיילר, הרוח המושלת ב"מבצרי" של פא"ן, כמחבר הנושא של שבוע זה. ניתן להריח מאחוריו עיוות ופרוזה קפואה ומתה שנובעת מפשרנות חרפה...

עניין אחד ברור, אומר סטיינר, בחלק זה של המאה שלנו, רובה של הספרות הטובה היא פחות או יותר פוליטית. הדבר נכון לגבי גינתר גראס וסולז'ניצין בשם שהוא תופס ביחס לגרסיה מרקס ולנדין גורדימר. מילאן קונדרה הוא סופר של פוליטיקה אפשרית כמו ג'ויס או מקס פריש... אותם "דמיונות על אוסף" שרודף את מנוחת הבריות. ... ואקפקא בעשר למצב של הנרשות, מרח כמעט מבהלים את חייהם הפוליטיים מתוך מדינות לקיצוניות... הפרדוקס מודרניסטי הוא זה: עדות היסטורית מבהיקה על כך שספרות גדולה עודות דווקא במצב של דיכוי חברתי־פוליטי. התקופה הגדולה של השירה הלטינית מקבילה לזו של פיקוד אימפריאלי חמור. שייקספיר והמחזאים האליזבתנים היו נתונים תחת צנזורה בסבכה, למעשה נודדים, נתונים לחוק קשה. קורניי, ראסין ומולייר הם קשוטי האבסולוטיזם. תקופת גתה ושילר היא תקופתן של עריצויות קטנות לאין ספור. הגאונות הרוסית בשירה ובפרוזה נמשכת ללא הפרעה מאז פושקין ועד יוסף ברודסקי, למן ... ועד סולז'ניצין. כולם קרבנות של דיכוי או גלות. כיום דווקא בחברות הנתונות למשטרים האכזריים ההיסטוריים ביותר — בדרום אפריקה, במזרח אירופה, באמריקה הלטינית — דווקא שם נוצרת הספרות הגדולה ביותר. הליברליות של המערב בעל הנכויות הנה ככלל הכלל עוינה ליצירתיות אמנותית.

עמוס עוז: רע הכרחי

למדינה אין דמיון, אמר בדברים שהשמיע בקונגרס, הסופר עמוס עוז. הדמיון של המדינה קיים רק בדמיונם של כמה סופרים, כאלה שהמציאו את הנושא כלעו כאן. אכן, היו סופרים שמקו בבתי־סוהר ובמחנות־ריכוז בשעה שאחרים פרחו בחצרות מלוכה ובחוגי... פאר. זאת ועוד, "האנשים הפשוטים והמתוקנים" שם בחוץ כלל אינם מתוקנים או פשוטים. אנו, רובנו, מיטיבים לדעת זאת. אין עלינו אלא לקרוא את ספרינו ולהיווכח. המדינה היא "רע הכרחי" פשוט משום שיש הרבה אנשים המסוגלים להיות מסובכים ביותר. זאת ועוד, יש מדינות מהוגנות. יש רעות ויש נרשעות, ומאחר שהסופרים הם, או מצווים להיות, במחלקת הדיוק והדקיקות, עניינם הוא לערוך הבחנות. כל מי שמתעלם מן הדרגות השונות של הרוע משרת את הרוע.

הטרגדיה של ההיסטוריה אינה בהתנגשות המתמדת וחסרת התוחלת בין פרשים קדושים לבין מסורים טמאים, אלא ההתנגשות המתמדת בין תביעות הגונות יחסית לבין תביעות נרשעות. ליתר דיוק: המודעות המתמדת של תביעות והגנות כיום בכל פעם שהן מעומתות עם משטרים אכזריים ומדכאים.

איך ניתן להיות הומאני, שפירושו להיות ספקן ומסוגל לאמביוולנטיות מוסרית ובעת ובעונה אחת להילחם ברשעים? כיצד ניתן להתייצב נגד הקנאות בקנאות? כיצד ניתן להילחם מבלי להיות לוחם? כיצד יכול אדם להילחם נגד הרוע מבלי להידבק בו? לעסוק בהיסטוריה מבלי להיחשף להשפעה הארסית של ההיסטוריה? לפני שלושה חודשים, בוינה, חזיתי בהפגנת רחוב של משמרי הסביבה שמחו נגד ניסויים מדעיים בבעלי חיים. הם נשאו כרזה שאמרה: הוא אוהב גם אותם. אולי. אבל אחדים מבין המפגינים נראו כמי שהיו מסוגלים לירות בבני־אדם כדי לשים קץ לניסויי בעלי־החיים. וזו בתמציתו הדבר שעליו אני מדבר — והוא במידה רבה גם סיפורה של מולדתי וסיפורם של כל בעלי הכוונות הטובות פה ושם ואולי בכל מקום. אל נא נייחס אפוא דמיון שטני למדינה והדמיון גואל לעצמנו. כל זה מצדי במחובן — הנה לא נתפתה לפיתוי של הפשטות. אנו מחויבים להבדיל בין רע לרע יותר ולגרוע.

העורך: אברהם רמון

שבוע של ספרים
מאת בני ציפר

תרגום

על אלים, שוטרים והאיש הקטן, רומאן
מאת אומברטו קוסטנטיני
מספרדית: מיכאל שני
אחרית דבר: שרה סוראל
הוצאת כרמל, 1985, 158 ע'

הרומאן "על אלים, שוטרים והאיש הקטן" של אומברטו קוסטנטיני, סופר יהודי־ארגנטיני, ממוצא איטלקי, יצא לאור ב־1979 במכסיקו, שאליה גלה בתקופה האפלה בתולדות ארגנטינה, שבה נרדפו סופרים ואנשי תרבות ומדע, ולמעשה כל מי שהתייחד באיזו סגולה רוחנית שלו על פני ההמון האפור. היו אלה ימים של רציחות ללא סיבה, של נעדרים ושוד ממני שהשתלטו מיליציות ימניות למיניהן, בברכת הממשל. וקוסטנטיני היה אחד ממטרותיהן. כמי שנקרע בין אהבתו לארצו לבין שנאתו לרודנותה, בחר קוסטנטיני בז'אנר הסאטירי לביטוי ביקורתו ומחאתו. באמצעות עוקצנות בכל שתהא, כלולה תמיד נימה של סובלנות האמונה נאיבית, כי בכוח הצחוק אפשר לידע אנשים לגורלם ביותר יעילות מאשר באפוקליפסות מוזריות. קוסטנטיני אינו בורחס ו"על אלים, שוטרים והאיש הקטן" הוא ספר שנועד לשעשע ולהשפיע ולספר את מצבה של ארגנטינה מנקודת מבט לא־שגרתית, באמצעותה ללעוג לאבסורד הטמון בכל ממשל רודני שכוחותיו מפני התרגים אכזריים ומרושים נהפך למבוכה של רצח הדיכוי.

אירועי הרומאן אם אפשר לכנותם כך, שכן דבר אינו מתרחש בו, סובבים סביב חבורה מוזרה של משוררים חובבים ומלאי ערך עצמם, המאוגדים באגודה ציורית ומיוחדת. כפארודיה על הרקליניס הספרותיים של המאה ה־18. חבריה המוזיקים, כולם בורגנים מכובדים, מתכנסים בקביעות בוילה בבואנוס־איירס לקריאת שיריהם ולפלירטים השאיים ותמימים. אך שירותי הביטחון הארגנטינאים, שהשירה אינה הצד החזק שלהם, רואים בכל התארגנות, תהא אשר תהא, סכנה לשלום הציבור, ומצמידים מעקב משטרתי כבד על חברי האגודה. המירוע המפליל־כביכול תופח והולך בתיקים, מתגלגל בחלונות הגבוהים, עד שיוצאת הפלוגה לחסל את התא המחתרתי. כוח משטרתי גדול מוצף אל בית הפגישות, שבתוכו מנהלת חבורת המשוררים המנוחה ערב שירה שגרתי, ובפשע בינה לבין מרוקדמים: ברגע האחרון יוצאת הפקודה לצאת לפעולה חשובה יותר, שבמהלכה נרצחים בדם קר 12 סטודנטים על מובה שלוחי־ציבור. במקום חברי אגודת השירה, שאינם יודעים דבר על המעקב הצמוד עליהם. ברגע הגורלי, כשחורקים צמיגי ניידות המשטרה סביב הבית התכונה מתגברת, מורקעת אחת המשוררות. הסבורה שאלה צעירים המרעישים ברחוב, כבר הנער הוצנק, שעל המשטרה ללמוד סוף סוף לקח. מוסר השכל: משמתחילה מכונת הדיכוי של ממשל רודני בפעולתה, שוב אין היא בוררת את קורבנותיה. במקרה שהמונו האנשים הלא־נכונים, תמיד יהיה אפשר להחליף להרשות כי מיליציות לאומיות ביצעו את הרצח.

קוסטנטיני מספר את הסיפור משלוש נקודות־מבט חליפות: האחת — מתארת את ההתרחשויות באגודת השירה בעיני אחד ממשתתפיה. השנייה — מייצגת את נקודת ראותה של המשטרה על חברי האגודה, וכוללת מסמכים של שירותי־הביטחון המפלילים אותם ואת פעילותם החשודה; במישור השלישי — המשווה לעלילה את גנן האפורסה אילהאומבך — מופיעים האלים ממרומי האולימפוס, המשקיפים על ההתרחשויות האנושיות, ומתערבים ברגע האחרון להציל את חבורת המשוררים.
תרגומו של מיכאל שני קולח ורהוט, ושומר בעקביות על רוח בדיחת־הדעת והסגנון הפרודיסטי של קוסטנטיני. גם ברגעי המתח והזוועה האמתיים.

אנתולוגיה

מקום על פני האדמה — סיפורים ערביים בני זמננו
עורך: יוסף גבעתי [illegible]
הוצאת [illegible], ירושלים, 1986, 242 ע'

כל פריצת־דרך אל עולמה של הספרות הערבית החדשה, הזנוחה ברובה בפנינו, היא מעשה חשוב, ויש תוחלת — גם אם אישית — בתכיפות המעותן אצלנו של אנתולוגיות המכנסות ספרות ערבית. אך אנתולוגיות סבנתן אתן, תתן לאבהון של הספרות שון מייצגת עלול להשריש אצל הקורא דימוי מעוות של ספרות זו. האם אין זה מה שקורה בשיטתיות באנתולוגיות ישראליות של ספרות ערבית?

ב"מקום על פני האדמה", כבכל מה שקוראים בעברית על ספרות ערבית, דומיננטית יצירתם של סופרי מצרים המיוצגים כאן בדיספרופורציה: שוב נגיב מחפוז ויוסוף אידריס ויתר סופרי הריאליזם הסוציאליסטי. הדיספרופורציה אינה רק בייצוג הזרמים הספרותיים. אלא גם בייצוג הלאומי. לכשל, נעדרות בספר לחלוטין יצירותם של סופרי עיראק, ומן הספרות הסורית מובא רק נגיב אחד. האין זה מפני שאין בעיראק ובסוריה סופרים חשובים. והפוך הוא: באנתולוגיה האנגלית "סיפורים קצרים ערביים בני זמננו", שבעריכת דנים ג'ונסון דייויס (הוצאת היינמן, לונדון) כלולים חלקים של סופרים סוריים ועיראקיים דווקא. אין ספק כי בהצגה המעוותת של הגמוניה מצרית מוחלטת בתחום הספרות יש הטייה פוליטית ברורה. אולי גם נובע הדבר מכך שערביסטים ישראלים אינם בקיאים דיים בנעשה בספרויות הערביות מחוץ ללבנון, מצרים וישראל.

אך כאמור, כל היכרות חדשה עם הספרות הערבית ראויה לברכה, ויהיו מגבלותיה אשר יהיו. הד"ר יוסף גבעתי כינס כאן בעיקר סיפורי הווי ברוח הפולקלור והריאליזם העממי. ב"שיחה על מאיים" של אידריס מצויה דמותו הערמומית של שוטה־כפר המטטה בלועגים לו בנוסח סיפורי ג'וחא. "מהדורות החדשות" של המצרי יוסף אש־שאראוני (נ' 1924) מביא סיטואציה מגוחכת עד כדי מלודרמה: רדיו הפתוח בקולי קולות מביא במהדורות החדשות שלו שורה של אסונות טבע באיזשהו ברחבי העולם. אך האפוקליפסה אינה מטרידה את יושבי בניין בקהיר. העסוקים כל אחד בענייניו ובטמותיו, עד שמגיע האסון לפתחם: הבניין קורס על דייריו ואורחיו. בואריאציה פארודית על שקיעת הטיטאניק.

את הספרות הפלסטינית מייצגים כאן עיסאן כנפאני, יליד עכו. בסיפורו "ארץ התפוזים העצובים", המספר את פרשת גירושה של משפחתו למחנה הפליטים בלבנון ב־1948, ואת היזדרדרותו של האב, המבין יותר ויותר כי הערבים לא יזכו כמנצחים לפלשתין, כפי שהובטח בתעמולה. אי אפשר שלא לציין את הדמיון המפתיע, בסגנון ובתוכן, בינו לבין סמי מיכאל ושורת סופרים נוספים המספרים את עקירתם מעיראק ואת ההשפלות העוברות על דור ההורים בבואם לארץ. משל זכריא תאמר, הנציג הסורי באנתולוגיה, מובא סיפור היסטורי קצר בסגנון האנקדוטות ההיסטוריות של סטפן צווייג, על אכזריותו של השליט המונגולי טימורלנג.

מקרא

זאת הפעם — עשר נשים מתוך התנ"ך
מאת אריאלה דים
מבוא והערות: יהודה ליבס
הביא לדפוס: יוסף טובי
הוצאת ראובן מס, תשמ"ו, 120 ע'

יצירתה המצטנעת של אריאלה דים המנוחה — חוקרת מקרא שהקדישה את כתיבתה להבאיית התעודות האלהיות בית הגבנה של דאגון המרע עם הביטוי האישי. הפנטסטוגרי — נקטפה באבה. האם הייתה אריאלה דים סוריאליסטית־מרוקת. שביקשה למחוד בכלליה העתיקים של הכתיבה האקדמית ולהכניס בה מעט להלוחות. או שמא היתה מלוכדת בת הבוק הרומנטי, שהאמינה כי בכוח הצירוף של דמיון ואינטואיציה אפשר להעמיק חזור אל רוח המקורות? נראה שהיה בה מן השניים. הרומאן "אוהיך בגימיך". שפרסמה דים לפני חמש שנים. היה רצף של סיפורי מסעות מורים של חוקרת מיטיהיהדות שאינה חדלה לדמות את האפיזודות הקדומות לה לסיפורים מן המקרא ומן ההיסטוריה היהודית, ולטקסטים של שירה ופרוזה הקמים לתחייה בדמיונה ומתערבים ללא הכר במציאות.

ברצף האסוציאטיבי של "אוהיך בגימיך" עצה אריאלה דים מפעם לפעם כדי לשרטט דמויות של נשים גדולות מן המקרא ומן ההיסטוריה היהודית, מאסתר ועד דונה גראציה, בסגנון החלומי שהיה אהוב בשעתו על הסימבוליסטים, ועידב עובדות היסטוריות ופרשנות אישית־יהודית. סגנון העיצוב של הביוגרפיות החצי־מוזיות הללו שימש יסוד לעבודת הדיוקנאות המסופרים ב"זאת הפעם". דיוקנה של אסתר המלכה לקוח השר מ"אוהיך בגימיך". הביוגרפיות האחרות הן במאמרים שפרסמה דים ופירסמה ועיריים בעיתונות ובכתבי עת מדעיים.

עשר הנשים המקראיות ב"זאת הפעם" נבחרו לשאת את המסר האישי של אריאלה דים בדבר ייעודה של האשה ביהדות כמגדור של גדולות מתחלפים וכשומרות בלי ידיעתן, ולפעמים על חשבון חייהן וכבודן, על המהלך התקין־כביכול של הבחירה האלוהית בעם ישראל. שרה אמנו מגוללת כפרקליטה ממולחת, היודעת לכופף את חוקי העולם העתיק כדי שבנה, ולא ישמעאל, יירש את אברהם. אותה עוצמה מטריארכלית מזינה את רבקה, הדואגת כי יעקב ולא עשיו יירש את יצחק. וכך בת־שבע ושלמה, רות ובועז, תמר ויהודה. דים שזרה את הידע העשיר שלה בתולדות המזרח הקדום, במקרא ובמדרשים לכלל מרקם מרתק הרושני, שיופיו בספקולציות הפנטזיסטיות־אליסטיות על המתרחש בבפנון של הגיבורות המקראיות הגדולות, שהתנ"ך הוזקן לשולי האירועים למרות חלקן המכריע בהם. בכמה מהפרקים פותחת דים בכוח ההשראה נתיבים חדשים בפרשנות המקרא. בפרק על האשה הגדולה משונם היא מצביעה על הקבלה מסקרנת בין סיפור האשה הגדולה משונם לבין סיפור עקדת יצחק.

עדות

תולדות יהודי קוקאז בארץ ישראל
מאת יצחק דוד
הוצאת "קוקאסיוני", 1985, 456 ע'

הכרך עב־הכרס על יהודי גרוזיה ותרומתם לציונות נראה בעיקר כבית־קברות של פרטים מעניינים־לעצמם. המגובבים בהתבבותשערתייתית: כלילנו גרוזיני שמוציאים בו הכל ולא כלום, מחנה רובינא עד אריק שרון (המצולם במסיבת מחבר הספר בבני תשעיכה כתל־אביב). משותא רוסתאווילי ועד יוסף טרומפלדור.

יצחק דוד חוזר לשחר ההיסטוריה, ולטרפילי המיתוסים היהודיים־גרוזיים המבססים בכוח — מכוח הדמיון, בעיקר — גרסאות על קדמוניות יהודי־גרוזיה וקשריהם עם ירושלים ובית דוד, דרך אוריה החיתי ובת שבע ודרך היות פפוורדישרניסטיות על ממלכת דוד ושלמה שנכבר לתיה ובקו כביכול גם את הרי קאוקז. נוצרי גרוזיה וראשי הכנסייה שם סיפחו בשיטתיות מיתוסים שהציגו את הנצרות הגרוזינית כראשונה הקהילות שהכירה בישו עוד בחייו, ויצחק דוד נאחז בהם כדי להראות את ראשונות הקשרים בין ירושלים לקוקאז. מיתוס בצד יש אמנם נטייה־שוכנות אצל יהודי גרוזיה למשיחיות ולהערצת משיחים, ומכאן הצלחתם הגדולה של משיחי השקר בקרבם, החל מדוד אלרואי ושבתאי צבי וכלה בכל מי שהלהיב את רוחם בהלוטתו על ממלכתיות הפרגנות יהודיות, ממטניפיורי ועד ז'בוטינסקי. כל מה שבצאויות נרפת ממנו — הם מתגרבים לו בשמחה, ויצחק דוד מונה את הצטרפותם הנלהבת של יהודים גרוזיניים לגדודים בצבא הצאר שנועדו להילחם בטורקיה, ואחר כך — לגדודים העבריים של טרומפלדור, ששמות גרוזיניים רבים מופיעים ברשימותיה.

יש עליה של בודדים ושל משפחות מיוחסות מגרוזיה לישראל מאז סוף המאה ה־19, שייסדו כמה וכמה מוסדות ציבור חשובים. תמונותיהם הנוסטאלגיות, בבגדים מסורתיים ובשפמיהם המגודרים, מכסות כל חלל ריק בספר. לפרסה האירונית, את התרומה הממשית לציונות תורמים היהודים האשכנזים של גרוזיה, יהודים רוסיים שנדדו לגרוזיה, וסכות הפטנ להכמה לא גרדזה הקוקאז לתנועת־מעבר של חלוצים לישראל. הביל"ויים והיישובים תופסים פה מקום של כבוד, לצדה של חנה רובינא ילידת באקו.

הפרק האחרון בספר מוקדש לתרומתם של בני גרוזיה בשטח התרבות התורנית והפילוסופיה. דוגמאות מספרי קודש שנים ומשנים מובאות בפקסימיליה. מן הציורים שבהם — ספר פזמונות שכתב יוסף שרים (1851–1948) ובו פזמון בשבחם של בני גו'רג'סטאן, המקבלים אורחים בנגולה וברוב שמחות, העושים "חיים והון מבלי עוון".

חינוך

להיות מורה — שיח מורים על חייהם ועבודתם
ליקטה וערכה: רות פריאל
דברי מבוא וקישור: יפרח חביב
הוצאת תגא, תל אביב 159 ע'

סבען של גילדות מקצועיות שהן מופסות דריסת רגל אל הצפה והאמנות. מה ביקשו שומרי הלילה, הרופאים הסוחרים המאכלסים את ציוריו של רמברנדט אם לא מה שקורי היום "יוקרה" זו שמבקשים לעצמם כל כך המורים היום. המלינים על ירידת יוקרתו של מקצועם. רות פריאל, מתבנת העוסקת בייעוץ והנחיה והכשרת מורים, קמה לשקם בדרכה את היוקרה האבודה של המורה. פריאל ליקטה עדויות ספרותיות ודיבוריות מפי מחנכים דגולים מן העבר, מיאנוש קורצ'אק ויעקב הורנין וצבי שרפשטיין, ועד צפירה ענן ויפרח חביב וצירפה אותם בכן לאוסף לא־שגרתי ולא בלתי מעניין.

המליצות של העדויות דווקא של העכשוויות שבהן — היא בעוכרי הספר. הדגשתה עולה על גדותיה בעיקר בקטעים שכתב יפרח חביב, המבקש להיות "אמנותי" עד לזרא ולמעשה משתלטת רוחו וכתיבתו על הספר, ובדרך לעתים למעלה־יודי שלו. ומצד על עדויותיהם של מחנכים שספק אם הם פותחים מכנן בערכם, כיאנוש קורצ'אק וצבי שרפשטיין.

פריאל חילקה את הקובץ לפרקים, על פי הנושאים המרכזיים שסביבם הם נתקלים ביום בעבודתה: היום הראשון בכיתה. סיפורי תלמידים, פגישות מאוחרות עם תלמידים וכיוצא באלה עניינים הנוגעים בקשר הרגשי בין מורה לתלמיד. אין אלה עדויות "מן השטח", האפשר להסתכן ולומר שדמויות המורים והתלמידים המתוארות בהן מצועפות במעטה עבה — עבה מדי — של אידיאליזציה ואצילות־נפש, שאינה מצויה בחיי היומיום של המורה בימינו.

בתבי־עת

שופרא, עיתון ישראלי לספרות ולהגות, מס' 6
העורך: אילן שיינפלד
הוצאת מעגלים אוניברסיטאיים בע"מ, דצמבר 1985, 32 ע'

ככל שמתארך משך חייתו של העיתון המוזר הזה, הוא צובר יומרות ותנופה. הגיליון הזה חוגג מלאות שנה להיווסד העיתון וכבר יש לו מסורת וגיבורים משלו, וקו רוחני כיאה לעיתונים אמיתיים של אוונגרד. אך למה זה הכל נראה כו כמלאכת נערים מתבגרים המשוקעים בהיות־מופגנים בכסכי־הגים שנתן להם אבא? תחילה, יש ל"שופרא" מאירי־ספרותי — המשוררת המנוחה נעמי שהר, העורך יודע לעשות מטעמים מוכרת. שנית, נוצרה בו מסורת של נשף שנתי, ושלישית — יש לו בית קפה, הלא הוא קפה "ביתגר" ברחוב דיזנגוף, בעל אווירת המאמרה היהודית. כל אלה לעניין התפארות. התוכן אינו שונה בהרבה הרבה כרק, הרבה שבב, מלים יפות ונפוחות שורי באראשיכה לפרנבון.

היצירה היהגרית ביותר כאן, היא מעשייה דרנית ארכבית מאת צבי מרמלשטיין ושמה "אגרת ההולדה הבאר", המבוססת על אגדה תלמודית, המתרחשת על רקע ימי הזוהר של הממלכה החשמונאית: גהרות של לשון מליצית בסגנון הפאסות הדרמתיות של יעקב כהן, ובהן חורים־שחורים של לשון עבה וגסות (לכפולו השפיך משפיך הפלי"). אילן שיינפלד, העורך, מוסיף לתעתורתה השגב המרוחית מפאת משלה, המוקם בכל קווה הדיבציאים את הקדושה — מג של פיוס קדום — אך מפנה את הערצתו לא לאהובת־שמים אלא לאהובת בשרים הסוסכמאלית, בצורה שאינה משתמעת לשתי פנים, המפרוקטאוליקאית המזמינה־שער חדייה הדשה נוסח הולך בשיר התפילין והדנרגון. אין אלא לשלוח את העיתון לכתובתו של גלוריתעה. הדבר כבר הוכיח את עצמו כגימיק פרסומי ברוק.

ויש עניינים קונבנציונליים־יותר, כגון ביקורות ספרים, שירים וסיפורים, רובם של חברי המערכת ושל שאר אלמונים־צעירים המשתתפים בעלם. בשם הפוסטמודרניזם, הגרבה להתנסס על דפי העבודה. מתגלה בה סיפנון כבר ראש עם ארכיטקטים, ולבדו רשימה שמ־בורד־למתנה של יובל תומרקין, השומע את צעדי הביארונאים ואת קול העידים המוסף את כלם ל"מרכבים יראי אלהים ומלך". במדור הסאטירה שבסוף החוברת "שופרא אוראי" מובאת פארודיה על רשימתו של מנחם בן "פשר שיר", שהופיעו באחרונה בכמה עיתונים, ופארודיה על ראיון עם ה"משורר הצעיר" דוד אבידן.

מעולם הספרות והאמנות

ארנדט ויאספרס: שתי גלויות

בהוצאת "פיפר" שבמינכן ראתה אור אחת התכתובות החשובות של המאה העשרים: אגרותיהם של חנה ארנדט וקרל יאספרס. מן השנים 1926–1969 המוחזקות 864 עמודים.
מכתביהם של הפילוסוף קרל יאספרס (1883–1969) ותלמידתו חנה ארנדט (1906–1975) משקפים כמה עשרות שנים של היסטוריה. חנה ארנדט למדה פילוסופיה אצל היידגר, יאספרס והוסרל. היא היגרה לצרפת ב־1933 ומכאן נמלטה לארצות־הברית ב־1940. בארצות־הברית עבדה, בין השאר, כקריינית לבית־ההוצאה שוקן ופרסמה מאמרים בעיתונים ובכתבי־עת. למן 1959 ואילך הורתה תורת הפילוסופיה ומחשבה מדינית באוניברסיטת פרינסטון. היא התפרסמה בעיקר בשל חיבורה על הטוטאליטאריות, ועל הבנאליות של הרוע.
בשנות ה־50 וה־60 הסב עצמו יאספרס מן ההגות אל ההתגייסות הפוליטית ומילא תפקיד בגרמניה של אדנאואר. שינוי זה משתקף במכתבים. החושפים שתי דמויות מובילות בתולדות ההיסטוריה האינטלקטואלית של זמננו.

קארל יאספרס

חנה ארנדט

התכתבותם של חנה ארנדט וקרל יאספרס מתחילה ב־1926 כשהתלמידה בת ה־20 שואלת את הפרופסור הנכבד שלה שאלות חצופות ביחס לפילוסופיה של ההיסטוריה. עתה זה הלך אביה לעולמו והיא מוצאת במורה תחליף לדמות האב. בשנים שתבואנה היא מציינת אותו כ"המורה היחיד שבחינוכי יכולתי אי פעם להודות" ומתייחסת ל"תשוקתה הילדותית שלא לאכזבו". היא מעריצה את "תבונת החירות, התבונה והכשרון לקשר" שהוא מייצג בעיניה, ויחד עם זה היא מאמצת לה תפיסות רוחניות עצמאיות על אף הקרבה בהשקפותיהם.

חנה ארנדט חלקה על יאספרס, משום שהוא החזיק בהשקפה מיסטית על גרמניה ועל "האתוס הגרמני" עוד קודם 1933. הם נחלקו באופן חריף ב־1933 כאשר שלח אליה עותק ממסתו על מקס ובר. היא התנגדה לנסיונו "להעניק למונח 'גרמני' עומק מוסרי מכוח דמותו של מקס ובר".

"בשבילי", כתבה, "גרמניה פירושה שפתי, הפילוסופיה שלה והשירה שלה. כיהודיה לא היתה מוכנה לראות ב'גרמניות' שום דבר שמעבר לזה. בוודאי שלא היתה מוכנה לקבל את האקסיומה של ובר, שאמרה שהוא יהיה מוכן להצטרף לצבא השטן למען הבראתה של גרמניה. היתה זו הצטרפות שרבים מדי היו נכונים לה, כפי שהוכיחה ההיסטוריה.

השניים נאלצו אפוא להפסיק לכתוב זה לזה. בתקופת המלחמה בחרה ארנדט בגלות חיצונית ואילו יאספרס בחר בגלות פנימית. במחצית 1945 נתחדשה התכתבותם. רוב 420 המכתבים בקובץ הם מן התקופה שלאחר המלחמה והם משקפים את המאורעות המתהווים עד למותו של יאספרס ב־1969.

התכתבותם הערכה בנושאים הקשורים למערב גרמניה, ארצות־הברית וישראל. היא אף מעידה על חייהם של שני בני אדם שחשו עם תום המלחמה כי ניצלו מן המבול. לפיכך דנו בדרכים השונות שבהן ניתן למנוע שואות כאלה בעתיד. בדיונים אלה השתתפו גם גרטרוד יאספרס, אשת הפילוסוף והיינריך בליכר, בעלה של ארנדט.

יאספרס פתח בתקווה באיוות שהגרמנים ישתנו מבחינה מדינית, אבל נתאכזב עד מהרה. תמיכתו באדנאואר, שאת מדיניות החוץ שלו שיבח, התלהבותו ביחס לדוקטרינת הלשטיין והצלת ברלין פינו מקומם לאט לאט לעמדה מנותקת יותר. ב־1949 הכריז בבאזל, כי אינו שייך לקטגוריה זו של גרמניה. שלוש שנים חלפו ושוב לא חפץ להיות גרמני במובן המדיני, אם כי החזיק בדרכון גרמני. בסופו של דבר, הכריז ב־1961 מביתו שבשוויץ: "הייתי מצביע למפלגה הסוציאל־דמוקרטית, אלא שאיני זכאי לעשות כך". אדנאואר, אמר, הוא רצה חסרת חשיבות והרפובליקה הפדרלית היא מולדת של אוליגרכיה מושחתת.

השינוי שחל בו למן היותו פילוסוף השומר את השקפותיו לעצמו ועד לסופר פוליטי, צרך בהצעותיו, כגון זו לנטוש את ברלין. אכזבתו הגיעה לשיא ב"דרייה המשכנעת לחלוטין של עקרונות־היסוד של גרמניה שעליהם מושתתת הרפובליקה הפדרלית". את החולי הזה סרטט במסתו "לאן מועדות פני הרפובליקה הפדרלית?"

קשה לומר עד כמה השפיעו חנה ארנדט ובעלה, שהיה אנטי־לאומני במובהק על השקפת יאספרס על גרמניה. אבל אין לטעות בכך שהפסימיזם הגובר והולך של יאספרס היה כרוך בעמדותיה של ארנדט, שכתבה בתחילת שנות ה־60: "הרפובליקה כביכול הזאת כולה עומדת בסימן של כישלון". ככל שהיה יאספרס מאוכזב בגלל התחייה האנטי־יהודית של הלאומנות, יותר ייסד את תקוותיו הפוליטיות על ארצות־הברית. לאחר המלחמה, ומשום שארצות־הברית לא נחשבה בעיניו ללאום, ראה בה את תמצית החירות. "המדינה היהודיה ביותר למרות הכל; והייתי רוצה להיות אמריקאי אלמלא הייתי גרמני". יאספרס, שביקש להתגבר בר־אציונאליות הסמה על שכינתה "קרתנות צפון־גרמני". היה בלתי רציונאלי לחלוטין ביחס לארצות־הברית. בתערובת של תודה והערצה כתב עוד בשנות ה־50 המאוחרות: "ביסודו של דבר כולנו אזרחים בכוח של ארצות־הברית".

חנה ארנדט לא חסכה ממנו דיווחים על כל הקלוקל שמצאה במולדתה החדשה, אולם ביטחונו בארצות־הברית לא התערער.

חילוקי דעות חריפים נתגלעו בין השניים ביחס לישראל. בעיני יאספרס היתה חזות הכל. בעוד שבעיניה של ארנדט היהדות לא היתה בעלת חשיבות, ולפיכך הוא השם ל"התמוטטות היהדות" אם תיהפך ישראל למדינה ככל המדינות. בעוד שארנדט קידמה את יסוד מדינת ישראל בברכה, אם כי ראתה פגם באופן שבו הוקמה. יאספרס מצדו, לנוכח הסתירותיו, ראה במציאות החדשה את הסוגה באפשרויות. הוא ראה בישראל את מה שכינה "מבחן הזהות של המערב". בעיניה, הרכבה של מדינת ישראל יהיה זהה לקץ האנושות. ארנדט סברה היתה שיש הגזמה פראית בהשקפה כזאת "שאינה ניתנת להצדקה אפילו כעמדה רגשית".

משפט אייכמן הביא לשינוי בהלוך רוחו. הוא חש שהדרך שבה שפט העם היהודי את אייכמן היתה מוטעית ביסודה. ארנדט סברה שכל העניין היה תיאטרלי מדי בשל הרמוניזציה של אייכמן. וכי היה במשפט יסוד של חוסר אמת משום שלא נלקח בחשבון "שיתוף הפעולה" בין היהודים לנאצים. בדיווחים שלה על המשפט ל"ניו־יורקר" הביאה נימוקים מפורטים לעמדתה. יאספרס הודה עמה, ולאחר שקרא את ספרה על אייכמן כתב שהוא "נהדר כשלעצמו, עדות לתשוקת האמת חסרת הלאות שלה וגישה עמוקה ומייאשת לנושא".

התכתובת ארנדט־יאספרס שופכת אור על פרשת יחסים של השפעה הדדית. שהעמיקה על ידי 13 ביקורים שערכה ארנדט אצל יאספרס בבאזל. התכתובת חושפת היבטים לא ידועים באישיות השניים. יאספרס, הפילוסוף היבש והמסויג מתגלה כאן כמי שמסוגל לרוך וללבביות. וארנדט, שיאספרס ראה אותה כ"אוביקטיבית כל כך ביסודה". מתגלה כאן כאשה מלאת חיות ועליזות, אוהבת חיים ובני אדם וג'דבן טריבית.

Letters 1926–1969, Hannah Arendt Karl Jaspers, Piper verlag, DK 98.

תרגמה: רות אלמוג

תערוכות

מירכתי צפון

תערוכת ציורים פיניים — תיאטרון ירושלים, רחוב מרכוס 20, ירושלים

מאת ניצה מליניאק

במקום הפחות מתאים לתערוכות — אולמות המבוא הכהים, ספוגי השיחים המעוקלי הקירות של תיאטרון ירושלים — מתקיימת תערוכה מעניינת. שהתבאה אלינו מירכתי צפון, ביוזמתם של רות ויהודה הדם, מי שכיהן עד לפני זמן מועט כשגריר ישראל בפינלנד.

תערוכה זו מתווכת את הסכם התרבות הדוי בין פינלנד וישראל מקבצת במסגרתה 22 אמנים המחולקים לשני זרמים מגמתיים עיקריים — ההפשטה הגיאומטרית והאקספרסיוניזם המופשט — כשבצדם דוגמאות אחרות, שהן בבחינת ספיחים לזרמים האמורים, של מעין ניאו־אימפרסיוניזם מכאן והסימבוליזם מן צפוני מסוים, מכאן.

ההפשטה הגיאומטרית לגוונותיה זכתה לייצוג הולם בתערוכה, ובכך מאוששת את ההתרשמות המקובלת מן האמנות הפינית העכשווית כפי שהיא מיוצגת בדרך כלל בבניין הלאומי של מדינה זו בתערוכות בינלאומיות השונות, דוגמת הביאנלות של ונציה.

בתחום הציור לא זכתה האמנות הפינית למעמד ולהישגים עולמיים דומים לאלה שהם נחלתה בתחומי המוסיקה, הארכיטקטורה והעיצוב (עד־מידה רבה גם בתחום הסויה האמנותית) ואף שמות ציוריה הלאומיים (לרבות גאלן קאלאלה) לא חרגו מגבולות חוג הצפון. לפיכך ניתן לשער שמשתתפי התערוכה הם עלומי־שם לגבי הקהל הישראלי, דבר שכמובן אינו גורע מערכם האמנותי. הדגש יושם על העבודות הבולטות בתערוכה שהן מאת מוסו אלמו (במיוחד מתגורים בירוקים אפורים), נתהן אנטמאתן, יוהק בלומטואמאאה, מטרי־ביורנסטרום, לארטנטואמר בורדסמה, הצעיר שעבודתו יוקה מקאלה, המיוצג בשני ציורים ענקיים, אכספרסיוניים, הנרשמים בייחודם בתוך המכלול. יוצאות דופן גם הרוסטקה הסימבוליסטית־פנטסטית של יוהאנס ליטוהאורה וכן הפרגות ההידראות, השואבות אולי את השראתן מאפסתו פיני קוזם, של אריאוי האלאאורדי והאבסטרקט־דמות הילדים של אנטוורה לטואר.

בין המשתתפים גם שני אמנים יהודים: הצייר הוותיק, יליד פינלנד (1908) סאם ואנני וכן צייר שאין כל אפשרות לטעות במובאו הן בשל צליל שמו רפאל ורדי והן בשל לוח צבעיו האופן שימושו העצבני בכחול, שהם חריגים באמנות הפינית, ככל שניתן לשפוט, ומצביעים על קרבה ברורה לאסכולת פאריס.

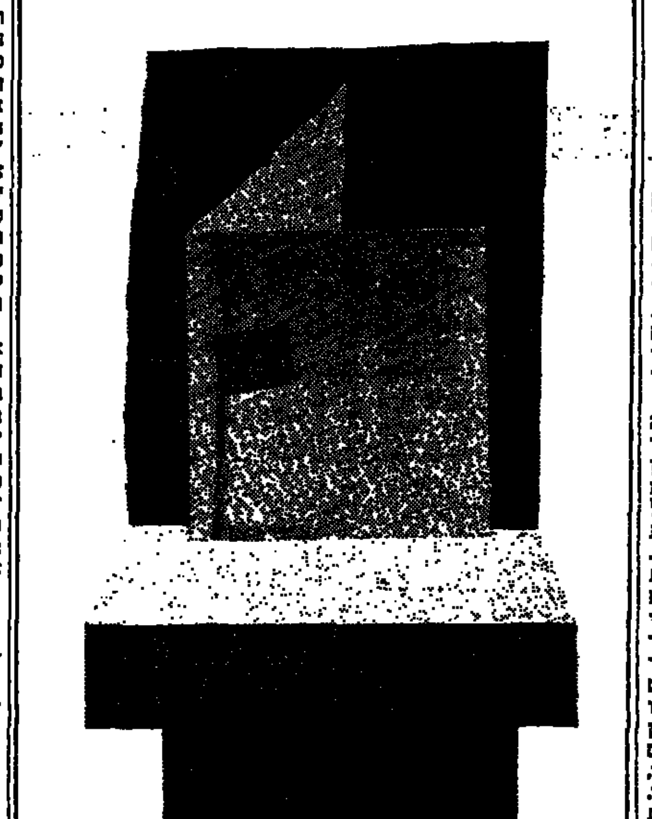
הארמן מאורה: תמונה עם קוים, 1983

קונגרס פא"ן

(המשך מעמ' 18)

אפריקה. עוד תמכו בגראס נאדין גורדימר הדרום אפריקאית, המשורר אלן גינזברג והסופר האנגלי ממוצא הודי סאלמאן ראשדי, שהאשים את הסופרים האמריקאים בפרובינציאליות ובחוסר רגישות להשפעת ממשלתם על גורל העולם. הוסיף מריללה, המשורר מניקראגואה, אשת מנהיג הסאנדיניסטה דניאל אורטגה. האשימה את ארצות הברית במה שכינתה ה"ג'נוסייד" בניקרגואה. הגדולה לעשות המשלת האמריקאית השדהה טוני מוריסון שהודיעה, כי "כשם רגע בחיי לא הרגשתי כאמריקאית".

אל המחנה שכנגד הצטרפו ג'ון אפדייק וחבורה של סופרים גולים ממזרח־אירופה שנגררו בעל כרחם לוויכוח הפוליטי שבו לא חפצו ושבמסגרתו תיאר ואסילי אקסיונוב, הרוסי הגולה היושב בוושינגטון, את הרגשתו של אדם שגלה מארצו, תרבותו וספרותו.

דראמה זוטא התרחשה כאשר הודיע עומר קבזאס, סופר ופקיד במשרד הפנים של ניקראגואה כי הצנזורה נתונה לביטחון הלאומי. גו התפרץ יוזגי קוגראד התגרי וקרא "אלה הם דיבורים של המשטרה". גראס תבע מן הסופרים לשוב ולהיות אנרכיסטים ומריו ארנאוס יושה הסכים עמו כי זה תפקידו של סופר.

סול בלו המתוקן, התבגל באומרו: "דיברתי על המצב הרוחני .. לא אמרתי שאין כיסוי עוני. לא אמרתי שזו ארץ שכולה צוק."! אדם זגייבסקי, סופר פולני הגולה בפאריס, תמך בבלו ואמר שהוא מדבר כאחר מאמריקה ממלכת העתיקים. האקסיונוב הרוסי העיר שהוא משתומם על כך שסופרים מערב־אירופים תמיד להוטים למתוח ביקורת על אמריקה ונזהר מפני כל השוואה בין ארצות הברית לברית המועצות.

היפים והמפלצות

במחצית הדיונים התגבשה תמונה של הסופר כמייצג את האנטי־יהודיאליזם והחירות, בעוד המדינה משחקת את תפקיד הנבל. עמוס עוז יצא נגד התפיסה הזאת (ראה תיבה) וטען שבצכם נושא הקונגרס יש נימה של אנדרוכים רומנטי. קיטס מגיכאאסיסי: "אני דוחה את הדימוי של חבורה קדושה של סופרים הצועדים ללאחות להיאבק בבירוקראטיות הסוחרהרוהסים. למען כל בני האדם המתוקים הפשוטים שבחוץ. אני לא בעסק הזה של היפים נגד המפלצות".

על עצם הצגת הנושא חלק גם ג'ורג' סטיינר במאמר שפרסם ב"ניו־יורק טיימס בוק ריוויו" (ראה תיבה).

חילופי־דברים ברוח קומית אירעו כאשר הפמיניסטית הידועה בטי פרידן קבלה על מספרן הזעום של נשים שהשתתפו בקבוצות העבודה. נורמאן מיילר השיב "מי קבע את המספר?", ואז שאלה אריקה ג'ונג "מדוע אתם מביטים בנו ולא רואים אותנו", ומיילר אמר שאריקה ג'ונג היא האחרונה בנשים בעולם שיכולה להתלונן על כך שאין רואים אותה.

במהלך הוועידה נערך ערב של קריאת שירה שבה השתתף גם יהודה עמיחי. הערב זכה להצלחה גדולה, כך גם אחר־הצהריים שבו קראו מיצירותיהם הסופרים גינתר גראס, קודש וגנט ועמוס עוז.

העיתונות האמריקאית תיארה את הקונגרס כאירוע הביקורה ובציבור עלתה הן הוצאות (800,000 דולר). הכסף בא בחלקו הגדול מתרומות שאותן ארגן נורמאן מיילר בדרך מרץ ובהצלחה מרובה. אבל "די צייט" הגרמני מתח ביקורת על נגודי הדיונים שהתפקעו לסופרים במלון מתפודר, שנתרם לצורך האירוע על ידי קבלן ניו־יורקי שזכה בתמורה לניכוי מס מהכנסה. "המעליות לא פעלה, המיסות לא סודרה, הזזודים היו מלאי אבק ומשפשים".

הקונגרס המתוקנת, כפי שנכתב, היה ה־48 במספר מאז נוסד ארגון פא"ן על ידי הסופר האנגלי ג'ון גאלסוורתי וידידיו בלונדון ב־1921, והראשון מזה 20 שנה שנתקיים בניו־יורק. אין ספק שמבחינת ריבוי משתתפיה — 780 במספר — היתה זו ההתוועדות הגדולה ביותר של סופרים שבאו מ־45 ארצות, מכך ארצות אחר, כפי שנמסר בקונגרס, מחרימות ספרים תמימים כמו "התפסן בשדה השיפון", או "יומנה של אנה פראנק".

תקלה בדואר
גרמה לכך שלא הגיעו
לנמעניהם ההזמנות לתערוכה:
אמנים במשכנות שאננים —
מציגים בתל־אביב
גלריה גבעון רח' גורדון 35 תל־אביב
הפתיחה: מחר 1.2.86 בשעה 7.00 בערב
הציבור מוזמן

חדש
הופיע!!
יופי של עברית
אבשלום קור
מן השידור אל הכתב
ספר חדש של
משרד הבטחון - ההוצאה לאור
ו"ספרית מעריב"
להשיג בחנויות הספרים ברחבי הארץ, במרכז המכירות של ההוצאה לאור, משרד הבטחון, רח' דוד אלעזר 27, הקריה ת"א, ובחנות ספרית מעריב, דרך פ"ת 72 א', תל־אביב.

אוניברסיטת תל־אביב
הפאקולטה לניהול — ביה"ס למוסמכים במינהל עסקים ע"ש ליאון רקנאטי
הפאקולטה לרפואה ע"ש סאקלר
תכנית מוסמך במערכות בריאות
הרישום לתכנית מוסמך במערכות בריאות התחיל והוא יסתיים ב־29.5.86. רשאים להגיש מועמדותם בוגרי אוניברסיטה בציון סופי 75, לפחות, ובעלי תארים גבוהים יותר.
חוברת מידע על הליכי הרישום וטפסי הרשמה ב"דיונון" — חנות הספרים שבבנין האקדמיה למוסיקה, בימים א'–ה' בין השעות 09.00–17.00 ובימי ו' בין השעות 09.00–13.00.
דף מידע על תכנית הלימודים — במזכירות תלמידי מוסמך של הפאקולטה לניהול, בנין רקנאטי חדר 342 בימים א'–ה' 11.00–13.00 ובימי ב' ו־ד' בין השעות 15.30–17.00.
להתייעצות ניתן לפנות לראש התכנית בימי ה' בין השעות 11.00–12.00 בחדר 218.

SUCCESSFUL BUSINESSMAN.
ENGINEER, EUROPEAN 5'7", 38,
Handsome, lives in California and Israel
SEEKS REFINED, CLASSY, EDUCATED
AND POSITIVELY ATTRACTIVE
LADY
Age 22-30, with a taste for arts, sports.
Travel and family life, for marriage.
Those who qualify, please write to:
P.O.BOX 39586, RAMAT AVIV 61394

בלוח החדש יש לך עסק עם קונים רציניים!

משרד הבטחון - ההוצאה לאור
לרגל שבוע שמירת הטבע
קום התהלך בארץ
מדריך שמורות טבע בישראל
עמנואל הראובני
ייעוץ: רשות שמורות הטבע
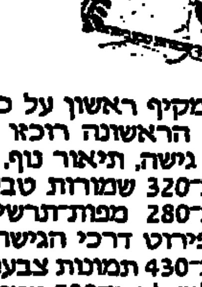
ספר מקיף ראשון על כל שמורות הטבע בישראל.
בפעם הראשונה רוכזו בספר אחד כל פריטי המידע – מיקום, מקור השם, גישה, תיאור נוף, חי וצומח – על כל השמורות של הארץ.
- כ־320 שמורות טבע.
- כ־280 מפות־תרשים בקנה מידה מפורט ובהן מקום השמורה ופירוט דרכי הגישה אליה וכן איורים ותרשימי הסבר.
- כ־430 תמונות צבעוניות המתארות את נופי השמורות, החי והצומח.
- למעלה מ־500 עמודים, בפורמט מהודר, מודפסים על נייר משובח.
ספר חובה לכל מטייל ולכל אוהבי נופי הארץ. לרגל שבוע שמירת הטבע, מוצע הספר "קום התהלך בארץ", שזו מהדורתו השניה בתוך זמן קצר, במחיר מבצע מיוחד.
מחיר קטלוגי: 49.95 ש"ח
מחיר מבצע: 33.00 ש"ח – ב־3 תשלומים חודשיים שווים, ללא ריבית או הצמדה.
מן העיתונות:
"באלבום עב־כרס ומהודר מצוי כל מה שרצית לדעת על שמורות הטבע בישראל. **הארץ**
"הקורא יופתע ודאי לנוכח ריבוי שמורות הטבע אותן מציעה הארץ". **על המשמר**
"האלבום שלפנינו הוא פרי ארגון שקדני של מידע מלא ומסודר על כל אחת משמורות־הטבע, בעיקר לתועלת המטייל ולהנאתו, אבל דומה שכל מי שידיעת הארץ קרובה ללבו לא יוכל לפסוח על מדריך שיטתי זה... זוהי, למעשה, אנציקלופדיה של טיולים, המשלבת נוי ושימושיות". **ידיעות אחרונות**
ג ז ו ר ו ש ל ח
לכבוד
משרד הבטחון – ההוצאה לאור
רח' דוד אלעזר 25, הקריה ת"א 67 673
תוקף המבצע עד 15.2.1986
אבקש לשלוח לי את הספר "קום התהלך בארץ".
שם משפחה ______ שם פרטי ______ טלפון ______
המען ______ מיקוד ______
מצ"ב 3 שיקים על סך 11 ש"ח כל אחד לפקודת משרד הבטחון, ההוצאה לאור. לתאריכים 15.2, 15.3, 15.4.
תאריך ______ חתימה ______

هكذا من الأصل

מאשה לובלסקי

שושנה ארבלי־אלמוזלינו

ניצה שפירא־ליבאי

אכיפת שוויון לנשים

הנשים הישראליות ולפחות חלק ניכר מהן — מודעות כיום למצבה ומעמדה של האשה. מודעות זו גוברת והולכת, וזו גם מסקנה ישירה מהצפייה ב"מה השאלה?" (יום א'), שהוקדשה הפעם למעמד האשה בישראל. השאלות הפתיעו בידע, באינטימיות, ובוויכוחים האינטליגנטיים שלהן; לעומתן גם צוות המשיבים היה כולו נשים (ח"כ שושנה ארבלי־אלמוזלינו, מאשה לובלסקי, וד"ר ניצה שפירא־ליבאי) — מעורבות, נבונות, מודעות לנבא על כל הלכותיה, וגם מיליטאנטיות.

"מה השאלה?" הצטיירה בעיני הפעם מסוכמת בתבנית קצרה מאוד — אולי בגלל המעורבות והעניין שלי בנושא. מכל מקום, התבנית התחלקה בצורה סכימטית ושרירותית בין שני תחומים — תחום האישות ותחום התעסוקה. רוב השאלות הרכזו דווקא בתחום האישות. כאן היה צורך להאזין לדבריה של הד"ר ניצה שפירא־ליבאי, היועצת הבכירה לענייני האשה, שליד משרד ראש הממשלה. היא נאבקת למען נשים בעקביות ובתבונה ולהוכחת הישגים הטובים.

הד"ר שפירא־ליבאי קובעת שענייני אישות הם חלק לאנפרד מבעיית דת המדינה, ולכן אינם בעיה של נשים בלבד, אלא בבחינה שווה בעייתיהם של נשים וגברים כאחד. על כן, אין זה הפורום הנכון לדון בנושא. הרי ברור כראוי לשואלים ולמשיבים, שלמרות תוצאות הבחירות הח־קרים, אין טעם להתמקד בחוק שהכנסת לא תעביר, באשר יש בו לגיטימציה להפרדת הדת והמדינה. (השבוע נוכחנו בכך שוב כשנדחתה הצעת החוק של ר"צ.)

היה אפוא מן ההגיון להקדיש את התכנית כולה, או לפחות חלק נכבד ממנה, לתעסוקת נשים, משום שבתחום הזה שוררת אפליה מכוונת. בתכנית דובר על הרצוי והמצוי — את המצוי מייצג בנאמנות ח"כ אוריאל לין, הגבר היחיד בתכנית. ואם המצוי הוא פגיעה בנשים — הרצוי הוא לבטל את התפישה של אשה כמפרנס שני. המצוי הוא המצב שבמגזר הפרטי אין חוק האוסר על אפליית נשים בעבודה, לעומת החקיקה בכל המדינות הנאורות. החוק, קובעת הד"ר שפירא־ליבאי אינו מפלה: המציאות היא שמפלה נשים לרעה. ואם דרוש חוק, הרי זה לא רק חוק האוסר על הפליה, אלא חוק האוכף שוויון. אז יהיה אפשר לפנות לבתי־משפט, בתביעות על אפליית נשים — תביעות שלא יידחו.

אף הושמעה טענה מוכרת, שעבודות מפתח רבות כבולות בידי גברים. כאן אני מסכימה עם ח"כ ארבלי־אלמוזלינו, שהאשמה בעניין עמדה וקידום בעבודה אינה רק בגברים, אלא דווקא בנשים עצמן. אך זה עניין לדיון אחר.

התכנית מעידה שמודעות הנשים לעצמן ולמצבן מתגבשת, ולובשת במקרים רבים גם אופי מיליטאנטי. נשים אינן מוכנות עוד להסכים עם אפלייתן, אם כי דומה שהן עדיין בשלב ההאשמות ולא בשלבי עשייה של ממש. הפתרון לבעיית האשה הוא בתחומי החוק והחינוך. כעת אנו נוכחים לדעת שהחינוך אכן התחיל לתת את אותותיו. נשים נעשות מודעות יותר ויותר לעצמן. אבל זה תהליך ממושך. כבר אפשר להבחין בניצנים של רצון טוב, גם מצד העולם הגברי, שאינו יכול עוד להתעלם מן המודעות הנשית החדשה — הח"כ לין הוא עדות חיה לכך.

לא לעבור לסדר־היום

הופעתו של הפרופ' אברהם פרידמן עמדה בסימן כאב רב, אם כי כאב עצור ובאופק. אבל לא אחד כמוהו ובמעמדו, יופיע בתכנית טלוויזיה, רק כדי לשפוך את לבו בפומבי. ברור שהסכים להופיע, מפני שנפגע קשות ועמוקות.

הוא גם היה עד לפגיעות בהורים שכולים אחרים. אמנם אין אדם נתפס על צערו, וצער השכול הוא הנורא והקשה בכל. פרידמן עצמו מודה שהשכול הופך לדרך־חיים. אבל בפיו של פרידמן יש מסר שאי־אפשר לנו להתעלם ממנו. אם לסכם את דבריו, יש לו ביקורת קשה על הנוהגים הביורוקראטיים בטיפול במשפחות שכולות. הוא חווה זאת על בשרו, לאחר שבנו נהרג בתאונת־דרכים, במסגרת שירותו הצבאי.

פרידמן מדגיש שהבעיה היא בעיקרה פסיכולוגית־נפשית, ולאו דווקא חומרית. קשה לשפוט מרחוק, אם אלה נהלים ביורוקראטיים פסולים בהבלית או אטימותם של אנשים העובדים עם בני־המשפחות השכולות.

אימה ממשית

האמנות הבידוריות, והם רבים, משכיחים מאתנו את האסון הגדול והנורא בכל, האורב לפתחנו — המהומה הבין־אנושית בנשק גרעיני. "נשק גרעיני ובני אדם אינם יכולים לחיות ביחד", פוסק הד"ר ליאון, רופא אמריקאי, שזכה השנה בפרס נובל לשלום, יחד עם עמיתו, קרדיולוג סובייטי. ליאון נמצא עכשיו בירושלים כאורח הקונגרס היהודי העולמי. הוא מצביע על העובדה שעצם ישיבתו ושיחתו עם רב עמיתו, ב"זה־הזמן" היא בחזקת נס ופלא: מפני שבכל רגע עלולה לחול טעות בתפקוד הלאומי הטכנולוגי. הוא מזהיר שאם תימשך אגירת הפצצות האטומיות, תפרוץ בהכרח מלחמת־עולם, שהיא גם מלחמת השמדה.

אין כל היגיון, לדבריו, במאגרים עצומים כאלה, מפני שבכוחם ודרושות מספר פצצות כדי לחסל את האנושות.

בערבו של יום שני אולי נשמע החזון האפוקליפטי של ד"ר ליאון רחוק מאתנו. מיד לאחריו אנו מסוגלים להתפנות לבעיות יום־יום שלנו. ביום שלישי בערב אנחנו מתבשרים על התפוצצות המעבורת צ'אלנג'ר, ולפתע האימה אוחזת בנו, מטלטלת אותנו ועושה אותה מוחשית מאד. עדות נוספת שהאדם אינו שולט עדיין בהמצאות ובהישגים הטכנולוגיים המפוארים שלו; על אחת כמה וכמה אין הוא יודע לגבור על כלי המשחית שיצר לעצמו והם נתונים בידיו למשמרת.

מות הצבאים

מוטי קירשנבאום חזר לטלוויזיה לאחר חופשה ממושכת. כתבה ב"מבט" (ליל־שבת), הכתבה מספרת בלשון חזותית־תיעודית על הצבאים ברמת הגולן. הכתבה מעלה אלמנטים טראגיים ממש — סיפור של חיים ומוות, והפעם, מותם של הצבאים. לצבי של רמת הגולן, כך מתברר, "אין טורף בישראל ולכן טורף אותו הארס". אוכלוסיית הצבאים ברמת הגולן הולכת ומתרבה, והצבאים משחיתים את היבולים וגורמים נזק עצום, ואין איש יכול להם.

מתברר שהצבאים להוטים בכיבוש הישראלי. מאחר שכבשנו את השטחים שלהם, וגירשנו אותם מעל אדמתם, הם חוזרים ונוקמים בנו. ולנגד עינינו מתחוללת בכתבה מלחמת־הקיום של הצבאים במתיישבים, וסיסמתה: אנחנו או הם. כך נגזר דינם של הצבאים. המלאכה מופקדת דווקא בידיהם האמונות של פקחי שמורות הטבע. בלשון מקצועית, קוראים לזה דילול אוכלוסיית הצבאים, לפי תבנית שנקבעה מראש, על־פי סקר ממצאים מדעיים. בלשון לא מקצועית, ומבעד לעדשות המצלמות, זהו טבח בצבאים.

אנו צופים בצבאים היפהפיים, שכל־כולם חן וקסם, כשהם נלכדים בלילות באור הזרקורים. הם מתקרבים בעיוורים אל מול הרובים, הולכים לקראת מותם, ונקטלים אחד אחד. גם במותם הם שומרים עדיין על חנם ויופיים. כך מגיעים הצבאים אל סופם הטראגי, והם מוטלים מאכל לצבועים ולעופות־הטרף. הצלפים, הולכים ומשמידים, יורים ובוכים: "אני לא מספר לילדים שלי מה אני עושה", אומר אחד מהם. בשאלת השאלה: מדוע לא להעביר את הצבאים לשמורות־טבע סגורות, משם לא יוכלו לצאת. סיפור מות־הצבאים של מוטי קירשנבאום, הוא סיפור טראגי.

אנשים פתוחים

הסיפור מוכר, רק הערה משתנה. כולם עברו את דרך היסורים של עלייה וקליטה בחברה הישראלית, ולכולם טענות באותו נוסח. בסופה של דרך היסורים, כולם נהפכים לישראלים; ואם לא דור המדבר, הנושא עדיין בלבו זיכרונות חיים וגעגועים, הרי הילדים הם כבר ישראלים לכל דבר. עכשיו הגיע תורם של הגרוזינים. עדה שכנראה נגרם לה עוול ונוצרה לה תדמית שלילית — תדמית של אנשים אלימים. (ומה על התדמית השלילית של הרומנים, המרוקאים, העיראקים, מי זוכר כיום את תדמיתם?)

ושוב הסיפור המוכר: שם היו יהודים ופה נהיו לגרוזינים; האנשים אלה באו לישראל, לאו דווקא בגלל רדיפות ואנטישמיות, אלא מתוך מוטיבאציה לאומית חזקה, ואהבה גדולה לארץ־ישראל. ומנת חלקם היתה אכזבה והדחייה. המלה החוזרת בסיפורים של בני העדה הגרוזינית היא פתיחות. אכן, כך הם מגדירים את עצמם, אנשים פתוחים, וחיינו בחברה פתוחה, וכאן קידמה את פניהם חברה סגורה, ואנשים סגורים.

בכתבה אוהדת מאוד של לינה צ'פלין "סעודה גרוזינית" ("מבט שני" יום ג') מבטיחים הגרוזינים בתנאי חיים, אוהבי מאכל, משקה ושמחות: אנשים חזקים, שורשיים וגועים, גאים מאוד, שאינם יודעים פירושו של ויתור. הנה הגברים בריאי־הבשר, חזקים וחושניים, והנשים הרעשות והוות. הכנועות הנושאות את גורלן באשה ובשקט; אם כי פה ושם אנו מבחינים גם בנשים מתמרדות, ונשים עקרות. זה חידוש שחולל מהפיכה במשפחה הגרוזינית המלוכדת, ציר חיי הקהילה הגרוזינית.

אין ספק שהחברה הישראלית לא קלטה אותם כאוהבה, אלא הדביקה להם סטיגמה, והתייחסה אליהם כאל סטריאוטיפים. אנשי העדה אף הם מפגינים סגירות עדתית, כאותו צעיר גרוזיני שאינו מוכן להתחתן אלא עם גרוזינית. אבל הניסיון מלמד שהדברים משתנים במשך הזמן.

לינה צ'פלין מציירת בצבעים חזקים ודיפים, חושניים ממש, את בני העדה הגרוזינית. לצד שיר־אהבה עורגים, סעודות סטגניות ועשירות, מעטות אין־ספור ועברית מצוינת בפיהם של הילדים החדשים — אנו גם מגלים שכבה רחבה של אינטליגנציה גרוזינית. אם פעם עוררו כתבות כאלו חרדות, עכשיו אני יודעת שזה תהליך בלתי־נמנע. בסופו של דבר יהיו גם הגרוזינים ישראלים, לטוב ולרע, ומהמנהגים המיוחדים ישאר רק מין פולקלור עדתי. למרות הקשיים האינטגרציה היא הכרח המציאות הקשה.

השתלת ראש חדש

שוב - מהדורת "מבט", ביום שלישי בערב. מקוצרת ומשובשת, וההתנצלות היהודית שבפי דניאל פאר: "מהדורה קצרה בגלל המחסור באמצעים". האם זו בקשה מפורשת מן הציבור לגבור כספים לטלוויזיה? אולי היא זקוקה להשתלת לב או כבד? לאמיתו של דבר היא זקוקה יותר להשתלת ראש חדש.

דיוקן

אפלפלד והחולשות האנושיות

אהרון אפלפלד

הסופר אהרון אפלפלד זוכה לאהדתו של ירון לונדון ב"סוף ציטוט", (יום ה' שעבר). ואכן, אין כל קושי להבחין מי נמצא "ברשימה הטובה" של לונדון. אפלפלד גם זוכה בשני מראיינים נוספים — וחידוש מרענן כשלעצמו — רונית וייס ויגאל שוורץ. השניים נבחרו מפני שהם מעריציו של אפלפלד, וגם מפני שהוריהם בנים לניצולי שואה; יגאל שוורץ הוא גם חוקר ספרות.

בזמן השידור אני נוהגת לרשום לפני את התרשמויותי. אני מוצאת כתוב: אין לי סבלנות לחוקרי ספרות. אבל יגאל שוורץ ורונית וייס, מפתיעים לטובה. הם מתגלים כאנשי שיחה רגישים וסקרנים, ללא יומרות והעמדות פנים. הם מחפשים תשובות לשאלות הרוחשות אותם מאז ילדותם.

שוורץ מדבר על "זהות השחור הוותק", ועל בעיית הנטישה, שאלות שאין עליהן תשובות אך הן חוזרות ונשאלות באינטנסיביות רבה. לעומתם, אהרון אפלפלד מצטייר כאיש נעים הליכות ומבטא מאוד. יש להסתכל הישר בעיניו המתבוננות, כדי לעמוד על טיב הרגישויות הרבות שלו. אפלפלד מבהיר שהוא כותב על אשליות אבודות, ולא על השואה. ואם סבורה רונית וייס, שאסור "להשאיר את השואה בפלאצטה מחוץ לרצף ההיסטורי־הספרותי" — אפלפלד מוסיף כי הוא מסוגל לכתוב רק על איך זה יכול היה לקרות. לסופר, הוא אומר, אין עבר. הוא עצמו אינו יכול להיכנס לאזורי המוות — לאיזורי הנפש שאסור לגעת בהם. האם יש דברים שאין הוא מסוגל לנסח במלים, הוא מפסיק לכתוב עליהם.

כסופר, יש לאפלפלד, לדבריו סימפאטיה לחולשות אנושיות, מפני שזו דרך לגלות את המהות הפנימית של עצמנו. הוא מנסה להפך את הטרגדיה הפסיכולוגית לספרות. את הציונות שלו — הוא מגדיר את עצמו כפה מלא כציוני — הוא מנסה כרצונו לחיות חיים נורמאליים; אם כי, אז, באים הרפאים של העבר ומשתכבים בתוכם. הוא מוסיף ואומר, שהציונות ביקשה לצמצם את הנפש ואת הגיאוגרפיה — אבל מאחר שאי־אפשר ללא מהות הנפש, נוצרת השטחה ושטחיות, וספרות פאתטית השואפת אל הרצוי.

ב"סוף ציטוט", הפעם, אנו נוכחים בנכונותם של אפלפלד, וייס ושוורץ לתרגם מונחים חברתיים ופסיכולוגיים למושגים ספרותיים. לעומתם, ירון לונדון ממשיך להעביר תפיסות ספרותיות לתחום החברתי־פסיכולוגי. כך מתגלות הרגישויות השונות־במהותן של המשתתפים.

רחל והנצח

סוד כוחה וקסמה של רחל המשוררת, גבוה על גורלה האישי־הטראגי, ועל אהבותיה הנכזבות. יתכן שאפילו נשיא מדינת ישראל זלמן שז"ר, ייזכר בזכות אהבת רחל אליו, ובזכות השירים שנתנה בהם ביטוי כאוב להשלמה עם אהבתה — כ"זמר נוגה" "רק פגישה חצי פגישה".

רחל המשוררת היא כיום בגדר מיתוס. אחד מגד אומר עליה שלמותה הקשית של בררה. היא העניקה לארץ־ישראל היפה את יופייה ואת רוחה. אכן, זה חמישים שנה מזינה רחל את הזמר העברי. שיריה נעשו חלק לאינפרד בזרם הנוסטאלגיה הארץ־ישראלית. יש בשירי רחל השראה למלחינים בני דורות ותרומים שונים, בזכות פשטותם הצלולה כבדולח ובהירות המסעה שבהם, "בהילוך הנבון בין פרוזאיות לנבדרנות שאינה נשמעת מלאכותית".

רחל, שהשתוקקה לבן משלה, כדי ששמה ייזכר, זכתה בזכרי נצח דווקא תודות לילדי־רוחה — שיריה, המלווים אותנו. גם ב"זמרת הארץ" (ליל שבת), על רקע הכנרת של רחל, ומרות חורים, הדכולים להיות נכדי רחל, משמיעים את שיריה באינטרפרטציות, מהן חדשניות מאוד, וקשות לאוזן, המורגלת בלחנים המלודיים המנגנים. אמנם לא כל הביצועים החדשניים הם לרוחי. במקרים מסוימים הזמרים גם מנסים "לשחק" את המלים, בדראמטיות מופלגת, וכך מטלים מהן את הפשטות הצלולה שבהן. זה כנראה תהליך שאין לעצרו. אולי גם זה

רחל: חיי נצח

ישראל זינגר: יהודי פיקח, שנון ואין ספק שיש לו אמביציות מרחיקות לכת

רספוטין של ברונפמן

האם התואר רספוטין הוא עלבון או מחמאה? ישראל זינגר, מזכיר הקונגרס היהודי העולמי מתודיך לעצמו בסיפוקימה: "תלוי מה כוונת האומרים". הוא עונה לראשונה בדיפלומטיות. לאחר־מכן, הוא מתבשם מן המעמד שרכש לעצמו, ואומר שבעצם רספוטין ניהל מדינה גדולה כרוסיה. על כן אין פלא שהוא מקבל את הדברים כמחמאה, ויחשבו האומרים את אשר הם חושבים.

זינגר הוא יהודי פקח מאד, שנון, בעל חוש הומור, ואין ספק שיש לו אמביציות מרחיקות לכת.

הוא גם מראיין מעולה. שוב אנו נוכחים לדעת, כי בטלוויזיה קובעת האישיות, והתדמית של האדם, ועל־פיה אנחנו משתכנעים. כך מצליח זינגר לשכנע כי הביקורת הקטלנית עליו ועל ארגון ברונפמן בטעות יסודה. שתי דרכים למאבק למען יהודי ברית־המועצות, הדרך הדיפלומטית והדרך של הפגנות סוערות ואין הן מתנגשות זו בזו. האם ברונפמן אינו הצאר וגם לא הצארינה, בכל זאת, בינו לבין זינגר, למרות השוני ביניהם, יש תיאום וכימיה. ומאחר שלברונפמן אין שותפים, מר זינגר שכה להיות רספוטין שלו.

ברכות למסעדת דג ברשת

התולף ברחוב דיזנגוף 196 תל־אביב, לא יוכל להתעלם מניחוח מאכלי הדגים העולים ונדפים באויר ממסעדת "דג ברשת". סוף סוף נפתחה בתל־אביב מסעדה בסגנון מסעדות הדגים Fish & chips המוכרות כל כך לכל ישראלי המטייל בעולם. מסעדת "דג ברשת" היא הראשונה ברשת מסעדות המתוכננות להפתח ברחבי הארץ. המסעדה משתרעת על שטח ברחוב המעוצב בקו הרשני המקרין נוחות ונקיון.

יוזמי הרעיון ומנהלי "דג ברשת" הם ליזה ויוסי צ'ופ צעירים דינמיים שהתמחו בנושא בחו"ל. לסועדים מוגש תפריט עשיר ומגוון במוחדים מפתיעים: דגי סול, שיפודי דגים (שהם חידוש מעניין ופסעים) דגים ממולאים (גפילט פיש), דגי בריכות כגון פורל ומושט ועוד. מלבד הדגים כוללות המנות תוספות של סלטים, צ'יפס ורטבים מיוחדים.

דוגמא למחיר הזול והמפתיע: מנה של שיפודי דגים עם תוספות רק 4.5 ש"ח.

מרכיבי המזון מסופקים ל"דג ברשת" ע"י חברת NORDA הידועה בבריטניה ובעולם כולו באיכות הטוב מוצריה, ואכן עובדה זו באה לידי ביטוי בארוחות המעולות.

מנהלי המסעדה הדגישו את היות המקום כשר בהשגחה, כמו כן הדגישו שהמקום מתאים גם לארוחות משפחתיות עם ילדים שוחרי האיכות, הטיב, המחיר הזול, וקלות האכילה של מוצרי הדגים המוגשים ללא עצמות מתאימים לכל המשפחה.

דגש נוסף הוא על האפשרות ל־Take away המהווה פתרון נוח והסכוני לעקרת הבית.

הביקור איפוא ב"דג ברשת" ברח' דיזנגוף 196 ת"א הופך לחוויה מענגת. משתלם לגשת לדג ברשת.

להתראות

ניו־יורק, לונדון, פריז.. עכשיו גם בישראל!

משתלם לגשת ל"דג ברשת"

דיזנגוף 196 ת"א • טל. 03-232919

ל"דג ברשת"בע"מ
לליזה ויוסי צ'ופ
ברכה ואיחולי הצלחה
לפתיחות המסעדה הראשונה ברשת
חברה ישראלית לקירור והספקה בע"מ
הספקת דגים ופילה דגים, בשר וחלקי פנים
חולון, איזור התעשיה רח' הגפן 2 טל' 803216
יבואן מוצרי Norda הבלעדיים בתפריט "דג ברשת"

ל"דג־ברשת"
איחולי הצלחה
שקפים והגדלות איכות צבעוניות על גבי CIBACHROME
סדנאות צלום עין־גדי

למסעדת "דג ברשת"
ברכות שגשוג והצלחה
argal service שרותי ארגל
יבואנים וסיטונאים לציוד וכלים לבתי מלון ומסעדות
שטח גמל תל־אביב. ת.ד. 6235 טל' 454151

ליוסי וליזה צ'ופ
לרגל הפתיחה
בהצלחה
בני־בוארון
סוכנות לביטוח
נתניה, רח' שטמפפר 14 טל' 053-37729

לליזה ויוסי
ברכותינו
מקרב לב
עלו והצליחו
רות ונם [?]
והילדים

למסעדת "דג ברשת"
לליזה ויוסי צ'ופ
שאו ברכה נאמנה
ה.ב.א. בע"מ
חברת יבוא ושיווק
נייר ופלסטיק לשימוש חד פעמי
נתניה רח' הבדיל 3 טל' 053-27897, 053-44615 מנוי 5651

למסעדת "דג ברשת"
לליזה ויוסי צ'ופ
ברכות להצלחה
קונדיטוריה "תופיך"
ת"א, רח' קיבוץ גלויות 45 (מול בנין מרכבים) טל' 836020
* מתקבלות הזמנות לכל ארוע

לליזה ויוסי
ברכותינו
החמות
להצלחתכם
צ'ופ רות וניר

ל"דג ברשת"
ברכותינו לרגל הפתיחה
קירוסקאי בע"מ
ספקי ציוד למסעדות
ת"א, מקוה ישראל 23 טל' 615003, 623175

למסעדת "דג ברשת"
לליזה ויוסי צ'ופ
ברכות שגשוג והצלחה
בפר. שיווק (1979) בע"מ
ציוד למטבחים ומכונות לתעשיית המזון
ת"א, רח' שלום עליכם 35, טל' 200451-2

מכתבים למערכת הארץ

מעליבים את החרדים, לא את אלוהים

שמענו בטלוויזיה על בקשתה הצנועה של מערכת "המודיע", בסגנונם הרגיל הנוטף מור ואהבת הבריות ("אנו מבקשים שתמלאו את בקשתנו" וכו'), להטיל עונש מאסר של שנתיים על כל מי שפוגע ברגשי באלוהים.

כפי ש"המודיע" יודע יפה, איש אינו פוגע באלוהים, חוץ אולי מהחרדים עצמם — בסגנונם, בסתגרנותם, באלימותם, ובשיטות הכפייה שלהם.

אין בארץ ביזאים המטיחים דברי עלבון באלוהים, ו"המודיע" גם אינו מתכוון לכך. כוונתו לאלה המעליבים את החרדים, לא את אלוהים. החרדים מבקשים שהמדינה תגן עליהם מפני עלבונות. אך כל המבקש להגיב כראוי על התנהגותם, על כורחו מעליב אותם. אינך יכול להגדיר את מעשיהם במונחים שאינם מעליבים. הדרך היחידה לא להעליב אותם היא אפוא לסתום את הפה, וזאת הם מנסים לעשות לנו.

נחמן גבעולי
תל אביב

הרמב"ם התפלל בהר הבית

במכתבו למערכת ("הארץ" 23.1) כותב אבי פרי: "למרות פסק הלכה הברור והחד משמעי של הרמב"ם, האוסר תפילה בהר הבית..." לא מובן לי מי או מה הטעה בכך את פרי. לא זו בלבד, שהרמב"ם לא אסר כלל תפילה בהר הבית, אלא הוא עצמו בהגיעו ארצה בשנת 1165, עלה על הר והתפלל "בו ביום חמישי, ששה ימים לירח מר חשון" ("חרדים", שער התשובה, במהדורת תרל"א, עמ' 49; מ.י.ל. זקש: "חידושי הרמב"ם לתלמוד", תשכ"ג, עמ' נ"ט־ס ועוד). הרמב"ם החמיר מאוד בכניסה למקום המקדש (בניגוד לדעתו של הראב"ד), אך לא להר הבית.

אברהם קורמן
תל אביב

אגב זלזול באישיותו של הרב גורן, שחקר וקבע בשיתוף עם חיל־ההנדסה — מיד עם שחרור הר־הבית — את המקום שאליו רשאים לעלות ולהתפלל, מאשימה אותו הדה בושס ("הארץ" 24.1) כי הוא ושילנסקי מציתים אש זרה.

העובדה שרק כהן היה קצין בצה"ל אינה נותנת לו רשות לקבוע שעליה של יהודים על הר־הבית היא פרובוקציה. האין דברים אלה, מוסיפים להתבצרותם של אנשי הואקף הדורשים להשמיע כלפי הבדי כנסת: "אתם שום דבר. זה שלנו. זה חלק מהמסגד". מכאן ועד ל"עליהום" ו"אטבח אל יהוד" הדרך לא רחוקה.

משה אבי־שלום
רמת גן

*

הפגישה נועדה להתריע

הפגישה שהיתה בין מנהלי אולפנים ומתנבים, לבין שר הקליטה יעקב צור ("הארץ" 18.1), לא נועדה למחות על פיזור האולפנים ומרכזי הקליטה, שהוי על מדיניות, זו הסכמנו בגלל טעמים עקרוניים, לאומיים וחברתיים.

מטרת הפגישה היתה להתריע על ה[illegible] הטולים בנהליך הביצוע מצד גורמי המינהל הקשורים בו, שאינם מגלים רגישות אנושית והבנה לבעיות הקליטה המיוחדות של העולים מאתיופיה.

בהמשך לפגישה, הציע שר הקליטה כי צוות המתנבים יגיש למשרדו הצעה להדרכות לקראת המשך לימודים סדיר בעתיד. השר אף הביע נכונות להשתתף במימון הלימודים האלה.

ד"ר אברהם צבירן
מנהל המחלקה לחינוך מבוגרים
משרד החינוך, ירושלים

אסוציאציות מפ"מיות

"הארץ" (26.1) מביא את הציטוט הבא מדברי איש קיבוץ בוועידה ה־14 של הקיבוץ הארצי: "הקיבוץ ומפ"ם ברחוב זה לא בחורה ששווה הרבה".

זהו עולם האסוציאציות של אנשים הטוענים שהגשימו בפועל חברה שוויונית. אצלם הרחוב מתקשר עם "בחורה" וכזאת ש"שווה" או לא.

אסתר עילם
רמת אביב

המכללה לחינוך ע"ש דוד ילין
בית הכרם ירושלים
מודיעה על
פתיחת ההרשמה לשנה"ל תשמ"ז
לימודים לקראת תעודת מורה מוסמך בכיר ותואר בוגר בהוראה B.Ed

מסלולים:

לגיל הרך:
גן ילדים וכיתות א'—ב': 3 או 4 שנים*

לחינוך היסודי הרגיל או המיוחד:
3 או 4 שנים*

לחטיבת הביניים:
לקראת תואר ותעודת הוראה — 4 שנים בלבד.

לימודים לתעודת הוראה:
- לבעלי תואר אקדמי.
- מכון לחינוך ריפויי ע"ש רחל שור.
- חינוך ערבי.
- מורים לילדים מפגרים — דו שנתי.

לימודי השתלמות והסבה:
- למורים בפועל — השתלמות השנתן לקבלת תואר בכיר או (לבוגרי המכללה) השלמת תואר ראשון (B.Ed).

לימודי התמחות מקצועית:
- מורים לאומנויות מכניות — 3 שנים.
- מורים למדעי התזונה והבית — 3 שנים.

מכינות:
- מכינה לערבית.
- מכינה קדם אקדמית.

תדריך וטופסי רישום ניתן לרכוש תמורת 7 ש"ח. המעוניינים יפנו בכתב למזכירות המכללה ת.ד. 3578 בית־הכרם, ירושלים, מיקוד 91035 ויצרפו המחאה הנ"ל, או במזכירות בימים א'—ה', בשעות 8—12.

* מתן תואר בכיר בהוראה מותנה בהחלטה סופית של המועצה להשכלה גבוהה.

אוניברסיטת תל־אביב
בית־הספר להנדסאים
ע"ש יוסף ורבקה מאירהוף
החטיבה התיכונית
הורים ותלמידי כיתות ח' ו־ט'
בנים ובנות
באזור תל־אביב והמרכז
לקראת ההרשמה
לכיתות ט' ו־י'
לשנת הלימודים תשמ"ז
אשר תחל ביום ג' ו' בניסן תשמ"ו 15.4.86
ניתן לקבל פרטים על בית־הספר או לקבוע סיור במקום, בפניה למזכירות ביה"ס, רח' האוניברסיטה 30, רמת־אביב 69975, טל' 414069, 420702